

ตามรอยธรรม ยุคกึ่งพุทธกาล

บุญลวโสภิกขุ

เมื่อโลกถูกเป็นไฟอยู่เป็นนิตย์
ทำไมจึงมีหัวเราะร่าเรีงกันอยู่เล่า
เธอทั้งหลายถูกความมืดปกคลุมแล้ว
โฉนจึงไม่แสวงหาประทีปกันเล่า ฯ

(ขุ.ธ.๒๕/๒๑)

ชนเหล่าใดมีความรู้ในธรรมอันหาสาระมิได้ ว่าเป็นสาระ
และมีปกติเห็นในธรรมอันเป็นสาระ ว่าเป็นสาระ
ชนเหล่านั้นมีความดำริผิดเป็นโคจร ย่อมไม่บรรลुธรรมอันเป็นสาระ
ชนเหล่าใดรู้ธรรมอันเป็นสาระ โดยความเป็นสาระ
และรู้ธรรมอันหาสาระมิได้ โดยความเป็นธรรมอันหาสาระมิได้
ชนเหล่านั้นมีความดำริชอบเป็นโคจร ย่อมบรรลุธรรมอันเป็นสาระ ฯ
(ขุ.ธ.๒๕/๑๑)

ผู้ใคร่ธรรมเป็นผู้เจริญ ผู้เกลียดชังธรรมเป็นผู้เสื่อม
(ปราภาสุตร ขุ.สุ.๒๕/๓๐๔)

ตามรอยธรรม
ยุคกิ่งพุทธกาล

ปณณวโรภิกขุ

บุญลววิโสภิกขุ

ชมรมกัลยาณธรรม
หนังสือดีลำดับที่ ๓๗๑

- พิมพ์ครั้งที่ ๑ : เมษายน ๒๕๖๑
จำนวนพิมพ์ : ๓,๐๐๐ เล่ม
จัดพิมพ์เป็นธรรมทานโดย : ชมรมกัลยาณธรรม
๑๐๐ ถ.ประโคนชัย ต.ปากน้ำ
อ.เมือง จ.สมุทรปราการ ๑๐๒๗๐
โทรศัพท์ ๐-๒๗๐๒-๗๓๕๓ และ ๐-๒๗๐๒-๙๖๒๔
เครดิตภาพวาดประกอบ : มโนญฐ รัตนจันทร์
ออกแบบรูปเล่ม : กราฟฟิก ทีม
พิมพ์ที่ : บริษัทสหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิง จำกัด
๕๙/๔ หมู่ ๑๐ ถ.กาญจนาภิเษก ต.บางม่วง
อ.บางใหญ่ จ.นนทบุรี ๑๑๑๔๐

หากมีคำแนะนำใดๆ โปรดติดต่อ อีเมล som_chot@hotmail.com

ธรรมทานโดย
www.kanlayanatam.com Facebook Kanlayanatam

สัพพทานัง ธัมมทานัง ชินาติ
การให้ธรรมเป็นทาน ชนะการให้ทั้งปวง

ผู้แสวงหา

แม้ข้ามดง พงพนา มหานที

ปฐพี กว้างใหญ่ ไต่เขาสู่

อัศจรรย์ ลำเลิศ เจริตสูง

คุณค่าสูง ใจให้ ค้ำก้มเ

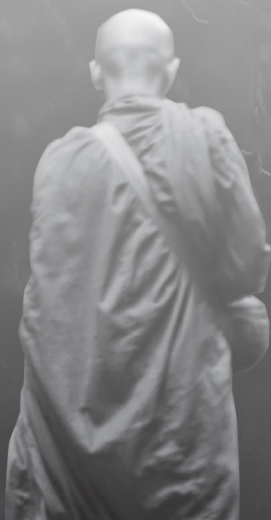
แต่อัศจรรย์ ลำลึก ต่องตริภคิ

ช่อนในวัย- ธีชีวิต จิตหันเห

ทุกขกิเลส เหตุอันหา พารณเ

ดับที่ใจ- ไตรยาง ภาสในตน ฯ

๒๙/๓/๒๕๖๑

การวางใจและประโยชน์ จากการฟัง-อ่านธรรมะ

ปัจจัยให้เกิดสัมมาทิฐิ ๒

๑. ปรัตโฆสะ (การรับฟังเสียงจากผู้อื่น โดยเฉพาะจากกัลยาณมิตร)
๒. โยนิโสมนสิการ (การทำไว้ในใจโดยแยบคาย พินิจพิจารณาถี่ถ้วน ถึงเหตุผลและต้นตอแห่งกำเนิดในใจ)

(มหาเวทลลสูตร ม.ม.๑๒/๔๙๗)

หัวใจกาลามสูตร - ควรเชื่ออย่างไร

๑. ไม่ปักใจเชื่อ ๑๐ ประการ
๒. เมื่อใด ฟังรู้ด้วยตนเองว่า ธรรมเหล่านี้เป็นอกุศล มีโทษ ผู้รู้ติเตียน ถือปฏิบัติบริบูรณ์แล้ว ย่อมเป็นไปเพื่อความไม่เป็นประโยชน์ เกื้อกูล เพื่อทุกข์ เมื่อนั้น ควรละธรรมเหล่านั้นเสีย
๓. เมื่อใด ฟังรู้ด้วยตนเองว่า ธรรมเหล่านี้เป็นกุศล ไม่มีโทษ ผู้รู้สรรเสริญ ถือปฏิบัติบริบูรณ์แล้ว ย่อมเป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อสุข เมื่อนั้น ควรปฏิบัติธรรมเหล่านั้นอยู่

(เกสปุตตสูตร หรือ กาลามสูตร อัง.ติก.๒๐/๕๐๕)

อานิสงส์การฟังธรรม ๕

๑. ย่อมได้ฟังสิ่งที่ยังไม่เคยฟัง
๒. ย่อมเข้าใจชัดสิ่งที่ได้ฟังแล้ว
๓. ย่อมบรรเทาความสงสัยเสียได้
๔. ย่อมทำความเข้าใจให้ถูกต้อง
๕. จิตของผู้ฟังย่อมผ่องใสเลื่อมใส

(ธัมมัสสวนสูตร อง.ปญจก.๒๒/๒๐๒)

● สุตสูต สกเต ปณณ อปปมตโต วิจกขโน

ผู้ไม่ประมาท พินิจพิจารณา ใคร่เพื่ออันฟังอยู่ ตั้งใจฟัง ย่อมได้ปัญญา

(อาฬวกสูตร ส.ส.๑๕/๓๑๖, ขุ.ส.๒๕/๓๑๑)

[สุตสูต = ส อัสส + ส สทิสทวภาว + ส ธาตุ สวเน ในการฟัง + ส ปัจจย ทุมิจจตเถสุ ทุมิจจตติ
ในอรรถย่อมปรารภนาเพื่ออัน + อนต ปัจจย + สติ ปฐมาวิภัตติ]

(ปทรูปสิทธิ สูตร ๕๓๔; ทำตัวรูป สุตสูตติ รูปสิทธิที่ปนี ล. ๒ น. ๓๐๑-๓๐๒ : พระมหาธิติพงศ์
อุตตมปณณโล ประยูรศาสน์ไทยการพิมพ์ ๒๕๖๐)

คำนิยม

บทความนี้มีหลายเรื่องหลายกรส แล้วสรุปเป็นสารธรรมที่จะนำมาเป็นข้อคิดหลักปฏิบัติได้ ตราบที่การศึกษาธรรมการปฏิบัติธรรมยังคงอยู่ ความร่มเย็นเป็นสุขก็ยังคงอยู่ ขออนุโมทนาในกุศลธรรมที่ท่านพระมหาสมพงษ์ ปุณณวโธ พิมพ์หนังสือที่เขียนขึ้น และเผยแพร่ให้เป็นประโยชน์แก่ผู้แสวงหาธรรมได้เกิดสติปัญญาในข้อธรรมต่างๆ ในครั้งนี้

จึงขออนุโมทนากุศลธรรมทานที่จัดพิมพ์เผยแพร่บทความต่างๆ ที่ท่านเคยลงวารสารโพธิยาลัณมาแล้ว และมีบทความใหม่เพิ่มเติมบ้าง ในหนังสือเล่มนี้มีเรื่องดีๆ น่าอ่านน่ารู้เพิ่มสติปัญญาของผู้อ่านได้ดีระดับหนึ่ง

พระครูธรรมธรมุนต์ นนทิโก

เจ้าอาวาส วัดจากแดง

คำนิยม

“ปริยัติปฏิบัติเป็นสอง คือทางดำเนินดุษดคลอง ให้ล่งลุปอง
ยังโลกอุดรโดยตรง”

ทางดำเนินชีวิตเพื่อเป้าหมายสูงสุด คือพระนิพพาน ต้องมีแผนที
คือปริยัติ มีการเดินทางจริง คือลงมือปฏิบัติ และมีผู้เดินทาง คือนักศึกษา
ที่ลงมือทำ จึงจะถึงเป้าหมาย คือปฏิเวธได้ พระมหาสมพงษ์ ปุณณวโโส
อดีตนายแพทย์สมพงษ์ โชติพันธ์วิทยากุล ได้ละทิ้งการงานทางโลก เข้ามาบวช
เป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนา โดยเห็นคุณค่าการได้เกิดเป็นมนุษย์
แล้วพบพระพุทธศาสนา รู้ซึ่ถึงปรัชญาชีวิตว่า กว่าจะได้เกิดเป็นมนุษย์
มันยากเย็นแสนเข็ญ เมื่อรู้แจ้งเห็นจริงอย่างนี้ จึงคิดที่จะทำชีวิตนี้
ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ลำดับแรกได้บำเพ็ญโลกัตถจริยา คือทำประโยชน์
ต่อชาวโลก ศึกษาวิชาแพทย์เพื่อช่วยเหลือชีวิตเพื่อนร่วมโลก ต่อมา
ได้บำเพ็ญญัตถจริยา คือทำประโยชน์ต่อวงศาคณาญาติทั้งทางโลก
ทางธรรม สุดท้ายก็บำเพ็ญพุทธานัตถจริยา คือการศึกษาพระธรรม ปฏิบัติตาม
พระธรรมวินัย เพื่อเข้าสู่ความเป็นสาวกพุทธผู้รู้แจ้งเห็นจริงในอริยสัจ
ทั้งสี่ แล้วก็บอกกล่าวสั่งสอนผู้อื่นต่อไป

ในขณะที่เข้ามาบวชในพระศาสนาโดยจำพรรษาอยู่ที่วัดจากแดง
ได้ศึกษาพระธรรมวินัยโดยเฉพาะภาษาบาลีจนได้สำเร็จเป็นพระมหา
ได้บำเพ็ญข้อวัตรต่างๆ โดยไม่บกพร่อง ได้เขียนบทความลงวารสาร
โพธิยาลัยเป็นประจำ ทำให่วารสารมีสาระน่าอ่านมากขึ้น ช่วยพิมพ์ตำราเรียน
บาลีของทางสำนักเรียนหลายชุด เพื่อเผยแพร่ออกไปอย่างกว้างขวาง
ชักนำเพื่อนๆ ญาติๆ มาสนับสนุนการศึกษาของพระสงฆ์ ห้องสมุด
วัดจากแดง จะเกิดขึ้นไม่ได้ หากไม่ได้แรงกระตุ้นเตือนพร้อมทั้งร่างกาย

แรงใจ แรงสติปัญญา และทุนทรัพย์ที่ทางวัดยังไม่พร้อม ดังนั้นจึงถือได้ว่าเป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งห้องสมุดของวัด พร้อมทั้งช่วยเข้ามาบริหารให้เกิดห้องสมุดที่ทันสมัย ซึ่งห้องสมุดนี้ในวงการสงฆ์ถือว่าเป็นแนวหน้าของการส่งเสริมการอ่านการค้นคว้าของชาวพุทธให้เกิดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา

ความตั้งใจตั้งใจใฝ่เรียนรู้พระธรรมวินัย จัดตั้งกองทุนเพื่อพิมพ์หนังสือเรียนบาลี ตลอดจนจนถึงการสอบบาลีสนามหลวง การเขียนบทความลงวารสารโพธิยาลัย และร่วมก่อตั้งห้องสมุดวัดจากแดง ถือว่าเป็นผลงานด้านปริยัติ ส่วนการปฏิบัติตามพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัดก็ดี การปฏิบัติหน้าที่กิจธุระซึ่งทางวัดมอบหมายให้ทำอย่างไม่บกพร่อง ตลอดจนถึงการเข้าอบรมหลักสูตรครูสาสมาธิที่วัดศรีรัตนธรรมาราม และการเข้าอบรมกัมมัฏฐานแบบอานาปานสติที่อ่างทอง ถือว่าเป็นผลงานในด้านปฏิบัติ ส่วนการปฏิบัติคือการรู้แจ้งแทงตลอดอริยสัจทั้งสี่ด้วยสุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา ก็ขึ้นอยู่กับบุญบารมีของท่านที่ได้สั่งสมมา

ขอนุโมทนากับท่านพระมหาสมพงษ์ ปุณณวิโส ที่ทำสิ่งที่ดีได้ยาก ๕ ประการข้อสุดท้ายคือ ปพพจิตภาโว - การได้บวชเป็นบรรพชิต ทูลโภ-ไต่ยากเย็นแสนเข็ญ เมื่อได้มาด้วยความยากเย็นแสนเข็ญ ก็ต้องดูแลให้ดีที่สุด และใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ก็ขออำนวยการอวยพรให้ประโยชน์อันสูงสุดจงบังเกิดขึ้นโดยเร็วพลันเทอญ

ขอนุโมทนา

พระมหาประนอม ธมฺมาลงกาโร

รองเจ้าอาวาส วัดจากแดง

วัดจากแดง ต.ทรงคนอง อ.พระประแดง จ.สมุทรปราการ

คำนิยม

หนังสือ “ตามรอยธรรม ยุคกิ่งพุทธกาล” เป็นหนังสือที่รวบรวมบทความต่างๆ ที่เขียนบรรยายเหตุการณ์ต่างกรรม ต่างวาระกัน ซึ่งเป็นการนำปณิธานมาตั้งไว้ แล้วนำหลักทางภาษาบาลีบ้าง ธรรมวินัยบ้าง มาวิเคราะห์ เพื่อเปิดโลกทัศน์ให้กับผู้อ่านได้รับสาระ เป็นการเปิดมุมมองที่สลับๆ ของผู้อ่านให้กระจ่างและกว้างไกล มิใช่ไม่มีเหตุผลหรือไม่มีหลักฐาน แต่ข้อมูลต่างๆ นั้น นำมาจากแหล่งข้อมูลที่เป็นพระบาลี มุมมองของท่านผู้รวบรวมและวิเคราะห์ ซึ่งในอดีตก็เป็นถึงคุณหมอ และได้เข้ามาอยู่ในร่มกาสาวิเศษตรัสศึกษาทั้งบาลีใหญ่ บาลีสนามหลวง เป็นพระมหาอีกรูปหนึ่ง ก็ยืนยันได้ว่ามีความรู้ดีทั้งทางโลกและทางธรรม แม้จะเป็นผู้ใหม่ในพระศาสนาก็ตาม แต่ก็เป็นคนที่สนใจธรรมะตั้งแต่ยังเป็นคฤหัสถ์ เคยศึกษาทั้งอภิธรรมและภาษาบาลีมาบ้างแล้ว ภายหลังจึงตัดสินใจบวช เพื่อทุ่มเทเวลาอุทิศให้กับการศึกษาและปฏิบัติอย่างจริงจัง จึงรับประกันได้ว่า ข้อมูลที่ท่านได้อ่านอยู่นี้ จะเป็นอีกแง่มุมหนึ่งที่น่าสนใจในคำวิเคราะห์ ซึ่งบางท่านอาจจะคาดคิดไม่ถึงด้วยซ้ำไป

ฉะนั้น จึงขออนุโมทนาในกุศลเจตนาของท่านพระมหาสมพงษ์ ปุณณวโรโส ผู้วิเคราะห์และรวบรวมข้อมูล และผู้ที่มีส่วนร่วมที่ทำให้หนังสือเล่มนี้ออกมาสู่บรรณพิภพ รวมทั้งผู้อ่านทั้งหลายได้ประสบอริยผลที่ท่านปรารถนาเทอญ

พระมหาธิติพงศ์ อุตตมปญโญ

๑๐ มกราคม ๒๕๖๑

คำนำผู้เขียน

ผู้เขียนเป็นเพียงพระนักศึกษานักหนึ่ง ที่กำลังอยู่ในช่วงศึกษาแสวงหาเรียนรู้ที่วัดจากแดง ได้รวบรวมบทความที่เคยเขียนลงในวารสารโพธิยาลัย ฉบับต่างๆ มาจัดเรียงใหม่รวมเป็นหมวดหมู่เป็นบทๆ ตามความสัมพันธ์เชื่อมโยง เพื่อพิมพ์ใหม่เป็นหนังสือให้อ่านได้ง่ายๆ มีการแก้ไขปรับปรุงเนื้อหาข้อมูลบ้างเพื่อความสมบูรณ์ ในท้ายแต่ละบทความได้แสดงชื่อผู้เขียนเดิมในวารสารซึ่งมีหลายชื่อ เพราะใช้นามปากกาต่างๆ เปลี่ยนไปเพื่อความสอดคล้องตามเนื้อหาของบทความขณะนั้นๆ แต่คือคนเดียวกัน ไม่ใช่ผู้อื่น บทความจะมีเนื้อหาทั้งวิชาการ กึ่งวิเคราะห์ วิจัย วิจารณ์ โดยพยายามหาหลักฐานจากพระไตรปิฎก มาเป็นตัวอ้างอิงอันดับแรก แทรกด้วยบทกวีบ้างตามสมควร เพื่อเสริมเนื้อหาและความสุนทรีย์ ความรู้ความเห็นที่นำมาเขียนได้จากการเรียนรู้พุทธธรรม และคำสอนของครูบาอาจารย์หลากหลายที่ได้อ่านได้ฟัง และจากประสบการณ์ชีวิตทั้งทางโลกทางธรรม ส่วนหนึ่งจากความคิดเห็นส่วนตัว ซึ่งจะผิดถูกมีประโยชน์หรือไม่ ขอให้พิจารณาโดยใช้หลักปรัโตโฆสะ และโยนิโสมนสิการ ผนวกกับหลักกาลามสูตร โดยเฉพาะข้อสรุปท้ายสุดคือข้อที่ ๑๑ ที่เป็นหัวใจของพระสูตรนี้

พระไตรปิฎกบาลีจะใช้ฉบับสยามรัฐ ๔๕ เล่มเป็นตัวอ้างอิง แต่สำนวนแปลไทยอาจใช้ฉบับหลวง ๔๕ เล่มที่กรมการศาสนาพิมพ์ ฉบับมหาจุฬาฯ หรือมหาจุฬาฯ อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือผสมกัน ตามที่ผู้เขียนเห็นชอบในสำนวนแปลนั้นๆ ผู้อ่านสามารถไปค้นคว้าหาอ่านเพิ่มเติมได้ตามที่อ้างอิง ในวงเล็บอ้างอิงจะบอกชื่อสูตร อักษรย่อชื่อคัมภีร์

พระไตรปิฎกเล่มที่เท่าไร ข้อที่เท่าไร (สูตร/คัมภีร์/เล่ม/ข้อ) ซึ่งจะตรงกันทั้งในฉบับบาลีสยามรัฐและฉบับหลวงแปลไทย

ข้อผิดพลาดบกพร่องย่อมมีอยู่เป็นธรรมดา หากพบว่าคลาดเคลื่อนเสียหายต่อหลักธรรม กรุณาช่วยชี้แจงพร้อมทั้งเหตุผลหลักฐานอ้างอิงหรือต้องการติชมเสนอแนะใดๆ กรุณาส่งมาทางอีเมล som_chot@hotmail.com หรือ จดหมายถึง พระสมพงษ์ ปุณณวิโส ชมรมกัลยาณธรรม ๑๐๐ ถ.ประโคนชัย ต.ปากน้ำ อ.เมือง จ.สมุทรปราการ ๑๐๒๗๐ จะเป็นพระคุณยิ่ง ถ้าเห็นว่าบทความใดดีมีประโยชน์ ต้องการนำไปใช้หรือพิมพ์เผยแพร่ก็สามารถทำได้เลย ไม่จำเป็นต้องขออนุญาต เพราะพุทธธรรมเป็นของกลางที่พระพุทธองค์ทรงมอบไว้กับชาวพุทธและชาวโลกทุกคน ไม่ใช่ของผูกขาดโดยผู้ใด

ขออนุโมทนาสาธุทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้หนังสือเล่มนี้สำเร็จด้วยดี โดยเฉพาะโยม ทพญ.อัจฉรา กลิ่นสุวรรณ และคณะ ที่ช่วยรวบรวมบทความมาพิมพ์ใหม่ ตรวจพิสูจน์อักษรให้ และจัดการติดต่อโรงพิมพ์จนงานสำเร็จ โยมพินิตา อังจันทร์เพ็ญ บรรณาธิการวารสารโพธิyalัย์ที่สนับสนุนให้กำลังใจและคำแนะนำ และครอบครัวโชติพันธุ์วิทยากุล ที่ช่วยค่าพิมพ์หนังสือเป็นเงินก้อนเบื้องต้นเป็นกำลังใจให้งานดำเนินไปได้ บุญกุศลความดีใดๆ ที่มีอยู่จากหนังสือเล่มนี้ ขอจงเป็นเหตุปัจจัยให้ทุกท่านเข้าถึงธรรมะอันสูงสุดคือพระนิพพาน และขอให้มีส่วนร่วมในการช่วยธำรงไว้ซึ่งพระพุทธศาสนาของพระศาสดาให้ยาวนานสืบต่อไปเทอญ

พหุชนหิตาย พหุชนสุขาย โลกานุกมปาย จิรํ ติฏฐตุ สหุทธโม
ปุณณวิโสภิกขุ

วัดจากแดง
เกาะบางกะเจ้า

สารบัญ

บทที่ ๑ บาลีศึกษา

จากกางเกงลิงค์ถึงกางเกงลิง...ภาษาที่เพี้ยนไป.....	๑๖
ทำไมต้องบาลีใหญ่.....	๒๑
ปิยวาจา - เปยยวัชชะ ความต่างในความเหมือน...	
ของสังคหวัตถุ ๔	๓๔
จิตอาสา - เวยยาวัจจมัยบุญ.....	๕๐

บทที่ ๒ ไตรปิฎกศึกษา

นักอ่านนักเขียนผู้ยิ่งใหญ่.....	๕๔
คัมภีร์แผนที่นิรวาน.....	๕๗
หลักความคิดความเชื่อพุทธ.....	๖๗
ปฏิบัติธรรมนำชีวิตประจำวัน.....	๘๒
ภาษาคน - ภาษาธรรมในชาดก...เตลปิตตชาดก.....	๙๓
ภาษาคน - ภาษาธรรมในพระไตรปิฎก...นรก - สวรรค์ของพุทธ..	๑๐๗
เลือกเกิดเป็นคนหรือเทวดาดี.....	๑๑๓

บทที่ ๓ ความรัก

ความรักของผู้ครองเรือน.....	๑๒๐
ความรักของพระพุทธองค์.....	๑๒๑
ความรักของ ร.๙.....	๑๒๓
ความรักของพระโพธิสัตว์เจ้า.....	๑๒๘
ความรักของพระเวสสันดร (ไขข้อข้องใจเรื่องทาน).....	๑๒๙
เมตตาธรรมคำจูนโลก.....	๑๓๕

บทที่ ๔ วันพลิกโลก

มาฆบูชารำลึก.....	๑๕๐
วิสาขบูชา.....	๑๕๑
รวมสุดยอดพุทธพจน์สำคัญวันวิสาขะ.....	๑๕๒
อาสาฬหบูชารำลึก.....	๑๕๓
ธรรมจักรยาตรา.....	๑๕๔

บทที่ ๕ สังสารที่น่าสงสาร

ห้วงน้ำสงสาร.....	๑๕๘
น่าสงสาร.....	๑๖๐
สรรพสาระ.....	๑๖๑
เวลากับชีวิต.....	๑๖๒

บทที่ ๖ “พ่อแม่แม่มี” นีลิกซึ้งนักร

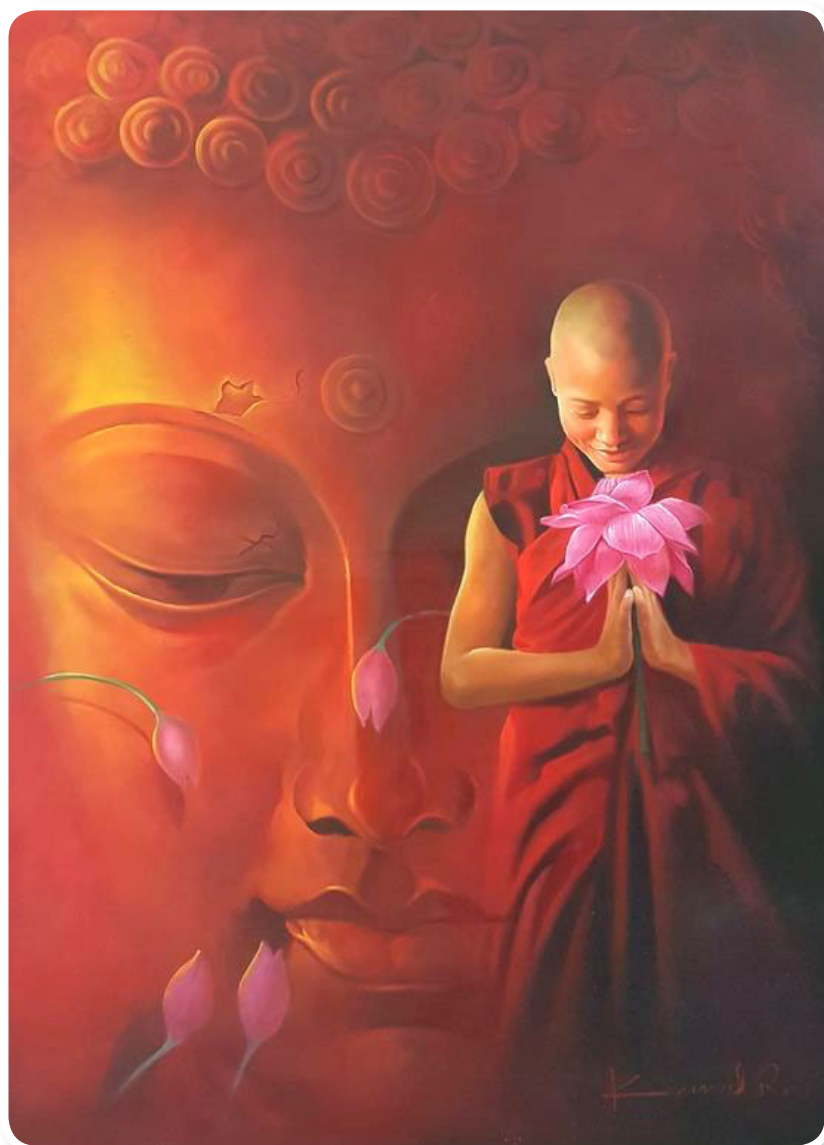
รำลึกพ่อ.....	๑๖๖
แต่เธอ...ผู้ชื่อว่าแม่.....	๑๖๗
พระคุณแม่.....	๑๖๘
แม่พ่อทางจิตวิญญาณ.....	๑๖๙

บทที่ ๗ ธรรมโอสถ

สุขภาพ.....	๑๗๔
พุทธวิธีรักษาสุขภาพ.....	๑๗๕
บุหรี - ยาพิษไม่ใช่โอสถ.....	๑๘๐

บทที่ ๘ เหตุการณ์พุทธ

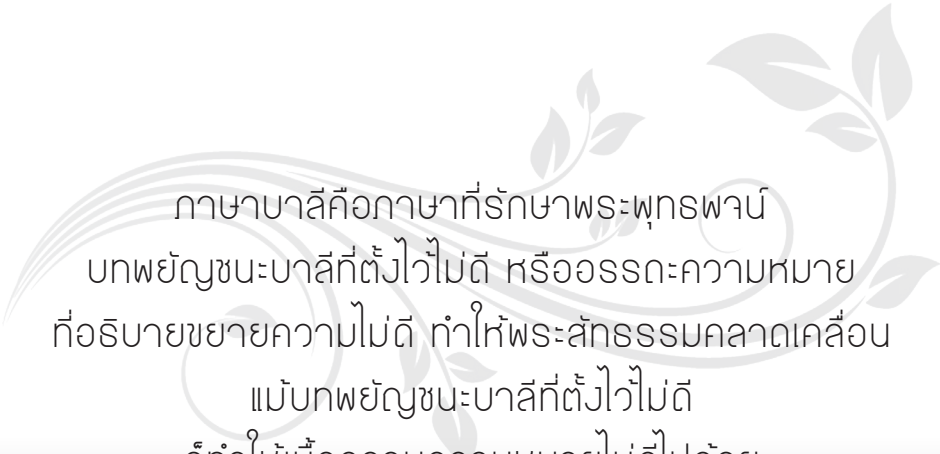
ภัยต่อพุทธศาสนา.....	๑๘๔
ลัทธิไซตอน ซาดาน มาร.....	๒๐๕
พระพุทธศาสนาในยุคโลกาวิวัฒน์.....	๒๐๙

บทที่ ๑

บาปสี่ประการ

ภาษาบาลีคือภาษาที่รักหาพระพุทธรูป
บทพยัญชนะบาลีที่ตั้งไว้ไม่ดี หรืออรรถะความหมาย
ที่อธิบายขยายความไม่ดี ทำให้พระสังฆธรรมคลาดเคลื่อน
แม้บทพยัญชนะบาลีที่ตั้งไว้ไม่ดี
ก็ทำให้เนื้อความความหมายไม่ดีไปด้วย

บทที่ ๑ บาลีศึกษา

จากทางเกลงลิงค์ถึงทางเกลง...

ภาษาที่เพี้ยนไป

เนื่องในวันภาษาไทยแห่งชาติ ๒๙ กรกฎาคม ขอเสนอความเห็น
เรื่องคำไทยบ้างดังนี้ ครั้งหนึ่งขณะที่เรียนบาลีใหญ่ถึงเรื่องลิงค์ พระอจ.ถ้วน
(พระมหาวิจิตรพงศ์) บอกว่า “ทางเกลงลิงค์” ก็มาจากศัพท์ “ลิงค์, ลิงคะ, ลิงค์”
อาตมารู้สึกแปลกใจและทึ่งว่า เออใช่ นึกถึงตอนเด็กๆ เวลาลเล่นสนุกทาย
อะไรเอ่ย เป็นทางเกลงของลิง ? คำตอบคือ กนก. แต่ก็รู้สึกแปลกๆ ตลกๆ ว่า
แล้วมันเกี่ยวอะไรกับลิง !! เมื่อปึ้งไอดีจากอจ. ก็ลองมาค้นที่มาของศัพท์
ก็ยิ่งเห็นชัดว่าที่เขียน “ทางเกลงลิง” นั้นผิด ที่ถูกต้องคือ “ทางเกลงลิงค์”
ดังเหตุผลอ้างอิงที่จะกล่าวต่อไป

มีคนเชื่อว่าน่าจะมาจากศัพท์ที่ภาษาฝรั่งเศสและภาษาอังกฤษใช้ด้วยกันว่า “ลึงเจอรี - lingerie” ที่แปลว่าชุดชั้นในสตรี โดยสันนิษฐานว่าในประเทศไทยปลายสมัย ร.๔ คุณหมอบรัดเลย์ นำชุดชั้นในเข้ามาเพราะเริ่มมีสาวชาวต่างชาติมาอาศัยอยู่บ้างแล้ว หม่อมฝรั่งที่เข้ามาค้าขายในเมืองไทยได้เอากางเกงในแบบของผู้หญิงเข้ามาโชว์ และขายคนไทยเป็นครั้งแรก จากคำว่า Lingerie แปลว่า ชุดชั้นในสตรี ทำให้คำว่า “ลึงเจอรี” ซึ่งเป็นคำที่ชาวต่างชาติเรียกขานกันนั้น เป็นที่คุ้นเคยต่อคนไทยขึ้นพอสมควร ทำให้มีการเรียกกางเกงในแบบฝรั่งแบบทับศัพท์ว่า “กางเกงลึงเจอรี” แล้วก็หดสั้นลงเหลือแค่ “กางเกงลึง”

พจนานุกรมคำใหม่ ฉบับราชบัณฑิตยสถานว่า “กางเกงใน” เปลี่ยนมาใช้คำว่า “กางเกงลึง” กระทั่งเหลือใช้คำว่า “ลึง” ตัวเดียว นิยามกางเกงใน ว่า กางเกงสำหรับสวมไว้ชั้นใน ไม่มีขา หรือขาสั้น, เรียกย่อๆ ว่า กกน.

NECTEC Lexitron-2 Dict. (TH - EN) กางเกงลึง [N] underpants, See also: trunks, legless-shorts, Syn. กางเกงใน // กางเกงชั้นใน [N] underpants, See also: panties, Syn. กางเกงใน, กางเกงลึง // ชุดชั้นใน [N] underwear, See also: lingerie, undergarment, bra, brassiere, Syn. บรา, ยกทรง, บราเซีย, เสื้อชั้นใน, กางเกงใน

Collins Dict. **lingerie** [N] women's underwear and nightwear. Word Origin from French linge, from Latin lineus linen

จะเห็นว่า คำว่า lingerie มีความหมายกว้างมาก รวมชุดชั้นในทั้งหมด แม้ชุดนอน, เสื้อชั้นใน, ยกทรง และหมายถึงของสตรีเท่านั้น และแม้คำอ่านที่เปิดฟังดู “ลอนเจอรี (เร), ลองเจอรี (เร), แลงเจอรี (เร), แลนเจอรี (เร)” ก็ไม่มีเสียงออก “ลึง” เลย ครูฝรั่งสอนภาษาว่าถ้าพูดออกเสียงลึง ว่า “ลึงเจอรี” พวกฝรั่งจะฟังไม่ออกว่าพูดอะไร รากศัพท์ของ linge คือ linen = ผ้าลินิน ก็ไม่เกี่ยวอะไรกับลิงค์หรือเพค ข้อสันนิษฐานว่ากางเกงลึง มาจาก lingerie จึงไม่น่าจะถูกต้อง

มาตृพจนานุกรมไทยบ้าง อย่างน้อยก็มีหลักฐานว่า “สนับเพลา” คือ กางเกงในชนิดหนึ่งของคนไทยโบราณ พจนานุกรมไทย อ. เปื้อง ณ นคร. สนับเพลา. น. เครื่องสวมต้นขา. คือ กางเกงใน // กางเกงใน. น. กางเกงสวม สั้นสวมเป็นชั้นใน พจนานุกรม ราชบัณฑิตยสถาน. สนับเพลา. (เพลา) น. กางเกงชั้นในมีชายาวประมาณครึ่งแข้งแล้วนุ่งผ้าโจงกระเบนทับอย่าง ตัวละคร

คนไทยมีอารยธรรมตนเองมานาน รับอารยธรรมอินเดียและจีน ซึ่งเป็นแหล่งอารยธรรมแรกๆ ของโลกก่อนเจอฝรั่ง ประดิษฐ์อะไรหลายอย่าง ก่อนฝรั่ง เรื่องใกล้ตัวง่ายๆ ในชีวิตประจำวันทำไมจะคิดไม่เป็น เพียงแต่ รูปร่างหน้าตากางเกงในสมัยก่อนไม่เหมือนปัจจุบันแน่ มีภาษาท้องถิ่น ภาคเหนือเดิมเรียกว่า “เตี่ยวลิงค์” ต่อมาเรียกอนุวัตตามยุคสมัยว่า “เตี่ยวโน” หมายถึงกางเกงในนั่นเอง เรียกกางเกงขาสั้นว่าเตี่ยวก้อม

ลิงค์ มี ๓ ความหมาย

๑. เครื่องหมาย (อตุลลิงค)

วิเคราะห์ ๑.๑ ลีนั ปุมาทวิเสสทพพตถั คเมตติ ลิงค์ แปล ย่อมให้รู้ ซึ่งอรรถของทัพพะอันวิเศษมีผู้ชายเป็นต้น อันแอบแฝง เพราะเหตุนี้ขึ้นชื่อว่าลิงคะ

วิ. ๑.๒ ปุมนุ ลิงค์ पुलลิงค์ แปล อ. เครื่องหมาย แห่งผู้ชาย ชื่อว่า पुलลิงคะ

๒. เพศทางไวยากรณ์ (สทพทลิงค)

วิ. ๒.๑ ลิงค์ วียาติ ลิงค์ แปล รวากะ อ.เครื่องหมาย เพราะเหตุนี้ขึ้นชื่อว่าลิงคะ แปลว่าเหมือนเครื่องหมาย

วิ. ๒.๒ ปุมนุ วีย ลิงค์ पुलลิงค์ แปล อ. เพศ รวากะ อ.เครื่องหมายของผู้ชาย ชื่อว่า पुलลิงคะ

๓. นามศัพท์

วิ. ๓.๑ ลีนี ตสมิมสตี อนุภาตํ ทพพตถํ คเมตตีติ ลิงค์ แผล ย่อมให้รู้ ซึ่งอรรถของศัพท์ยะ อันแบบแผน ครั้นเมื่อนามศัพท์นั้น ไม่มีอยู่ ถูกรู้ไม่ได้แล้ว เพราะเหตุนั้น ชื่อว่าลิงคะ

วิ. ๓.๒ ปุมโน วีย ลิงค์ ยสสาตี पुल्लิงโค แผล อ. นามศัพท์ ราวกะ อ. เครื่องหมาย ของผู้ชาย แห่งศัพท์ใด มีอยู่ เพราะเหตุนั้น อ. ศัพท์นั้น ชื่อว่า पुल्लิงคะ

ในสมัยก่อน พระเป็นผู้มีการศึกษามีความรู้อันดับต้นๆ วัดเป็น แหล่งเรียนและวิชาการ คำศัพท์และชื่อจำนวนมากมาลัยล้วนมีรากศัพท์ มาจากบาลีและเกิดจากวัด จึงไม่แปลกที่พระอาจจะเป็นคนเรียกว่า “ก้างกึ่งลิงค์” ซึ่งหมายถึง ก้างกึ่งสำหรับปกปิดลิงค์หรือเครื่องเพศ ตามความหมายที่ ๑ แม้พระจะไม่누่งก้างกึ่งลิงค์ก็ตาม เป็นฆราวาส หากใส่ก้างกึ่งชั้นในมา พระต้องบอกว่าเมื่อมาบวชเป็นพระก็ไม่ต้องใส่ ก้างกึ่งลิงค์แล้ว มีคำว่าลิงค์ที่คนไทยคุ้นอยู่ เช่น นกหัสดีลิงค์ อาณาจักร ตามพรลิงค์ ศิวลิงค์ หรือศิวลิงค์

พระราชดำรัส สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ความว่า “ภาษา นอกจากจะเป็นเครื่องมือสื่อสารแสดงความรู้สึนึกคิด ของคนทั่วโลกแล้ว ยังเป็นเครื่องแสดงให้เห็นวัฒนธรรม อารยธรรม และเอกลักษณ์ประจำชาติอีกด้วย ไทยเป็นประเทศซึ่งมีขนบประเพณี ศิลปกรรมและภาษา ซึ่งเจริญรุ่งเรืองมาแต่อดีตกาล เราผู้เป็นอนุชน จึงควรภูมิใจช่วยกันผดุงรักษามรดกทางวัฒนธรรมอันเป็นทรัพย์สิน ทางปัญญาที่บรรพบุรุษได้อุทิศสร้างสรรค์ขึ้นไว้ให้เจริญสืบไป”

ตอนหนึ่งจากพระราชดำรัสของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พ่อยุ่หัวของปวงชนชาวไทยที่ทรงร่วมอภิปรายในการประชุมทางวิชาการ ของชุมนุมภาษาไทย ณ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๐๕ โดยทรงเปิดอภิปรายในหัวข้อ “ปัญหา

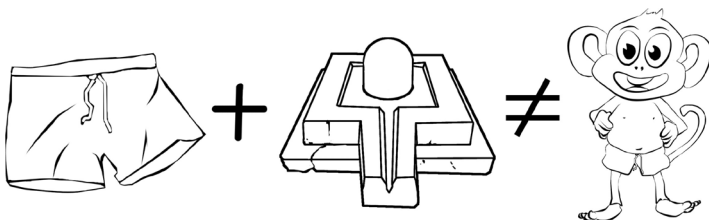
การใช้คำไทย “เรามีโชคดีที่มีภาษาของตนเองแต่โบราณกาล จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะรักษาไว้ ปัญหาเฉพาะในด้านรักษาภาษาก็มีหลายประการ อย่างหนึ่งต้องรักษาให้บริสุทธิ์ในทางออกเสียง คือให้ออกเสียงให้ถูกต้องชัดเจน อีกอย่างหนึ่งต้องรักษาให้บริสุทธิ์ในวิธีใช้ หมายความว่าวิธีใช้คำมาประกอบประโยค นับเป็นปัญหาที่สำคัญ ปัญหาที่สามคือความร่ำรวยในคำของภาษาไทย ซึ่งพวกเรานึกว่าไม่ร่ำรวยพอ จึงต้องมีการบัญญัติศัพท์ใหม่มาใช้... สำหรับคำใหม่ที่ตั้งขึ้นมีความจำเป็นในทางวิชาการไม่น้อย แต่บางคำที่ง่ายๆ ก็ควรจะมี ควรจะใช้คำเก่าๆ ที่เรามีอยู่แล้ว ไม่ควรจะมาตั้งศัพท์ใหม่ให้ยุ่งยาก...” วันที่ ๒๙ กรกฎาคม จึงเป็นวันภาษาไทยแห่งชาติ ด้วยความสำคัญของเหตุการณ์ในครั้งนั้นเอง

จึงขอเสนอที่มาของภาษา สำหรับคำที่เราใช้กันบ่อยๆ จนเคยชิน จนอาจจะลืมคิดถึงรากศัพท์ ทำให้อรรถะที่แท้จริงเลือนหายไป เช่น คำว่า กางเกงลิงค์ - กางเกงลิง นี่ไว้ให้ผู้รู้ช่วยกันพิจารณาด้วยเถิด

ลายสือไทยป่งซี
เสียงแห่งไทยศรีศักดิ์
รากศัพท์สองความจัก
คำเก่าไทยแสดงเนื้อ

เอกลักษณ์ เมืองสยาม
ส่อเชื้อ
นำสู่ อรรถนา
รากเหง้าอารยา พระอม

ศิษย์พระอาจารย์ถ้วน

ทำไมต้องบาลีใหญ่

บาลีใหญ่คืออะไร เรียนอะไร สำคัญอย่างไร ต่างกับบาลีเล็กอย่างไร ?

คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้ามีองค์ ๙ เรียกว่า นวัคคัสตฤศาสน์ ได้แก่ สุตตะ เคยยะ เวยยาकरणะ คาถา อุทาน อิติวุตตะกะ ชาดก อัปภุตะ เวทัลลสะ ทรงแสดงด้วยภาษามคธหรือภาษาบาลี ซึ่งเป็นภาษาที่รักษาพระพุทธพจน์ เมื่อต้องการศึกษาคำสอนพุทธธรรมของแท้ดั้งเดิม จึงจำเป็นต้องศึกษาหลัก การทางภาษาเสียก่อน อันได้แก่ ไวยากรณ์ เพื่อเป็นอุปกรณ์สำหรับศึกษา พระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกาต่อไป

คัมภีร์พื้นฐานเพื่อศึกษาพระไตรปิฎก ๔ คัมภีร์ (สัททาวีเสส)

๑. **กลุ่มคัมภีร์ไวยากรณ์** คือคัมภีร์แสดงหลักภาษา หรือหลักไวยากรณ์ เช่น คัมภีร์กัจจายณะ โมคคัลลานะ สัททนีติ เป็นต้น
๒. **กลุ่มคัมภีร์นิพนิต** หรือ โกสะ คือคัมภีร์ประเภทพจนานุกรมศัพท์ เช่น อภิธานปทีปิกา เป็นต้น
๓. **กลุ่มคัมภีร์ฉันทลักษณ์** คือ คัมภีร์ว่าด้วยหลักและวิธีประพันธ์ฉันท์ คาถาบาลี เช่น คัมภีร์วุตโตทัย
๔. **กลุ่มคัมภีร์อสังการศาสตร์** หรือ เกฏฐะ คือ คัมภีร์แสดงกลวิธีแต่งคำ ประโยค และ เสียง ให้ไพเราะ แสดงวิธีใช้ถ้อยคำที่ปราศจากโทษ และ มีอรรถรสของคำและประโยค เช่น คัมภีร์สุไพธาลังการ

กล่าวกันว่าคัมภีร์สัททาวีเสสเป็นคัมภีร์คู่บารมีพระไตรปิฎก เสมือน กุญแจไขพระไตรปิฎก

ไวยากรณ์ใหญ่ ๓ กลุ่ม

๑. **สายกัจจายนะ** (มูลกัจจายน์) น्याส ปทรุปสัทธิ ฯ
๒. **สายโมคคัลลานะ** ปโยคสัทธิ
๓. **สายสัททนีติ** (สุตตมาลา ปทมมาลา ธาตุมาลา)

ไวยากรณ์แบ่งเป็น ๓ ระดับ

๑. **ไวยากรณ์อย่างย่อ** เช่น ไวยากรณ์บาลีสยามหลวง
๒. **ไวยากรณ์ปานกลาง** เช่น คัมภีร์กัจจายนะ คัมภีร์โมคคัลลานะ คัมภีร์ปทรุปสัทธิ เป็นต้น
๓. **ไวยากรณ์อย่างพิสดาร** เช่น คัมภีร์สัททนีติปกรณ์

หลักสูตรบาลีใหญ่เลือกเรียนไวยากรณ์จากคัมภีร์ปทรุปสัทธิ เพราะไม่ย่อเกินไป ไม่พิสดารเกินไป คนสติปัญญากลางๆ ทัวไปสามารถเรียนได้ เพราะหากเรียนย่อเกินไปก็ไม่เข้าใจ เรียนพิสดารเกินไปก็ไม่เข้าใจ จำยากสับสน เมื่อเรียนแล้วสามารถต่อยอดไปค้นคว้าศึกษาบาลีไวยากรณ์ปานกลางอื่นๆ และบาลีพิสดารได้

การเรียนไวยากรณ์บาลีเบื้องต้นภาษาไทยเพื่อเป็นพื้นฐานการเรียนบาลีใหญ่ (ภาษาบาลีล้วน) ทำให้เห็นโครงสร้างของคัมภีร์ไวยากรณ์ใหญ่ เพราะถ้าไปศึกษาคัมภีร์ไวยากรณ์ใหญ่เลย จะยาก หนัก เข้าใจลำบาก เป็นเหตุให้เบื่อหน่ายท้อถอยได้ง่าย

หลักสูตรบาลีใหญ่ (เชิงบูรณาการ) ๓ ปี ของวัดจากแดง จ.สมุทรปราการ

เป็นการศึกษาภาษาในเชิงลึก กว้าง บอกถึงที่มาที่ไปของการใช้ภาษาอย่างละเอียด มีเหตุผลอ้างอิงมาก เหมาะที่จะเรียนเพื่อนำมาใช้ในการศึกษาค้นคว้าพระไตรปิฎกฉบับบาลี มีหัวข้อหลักสูตรย่อยๆ ดังนี้

ปี ๑ ไวยากรณ์บาลีเบื้องต้น (ปทรูปสัทธีย่อ ภาษาไทย)

ฝึกแปล - สัมพันธ์ ทักษะ ๑ - ๕, ฝึกแปล - สัมพันธ์ ธรรมบท เป็นต้น

ปี ๒ ปทรูปสัทธิ (ฉบับสมบูรณ์ บาลี) พร้อมคู่มือ รูปสัทธิทีปนี (ไทย)
(ซึ่งเท่ากับเรียนไวยากรณ์รอบ ๒)

ฝึกใช้คัมภีร์ธาตุวัตตสังคหปาฐนิสสยะ, อภิธานวรรณนา, ฝึกแปล -
สัมพันธ์ ปทรูปสัทธิ, ฝึกแปล - สัมพันธ์ ธรรมบท เป็นต้น

ปี ๓ วุตโตทัย อลงการะ พระวินัยปิฎกบาลีบางส่วนพร้อมอรรถกถา - ฎีกา
ฝึกแต่งประโยคบาลีธรรมบท (วิชากลับ), ฝึกแต่งคาถาบาลี
ปทรูปสัทธิ ใช้เวลาเรียนประมาณ ๒ ปี

หลักสูตรบาลีสถาบันหลวง

ปีแรก ประโยค ๑ - ๒ เรียนแล้วแปลหนังสือเลย หรือปีแรกเรียนไวยากรณ์
อย่างเดียวก่อน ปี ๒ จึงได้เริ่มแปลหนังสือธรรมบท

ปธ.๓ เรียนสัมพันธ์ ทำให้เข้าใจโครงสร้างภาษามากขึ้น เรื่องหน้าที่ของ
บทหนึ่งๆ มีความเกี่ยวข้องกับอีกบทหนึ่งในฐานะต่างๆ กัน
และโครงสร้างของประโยคภาษาบาลี

ปธ.๔ เรียนการแต่งประโยคภาษาบาลี ทำให้เข้าใจเหตุผล เกี่ยวกับ
ความสัมพันธ์ของบท และโครงสร้างของประโยคมากยิ่งขึ้น

วิธีเรียนหลักสูตรบาลีใหญ่เพื่อพระไตรปิฎก

เรียนไวยากรณ์พร้อมกับการใช้งาน นำไวยากรณ์ไปใช้ในการแปล การสัมผัส การแต่ง ซึ่งจะทำให้คนเกิดทักษะและเข้าใจได้ง่ายขึ้น การเรียนไวยากรณ์ดีก็ทำให้การแปล การสัมผัส และการแต่งประโยคทำได้ด้วยดี ในขณะเดียวกัน ถ้าการแปล การสัมผัส และการแต่งประโยคดี การเรียนไวยากรณ์ก็จะกลายเป็นเรื่องง่าย เข้าใจดี รวดเร็วขึ้น จึงควรเรียนควบคู่กันไปตั้งแต่นั้น

เรียนไวยากรณ์แล้วนำไปใช้ คือ การอ่าน พุท เขียน จะทำให้เกิดทักษะมากขึ้น การทำบ่อยๆ ซ้ำๆ จนเกิดความเคยชินแล้วความชำนาญในการใช้งานก็ตามมาในที่สุด จึงต้องป้อนข้อมูลซ้ำๆ การเรียนอย่างเข้าใจทำให้จำดีขึ้น ถ้าสัปดาห์หนึ่งโดยไม่เข้าใจ จะจำยาก สมองง่าย มีการจัดระบบการใส่ข้อมูลว่า อะไรควรสอนก่อนสอนหลัง หรือสอนพร้อมกัน เพราะแต่ละเรื่อง แต่ละบทมีความเกี่ยวเนื่องต่างกัน และความสำคัญที่ใช้บ่อยต่างกัน มีการประเมินผลก่อนเรียน ขณะเรียน และหลังเรียน เพื่อเป็นตัวชี้วัดว่าการเรียนการสอนมีปัญหาที่ไหน จะได้ร่วมกันปรับปรุงแก้ไขถูกจุด ทั้งครูและนร. การวางแผนจัดการเรียนการสอนตามระบบดังกล่าวมาแล้วทั้งหมดนี้ ทำให้คนเข้าใจบทเรียนได้สะดวกและประหยัดเวลาเรียน ระยะเวลาเรียน ๓ ปี ไม่มากไม่น้อยเกินไป เพราะหลังจากนั้น บางท่านก็ไปเน้นภาคปฏิบัติได้เลย เพราะได้เรียนรู้พระสูตร พระวินัย พอเป็นแนวทางสามารถศึกษาค้นคว้าปริยัติเองควบคู่กันไปต่อได้ บางท่านจะเรียนต่อปริยัติขั้นสูงขึ้นไปอีก ก็สามารถทำได้ เพราะมีพื้นฐานดีแล้ว

ข้อดีหลักสูตรบาลีใหญ่

๑. เนื้อหากว้างลึก ครอบคลุม
๒. แปรพร้อมสัมพันธ์ รู้ชื่อ เหตุผลความเชื่อมโยง
๓. ฝึกพูด การแต่ง ตั้งแต่ปีแรก
๔. แปร วิเคราะห์ได้
๕. รู้จังหวะหยุดการอ่าน
๖. การประเมินผล ไม่ได้มุ่งเน้นคะแนน แต่ช่วยแก้ปัญหาให้นร.

หลักการเรียน

จำได้ เข้าใจ ใช้งานเป็น (แปลได้, ค้นคว้าพระไตรปิฎกเป็น, ปฏิบัติได้ในชีวิตประจำวัน, สอนได้, เผยแผ่ได้)

ให้เรียนเพราะอยากรู้ ถ้าอยากรู้ก็จะอยากเรียนทำให้มีฉันทะ และตั้งใจเรียน การเรียนไวยากรณ์ สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ การทำตัวรูป ถ้าไม่เข้าใจขั้นตอนการทำตัวรูป ถือว่าการเรียนไม่ประสบความสำเร็จ เพราะไม่ทราบเหตุผลที่มาของศัพท์ และผู้ศึกษาภาษาบาลีโดยมิเข้าใจหลักสัมพันธ์ ย่อมไม่อาจจะยังประโยชน์ในการศึกษาภาษาบาลีให้เกิดขึ้นแก่ตนได้

ปัจจัยของความสำเร็จ

๑. ครู ตำรา ๒๕ % (พระอจ. บอกว่ารักศิษย์ทุกคนเท่ากัน ให้โอกาสทุกคนเท่ากัน)
๒. ผู้เรียน ตัวเอง ๒๕ %
๓. เพื่อนร่วมเรียน หมู่คณะ ๒๕ %
๔. กาลเวลา และองค์ประกอบอื่นๆ ๒๕ %

พระองค์. ต่วน (พระมหาธิพิงศ์ อุตตมปณโย) บอกว่า ในอนาคต ถ้าลูกศิษย์ทำงานแล้วดีกว่า ได้ผลดีกว่า แม้วิธีการเทคนิคทำงานต่างกับกับพระองค์. ก็สามารถเปลี่ยนได้เลย ไม่ถือว่าไม่เคารพพระองค์. ให้เห็นแก่ประโยชน์ลูกศิษย์ - นร. หรือศาสนามากกว่า ไม่ต้องเห็นแก่ครูบาอาจารย์. ด้วยกัน เพราะว่าครูบาอาจารย์. ท่านช่วยตัวเองได้แล้ว แต่นร. ยังช่วยตัวเองไม่ได้

บทวิจารณ์

ผู้เขียนเป็นนร.คนหนึ่ง ซึ่งเรียนหลักสูตรนี้ต่อเนื่องอย่างมีความสุข และชอบวิธีการสอนเช่นนี้ คือไม่ชอบวิธีการสอนที่เน้นท่องจำอย่างเดียว แต่ไม่เข้าใจ หรือ ท่องไปก่อนแล้วค่อยไปเข้าใจภายหลัง เพราะผู้เขียนเคยผ่านการศึกษาดังกล่าวในแบบที่สอนให้เรียนรู้ด้วยการทำความเข้าใจผ่านกระบวนการพิจารณา สอนให้คิดเป็น คั่นคว่ำเป็น โดยเอาเรื่องท่องจำเป็นเรื่องรอง จึงไม่ถนัดการท่องจำเยอะๆ ถ้ารู้วิธีคั่นคว่ำ รู้แหล่งความรู้ เมื่อจำไม่ได้ ก็ค้นได้ เปิดตำราดูได้ อาศัยการเปิดบ่อยๆ ก็ชำนาญขึ้น จำได้เอง ดังคำกล่าวที่ว่า “Knowledge is of two kinds. We know a subject ourselves, or we know where we can find information upon it. .” (Samuel Johnson) “ความรู้มี ๒ ประเภท คือ ตัววิชาความรู้เองที่เราจำได้ หมายถึงมีทักษะ และความรู้ว่า จะคั่นคว่ำหาข้อมูลความรู้ที่ไหน อย่างไร” ทักษะ (skill) มักอยู่ติดตัว แต่สัญญา อนิจจา คนเราทรงจำได้จำกัด และมีวันลืมได้ไม่ช้าก็เร็ว ความรู้ที่เราลืมแล้วจะลืมเลยถ้าคั่นคว่ำไม่เป็น อีกอย่าง หากเราไม่สามารถพัฒนาขยายความรู้ให้ลึกซึ้งกว้างขวางได้ แม้จำได้ รู้มาก แต่คั่นคว่ำไม่เป็น ความรู้ก็งอกเงยเพิ่มเติมยาก มีแต่จะลดลงตามวันเวลา การศึกษาที่ไม่สอนให้สามารถคั่นคว่ำเป็นด้วยตนเอง มีพระไตรปิฎกบาลีเป็นต้น ก็เปิดไม่เป็น มีอรรถกถาฎีกามากมาย ก็ใช้ไม่เป็น มีความรู้มากมายในสื่อต่างๆ ก็หาไม่เป็น เอามาใช้ไม่ได้ ก็ทำให้ปัญญาความคิดแคบ ธรรมทัศน์ โลกทัศน์ก็แคบ พระองค์.จะสอนให้คั่นคว่ำเป็น ถ้าเปิดพระไตรปิฎก - อรรถกถา

- ฎีกาภาษาบาลีตัวจริง วิธีค้น วิธีอ่าน วิธีใช้งาน ซึ่งในระบบการศึกษาบาลีสนามหลวงไม่น่าจะมี

แต่เมื่อมาเรียน บ่อยครั้ง พระอาจารย์ก็พาห้องบริการเป็นหมู่ก็รู้สึกเพลิดเพลิน เริ่มรักการท่องจำมากขึ้น เห็นศ.หลายคนขยันท่อง และหากความจำดี การเรียนก็ได้เปรียบ การท่องจำก็เป็นการฝึกพูดภาษาบาลีให้คล่อง พูดได้ไม่ผิดไม่ติดขัด และฝึกสมาธิด้วย จึงเห็นความสำคัญเรื่องการท่องจำมากขึ้น เมื่อศ.ไม่เข้าใจ มาถามพระอจ.ท่านก็อธิบายโดยไม่แสดงความหงุดหงิด ถ้าท่านไม่ทราบ ท่านก็ตอบว่าไม่ทราบ หรือจำไม่ได้แล้วไปค้นคว้ามานำให้โดยไม่โกรธเคืองหรือคิดว่าเสียฟอร์ม ทำให้ศ.กล้าถามมากขึ้น ในส่วนของศ.ก็มีหลายระดับความรู้ มีทั้งพระทั้งโยม บางคนมีการศึกษาทางโลกมาสูง ส่วนทางประโยคบาลี ก็มีแทบทุกประโยค ตั้งแต่ไม่เคยเรียนบาลีเลย ไปจนถึง ปธ. ๙ ส่วนใหญ่อยู่ประมาณ ปธ. ๑ - ๕ มีพระต่างชาติร่วมเรียนด้วยไม่น้อย คือ ลาว กัมพูชา เวียดนาม บางคนไม่เคยเรียนภาษาไทย ก็เรียนบาลีไปด้วย เรียนภาษาไทยไปด้วย จนพูดได้อ่านออก เขียนเป็น ในเวลาไม่นาน เพราะการพาทำซ้ำๆ บ่อยๆ ด้วยวิธีการสอนของพระอจ.

พระ อจ.บอกเสมอว่า **ถ้าเรียนเก่ง แต่ไม่มีคุณธรรมศีลวินัย ท่านก็ไม่โปรด** การสอนไม่มุ่งเน้นชั้นการสอบ แต่เน้นที่ได้ความรู้ แม้สอบไม่ผ่าน อย่างไรก็ได้ความรู้ ได้กุศลแน่ ไม่ใช่เรียนเพื่อพัฒนาเชิงภาษาเท่านั้น แต่ควรใช้ความรู้ที่ได้มาพัฒนาคุณธรรมหรือจริยธรรมของตน และของสังคมด้วย ไม่ใช่ยิ่งเรียนยิ่งเห็นแก่ตัว บางครั้งท่านก็ให้กลุ่มศ.แบ่งงาน สรุปรื้ออาหารธรรมบทที่เรียนว่า ได้ธรรมะอะไร สอนอะไร มืองค์ธรรมอย่างอภิธรรมอะไร เป็นการสอนให้ศ. ฝึกพูดต่อหน้าชั้น ฝึกค้นคว้า มีการให้ฝึกเทศน์ (สัมโมทนียกถา) โปรดญาติโยมทุกวัน รูปหนึ่งอย่างน้อยเทศน์เดือนละครึ่ง ในเวลาก่อนฉันภัตตาหาร เป็นการเปิดโอกาสแห่งการฝึกฝนตนเองของพระนศ.ที่ดีมาก วัดนี้จึงมีนักเทศน์หน้าใหม่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เป็นการ

ฝึกพัฒนาศักยภาพของตน ในการนำความรู้ที่เรียนมาใช้ แม้แต่ในการเขียนบทความ วัดก็เปิดโอกาสให้พระนค.เขียนส่งมาให้พิจารณาถวาทวารสารได้

เรียนเป็นทีม :- ท่านที่เรียนบาลีชั้นสูงกว่า ก็ช่วยติวช่วยแนะนำ ท่านที่มาใหม่เพื่อให้เรียนทันเพื่อน บางทีพระอจ. ก็สั่งให้รุ่นพี่ติวพิเศษ รุ่นน้องบางคนก็ตามไม่ทัน หรือเพิ่งมาใหม่ พระอจ.บอกว่าจะสอนเร็วหรือช้า จะดูส่วนใหญ่ของห้องว่าตามทันกันหรือไม่ นค.บางคนจะช่วยสรุปเนื้อหา หรือข้อมูลที่สำคัญๆ ที่ต้องท่อง แล้วพิมพ์เอกสารแจกเพื่อนๆ ด้วย

การวัดผล :- การสัมฤทธิ์ผลการเรียนที่ใช้วัดทั่วไป คือ การสอบวัดเราส่งสอบบาลีสนามหลวงทุกปี ผลการสอบก็ยืนยันว่าวิธีการเรียนการสอนถูกต้อง มีประสิทธิภาพ เพราะเปอร์เซ็นต์สอบได้สูง เป็นที่หนึ่งของจังหวัด เป็นอันดับต้นๆ ของประเทศมาหลายครั้ง มีชื่อเสียงพอสมควร ทั้งที่วิธีการเรียนการสอนต่างจากวัดทั่วไปมาก เนื้อหาที่เรียนก็มากกว่ามาก เมื่อเรียนครบ ๓ ปี ความรู้ที่มี สามารถนำไปเกื้อกูลต่อการเรียนถึงระดับเปรียญเอกได้อย่างไม่ลำบากนัก หลายคนก็ประสบความสำเร็จตามที่กล่าวนี้อแล้ว เพราะหลักสูตรนี้สอนมา ๓ รุ่นแล้ว

สิ่งหนึ่งที่น่าสนใจคือ การเรียนการสอนบาลีประเทศเรา ที่เปลี่ยนแปลงมา ๑๐๐ กว่าปี มีอุปสรรคมาก เหมาะกับช่วงนั้น ระยะแรกคงจะเรียนง่ายกว่า เพราะเนื้อหาน้อยกว่า จำน้อยกว่า แต่ต่อมา ทำไมจึงดูราวกับจะด้อยลงหรือถอยลง คนสนใจศึกษาน้อยลง เรียนยาก เข้าใจยาก สอบยาก ระบบการเรียนการสอนที่ไม่พัฒนาเท่าที่ควร ตำราไวยากรณ์บาลี ย่อยๆ ที่บางอย่างก็ผิดเพี้ยนไปจากบาลีเดิม เรียนจบปธ. ๙ แล้ว ก็ค้นคว้าไม่เป็น ไม่กล้าอ่านพระไตรปิฎกบาลี ทำไมมี ปธ. ๙ มากมาย แต่การผลิตตำราเรียนเชิงภาษาบาลีจากพระไตรปิฎกโดยตรงมีน้อยมาก จะหาพจนานุกรมบาลี - ไทย ของพระไตรปิฎกครบทั้งชุดที่สมบูรณ์แบบ ก็ไม่มี (เห็นมีพจนานุกรมศัพท์พระไตรปิฎก บาลี - โรมัน - ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ๑๐ ปีแล้ว เพิ่งทำได้แค่อักษร อ ตัวเดียว ยังไม่จบมี ๓ เล่ม)

ขณะที่พม่ามีครบถ้วนแล้ว ตำราพระไตรปิฎกนิสสยะไทย พระคัมภีร์ที่แปลพระไตรปิฎกแบบยักศัพท์ คือแปลบาลีเป็นไทยคำต่อคำประโยคต่อประโยคอย่างละเอียด มีแทรกคำที่พระพุทธองค์ทรงละไว้ในฐานที่เข้าใจ (ปาฐสเส) และคำอธิบายเป็นระยะๆ โดยมีการเทียบเคียงกับคัมภีร์อรรถกถา ฎีกาเป็นหลักฐานอ้างอิงประกอบด้วย เป็นคู่มือศึกษาคัมภีร์พระไตรปิฎกได้อย่างดี ยังไม่มีเลย (ปัจจุบันเพิ่มมีทำไม่ก็เล่มโดยกลุ่มที่ศึกษาบาลีใหญ่จากวัดท่ามะโอ) ขณะที่ประเทศต่างๆ เช่น ศรีลังกา พม่า เขามีมานานแล้วอะไรคือข้อบกพร่องที่ต้องกำหนดรู้ ต้องยอมรับ อะไรคือสาเหตุที่ต้องจะต้องพัฒนาปรับปรุง อะไรคือหนทางแห่งการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาบาลี ถ้าเรายังติดอยู่กับวิธีการเก่าๆ วิธีคิดเก่าๆ ก็คงไปไม่ถึงไหน

มีคำกล่าวของนักการศึกษาว่า เมื่อ นร.เรียนไม่รู้เรื่อง การศึกษาล้มเหลว ญี่ปุ่นจะโทษระบบการเรียนการสอน อเมริกาโทษครูสอน แต่ไทยโทษ นร. ถ้าผลการเรียนดี ญี่ปุ่นจะชมระบบการสอน อเมริกาชมเด็ก ไทยชมคนสอน; **ครูที่ดีที่สุด คือ ครูที่สอนสิ่งที่ยากให้เป็นสิ่งที่ง่าย**; ครูปกติทั่วไปได้แค่บอกเล่า ครูที่ดีทำหน้าที่อธิบาย ครูที่เหนือกว่าใช้วิธีแสดงให้เห็น ส่วนครูที่ยิ่งใหญ่นั้น จะสร้างแรงบันดาลใจ (William Arthur Ward); “True success is not the learning, but in its application to the benefit of mankind” (สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก : **ความสำเร็จที่แท้จริงมิใช่อยูที่ตัวการเรียนรู้, แต่อยู่ที่การประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อประโยชน์แก่มวลมนุษยชาติ**) ซึ่งเป็นคำกล่าวที่น่าจะนำมาตรวจสอบสะท้อนวิธีการสอน และระบบความคิดของการศึกษาไทย ทั้งทางโลกและทางสงฆ์

บาลีใหญ่คือหนึ่งในคำตอบ

เรามีโมเดลต้นแบบที่ทดลองแล้ว พิสูจน์แล้ว ว่าได้ผลดี ทำไมวงการสงฆ์จึงไม่เปิดโอกาสส่งเสริมการเรียนบาลีใหญ่อย่างจริงจัง อย่างน้อยก็ส่งเสริมให้เป็นอีกทางเลือกหนึ่งอย่างเป็นทางการ เคียงคู่กับการสอนหลักสูตรบาลีสยามหลวง และควรให้มีการสนับสนุนโดยองค์กรที่รับผิดชอบ แล้วเราจะรู้ว่า เรามีของเก่าของดีที่เราลืมไปแล้ว และเป็นบาลีที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาพระไตรปิฎกบาลีต้นตอของแท้โดยตรง

อเวยยากรโณ ตวนุโร

พริโร โกสวชชีโต

สาหิจจโรหิโต ปงคุ

มุโค ฉนทวิวชชีโต

ผู้ไม่รู้ไวยากรณ์ เหมือนคนตาบอด

ผู้เว้นจากคัมภีร์อภิธาน เหมือนคนหูหนวก

ผู้เว้นจากอรรถกถาธรรมศาสตร์ เหมือนคนง่อยเปลี้ย

ส่วนผู้เว้นจากฉันทศาสตร์ เหมือนคนใบ้

(โบราณจารย์ ประพันธ์)

กรณีศึกษาเรื่องปรากฏการณ์ลิงร้อยตัว

ปรากฏการณ์ลิงตัวที่ร้อย กล่าวถึงจุดที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคม แม้จะเป็นองค์ความรู้ที่มีประโยชน์ หรือเป็นนวัตกรรมใหม่ในสังคม สมาชิกของสังคมก็ดูเหมือนจะเพิกเฉย จนกระทั่งมีคนทำเป็นจำนวนมาก จนพอที่จะให้เกิดเป็นกระแส มีเรื่องเล่าอยู่ว่า

“ในป่าบนเกาะเล็กๆ ในญี่ปุ่นหลังสงครามโลก มีลิงพันธุ์พื้นเมืองอยู่ชนิดหนึ่ง เมื่อปี ๒๔๙๕ นักวิทยาศาสตร์เข้าไปสำรวจ และหยิบยื่นมะเขือเทศหวานให้แก่ลิงเหล่านี้ เผอิญมะเขือเทศตกลงทรายหมดเลย ลิงนั้นชอบรสชาติของมะเขือเทศ แต่ทรายรสชาติแย่มาก ลิงทั้งฝูงกินมะเขือ

ปนทรายเป็นปกติ ลิงเด็กช่างสังเกตตัวหนึ่งเกิดค้นพบวิธีแก้ปัญหาคือ นำมะเขือเทศที่เปื้อนทราย ไปล้างยังลำธารใกล้ๆ มันจึงได้กินมะเขือเทศหวานฉ่ำ ลูกลิงตัวนี้จึงสอนแม่ของเธอ บรรดาเพื่อนเล่นก็ได้เรียนรู้วิธีการนี้ด้วย แล้วก็ไปสอนบรรดาแม่ของตัวอีกต่อหนึ่ง ปรากฏการณ์นี้ เกิดขึ้น ต่อหน้าต่อตานักวิทยาศาสตร์ผู้เฝ้าสังเกตอยู่ ผ่านไปหลายปี ลูกลิงต่างเรียนรู้วิธีการกินมะเขือเทศที่อร่อยถูกปากกันหมด แต่ลิงแก่ที่ไม่ยอมเลียนแบบ ก็ยังคงกินมะเขือเทศปนทรายต่อไป หกปีต่อมา มีการเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่ ตอนนั้นมีลิงที่เรียนรู้วิธีการล้างมะเขือเทศอยู่จำนวนเท่าไรไม่ทราบแน่ สมมุติว่า ๙๙ ตัวก็แล้วกัน แต่พอมีลิงตัวที่ ๑๐๐ เรียนรู้ว่าการล้างมะเขือเทศ ทำให้มะเขือเทศอร่อยกว่า ลิงทุกตัวในฝูงต่างล้างมะเขือเทศก่อนกินกัน ทั้งนั้น แม้แต่ตัวที่เคยเห็นวิธีการแต่ไม่เคยล้าง ก็เปลี่ยนใจมาล้างด้วย

การที่ลิงตัวที่ ๑๐๐ เรียนรู้การล้างมะเขือเทศ นำการเปลี่ยนแปลง มาสู่สังคมลิง ไม่เฉพาะแค่ล้างมะเขือเทศเป็นนิสัยเท่านั้น แต่ความรู้อันนี้ ยังกระจายข้ามเกาะไปด้วย โดยลิงในเกาะอื่นๆ และที่เกาะใหญ่ของญี่ปุ่น ก็เริ่มล้างมะเขือเทศด้วย ในเชิงสังคมวิทยา เขาอธิบายว่าเมื่อสมาชิกในสังคม เกิดความตระหนักรู้ใหม่ขึ้นจนถึงระดับหนึ่ง (ระดับมวลวิกฤต critical point) ความรู้นี้จะแพร่กระจายอย่างไฟลามทุ่ง...แต่ถ้าความรู้ใหม่นี้ ถูกจำกัดอยู่ในวงแคบๆ มันก็จะเป็นความรู้พิเศษของผู้สูงส่งอยู่ต่อไป หากความรู้นี้แพร่กระจายออกสู่คนจำนวนมาก ก็จะกลายเป็น “**ความตระหนักรู้สาธารณะ**”

เรื่องนี้คงจะเป็นกำลังใจแก่ครูทุกท่านที่สอนบาลีใหญ่อยู่ว่า ถ้าเรามีคุณภาพมากเพียงพอ ใช้เวลาสะสมเชิงปริมาณสักหน่อยเพื่อพิสูจนสักวันหนึ่ง มันจะเปลี่ยนเป็นปริมาณทวิคูณแบบก้าวกระโดด (quality --> quantity) เพียงแต่คู่มือตำราเรียนบาลีใหญ่ยังมีอยู่ในวงแคบ เพราะพิมพ์แจกเฉพาะวงใน และพวกที่สนใจเท่านั้น ถ้ามีการพิมพ์จำหน่ายก็จะทำให้แพร่หลายกว้างขวางขึ้น

กราบขาบซึ่งกรุณาของอาจารย์
เพื่อสืบศาสนาภาษาพุทธสุดสำคัญ
ศิษย์บูชาหัวใจความ เป็นครู
หวังไปสร้างประโยชน์โรจนรู้ชี้

ที่เอวการสอนบาลีอย่างแท้จริง
ให้ตั้งมั่นสื่อสารธรรมอันคัมภีร์
ตั้งใจอยู่เพื่อเรียนรู้อย่างครูชี้
เทศาสนันนี้นำผองชนพ้นทุกข์ภัย ฯ

(ประพันธ์ในนามศิษย์พระอาจารย์ถ้วน วันครู ๑๖ ม.ค. ๒๕๕๘)

[๒๖๖] เทวเม ภิกขเว ธมมา สหุทธมมสส สมโมสาย อนนตรธานาย
ส่วตตุนติ กตเม เทว ทุนนิกขิตตถจ ปทพยุณชน อตโถ จ ทุนนีโต
ทุนนิกขิตตสส ภิกขเว ปทพยุณชนสส อตโถปิ ทุนนโย โหติ

เทวเม ภิกขเว ธมมา สหุทธมมสส จิตฺติยา อสมโมสาย อนนตรธานาย
ส่วตตุนติ กตเม เทว สุนิกขิตตถจ ปทพยุณชน อตโถ จ สุนีโต
สุนิกขิตตสส ภิกขเว ปทพยุณชนสส อตโถปิ สุนโย โหติ

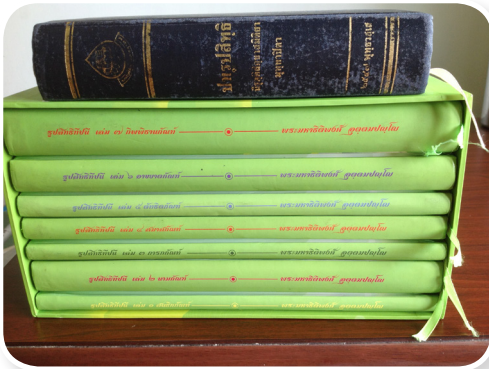
[๒๖๖] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ธรรม ๒ อย่างนี้ ย่อมเป็นไปเพื่อความ
พ้นเพื่อนเลือนหายแห่งสัทธิธรรม ๒ อย่างเป็นไฉน คือ บทพยุญชนะที่ตั้งไว้
ไม่ดี ๑ อรรถที่นำมาไม่ดี ๑ แม้เนื้อความแห่งบทพยุญชนะที่ตั้งไว้ไม่ดี
ก็ย่อมเป็นอันนำมาไม่ดี

ดูกรภิกษุท. ธรรม ๒ อย่างนี้ ย่อมเป็นไปเพื่อความตั้งมั่น ไม่พ้นเพื่อน
ไม่เลือนหายแห่งสัทธิธรรม ๒ อย่างเป็นไฉน คือบทพยุญชนะที่ตั้งไว้ดี ๑
อรรถที่นำมาดี ๑ แม้เนื้อความแห่งบทพยุญชนะที่ตั้งไว้ดีแล้ว ก็ย่อมเป็น
อันนำมาดี ฯ (อง.ทุก. ๒๐/๒๖๖) ฯ๑๓

ศิษย์พระอาจารย์ถ้วน

ปี ๑ ไวยากรณ์บาลีเบื้องต้น (ปทรูปสิทธิย่อภาษาไทย)
พร้อมคู่มือทำตัวรูป ผูกแปลทักษะ ๑ - ๕

ปี ๒ ปทรูปสิทธิ (ฉบับสมบูรณ์บาลี)
พร้อมคู่มือ ปทรูปสิทธิที่ปณี (ไทย)

คู่มือประกอบการเรียนปี ๒
เพื่อศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม

ปิยวาจา-เปยยวัชชะ ความต่างในความเหมือน... ของสังคหวัตถุ ๔

วิเคราะห์ - วิจัย - วิจารณ์ “ปิยวาจา - เปยยวัชชะ”

สังคหวัตถุ ๔ คือ ธรรมที่เป็นเครื่องสงเคราะห์ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ผลคือเป็นเครื่องผูกมิตร ช่วยยึดเหนี่ยว ประสานน้ำใจ ให้มีความนิยมชมชอบกัน เป็นเครื่องประสานคนหมู่มากให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความปกติสุข เป็นเครื่องช่วยขจัดความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ทำให้คนอยู่ร่วมกันด้วยความรักใคร่สามัคคี สามารถนำไปใช้ได้ตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว องค์กร สังคม และประเทศชาติ

องค์ประกอบของสังคหวัตถุ ๔

๑. ทาน การให้ เอื้อเฟื้อแผ่ เสียสละ แบ่งปันช่วยเหลือผู้อื่น
 ๒. ปิยวาจา หรือ เปยยวัชชะ คำพูดน่ารัก หรือควรดื่ม
 ๓. อัตถจริยา การประพฤติตนให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น รู้จักเสียสละ ไม่เห็นแก่ตัว มีจิตอาสา จิตสาธารณะ
 ๔. สมานัตตตา การทำตัวให้สมานเข้ากันได้ ไม่ถือตัวถือสา เป็นกันเอง รู้จักวางตนให้เหมาะสมกับฐานะและสถานการณ์ การทำตนเสมอต้นเสมอปลาย ปฏิบัติสม่ำเสมอในชนทั้งหลาย
- จะทำได้ดีมีความจริงใจ ก็ต้องมีเมตตาทายกรรม เมตตาวจีกรรม เมตตาโมโนกรรม

มีเรื่องที่ต้องมาวิจัยวิจารณ์กันทางหลักภาษา และความสอดคล้องกันของพุทธพจน์ทั้งหมดในคำว่า “ปิยวาจา” “เปยยวัชชะ” ของธรรมะหมวดนี้

โดยเอาพระไตรปิฎกบาลีหลักฐานชั้นปฐมภูมิเป็นตัวเริ่มต้น เพื่อให้ได้ประโยชน์
ความรู้ในรายละเอียดที่ลึกซึ้งและนัยเพิ่มเติมที่ครบถ้วน เท่าที่ค้นเจอ
ในพระไตรปิฎกบาลีมี ๕ แห่ง

ใช้คำว่า “เปยยวชฺช” ๓ แห่ง

(สังคหสูตร อัง.จตุกก.๒๑/๓๒;

อภิญญาวรรคที่ ๖ อัง.จตุกก.๒๑/๒๕๖; พลสูตร อัง.นวก.๒๓/๒๐๙)

ใช้คำว่า “เปยยวาจา” ๑ แห่ง

(หัตถกสูตร อัง.อญฺฐก.๒๓/๑๑๔)

ใช้คำว่า “ปิยวาจา” ๑ แห่ง

(โสณนันทชาดก ขุ.ชา.๒๘/๑๖๒)

หนึ่งตัวอย่างบาลีจาก “สังคหสูตร”

[๓๒] จตตารีมานิ ภิกขเว สงคหตฺถุนิ กตมานิ จตตาริ ทาน
เปยยวชฺช อตถจริยา สมานตตตา อิมานิ โข ภิกขเว จตตาริ สงคหตฺถุนิตี ฯ

[๓๒] ดูกรภิกษุทั้งหลาย สังคหัตถุ ๔ ประการนี้ ๔ ประการ
เป็นไฉน คือ ทาน การให้ ๑ เปยยวชฺช ความเป็นผู้มีวาจาน่ารัก ๑
อตถจริยา ความประพฤติประโยชน์ ๑ สมานตตตา ความเป็นผู้มีตน
เสมอ ๑ ดูกรภิกษุท. สังคหัตถุ ๔ ประการนี้แล ฯ

(สังคหสูตร อัง.จตุกก.๒๑/๓๒)

น่าสังเกตว่า “เปยยะวชฺช” เป็นคำที่พระพุทธองค์ใช้ตรัสแสดง
ธรรมหมวดสังคหัตถุ ๔ แก่ภิกษุทั้ง ๓ สูตร และในพลสูตรตรัสว่า
“การแสดงธรรมบ่อยๆ แก่บุคคลผู้ต้องการ ผู้เสียสละลงสดับ เลิศกว่า
เปยยะวชฺชทั้งหลาย” “เปยยวาจา” เป็นคำที่หัตถกอุบาลกใช้ตอบ
พระพุทธองค์เรื่องหมวดธรรมที่เขาใช้ในการสงเคราะห์เพื่อนฝูงบริวาร
ส่วน “ปิยวาจา” เป็นคำที่พระโพธิสัตว์ผู้เป็นบุตรผู้ยิ่งใหญ่ด้วยความเคารพรัก
กตัญญูกตเวทีใช้สงเคราะห์บำรุงมารดาบิดาในโสณนันทชาดก ซึ่งมีความ
แตกต่างของการใช้ ๓ คำนี้ในสังคหัตถุ ๔ ในบริบทต่างกัน ควรมี
นัยสำคัญอยู่

ปียวจา - เปยวัชชะ ในความเหมือนมีความแตกต่าง

ขออธิบายคำว่าปียวจาก่อน เพราะเป็นที่รับรู้และยอมรับกันทั่วไป **ปียวจา** คือ คำสุภาพ น่ารัก มีประโยชน์ เป็นจริง คำกล่าวสวัสดิ์ ขอโทษ ขอบคุณ ไม่เป็นไร ทักทายปราศรัยก่อน ให้กำลังใจ ทำให้เกิดความพอใจ แก่ผู้ได้ยิน ก่อให้เกิดมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

การพูดให้เป็นปียวจา ยึดหลักดังต่อไปนี้

- เว้นจากการพูดเท็จ คือ พูดแต่คำจริง ไม่พูดจาโกหกหลอกลวงผู้อื่น
- เว้นจากการพูดส่อเสียด คือ ไม่พูดจายุยงให้เขาแตกร้าง ใส่ร้าย ใส่ความ
- เว้นจากการพูดหยาบ
- เว้นจากการพูดเพ้อเจ้อ คือ ไม่พูดในสิ่งที่เหลวไหลไร้สาระ จนเกินไป รู้จักกาลเทศะ

ถ้าพูดเท็จหลอกลวงเพื่อประโยชน์ตน แม้จะไพเราะน่าฟังอย่างไร ก็ไม่ถือเป็นปียวจาในความหมายของพระพุทธองค์ ถ้าพูดส่อเสียดด้วยคำหวานน่าฟังเพียงใด ก็ไม่ถือเป็นปียวจาในความหมายของพระพุทธองค์ จะพูดปียวจาได้ ต้องมีสติควบคุมใจ ควบคุมการพูดเมตตาวชิกรรม ถูกกาลละเทศะ

เปยวัชชะ แปลได้หลายนัย ๑. คำกล่าวอันควรดื่ม ๒. คำชี้โทษ หรือความผิดอันควรดื่ม ๓. คำตำหนิอันควรดื่ม

คำแปลนัยแรกไปกันได้กับปียวจา วาจาน่ารักเป็นวาจาที่น่าดื่ม อยู่แล้ว มีในพระไตรปิฎกหนึ่งแห่งใช้คำว่า เปยยวจาตรงๆ ส่วน ๒ คำแปลหลังผู้เขียนเคยฟังพระรูปหนึ่งอธิบาย ส่วนใหญ่คงไม่เคยได้ยินกัน จึงต้องค้นหลักฐานเพื่อมารับรองคำอธิบาย เรามาดูรากศัพท์กันก่อน

● **เปยย** มาจาก ปา ธาตุ + **ณย** ปัจจัย, ปา ธาตุ - **ปาน** รกขณฺณชฺนปฺรพา-
ปฺณเน = **ดื่ม**, รักษา, บริโภค, ให้ดื่ม, ถึง (ชาตวัตถุสังคหปาฐนิสสยะ คาถา ๒๒๘)
{ผู้เขียนยังไม่เจอตำนานไวยากรณ์ที่แปลปาธาตุว่า ดี น่ารัก} มีวิเคราะห์ว่า

วิ. ๑ **อปิยิตถ ปิยติ ปิยิสสตีติ เปยยํ, ปาตพพํ, ปานียํ.** (ปา - ปาเน ในการ ต้ม + ญย, ตพพ, อนีย) ได้ถูกต้มแล้ว ย่อมถูกต้ม จักถูกต้ม เพราะเหตุนี้ขึ้น ชื่อว่าเปยย, ปาตพพ, ปานีย (พึงถูกต้ม) กัมมสาธนะ

(ปทรูปสัททิสฺส สุตฺร ๕๕๖; รูปสัททิสฺสปี : พระมหาอิติพนฺคํ อุตฺตมปญฺโญ)

วิ. ๒ **ปาตพพํ เปยยํ** น้ำอันเขาพึงต้ม ชื่อว่า เปยย

(สัททนิคฺคิตฺตมาลา สุตฺร ๑๑๒๙)

ขขชฺตุ โภชชเลยยานิ เปยยนติ จตุรํสาณํ อาหารมี ๔ อย่าง คือ ของเคี้ยว ของกิน ของเลีย และ ของดื่ม

(อภิธานํปทีปิกา คาถา ๔๖๖)

{จะเห็นว่าเปยยไม่มีคำแปลว่าน่ารักเลย}

● **ปิย** มาจาก **ปี** ธาตุ + **ญย** ปัจจัย, **ปี** ธาตุ - ตปฺปน = พึงพอใจ, อิ่มใจ /- ปีติปาเน = ยินดี - รัก, ต้ม /- สุภ = งาม

(ธาวตฺถสังคหปาฐนีสสยะ)

มีวิเคราะห์ว่า

วิ. ๑ **ปิณาดิ ปิยเตติ วา** ปิโย ย่อมรัก หรือย่อมถูกรัก เพราะเหตุนี้ขึ้น ชื่อว่า ปิย

(ธาวตฺถสังคหปาฐนีสสยะ คาถา ๒๓๓)

วิ. ๒ **ปิยายิตพพนติ ปิยํ** = สิ่งที่ควรรักชอบ, น่ารัก, น่ายินดี, เป็นที่รัก (ปี - ตปฺปนกนฺตีสุ)

(งานวิจัยการศึกษาเชิงวิเคราะห์ พระคาถาธรรมบท พระธรรมโมลี คาถา ๑๕๗; พจนานุกรมศัพท์วิเคราะห์ : พระมหาโพธิวงศาจารย์)

{ไม่พบรูป เปยย จากปีธาตุ สรุปกคือเปยย แปลว่า พึงถูกต้ม ไม่ใช่และไม่เหมือนปิย ที่แปลว่า น่ารักน่ายินดี}

วขชะ มีที่มาได้จาก ๒ ธาตุ คือ **วท** ธาตุ, **วขชี** ธาตุ

● **วขชํ** มาจาก **วท** ธาตุ + **ญย** ปัจจัย, **วท** ธาตุ - วิยตฺติยํ วาจาญํ ในการพูดขัด

วิ. ๑ **อวขชิตถ วขชติ วขชิสสตีติ วา วขชํ วทนียํ. วขชํ โทโส.** ได้ถูกกล่าวแล้ว ย่อมถูกกล่าว หรือจักถูกกล่าว เพราะเหตุนี้ขึ้นชื่อว่า วขช (ควรถูกกล่าว, โทษ, ความผิด) กัมมสาธนะ

(ปทรูปสัททิสฺส สุตฺร ๕๕๖; รูปสัททิสฺสปี : พระมหาอิติพนฺคํ อุตฺตมปญฺโญ)

วขฺช กล่าวอรรถโทษที่ควรติเตียน

“วขฺชสทฺโท โทสตุโถ อปรารถโถ คารยหปรียายตฺตา” วขฺชศัพท์ มีอรรถว่าโทษ ความผิด เพราะเป็นศัพท์มีอรรถติเตียนโดยอ้อมด้วย

(พรหมชาลสูตร, มหาสัททาพสูตร สลักชั้นธรรมคุณิกานิคม)

วิ. ๒ **วตฺตพฺพ** วขฺช. ความผิดอันเขาพึงกล่าว ชื่อว่า วขฺช

(สัททนีติสูตรมาลาสูตร ๑๑๒๙)

● **วขฺช** มาจาก **วขฺช** ชาติ + อ ปัจจัย, **วขฺช** ชาติ - จาเค = สละ - แบ่งปัน, ละ

วิ. ๓ **วขฺชียเตติ** วขฺช, **วขฺชเมว** อวขฺช. **นตฺถิ อวขฺชํ โทโส ยสฺสาติ อนวขฺชํ, กุสลาติ** ย่อมถูกละ ชื่อว่า วขฺช, วขฺช นั้นเอง คือ อวขฺช. โทษของธรรมใดไม่มี ชื่อว่า อนวขฺช, ได้แก่ กุศล เป็นต้น (ชาตวัตถุสังคหปาฐนิสสยะ คาถา ๓๕๐)

วิ. ๔ **วขฺชียเต วขฺชเขตฺตพฺพนฺติ วา** **วขฺช** สิ่งที่ยัณฺฑิตพึงละหรือต้องละ, โทษ (วขฺช ชาติ - ละ) (พจนา. ศัพท์วิเคราะห์ : พระมหาโพธิวงศาจารย์)

แต่ในชาตวัตถุสังคหปาฐนิสสยะกล่าวว่า วขฺชชาติ มีอการันต์เป็นที่สุด = วขฺช ชาติ ส่วน วจ ชาติ - กถเน = กล่าว - พูด ไม่มีรูปสำเร็จเป็น วขฺช

วขฺชํ โทโส จ เภริยํ โทษ, ความผิด/ กลอง (อภิธานปัปปีกา คาถา ๑๑๐๐)

มีที่แปล **วขฺช** เพิ่มเติมต่างไปบ้างดังนี้ :

- อันเขาพึงกล่าว, ควรพูดติ (ETipitaka Pali - Thai Dict)
- คำอันพึงกล่าว, คำกล่าว

(พจนานุกรมบาลี - ไทย : พระมหาไพโรจน์ ปญฺญาวชิโร)

คำที่คนไทยคุ้นเคย เช่น วัชพืช, โลกวัชชะ และการงานอันไม่มีโทษ (อนวชฺชานิ กมฺมานิ. มงคลสูตร ข้อที่ ๑๘)

สรุปรวม :- วขฺช คือ โทษ, ความผิด, อันพึงถูกกล่าว-ถูกตำหนิ, พึงละ, คำกล่าว

ฉะนั้น เปียยวขฺช ควรแปลว่า ๑. โทษ - ความผิดอันพึงถูกกล่าว - ถูกตำหนิ
อันพึงติ ๒. คำกล่าว อันพึงติ

ถ้าเป็นอย่างหลัง ก็มีรรถคล้ายปิยวาจา เพราะวาจาน่ารัก ก็เป็นวาจาที่น่าดื่มด่ำอยู่แล้ว แต่ถ้าอย่างแรก จะมีรรถต่างไป ก็ทำไมวาจาตำหนิ กล่าวโทษ - ความผิด ถึงควรดื่ม ? ถ้าเราคิดถึงพ่อแม่หรือครูบาอาจารย์ที่ท่านกล่าวชี้บาป บุญ คุณ โทษ ถูก ผิด ตำหนิตติเยน หรือสั่งสอนเราด้วยความหวังสงเคราะห์เกื้อกูลเราด้วยเมตตากรุณาเป็นพื้นฐาน จะเห็นว่า เป็นคำอันเราควรดื่ม แม้บางครั้งจะเป็นยาขมหรือเจ็บปวด เพราะท่านมีความปรารถนาดีต่อเราโดยแท้ ยิ่งถ้าเป็นบัณฑิตสัตบุรุษ หรือสูงสุดชั้นพระพุทธเจ้า เรายังควรต้องดื่มคำกล่าวสอนของท่าน แม้จะโดนชี้โทษติเตียนให้ได้ เพราะท่านหวังประโยชน์เกื้อกูลแก่เรา ดังเหตุผลที่จะยกมาสนับสนุนต่อไป

(๑) ผู้ชี้ขุมทรัพย์

(พ.ธ.๒๕/๑๖)

[๑๖] บุคคลพึงเห็นบุคคลใดผู้มักชี้โทษ เหมือนบุคคลผู้บอกขุมทรัพย์ มักกล่าวชมเชย มีปัญญา พึงคบบุคคลผู้เป็นบัณฑิตเช่นนั้น เพราะว่าเมื่อคบบัณฑิตเช่นนั้น มีแต่คุณที่ประเสริฐ โทษที่ลามกย่อมไม่มี ฯ

(๒) ควรดื่มคำหวังดีของมิตร

(มหาสุญญตสูตร อุปริ.ม.๑๔/๓๕๕-๓๕๖)

[๓๕๕] อานนท์ เพราะเหตุนี้ เธอทั้งหลายจงประพติดูเราด้วยวัตรของมิตรเถิด อย่าประพติดูเราด้วยวัตรของศัตรูเลย ข้อนั้นจักเป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูลและเพื่อความสุขแก่เธอทั้งหลายตลอดกาลนาน

สาวกทั้งหลายย่อมประพติดูศาสดาด้วยวัตรของศัตรู ไม่ประพติดูด้วยวัตรของมิตร เป็นอย่างไร คือ ศาสดาในธรรมวินัยนี้เป็นผู้นุเคราะห์แสวงหาประโยชน์ อาศัยความเอ็นดู จึงแสดงธรรมสอนสาวกทั้งหลายว่า ‘เรื่องนี้เป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูลและเพื่อความสุขแก่เธอทั้งหลาย’ สาวกของศาสดานั้นกลับไม่ตั้งใจฟัง ไม่ตั้งใจเพื่อจะรู้ และยังหลีกเลี่ยงที่จะประพติดูตามคำสั่งสอน สาวกทั้งหลายย่อมประพติดูศาสดาด้วยวัตรของศัตรู ไม่ประพติดูด้วยวัตรของมิตร เป็นอย่างนี้

[๓๕๖] สาวกทั้งหลายย่อมประพาสศาสดาด้วยวัตรของมิตร ไม่ประพาสด้วยวัตรของศัตรู เป็นอย่างไร คือ ศาสดาในธรรมวินัยนี้เป็นผู้อนุเคราะห์ แสวงหาประโยชน์ อาศัยความเอ็นดู จึงแสดงธรรมสอนสาวกว่า ‘เรื่องนี้เป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูลและเพื่อความสุขแก่เธอทั้งหลาย’ สาวกของศาสดานั้นก็ตั้งใจฟัง ตั้งใจเพื่อจะรู้ และไม่หลีกเลี่ยงที่จะประพาสตามคำสั่งสอน สาวกทั้งหลายย่อมประพาสศาสดาด้วยวัตรของมิตร ไม่ประพาสด้วยวัตรของศัตรู เป็นอย่างนี้

อานนท์ เพราะเหตุนั้น เธอทั้งหลายจงเรียกร้องเราเพื่อเป็นมิตรเถิด อย่าเรียกร้องเราเพื่อเป็นศัตรูเลย ข้อนั้นจักเป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูลและเพื่อความสุขแก่เธอทั้งหลายตลอดกาลนาน

อานนท์ “เราจักไม่ประคับประคองเธอทั้งหลาย เหมือนช้างหม้อ ประคับประคองภาชนะดินดิบที่ยังดิบอยู่ เราจักกล่าวชมแล้วชมอีก จักกล่าวยกย่องแล้วยกย่องอีก บุคคลใดมีแก่นสาร บุคคลนั้นจักดำรงอยู่”

สรุป :- พระพุทธองค์สอนให้สาวกเปิดใจฟังพระองค์ด้วยโยนิโสมนสิการ ควรทำใจดื่มในคำกล่าวสอนของพระองค์ ไม่ว่าจะเป็นคำตำหนิหรือชมเชย เพราะพระองค์มีความจริงใจหวังดีต่อผู้ฟังโดยแท้จริง

(๓) วาจาไม่เป็นที่รัก

(อภัยราชกุมารสูตร ม.ม.๑๓/๙๑-๙๔)

ครั้งหนึ่งอภัยราชกุมารซึ่งศรัทธาในครนธ์ ถูกนิครนถ์ยุให้มาถกวาทะกับพระพุทธเจ้า โดยบอกวิธีพูดเพื่อเอาชนะ จะได้มีชื่อเสียง จึงสอนให้ไปทูลถามอย่างนี้ว่า... ‘ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ พระตถาคตจะพึงตรัสพระวาจาอันไม่เป็นที่รักไม่เป็นที่ชอบใจของผู้อื่นบ้างหรือไม่’ ถ้าพระสมณโคดมถูกพระองค์ทูลถามอย่างนี้แล้ว จะทรงพยากรณ์อย่างนี้ว่า ‘ดูกรราชกุมาร ตถาคตพึงกล่าววาจาอันไม่เป็นที่รักไม่เป็นที่ชอบใจของผู้อื่น’ ดังนี้ไซ้ พระองค์พึงทูลพระสมณโคดมอย่างนี้ว่า ‘ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ เมื่อเป็นอย่างนั้นการกระทำของพระองค์จะต่างอะไรจากปูลุชนเล่า เพราะแม้ปูลุชนก็กล่าววาจาอันไม่เป็นที่รักไม่เป็นที่ชอบใจของผู้อื่น’ แต่ถ้าพระสมณโคดม

ถูกพระองค์ทูลถามอย่างนี้แล้ว จะทรงพยากรณ์อย่างนี้ว่า ‘ดูกรราชกุมาร ตถาคตไม่พึงกล่าววาทจาอันไม่เป็นที่รักไม่เป็นที่ชอบใจของผู้อื่น’ ดังนี้ไซ้ พระองค์พึงทูลพระสมณโคดมอย่างนี้ว่า ‘ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ เมื่อเป็นอย่างนั้น อย่างไรพระองค์จึงทรงพยากรณ์เทวทัตต์ว่า เทวทัตต์จักเกิดในอบาย จักเกิดในนรก ตั้งอยู่สืบกับหนึ่ง เป็นผู้อันใครๆ เยียวยาไม่ได้ดังนี้ เพราะพระวาทจาของพระองค์นั้นพระเทวทัตต์โกรธ เสียใจ’

ดูกรพระราชกุมาร พระสมณโคดมถูกพระองค์ทูลถามปัญหาสองเงื่อนไขแล้ว จะไม่อาจกลืนเข้าไม่อาจคายออกได้เลย เปรียบเหมือนกะจับเหล็กติดอยู่ในคอของบุรุษ บุรุษนั้นจะไม่อาจกลืนเข้า ไม่อาจคายออกได้ฉนั้นใด ดูกรพระราชกุมาร พระสมณโคดมก็ฉนั้นนั่น ถูกพระองค์ทูลถามปัญหาสองเงื่อนไขแล้ว จะไม่อาจกลืนเข้าไม่อาจคายออกได้เลย ฯ

วาทาที่ประกอบด้วยประโยชน์

[๙๔] สมัยนั้นแล เด็กอ่อนเพียงได้แต่นอนนั่งอยู่บนตักของอภัยราชกุมาร ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคได้ตรัสกะอภัยราชกุมารว่า “ดูกรราชกุมาร ท่านจะสำคัญความข้อนั้นเป็นไฉน ถ้ากุมารนั้นอาศัยความเปลือของพระองค์หรือของหญิงพี่เลี้ยง พึงนำไม้หรือก้อนกรวดมาใส่ในปาก พระองค์จะพึงทำเด็กนั้นอย่างไร ?”

“ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ หม่อมฉันจะพึงนำออกเสีย ถ้าหม่อมฉันไม่อาจจะนำออกได้แต่ที่แรก หม่อมฉันก็จะเอามือซ้ายประคองศีรษะแล้ว งอนิ้วมือขวา ควักไม้หรือก้อนกรวดแม้พร้อมด้วยเลือดออกเสีย ข้อนั้นเพราะเหตุไร เพราะหม่อมฉันมีความเอ็นดูในกุมาร”

“ดูกรราชกุมาร ตถาคตก็ฉนั้นนั่นเหมือนกัน ย่อมรู้วาทาที่ไม่จริง ไม่แท้ ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ และวาทานั้นไม่เป็นที่รัก ไม่เป็นที่ชอบใจของผู้อื่น ตถาคตไม่กล่าววาทานั้น อนึ่งตถาคตย่อมรู้วาทาที่จริง ที่แท้ แต่ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ และวาทานั้นไม่เป็นที่รัก ไม่เป็นที่ชอบใจของผู้อื่น ตถาคต

ไม่กล่าววาจานั้น อนึ่ง ตถาคตย่อมรู้วาทะที่จริง วาทะที่แท้ และประกอบด้วยประโยชน์ แต่วาทะนั้นไม่เป็นที่รัก ไม่เป็นที่ชอบใจของผู้อื่น ในข้อนั้น ตถาคตย่อมรู้กาลที่จะพยากรณ์วาทะนั้น (สา วาจา ปเรสํ อภิยาธมนาปา ตตฺร กาลญฺญ ตถาคโธ โหติ ตสฺสา วาจา ยเวยฺยากรณาย) ตถาคตย่อมรู้วาทะที่ไม่จริง ไม่แท้ ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ แต่วาทะนั้นเป็นที่รัก เป็นที่ชอบใจของผู้อื่น ตถาคตไม่กล่าววาทะนั้น ตถาคตย่อมรู้วาทะที่จริง ที่แท้ ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ แต่วาทะนั้นเป็นที่รัก เป็นที่ชอบใจของผู้อื่น ตถาคตไม่กล่าววาทะนั้น อนึ่ง ตถาคตย่อมรู้วาทะที่จริง ที่แท้ และประกอบด้วยประโยชน์ และวาทะนั้นเป็นที่รัก เป็นที่ชอบใจของผู้อื่น ในข้อนั้น ตถาคตย่อมรู้กาลที่จะพยากรณ์วาทะนั้น ข้อนั้นเพราะเหตุไร เพราะตถาคตมีความเอ็นดูในสัตว์ทั้งหลาย”

สรุป :- พระพุทธองค์ย่อมตรัสกล่าวเฉพาะวาทะที่จะจริง ไม่เท็จ มีประโยชน์ ส่วนจะเป็นที่รักเป็นที่ชอบใจของผู้อื่น หรือไม่เป็นที่รักไม่เป็นที่ชอบใจของผู้อื่น นั้นเป็นเรื่องรอง แต่ก็พิจารณากาลเทศะในการกล่าวตามความเหมาะสม เพราะเล็งประโยชน์ของสัตว์ทั้งหลายด้วยความกรุณา

(๔) ความเจริญ

(พุทธพจน์ปิฎก ธรรมปิฎก อนุตฺตารปิฎก ๑/๖๐๗)

เพราะว่าบริษัทของพระผู้มีพระภาคเจริญแล้วด้วยอาการอย่างนี้ คือด้วยการว่ากล่าวตักเตือนกันและกัน ด้วยการช่วยเหลือกันและกันให้ออกจากอาบัติ ฯ

(๕) พิจารณาเนืองๆ

(อภิณหปัจจเวกขณะธรรมสูตร อ.พ.ท. ๒๔/๔๘)

บรรพชิตพึงพิจารณาเนืองๆ ว่า เพื่อนพรหมจรรย์ทั้งหลาย ผู้เป็นวิญญูชนพิจารณาแล้ว ตีเตียนเราได้โดยศีลหรือไม่ ฯ

(๖) วันมหาปวารณา

วันสำคัญที่จะดื่มเปยยวัชชะกันเต็มที่ คือวันมหาปวารณา ซึ่งจะมีในช่วงออกพรรษาเป็นพระวินัยบัญญัติ พิธีปวารณา คือ ยอมให้ว่ากล่าว

ดักเตือนซึ่งกันและกันได้ โดยไม่ถือโทษโกรธเคือง พระสงฆ์ที่จำพรรษาอยู่ร่วมกันตลอดไตรมาสสามารถกล่าวดักเตือนในสิ่งที่ได้ยิน ได้เห็น ได้ฟัง หรือสงสัย และชี้ข้อบกพร่องด้วยจิตเมตตา ให้กับพระสงฆ์ที่ถูกดักเตือน ได้มีโอกาสได้รับรู้ข้อบกพร่องของตัวเอง เพื่อนำไปแก้ไขปรับปรุงต่อไป

จุดมุ่งหมายของการปวารณา

๑. เป็นกรรมวิธีที่ช่วยลดหย่อนความขุ่นข้องหมองใจ ความสงสัยให้หมดไป เพราะการว่ากล่าวดักเตือนหรือสอบถามในสิ่งที่ได้ยิน ได้เห็น ได้สงสัย จะช่วยขจัดความคลางแคลงในหมู่พระสงฆ์ด้วยกัน
๒. ช่วยปรับความเข้าใจในหมู่สงฆ์ เพราะการอยู่จำพรรษาร่วมกันมา อาจมีการกระทบกระทั่ง หรือผิดใจกันบ้าง แต่การปวารณาจะช่วยประสานรอยร้าวนั้นได้
๓. สร้างเสริมความสามัคคีในหมู่ให้กลมเกลียวอยู่ร่วมกันอย่างสนิทใจ
๔. สร้างความเสมอภาคให้เกิดขึ้น เพราะพิธีปวารณานี้สามารถว่ากล่าวดักเตือนพระสงฆ์ได้ แม้ว่าพระรูปนั้นจะมียศ ชั้นพรรษา หรือวัยสูงกว่า
๕. ก่อให้เกิดภราดรภาพ เกิดความรู้สึกเป็นมิตรชิดเชื้อ ปราบปรามดี เอื้อเฟื้ออาทร เป็นพื้นฐานนำไปสู่พฤติกรรมอันพึงประสงค์ที่งดงามคล้ายๆ กัน เรียกว่า ศีลสามัญญตา

อานิสงส์ของการปวารณา

๑. ทำให้เกิดความบริสุทธิ์ในเพศบรรพชิต ทั้งทางกาย วาจา และใจ เป็นการคลายความสงสัย ระแวง ให้หมดไปในที่สุด
๒. พระภิกษุจะรู้ข้อบกพร่องของตนเอง เพื่อปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น
๓. เป็นการฝึกความอดทนต่อการว่ากล่าวดักเตือนได้ ช่วยให้เปิดใจยอมรับฟังผู้อื่น

๔. พระภิกษุทุกรูปจะได้ขอขมากันและกัน เพื่อที่จะไม่ถือโทษโกรธเคืองกัน ในภายหลัง เกิดการให้อภัยความปรารถนาดีต่อกันที่จะทำให้อยู่ร่วมกัน ในหมู่คณะได้อย่างผาสุก
๕. ทำให้เกิดความสมัครสมานสามัคคี สร้างเสริมความเป็นปึกแผ่น ไม่เปิด โอกาสให้ผู้ที่ไม่หวังดีต่อพระพุทธศาสนาเข้ามาทำลาย

สรุปรวม :- ถ้าใครเขาสามารถชี้โทษตำหนิเราด้วยศิลปะยอดเยี่ยม มีวาทศิลป์ ประมาณกาลเทศะดี ใช้สัพบุริสธรรม ๗ เต็มที่เท่าที่สามารถ และแสดงออกถึงเมตตาทางกายกรรมวจีกรรม อันยังเป็นการปรุ้งแต่ง คำพูดให้น่าดื่มขึ้น (เปยยวัชชะ) โดยที่เรายอมรับ ยอมจำนน แม้อาจอาย เจ็บปวด โกรธ เมื่อเราผ่านพ้นจุดนั้นไปได้ เราจะสำนึกในความรัก ความกรุณาของท่านและรักท่านมากขึ้นด้วย

กรณีตัวอย่าง ปิยาวาจา เปยยวัชชะ

๑) อักโกสกพรหมณ์ตำพระพุทธรเจ้า (อักโกสกสูตร ส.ส.๑๕/๖๓๑-๖๓๔)

สมัยหนึ่งอักโกสกการทวาชพรหมณ์โกรธขัดใจพระผู้มีพระภาค เข้าไปเฝ้าถึงที่ประทับแล้วตำปราชด้วยวาจาอันหยาบคาย เมื่อ อ. ดำจน เหนื่อยแล้ว พ. ได้ตรัสถามพรหมณ์นั้นว่า ท่านมีแขกญาติมิตรมาบ้านท่านมั๊ย
อ. ตอบว่า มีมาบ้าง พ. ตรัสถามว่า ท่านจัดของเคี้ยวของดื่มต้อนรับแขก ญาติมิตรเหล่านั้นบ้างไหม อ. ตอบว่า จัดบ้าง พ. ตรัสถามว่า ถ้าว่าแขกญาติมิตร เหล่านั้นไม่รับ อาหารนั้นจะเป็นของใคร อ. ตอบว่า ก็เป็นของเราอย่างเดิม พ. ตรัสว่า ข้อนี้อย่างเดียวกัน ท่านตำเราผู้ไม่ตำอยู่ ท่านโกรธเราผู้ไม่โกรธอยู่ ท่านหมายมั่นเราผู้ไม่หมายมั่นอยู่ เราไม่รับเรื่องมีการตำเป็นต้นของท่านนั้น เรื่องมีการตำเป็นต้นนั้นก็เป็นของท่านผู้เดียว แล้วตรัสต่อไปว่า ดูกรพรหมณ์ ผู้ใดตำตอบบุคคลผู้ตำอยู่ โกรธตอบบุคคลผู้โกรธอยู่ หมายมั่นตอบบุคคล หมายมั่นอยู่ ผู้นี้เรากล่าวว่าย่อมบริโภคนัยด้วยกัน ย่อมกระทำตอบกัน เรานั้น

ไม่บริโภคร่วม ไม่กระทำตอบด้วยท่านเป็นอันขาด ดูกรพราหมณ์ เรื่องมีการด่าเป็นต้นนั้นเป็นของท่านผู้เดียว

อ. ถามว่า ประชาชนและพระราชาท่างทราบว่ พระโคตมผู้เจริญเป็นพระอรหันต์ โฉนท่านจึงยังโกรธอยู่เล่า พ. ตรัสว่ ผู้ไม่โกรธ ผิดฝนตนแล้ว มีความเป็นอยู่สม่าเสมอ หลุดพ้นแล้ว เพราะรู้ชอบ สงบ คงที่อยู่ ความโกรธจักมีมาแต่ที่ไหน ผู้ใดโกรธตอบบุคคลผู้โกรธแล้ว ผู้นั้นเป็นผู้ลามกกว่าบุคคลนั้นแหละ เพราะการโกรธตอบนั้น บุคคลไม่โกรธตอบบุคคลผู้โกรธแล้ว ชื่อว่ ย่อมชนะสงครามอันบุคคลชนะได้โดยยาก ผู้ใดรู้ว่ผู้อื่นโกรธแล้ว เป็นผู้มีสติสงบเสียได้ ผู้นั้นชื่อว่ ย่อมประพฤติประโยชน์แก่ทั้งสองฝ่าย คือแก่ตนและแก่บุคคลอื่น เมื่อผู้นั้นรักษาประโยชน์อยู่ทั้งสองฝ่าย คือของตนและของบุคคลอื่น คนทั้งหลายผู้ไม่ฉลาดในธรรมย่อมสำคัญบุคคลนั้นว่ เป็นคนเขลา ดังนี้

อ. กล่าวว่ ข้าแต่พระโคตมผู้เจริญ ภาชิตของพระองค์แจ่มแจ้งนัก ทรงประกาศพระธรรมโดยปริยายเป็นอันมาก เปรียบเหมือนบุคคลหงายของที่คว่ำ เปิดของที่ปิด บอกทางแก่คนหลงทาง หรือส่องประทีปในที่มืดด้วยคิดว่าคนมีจักชวย่อมเห็นรูปได้ ฉะนั้นข้าพระองค์นี้ขอถึงพระโคตมผู้เจริญ พระธรรม และพระภิกษุสงฆ์ว่ เป็นสรณะ อ. ขอบวชแล้วไม่นานแล บำเพ็ญเพียรบรรลुพระอรหันต์ ฯ

เรื่องนี้แสดงให้เห็นการโต้ตอบด้วย เปยยวัชชะ อย่างมีศิลปะของพระพุทธองค์จนพราหมณ์เลื่อมใสศรัทธามาวบวช

๒) อักโกธราชธรรม นศ.ออสเตรเลียโพในหลวง

ครั้งหนึ่งขณะที่เสด็จฯ ในพิธีทูลเกล้าฯ ถวายปริญญานิติศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ ณ มหาวิทยาลัยเมลเบิร์นประเทศออสเตรเลีย เมื่อ ๒๕๐๕ ได้เกิดเหตุการณ์ที่ทำให้ทุกคนควรรำลึกเป็นตัวอย่างของผู้นำที่มีความเข้มแข็งและทรงเปี่ยมด้วยพระราชธรรม “ความไม่โกรธ” ทรงถูก

นักศึกษากลุ่มหนึ่งที่มีความคิดรุนแรง ไม่เข้าใจพระองค์และเมืองไทย บางคนถือป้ายที่มีข้อความกล่าวร้ายต่อพระองค์ท่าน บางกลุ่มส่งเสียงโห่ลบลู้ พระเกียรติและเกียรติภูมิของชาติไทยอย่างรุนแรง

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถได้ทรงบรรยายถึงเหตุการณ์ในวันนั้นในพระราชนิพนธ์ *ความทรงจำในการตามเสด็จต่างประเทศ* ตอนหนึ่งว่า ถึงเวลาที่พระเจ้าอยู่หัวจะเสด็จไปพระราชทานพระราชดำรัสที่กลางเวที ยังไม่ทันจะอะไร ก็มีเสียงโห่ดังขึ้นมาจากกลุ่มปัญญาชนข้างนอก ข้าพเจ้ารู้สึกว่ามีมือเย็นเฉียบหัวใจหวิวๆ อย่างไม่พิกล รู้สึกสงสารพระเจ้าอยู่หัวจนทำอะไรไม่ถูก ไม่กล้าแม้แต่จะมองขึ้นดูพระพักตร์ท่าน ด้วยความสงสารและเห็นพระทัย ในที่สุดผืนใจมองขึ้นไปเพื่อถวายกำลังใจพระทัย แต่แล้วข้าพเจ้านั่นเองแหละที่เป็นผู้ได้กำลังใจกลับคืนมา เพราะมองดูท่านขณะที่ประทับยืนกลางเวที เห็นพระพักตร์ทรงเฉย ทนได้นั่นเอง คนที่อยู่ในหอประชุมทั้งหมดปรบมือเสียงสนั่นหวั่นไหวคล้ายจะถวายกำลังใจพระทัยท่าน พอเสียงปรบมือเงียบลง คราวนี้ข้าพเจ้ามองขึ้นไปบนเวทีอีก เห็นพระเจ้าอยู่หัวทรงเปิดพระมาลาที่ทรงคู่กับฉลองพระองค์ครุย แล้วหันพระองค์ไปโค้งคำนับกลุ่มที่ส่งเสียงเอะอะอยู่ข้างนอกอย่างดงามและน่าดูที่สุด พระพักตร์ยิ้มนิδυ พระเนตรมีแววเยาะหย่อยๆ แต่พระสุรเสียงราบเรียบยิ่งนัก

“ขอขอบใจท่านทั้งหลายเป็นอันมาก ในการต้อนรับอันอบอุ่นและสุภาพเรียบร้อย ที่ท่านแสดงต่อแขกเมืองของท่าน” รับสั่งเพียงเท่านั้นเอง แล้วหันพระองค์มารับสั่งต่อกับผู้ที่นั่งฟังอยู่ในหอประชุม “ไทย...เป็นประเทศเล็กๆ เมื่อเทียบกับออสเตรเลีย แต่มีประวัติศาสตร์เก่าแก่ยาวนาน มีอารยธรรมสูงส่งมานาน นานมาก...” รับสั่งว่า “ต้องขอโทษที่จะบอกว่า (ถึงจังหวะนี้ทรงหันไปทางผู้ชุมนุม แล้วน้อมพระเศียรลงเล็กน้อย) นานจนข้าพเจ้าไม่แน่ใจว่า ขณะนั้น ประเทศออสเตรเลียอยู่ที่ไหน...”

ผลปรากฏว่านักศึกษาเย้ยบริบททั้งบริเวณงาน และเปลี่ยนเป็นปรบมือสนั่นหวั่นไหว แสดงให้เห็นว่า พระองค์ทรงพระปรีชาสามารถมาก

ในการแก้ไขปัญหานี้เฉพาะหน้า และทรงเปี่ยมด้วยพระราชธรรม “ความไม่โกรธ” อย่างแท้จริง พระเจ้าอยู่หัวมีพระราชอัธยาศัยประกอบด้วยพระเมตตา ไม่ปรารถนาก่อเวรภัยให้ผู้ใดผู้หนึ่ง ไม่ทรงพระพิโรธด้วยเหตุที่ไม่ควร แม้มีเหตุให้ทรงพระพิโรธ แต่ทรงข่มได้ สงบระงับโดยการใส่ใจพิจารณาจนพบต้นเหตุ แม้แต่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ไม่เคยทรงเห็นพระเจ้าอยู่หัวแสดงอาการโกรธผู้ใด ๆ

เรื่องนี้แสดงถึง เปยยวัชชะ คนทั่วไปเมื่อถูกดูหมิ่นแสดงกิริยาหยาบคาย มักโกรธ กล่าวคำหยาบตอบ แต่พระองค์ไม่โกรธตอบ มีสติและไหวพริบปฏิภาณ กล่าวคำข่มคำหน้อย่างสุภาพผู้ใด เป็น เปยยวัชชะ จนคนในห้องประชุมถึงกับปรบมือสนั่นหวั่นไหว ข้อเท็จจริงนั้น ออสเตอร์เลียเป็นประเทศเพิ่งเกิดประมาณ ๗๐ กว่าปี หลังจากอังกฤษมารุกรานแย่งแผ่นดินชนเผ่าเดิมเจ้าถิ่น แล้วเอาเป็นเกาะซึ่งนักโทษอังกฤษ เมื่อประมาณ ๒๐๐ ปีเศษก่อน แล้วคนเหล่านั้นคือนักโทษส่วนใหญ่และผู้คุม ก็ตั้งรกรากขยายตัวออกลูกหลานพัฒนามาเป็นประเทศ ส่วนไทยเรามีวัฒนธรรมต่อเนื่องมานานกว่า ๒ พันปี ตั้งแต่สมัยยังเป็นแดนสุวรรณภูมิ

๓) บัตร ๓๐ บาท

ในขณะที่ในหลวงท่านทรงประชวรได้รับการรักษาในโรงพยาบาลที่เก่าแก่ที่สุดแห่งหนึ่ง มีข้าราชการบริพารเข้าเยี่ยมจำนวนมาก และมีนายกฯ ในขณะนั้นได้ถวายบัตร ๓๐ บาทให้พระองค์เพื่อใช้สิทธิ์ ซึ่งพสกนิกรรู้สึกเคืองใจที่นายกฯ คนดังกล่าวทำเช่นนั้น แต่ในหลวงตรัสว่า “ไม่เป็นไรหรอก หากข้าพเจ้าไม่สามารถจ่ายค่ารักษาได้ แต่คงสามารถใช้บัตรผู้สูงอายุได้ หรือจะใช้สิทธิข้าราชการของบุตร (ฟ้าหญิง) ก็ได้” ท่านพูดเสียงเรียบๆ ไม่ได้รู้สึกถูกลบหลู่เลย พูดเสร็จก็ยื่นบัตรทองใบนั้นให้นายกฯ คนนั้นฟังแล้วก็อดยิ้มไม่ได้ว่าท่านตอบได้น่ารักมาก

เรื่องนี้แสดงถึง เปยยวัชชะ ที่ปฏิเสธเชิงตำหนิที่สุภาพมาก

๔) แข่งคนทุจจริต

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชกระแสรับสั่งแก่ผวจ. ซีอีโอ เมื่อวันที่ ๘ ต.ค. ๒๕๔๖ ว่า “ถ้าทุจจริตแม้แต่คนเดียว ก็ขอแข่งให้มี อันเป็นไป พุดอย่างนี้หยาบคาย แต่ว่าต้องให้มีอันเป็นไป แต่ถ้าไม่ทุจจริต สุจริต และมีความตั้งใจมุ่งมั่นสร้างความเจริญ ก็ขอต่ออายุให้ถึง ๑๐๐ ปี ใครมีอายุมากอยู่แล้วก็ขอให้แข็งแรง ความสุจริตจะทำให้ประเทศไทย รอดพ้นอันตราย ภายใน ๑๐ ปีเมืองไทยน่าจะเจริญ ข้อสำคัญต้องยึด ความสุจริตให้สำเร็จและไม่ทุจจริตเสียเอง”

เรื่องนี้แสดงถึง เปยยวัชชะ ที่เป็น ปิยวาจา สำหรับคนสุจริต แต่เป็น อปิยวาจา สำหรับคนทุจจริต

๕) ชื่อเดียวกัน

เรื่องการใช้ราชาศัพท์กับในหลวง จะเป็นเรื่องใหญ่ที่ใครต่อใคร เกร็งกันทั้งแผ่นดิน ตื่นเต้นประหม่า ซึ่งเป็นธรรมดาของคนทั่วไป และไม่เว้น แม้กระทั่งข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ครั้งหนึ่งเมื่อหลายปีก่อน มีข้าราชการระดับ สูงผู้หนึ่งกราบบังคมทูลรายงานว่า “ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้า ปกกระหม่อม ข้าพระพุทธเจ้า พลตรีภูมิพลอดุลยเดช ขอพระราชทาน พระบรมราชานุญาต กราบบังคมทูลรายงาน ฯลฯ” เมื่อกราบบังคมทูลไป เช่นนั้น ในหลวงทรงยิ้มพระสรวลอย่างมีพระอารมณ์ดีและไม่ถือสาว่า “เออ ดี เราชื่อเดียวกัน..” สร้างความขำขันกันทั้งศาลาดุสิตาลัย

เรื่องนี้แสดงถึง ปิยวาจา ที่สร้างความเป็นกันเอง สร้างบรรยากาศ ผ่อนคลาย เป็นสมานัตตตาด้วย

๖) คนบอสตัน

เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะเสด็จประพาสสหรัฐอเมริกาเป็นครั้งแรกในปี ๒๕๐๓ หนังสือพิมพ์สื่อเมืองบอสตันได้สัมภาษณ์ว่า “นี่เป็นการเสด็จเยือนอเมริกาเป็นครั้งแรก..ทรงรู้สึกอย่างไรบ้าง ?” มีพระราชดำรัสตอบว่า “ก็ตื่นเต้นที่ได้กลับมาเยี่ยมบ้านเกิด เพราะข้าพเจ้าเกิดที่นี่...ที่เมืองบอสตัน” ข้อความนี้ช่วยให้ผู้สื่อข่าวรู้สึกเคารพพรีกและมีความใกล้ชิดกับพระองค์ขึ้นมาทันที เพราะพระองค์มีเชื้อ “คนต่างประเทศ” หากแต่เป็น “คนบอสตัน” คนหนึ่ง

เรื่องนี้แสดงถึง **ปียวาจา** ที่สร้างความเป็นกันเอง เป็นสมานัตตตาดด้วย

๗) ยิ้มของฉันท

ก่อนที่กลุ่มนักข่าวจะกราบพูลลา มีนักข่าวหนุ่มคนหนึ่งกราบพูลถามเป็นคำถามสุดท้ายว่า “ทำไมพระองค์จึงทรงเคร่งขรึมนัก...ไม่ทรงยิ้มเลย ?” ทรงหันพระพักตร์ไปทางสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถพลางรับสั่งว่า “นั่นไง...ยิ้มของฉันท” แสดงให้เห็นถึงพระราชปฏิภาณและพระราชอารมณ์ขันอันล้ำลึกของพระองค์ท่าน ทำให้ทรงเป็นที่รักของประชาชนอเมริกันโดยทั่วไป

เรื่องนี้แสดงถึง **ปียวาจา** ที่ทำให้เห็นวาทาเป็นรอยยิ้มได้ ไม่ใช่แค่ใบหน้า

ท้ายนี้ขอจบด้วยพุทธดำรัสว่า “**นิคคณเห นิคคหารหํ ปคคณเห ปคคหารหํ**” = ช่มคนที่ควรช่ม ยกคนที่ควรยก ตีคนที่ควรตี ช่มคนที่ควรช่ม” และ **ลักษณะของพุทธธรรม ๘** ลึกซึ้ง (**คัมภีรา**) เห็นตามได้ยาก (**ทุททสา**) รู้ตามได้ยาก (**ทุรนุโพธา**) สงบ (**สนตทา**) ประณีต (**ปณีตา**) คาคะเนเอาไม่ได้ (**อตถกาวจรา**) ละเอียด (**นิปุมมา**) รู้ได้เฉพาะบัณฑิต (**ปณฺฑิตเวทนียา**) (พรหมชาลสูตร ที่.ส.๙/๒๖) ฯฯ ๐๐๐

จิตอาสา - เวยยาวัจจัมยบุญ

เวยยาวัจจัมยบุญ คือ บุญที่สำเร็จเพราะการช่วยข่วยเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นหรือส่วนรวม คือจิตอาสา จิตสาธารณะ, ผู้ทำงาน คือ ผู้รับใช้, ผู้รับใช้ คือ ผู้เสียสละ, จะเสียสละได้ต้องมีความกล้าหาญลดละความเกียจคร้าน เห็นแก่ตัว ทิฐิมานะ, ทำบุญเพื่อให้จะชำระล้างกิเลสได้จริง ได้อานิสงส์ถึงโลกุตตระ ส่วนอานิสงส์โลกียะนั้น ได้ตามสมควรแก่กรรมตามกฎหมายแห่งกรรมอยู่แล้ว โดยไม่ต้องอยากหรือคาดหวัง ทำบุญเพื่อเอาเหมือนการลงทุนค้าขาย แลกเปลี่ยน แสวงหากำไร ยังเจือด้วยโลภะ ยังแสวงหาภพชาติ เช่น อายกรวยสวย สวรรค์ ชื่อเสียงสักการะ ยศศักดิ์ ได้อานิสงส์แค่โลกียะไม่ถึงโลกุตตระ

วิเคราะห์ความหมายบุญจากบาลี

๑. อตตโน สนฺตานํ ปุณฺณํ วิโสเธตฺติ ปุณฺณํ

ชื่อว่า บุญ เพราะชำระล้างสันดานของตนให้สะอาดบริสุทธิ์ [๑, ๒]

๒. อตตโน การกํ ขนํ ปวติ ปุณฺณํ วิโสเธตฺติ ปุณฺณํ

กรรมที่ชำระจนผู้ทำซึ่งตนให้สะอาด ชื่อว่า บุญ [๑, ๒]

ปุณฺณํ มาจาก ปุ ชาติ หรือ ปุ ชาติ วิโสเธ ปวเน ในอรรถ “การชำระ, ทำให้หมดจด, ทำให้สะอาด”

ปุณฺณํ มาจาก ปุณ ชาติ ปุณฺเน ในอรรถ “เต็ม” คือ “เป็นเหตุให้เต็ม” (**ปุณฺณํ** **เอเตนาคิ ปุณฺณํ**) [๒]

สรุป:- บุญ คือ การชำระล้างกิเลสค้นหา ความเห็นแก่ตัวนั่นเอง ด้วยกุศลกรรมต่างๆ มีบุญกิริยาวัตถุ ๑๐ หรือ กุศลกรรมบถ ๑๐ ย่อมนำไปสู่สุคติ นิพพาน. การสั่งสมบุญ คือ การสั่งสมกุศลกรรม เช่น บารมี ๑๐ ทศ ซึ่งก็คือการสั่งสมอภัยตาย ปฏิปทาคุณความดี ความชำนาญความสามารถ ในการชำระล้างกิเลสต่างๆ ๑๐ ประเภทให้เต็ม ๆ

ธมฺมภาโว

(อ้างอิง : [๑] พจนาน.คัมภีร์วิเคราะห์ พระมหาโพธิวงศาจารย์; [๒] จุฬชาติปัจจุยโชติกา)

คนดีที่โลกต้องการ

คนดีที่ ประเสริฐจริง ไม่ลึงหลอก
 ไม่กลับกลอก จากต่อหน้า มาลับหลัง
 พูดสิ่งใด ทำสิ่งนั้น ใจจริงจัง
 ทำสิ่งใด พูดดัง สิ่งทำมา
 ไม่เห็นแก่ ประโยชน์ โภชน์ผลตัว
 ไม่เมาเมว อิตตา บำบัดินหา
 ไม่เกียดร้าน งานเกื้อกูล มวลประชา
 ไม่ผจญพรา ทรพยา- กรส่วนรวม
 ไม่ทอดย คอยสร้าง สิ่งควรเหมาะ
 ไม่เหยาะแหยะ เหลวไหล ให้หละหลวม
 ไม่พูดจา เหลาะแหละ และกำกวม
 ไม่ทำชั่ว ท่วมทับ ลับในใจ
 มากันเกิด มาเป็น เช่นคนดี
 มาเริ่มที่ ตัวเรา เอาใจใส่
 มาสร้างคุณ จิตอาสา กล้าว่าตนใจ
 มาฝึกให้ เสียสละ ละตัวตน
 ไม่หวังผล ดลไฉนก็ โลกธรรม
 ไม่เพ้อพรา รำพึงถึง สวรรค์ผล
 หวังประโยชน์ ดังกิเลสमार สันดานตน
 หวังมรรคผล กับช่วยชน พันทุกภัย หะ๐

ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต

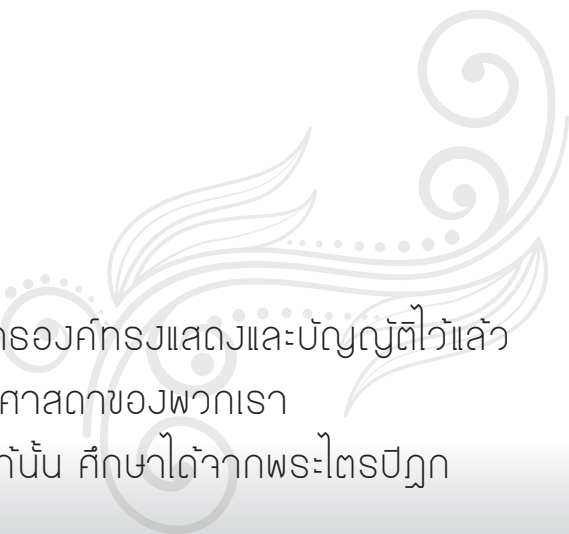

บทที่ ๒

ไตรปิฎกศึกษา

ธรรมและวินัยที่พระพุทธรองค์ทรงแสดงและบัญญัติไว้แล้ว
คือพระศาสนาของพวกเรา
ซึ่งธรรมและวินัยเท่านั้น ศึกษาได้จากพระไตรปิฎก

บทที่ ๒ ไตรปิฎกศึกษา

นักอ่านนักเขียนผู้ยิ่งใหญ่

การอ่าน ไม่ได้หมายถึงแค่การเรียนรู้ผ่านตัวหนังสืออย่างเดียว การสังเกตดูปรากฏการณ์ตามธรรมชาติ หรือสภาวะเหตุการณ์ทั้งหลายที่อยู่รอบๆ ตัวเราและในตัวเรา ก็เป็นการอ่านอีกวิธีหนึ่ง โดยไม่ต้องผ่านตัวหนังสือ เพราะธรรมชาติแต่ละอย่างมีกฎของตัวเอง นักสังเกตได้แง่มุมตามความช่างคิดช่างค้น ช่างสังเกต ความเฉลียวฉลาดของแต่ละคน

นักวิทยาศาสตร์ก็อ่านธรรมชาติอย่างเป็นเหตุเป็นผลเพื่อจะหาคำอธิบายได้ แล้วตั้งเป็นกฎวิทยาศาสตร์ต่างๆ ให้เราอ่านผ่านตัวหนังสือ ศิลปินก็อ่านธรรมชาติทั้งหลายผ่านความสุนทรีย์ความละเอียดละไม แล้วสะท้อนเป็นบทกวี บทเพลง การละเล่น ให้เราได้อ่านได้ฟังได้ดู นักเขียนจำนวนมากก็อ่านประสบการณ์ชีวิตในแง่มุมที่ผ่านมาทั้งหมด ประมวลมาเป็นตัวหนังสือให้เราอ่านตามแง่มุมของตัวเอง มาเป็นเชิงการค้าขายบ้าง การเกษตรบ้าง การบ้านการเมืองบ้าง วิชาการต่างๆ บ้าง เป็นต้น

ผู้ชื่นชอบในการอ่านหนังสือ จะได้เก็บเกี่ยวความรู้ที่กลั่นคัดสรรมาแล้วเหล่านั้นมาเพิ่มพูนสติปัญญา โลกทัศน์ ชีวทัศน์ ให้แก่ตนได้อย่างสบายๆ คล้ายเก็บกินผลที่เขาวานไถเพาะปลูกเก็บเกี่ยวแล้ว ทำเป็นอาหารสำเร็จรูปให้เรา เราเพียงเสพเสวยเท่านั้น ก็ได้สิ่งที่เขาเหน็ดเหนื่อยเพียรกระทำสั่งสมมานาน เมื่ออ่านด้วยวิจารณญาณเลือกเฟ้น ก็สามารถนำสิ่งเหล่านั้นมาทำประโยชน์ตนประโยชน์ท่านได้ โดยใช้เวลาน้อยกว่าคนผลิตตั้งเยอะแยะ

ในเรื่องชีวิตจิตใจก็เช่นกัน นักสังเกตการณ์จำพวกหนึ่ง อ่าน เรียนรู้จิตใจและพฤติกรรมต่างๆ ในแง่มุมธรรมะจากประสบการณ์ตน จนเข้าใจว่าอะไรคือความดีความชั่ว อะไรคือต้นเหตุความดีความชั่ว อะไรคือความสุขความทุกข์ อะไรคือต้นเหตุความสุขหรือทุกข์ ดำเนินชีวิตอย่างไรให้มีความสุขหรือทุกข์น้อยๆ ได้เขียนหนังสือออกมาจำนวนมาก ถ้าเราอ่านหนังสือเหล่านั้นก็เหมือนมีที่ปรึกษาคอยชี้แนะนำ เราก็ได้ข้อคิด ข้อปฏิบัติ สติปัญญาเพิ่ม โดยที่ไม่ต้องลองผิดลองถูกเอง ลดขั้นตอน ลดเวลาลงได้มาก ยิ่งได้อ่านมากยิ่งได้เห็นแนวทางความคิดหลากหลาย เปิดมุมมองความคิดของเรามากขึ้น เราก็สามารถเปรียบเทียบได้ว่า อะไรดีกว่า มีเหตุผลกว่า น่าเชื่อถือกว่า ไม่เป็นกบในกะลาครอบต่อไป

พระพุทธองค์ได้เสียสละชีวิตมายาวนาน ตั้งแต่สมัยเป็นพระโพธิสัตว์เป็นนักอ่านเพื่อเรียนรู้ชีวิตจิตใจ และปรากฏการณ์ธรรมชาติทั้งหลายทั้งภายในภายนอกตัว พัฒนาความรู้ความสามารถ ความดีทั้งหลายด้วยความอุทิศสละ จนมาเป็นสัพพัญญูตญาณในชาติสุดท้าย แล้วได้ถ่ายทอดออกมาเป็นพระคำรัส พุทธพจน์ ให้ชนรุ่นหลังต่อๆ มาได้เรียนรู้กัน ที่เรียกว่า “ธรรมวินัย หรือ นวัคคัสตฤศาสน์” ในกาลต่อมาได้มีการบันทึกลงเป็นตัวอักษร และพัฒนามากาลเวลาเป็นพระไตรปิฎกเป็นเล่มๆ จนแปลออกมาหลายสำนวน หลายภาษาทั่วโลก เป็นหนังสือวรรณกรรมที่มีคุณค่ามากที่สุดที่ไม่มีนักเขียนผู้ใดจะทำได้ยิ่งใหญ่กว่านี้แล้ว มีเรื่องราวหลากหลายมากมาย

คุณค่าน่าติดตามอย่างยิ่ง ยิ่งกว่าเพชรพระอุมา สามก๊ก แฮร์รี่ พอตเตอร์ คานธี และ ไอน์สไตน์ รวมกัน

ตั้งแต่เรื่องใหญ่โตไร้ขอบเขตระดับอนันตจักรวาล จนถึงเล็กละเอียดสุดขั้นปริมาณ อรูป สุนดูลตา

ตั้งแต่เรื่องภพชาติภายนอกกว้างไกลมากมาย จนถึงภพชาติภายในจิตในร่างยาววาหนาคืบนี้

ตั้งแต่เรื่องชั่วช้าเลวทรามหยาบคายสุดๆ จนถึงเรื่องดีเลิศประเสริฐศรีหาใครเหมือน

ตั้งแต่เรื่องชาตानมารร้าย จนถึงเรื่องพระเจ้าผู้ยิ่งใหญ่

มีทั้งศาสตร์และศิลป์มากมาย เช่น นิทานชาดก เรื่องเหลือเชื่อ อิทธิปาฏิหาริย์ วรรณคดี การศึกษาศาสตร์ ภาษาศาสตร์ ตรรกะ ปรัชญา จิตวิทยา ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ สังคมศาสตร์ แพทยศาสตร์ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ดาราศาสตร์ พาณิชยศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การบริหารจัดการ นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ พืชยสงคราม เป็นต้น

ไม่มีวรรณกรรมใดที่รวมศาสตร์และศิลป์ได้มากมายเท่านี้แล้ว ถ้าใครที่ว่าเป็นนักอ่าน รักการอ่าน แต่ไม่เคยอ่านพระไตรปิฎก ถือว่าไม่ใช่คนนักอ่านที่แท้จริง สิ่งสำคัญที่ไม่มีในหนังสืออ่านเล่มใดที่เขียนได้ ด้วยความรู้ตนเอง ต้องได้แนวคิดจากนักเขียนผู้ยิ่งใหญ่ทั้งนี้ทั้งนั้น ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง คือ

๑. การรวมลงสู่ธรรมชาติที่ยิ่งใหญ่ของสรรพสิ่ง คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา

๒. การนิยามสรรพสิ่งรวมลงเพียง ๕ ประการ คือ อุตฺต พิช จิต กรรม ธรรมะ

๓. ความเชื่อมโยงต่อเนื่องของสรรพสิ่งที่เป็เหตุเป็นผลกัน ดังคำสมัยใหม่ที่เรียกว่า เด็ดดอกไม้สะเทือนถึงดวงดาว หรือทฤษฎีผีเสื้อกระพือปีก

๔. ในประวัติศาสตร์อันยาวนาน ไม่มีอะไรใหม่ได้ดวงอาทิตย์นี้ ไม่มีเรื่องราวอะไรที่ไม่เคยเกิดในวัฏสงสารอันหาที่สุดเบื้องต้นเบื้องปลายไม่เจอ แต่มีคนจำพวกหนึ่งที่สามารถพลิกฟ้าพลิกแผ่นดินพลิกประวัติศาสตร์ให้หลุดพ้นจากประวัติศาสตร์อันน่ารัก น่าชิง เบื่อๆ อายากๆ สุขๆ ทุกข์ๆ นี้ได้ เพื่อจะได้ไม่ต้องสร้างประวัติศาสตร์ซ้ำๆ ซากๆ นี้ต่อไป

มาเถิด เรามาเป็นนักอ่านกัน ตั้งแต่การอ่านพระไตรปิฎก จนถึงการอ่านจิตใจตนเอง จนสามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ตนประโยชน์ท่าน และสามารถพัฒนาเป็นนักเขียนกันต่อไปด้วย ๑-

บุญวาท์

กัมภีร์แผนกนิรวาน

แผนที่...ก็คือแผนที่ บอกทางเดิน เครื่องสังเกตระหว่างทางและเป้าหมาย แผนที่ โดยตัวมันเองไม่ใช่เป้าหมายหรือผล ผู้ยึดถือแผนที่หรือผู้จำแผนที่ได้แม่นยำ หรือผู้เข้าใจแผนที่ได้ลึกซึ้งด้วยความฉลาด ใช่ว่าจะเป็นผู้ถึงเป้าหมายแล้วหรือสำเร็จผลแล้ว แผนที่หลายฉบับเพี้ยน ทำให้คนเดินตกหลุมตกบ่อตกเหว เข้ารกเข้าพง หรือมัวหลงชมติดสวนดอกไม้วนาริมทาง

มีแผนที่ที่ดีแต่ไม่ยอมเดินก็ไม่ถึงที่หมาย เดินโดยไม่มีแผนที่ คิดว่าข้าแห่งหรือลองผิตลองถูกเอง ก็คงถึงหรือกลั้วมีบาร์มีมากพอจริงๆ เป้าหมายที่ว่าถึงแล้ว สูงแล้ว สุดแล้ว อาจยังไม่ใช่ เพราะหลงเข้าใจผิดไป

แผนที่...คือ พระไตรปิฎก ทำไมจะไม่สำคัญสำหรับคนสามัญอย่างเราๆ เพราะนำพาคนเข้าถึงเป้าหมายจริงมานานแล้ว เป้าหมายสูงสุด ของใครของมัน เมื่อเดินถึงแล้ว มีทางเดียวที่ถ่ายทอดได้ดีที่สุดสำหรับคนทั่วไป ก็คือแผนที่ ที่สำคัญที่สุด คือมีแผนที่ที่ดีแล้ว เดินบ้าง อุ้บบ้าง นอนเล่นจนเพลินบ้าง ก็ไม่รู้จะถึงเป้าหมายเมื่อไหร่สักที

คัมภีร์แผนที่นิรวาน หลายที่มีแต่ชื่อไม่มีรายละเอียด, หลายที่ซ่อนปริศนาไว้หลายระดับชั้น หลากแง่มุม มากนัย มีอรรถะความหมายเป็นอเนก ไม่ได้มีอรรถะแค่พยัญชนะชั้นเดียวตื้นๆ เฝินๆ ตรงๆ ซื่อๆ อาจมากถึงร้อยอรรถนัย ซึ่งการตีความก็อาจไม่ผิดในแต่ละชั้น แต่มีความถูกต้องมากน้อยต่างกัน มีความลึกซึ้งลึกล้ำ และการนำไปใช้ประโยชน์ต่างกัน ขึ้นกับภูมิปัญญา อาจกล่าวได้ว่า อรรถใดสามารถสื่อและนำพาคนๆ นั้นไปสู่กิจในอริยสัจได้มากที่สุด อรรถนั้นก็มิประโยชน์เกื้อกูลมากที่สุด เป็นไปเพื่อความสุขมากที่สุดสำหรับคนนั้น เหมือนการเข้าใจสือสัญลักษณ์ในแผนที่ แปลแล้วสามารถนำพาไปทางตรงสั้นสู่เป้าหมายได้จริง, หลายที่เว้นไว้หรือขาดหายไป ต้องเชื่อมโยงต่อเอาเองเหมือนจิ๊กซอว์, หลายที่ถ้าไม่เคยเดินทางไปถึง ไม่เคยถึงที่นั่นจริง เอาแต่คิดตามตรรกะตามพยัญชนะ แม้จะแสนฉลาดเก่งกาจในวิชาแผนที่ แต่ก็มีทางเพี้ยนผิดพลาดได้มาก อาจถึงขั้นถูกหัวเราะเยาะคนที่เคยเดินทางไปถึงแล้วจริงๆ

คนเดินทางถึงแล้ว แต่ไม่เก่ง ไม่ได้เรียนวิชาแผนที่มามาก อาจกล่าวสภาวะธรรมที่ตนได้ตนถึงไม่ตรงตามภาษาบัญญัติสมมุติในวิชาแผนที่ เพราะ**สภาวะพุทธธรรม**เท่านั้น ทั้งสุขุมลึกซึ้ง (**คมภีรา**) เห็นได้ยาก (**ทุททสา**) รู้ตามได้ยาก (**ทฺรณฺโฑธา**) สงบ (**สนฺตา**) ประณีต (**ปณฺิตา**) คาดคะเนเคาไม่ได้ (**อตกาวจฺรา**) ละเอียด (**นิปุณา**) รู้ได้เฉพาะบัณฑิต (**ปณฺฑิตเวทณียา**)

(พรหมชาลสูตร ที.ลี้.๙/๒๖)

จะเรียนให้รู้เรื่อง เข้าใจ เข้าถึง เข้านิพพาน ต้องเดินทางปฏิบัติไปตามลำดับด้วย ถ้าเอาแต่อ่านอย่างเดียว ไม่ยอมเดินทางจริง ก็จะไม่ได้ประสบการณ์จริง และไม่อาจถึงเป้าหมายที่แท้จริงได้เลย

ปริยัติ - ปฏิบัติ - ปฏิเวธ - ปาฬิ - ปาพจน์

ปริยัติเรียนเพื่อค้น	หนทาง
ต้องแม่นยำจัดวาง	ไปเพี้ยน
ปฏิบัติที่สายกลาง	อริย- มัคคา
สติปัญญารานเสี้ยน	ตื่นรู้บรรเทา
เพียรเพ่งเฝ้าเพื่อล้าง	อกุศล
บาปชั่วอย่ามัวปน	จิตแท้
กุศลให้ก่อใจจด	ทุกชั่ว ขณะเดียว
ปฏิเวธลดปลดแก้	ปล่อยสิ้นธุลี
ปาฬิควรดูคำ	ปริยัติ
จะช้านซึ่งถึงอรรถ	ที่ถ้วน
พุทธพจน์ท่านทรงตรัส	สอนสั่ง
คำแห่งปาฬิล้วน	แหล่งรู้เรียนธรรม ฯ

ความลึกซึ้งของพระไตรปิฎก ๓

วินโย กิจจคมภีโร	อภิธมโม สภาวโต
สุตตโนโต อตถคมภีโร	อิเม ตโย สุขมภีรา ฯ

(วชิรสารัตถสังคหะ)

พระวินัย ลึกซึ้งโดยกิจ **พระอภิธรรม**ลึกซึ้งโดยสภาวะ **พระสูตร**ลึกซึ้งโดยอรรถ

พระวินัย เป็นสังวรารกถา ว่าด้วยความสังวรระวังสำรมน้อยใหญ่

พระสูตร เป็นทัญญูวินิเวฐนถา ว่าด้วยการถ้อยถอนให้ออกจากความเห็นผิด

พระอภิธรรม เป็นนามรูปปริจเฉทถา ว่าด้วยการจำแนกแยกแยะความต่างแห่งนามรูป

(อภิ.สํ.อ.ภ.ฐ.๗๕/ น.๔๙ ฉ.ม.ทามกฏ๗)

อัปสตุสูตร

(อง.จตุกก.๒๑/๖)

ดูกรภิกษุทั้งหลาย บุคคล ๔ จำพวกนี้ มีปรากฏอยู่ในโลก ๔ จำพวก เป็นไฉน ? คือ

๑. บุคคลผู้มีสัจจะน้อย ทั้งไม่เข้าถึงด้วยสัจจะ
๒. บุคคลผู้มีสัจจะน้อย แต่เข้าถึงด้วยสัจจะ
๓. บุคคลผู้มีสัจจะมาก แต่ไม่เข้าถึงด้วยสัจจะ
๔. บุคคลผู้มีสัจจะมาก ทั้งเข้าถึงด้วยสัจจะ

ดูกรภิกษุ. ก็บุคคลผู้มีสัจจะน้อย ทั้งไม่เข้าถึงด้วยสัจจะ เป็นอย่างไร ?

คือบุคคลบางคนในโลกนี้ มีสัจจะ คือ สุตตะ เคยยะ เวยยากรณะ คาถา อุทาน อิติวุตตกะ ชาดก อัပ္ပุตตรัม เวทลละ น้อย ทั้งเขาก็หาได้รู้ อรรถรู้ธรรมแห่งสัจจะน้อยนั้น แล้วปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรมไม่ บุคคลผู้มีสัจจะน้อย ทั้งไม่เข้าถึงด้วยสัจจะ เป็นอย่างนี้แล

ดูกรภิกษุ. ก็บุคคลผู้มีสัจจะน้อย แต่เข้าถึงด้วยสัจจะ เป็นอย่างไร ?

คือบุคคลบางคนในโลกนี้ มีสัจจะ คือ สุตตะ เคยยะ ฯลฯ เวทลละ น้อย แต่เขารู้ อรรถรู้ธรรมแห่งสัจจะน้อยนั้น แล้วปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม บุคคลผู้มีสัจจะน้อย แต่เข้าถึงด้วยสัจจะ เป็นอย่างนี้แล

ดูกรภิกษุ. ก็บุคคลผู้มีสัจจะมาก แต่ไม่เข้าถึงด้วยสัจจะ เป็นอย่างไร ?

คือบุคคลบางคนในโลกนี้ มีสัจจะ คือ สุตตะ เคยยะ ฯลฯ เวทลละ มาก แต่เขาหาได้รู้ทั่วถึงอรรถรู้ทั่วถึงธรรมแห่งสัจจะมากนั้น แล้วปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรมไม่ บุคคลผู้มีสัจจะมาก แต่ไม่เข้าถึงด้วยสัจจะ เป็นอย่างนี้แล

ดูกรภิกษุ. ก็บุคคลผู้มีสัจจะมาก ทั้งเข้าถึงด้วยสัจจะ เป็นอย่างไร ?

คือบุคคลบางคนในโลกนี้ มีสัจจะ คือ สุตตะ เคยยะ ฯลฯ เวทลละ มาก ทั้งเขาก็รู้ทั่วถึงอรรถรู้ทั่วถึงธรรมแห่งสัจจะมากนั้น แล้วปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม บุคคลผู้มีสัจจะมาก ทั้งเข้าถึงด้วยสัจจะ เป็นอย่างนี้แล

ดูกรภิกษุท. บุคคล ๔ จำพวกนี้แล มีปรากฏอยู่ในโลก

๑. ถ้าบุคคลมีสัจจะน้อย ทั้งไม่ตั้งมั่นแล้วในศีล นักปราชญ์ทย่อมติเตียนเขา ทั้งโดยศีลและสัจจะทั้งสอง

๒. ถ้าบุคคลแม้มีสัจจะน้อย แต่ตั้งมั่นแล้วในศีล นักปราชญ์ย่อมสรรเสริญเขาโดยศีล แต่สัจจะของเขาไม่สมบูรณ์

๓. ถ้าบุคคลแม้มีสัจจะมาก แต่ไม่ตั้งมั่นแล้วในศีล นักปราชญ์ย่อมติเตียนเขาโดยศีล แต่สัจจะของเขาสมบูรณ์

๔. ถ้าบุคคลมีสัจจะมาก ทั้งตั้งมั่นดีแล้วในศีล นักปราชญ์ย่อมสรรเสริญเขา ทั้งโดยศีลและสัจจะทั้งสอง ใครควรเพื่อจะติเตียนเขา ผู้เป็นพหูสูต ผู้ทรงธรรม เป็นพุทธสาวกผู้มีปัญญา ผู้เป็นประจักษ์แห่งทองชมพูนุท แม้เทวดาก็ย่อมชมเชย แม้พรหมก็สรรเสริญ ฯ

สรุป ถึงแม้เรียนรู้ปริยัติธรรมน้อย แต่มีศีล และปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม นักปราชญ์ย่อมสรรเสริญ, เรียนรู้ปริยัติมากแต่ไม่มีศีล ปฏิบัติธรรมไม่สมควรแก่ธรรม นักปราชญ์ย่อมติเตียน, เรียนรู้ปริยัติมากด้วย ทั้งมีศีลและปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรมด้วย ย่อมได้รับการสรรเสริญเพียงส่วนเดียว.

ข้อสังเกตว่าแผนที่ไหนผิดเพี้ยน

เปรียบเทียบบาลีสยามรัฐ กับ ฉัฏฐสังคายนาบาลีพม่า

๒. อปปสสุโตปิ เจ โหติ, สีเลสุ สุตมาหิโต; สีลโต นํ ปัสสันติ, นาสส สมปชฺชเต สุตํ แปล ถ้าบุคคลแม้มีสัจจะน้อย, แต่ตั้งมั่นแล้วในศีล; นักปราชญ์ย่อมสรรเสริญเขาโดยศีล, แต่สัจจะของเขาไม่สมบูรณ์	๒. อปปสสุโตปิ เจ โหติ, สีเลสุ สุตมาหิโต; สีลโต นํ ปัสสันติ, ตสส สมปชฺชเต สุตํ แปล ถ้าบุคคลแม้มีสัจจะน้อย, แต่ตั้งมั่นแล้วในศีล; นักปราชญ์ย่อมสรรเสริญเขาโดยศีล, สัจจะของเขาย่อมสมบูรณ์
๓. พหุสสุโตปิ เจ โหติ, สีเลสุ อสมมาหิโต; สีลโต นํ ครหนติ, ตสส สมปชฺชเต สุตํ แปล ถ้าบุคคลแม้มีสัจจะมาก, แต่ไม่ตั้งมั่นแล้วในศีล; นักปราชญ์ย่อมติเตียนเขาโดยศีล, แต่สัจจะของเขาสมบูรณ์ (บาลีสยามรัฐ)	๓. พหุสสุโตปิ เจ โหติ, สีเลสุ อสมมาหิโต; สีลโต นํ ครหนติ, นาสส สมปชฺชเต สุตํ แปล ถ้าบุคคลแม้มีสัจจะมาก, แต่ไม่ตั้งมั่นแล้วในศีล; นักปราชญ์ย่อมติเตียนเขาโดยศีล, สัจจะของเขาย่อมไม่สมบูรณ์ (ฉัฏฐสังคายนาบาลีพม่า)

อรรถกถา อธิบายข้อ ๒ ว่า ตั้งมั่นแล้วในศีล หมายถึงพระชีนาสพ, บทว่า ตสฺส สมปชฺชเต สุตํ ความว่า สุตะของบุคคลนั้น ชื่อว่าสมบุรณ์ เพราะเหตุที่กิจคือศีลและสุตะอันเขาทำแล้วด้วยสุตะนั้น, บทว่า นาตสฺส สมปชฺชเต ความว่า สุตกิจ ชื่อว่าไม่สมบุรณ์ เพราะกิจคือศีลและสุตะอันเขามีได้ทำด้วยสุตะที่เขาเรียนมา จึงไม่สำเร็จกิจ นี่เป็นตัวอย่างของพญฺญชนะที่ต้งไว้ผิต อรรถะกีย้อมผิตไป อรรถะต่างกันแสดงถึงการให้ความสำคัญแก่คุณค่าการปฏิบัติปฏิเวธต่างกัน บาลีพม่าให้คุณค่าความสำคัญการปฏิบัติปฏิเวธมากกว่าปริยัติหรือสุตะอย่างเดียวย่อมมีนัยสำคัญเมื่อเทียบกับบาลีไทย เท่านั้นยังอาจวินิจฉัยยังไม่ได้เด็ดขาดว่าใครผิดถูก แต่เมื่อเจอ **อุมมํคสูตร** ทุกคนก็ตัดสินใจได้เองว่า บาลีไทยหรือพม่าเพี้ยน เพราะนี่เป็นคำตอบยืนยันจากบาลีไทยเองที่แสดงความขัดแย้งในตัวเอง พระพุทธองค์ตรัส “ดูก่อนภิกษุ เราแสดงธรรมเป็นอันมาก คือ สุตตะ...เวทลละ ถ้าแม้ภิกษุ รู้ทั่วถึงอรรถ รู้ทั่วถึงธรรมแห่งคาถา ๔ บาทแล้ว เป็นผู้ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรมไซ้ ก็ควรเรียกว่า เป็นพหูสูต เป็นผู้ทรงธรรม” (อง.จตุกก. ๒๑/๑๘๖) นี่แสดงว่าพระพุทธทรงยกย่องผู้ปฏิบัติปฏิเวธสำเร็จว่าเป็นพหูสูต แม้จะเรียนน้อยแค่ ๑ คาถาเท่านั้น ยิ่งถ้ามาดูคำจำกัดความของ**ปทปรม** ยิ่งชัดเจน “บุคคลใดฟังพุทธพจน์ก็มาก กล่าวก็มาก ทรงจำไว้ก็มาก บอกสอนก็มาก แต่ไม่มีการบรรลุผลในชาตินั้น บุคคลนี้เรียกว่า บุคคลผู้ปทปรมะ” (อภ.ป.๓๖/๑๐๘)

แผนที่มีโอกาสคลาดเคลื่อนได้ตามวันเวลา ยิ่งคู่มืออ่านแผนที่ยิ่งมีโอกาสเพี้ยนตามภูมิปัญญาและกิเลสผู้เขียน ดังที่พุทธองค์ตรัสใน **อาณิสสูตร** (ส.น.๑๖/๖๗๒-๓) เปรียบเทียบกับกลองอานกะว่า “พวกภิกษุในอนาคตกาลเมื่อเขากล่าวพระสูตรที่ตถาคตกล่าวแล้ว อันลึกลับ มีอรรถอันลึกลับ เป็นโลกุตตระประกอบด้วยสัญญาธรรมอยู่ จักไม่ปรารถนาฟัง จักไม่เข้าไปตั้งจิตเพื่อรู้ และจักไม่สำคัญธรรมเหล่านั้น ว่าควรเล่าเรียน ควรศึกษา แต่ว่าเมื่อเขากล่าวพระสูตรอันนักปราชญ์จนาไว้ อันนักปราชญ์ร้อยกรองไว้ มีอักษรอันวิจิตร

เป็นของภายนอก เป็นสาวกภาชิตอยู่ จักปรารถนาฟังด้วยดี จักเงี้ยวโศกลง สดับ จักเข้าไปตั้งไว้ซึ่งจิตเพื่อรู้ และจักสำคัญธรรมเหล่านั้น ว่าควรเรียน ควรศึกษา” ฯ ทุกวันนี้พระเราเรียนพุทฺธพจน์หรือพระไตรปิฎกโดยตรงน้อย มาก มักศึกษาตำราข้างเคียงอ้อมๆ เป็นหลัก ถึงขั้นเป็นหลักสูตรกระแสหลัก และยึดมั่นเป็นความถูกต้องอย่างจริงจัง แทนที่จะเอาพระไตรปิฎกเป็นหลัก เริ่มต้นก่อน แล้วค่อยเอาตำราอื่นมาประกอบ อธิบายขยายความตามเพื่อความเข้าใจ ดังนั้นเราจึงไม่รู้ว่าตำรานี้ขัดแย้งหรือไม่สอดคล้องกับพุทฺธพจน์ หรือพระไตรปิฎกหรือไม่

ปรียัติ ๓ ประเภท

(อภิ.สํ.อฏฺฐ.๗๕/ น.๕๒-๕๓ ฉ.ม.มหามกุฏา)

๑. **อลคัททูปมปรียัติ** เรียนเหมือนจับหางงูพิษ ย่อมถูกแวงกัดเอา อันตราย ถึงชีวิตหรือทุกข์ปางตาย เรียนแล้วไม่ใคร่ครวญเนื้อความแห่งธรรม เหล่านั้นด้วยปัญญา จึงไม่เข้าถึงเนื้อความที่แท้จริง เข้าใจผิดตีความผิด เกิดการโต้แย้งคัดค้านไม่ปฏิบัติตาม หรือเรียนเพื่อโต้เถียงโอ้อวด หรือ เพื่อลาภยศสักการะชื่อเสียง เป็นต้น
๒. **นิสสรณตลปรียัติ** เรียนเพื่อพ้นทุกข์ ลดละกิเลส
๓. **ภักขาการิกปรียัติ** เรียนเพื่อช่วยศาสนา เพื่อสืบทอดเผยแผ่ สำหรับ ผู้เป็นพระอรหันต์ เปรียบด้วยขุนคลัง

เหตุแห่งสังฆธรรมเสื่อม ๕ ประการ

(สังฆธรรมสัมโมสสูตร อง.ปญจก.๒๒/๑๕๔)

[๑๕๔] **ดูก่อนภิกษุท. ธรรม ๕ ประการนี้** ย่อมเป็นไปเพื่อความ ลบเลือนเสื่อมสูญแห่งสังฆธรรม ธรรม ๕ ประการเป็นไฉน คือ ภิกษุในธรรม วินัยนี้

๑. ไม่ฟังธรรมโดยเคารพ ๒. ไม่เล่าเรียนธรรมโดยเคารพ
๓. ไม่ทรงจำธรรมโดยเคารพ ๔. ไม่ใคร่ครวญอรรถแห่งธรรมที่ทรงจำไว้ โดยเคารพ ๕. รู้อรรถรู้ธรรมแล้ว ไม่ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรมโดยเคารพ

พุทธศาสน์ ยาทรียันง ดงห้าพัน
ไทรปฏก ยันยันยาว แน่แท้
ทนห้าทาย อย่างยันหยัด เพยแผ่
ปฏิบัติปฏิบัติแล้ว ย้ายัน ยันธรรม ฯ

๓ พุทธยฺยทวิธีหลักจกนําสู่นิพพาน

ก) ทบทวนเป้าหมาย ข) ยินยันมรรคผล ค) สรุปรการกิจหลัก

ก) ในบรรพชิตอกนิหปัจจเวกข์ พระพุทธรองค์ให้เรท ทบทวน เป้าหมาย อยู่เสมอ ว่าจะถึงแล้วยัง และสามารถเป็นประจักษ์พยานยืนยัน ถึงควมมีคุณค่าแท้จริงอันสูงสุดของพุทธศาสนาได้ไหม แม้ในยุคกาลสมัยนี้ เพื่อพิสูจน์ความเป็นอกาลิโก

[๔๘] ดุกรภิกษุท. ธรรม ๑๐ ประการนี้ อันบรรพชิตพึงพิจารณา เนื่องๆ ๑๐ ประการเป็นไฉน บรรพชิตพึงพิจารณาเนื่องๆ ว่า ญาณทัสนะวิเศษ อันสามารถกัจจกิลส เป็นอริยะะ คือ อุตริมนุสธรรมอันเราได้บรรลุแล้ว มีอยู่หรือหนอ ที่เบ็นเหตุให้เรทผู้อื่นเพือนพรหมจรรย์ถมแล้ว จักไม่เป็น ผู้เกือเงินในกาลกายหล้ง (อกนิหปัจจเวกชนธรรมสูตร อง.ทสก.๒๔/๔๘)

ข) พระพุทธรองค์ได้กล่าว ยินยันมรรคผล ในพุทธศาสนาหลายที่ ดังนี้ เช่น

๑). มหาปริณิพพานสูตร ดุกรสุภัททะ ในธรรมวินัยนี้ มีอริยมรรค ประกอบด้วย องค์ ๘ ในธรรมวินัยนี้เท่านั้น มีสมณะที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ หรือ ที่ ๔ ลัทธิอื่นๆ ว้างจากสมณะผู้รู้ทั่วถึง ก็ภิกษุเหล่านี้พึงอยู่โดยชอบ โลกจะไม่พึงว้างจากพระอรหันต์ ฯ (ที.ม.๑๐/๑๓๘)

๒). สติปัฏฐานสูตร ผลแห่งการเจริญสติปัฏฐาน (ม.ม.๑๒/๑๕๑)

[๑๕๑] ดุกรภิกษุท. ก็ผู้ใดผู้หนึ่งพึงเจริญสติปัฏฐาน ๔ น้อย่างนี้ ตลอด ๗ ปี เขาพึงหวังผล ๒ ประการอย่างใดอย่างหนึ่ง คือ พระอรหัตตผล ในปัจจุบัน หรือเมื่อยังมีอุปาทิเหลืออยู่ เป็นพระอนาคามี, ๗ ปี ยกไว้ ผู้ใดผู้หนึ่งพึงเจริญสติปัฏฐาน ๔ นี้ อย่างนี้ตลอด ๖ ปี ๕ ปี ๔ ปี ๓ ปี ๒ ปี ๑ ปี

... ๑ ปี ยกไว้ ผู้ใดผู้หนึ่งพึงเจริญสติปัฏฐาน ๔ นี้อย่างนี้ตลอด ๗ เดือน เขาพึงหวังผล ๒ ประการ อย่างใดอย่างหนึ่ง คือ พระอรหัตตผลในปัจจุบัน หรือเมื่อยังมีอุปาทิเหลืออยู่ เป็นพระอนาคามี, ๗ เดือน ยกไว้ ผู้ใดผู้หนึ่งพึงเจริญสติปัฏฐาน ๔ นี้อย่างนี้ตลอด ๖ เดือน ๕ เดือน ๔ เดือน ๓ เดือน ๒ เดือน ๑ เดือน กึ่งเดือน ... กึ่งเดือนยกไว้ ผู้ใดผู้หนึ่งพึงเจริญสติปัฏฐาน ๔ นี้อย่างนี้ตลอด ๗ วัน เขาพึงหวังผล ๒ ประการอย่างใดอย่างหนึ่ง คือ พระอรหัตตผลในปัจจุบัน หรือเมื่อยังมีอุปาทิเหลืออยู่ เป็นพระอนาคามี

สรุป ถ้าปฏิบัติสติปัฏฐานได้อย่างถูกต้องต่อเนื่องด้วยความเพียร เป็นเครื่องเผากิเลส มีสัมปชัญญะและสติ กำจัดอภิชฌาและโทมนัสความยินดียินร้ายในโลกเสียได้ [อาตปปี สมปะชาโน สติมา วินนเยย โลเก อภิชฌา โทมนสสุ] (มหาสติปัฏฐานสูตร ที.ม.๑๐/๒๗๓) ก็หวังผลอริยะขั้นสูงได้ อย่างช้า ใน ๗ ปี

๓). มิจฉาทิฏฐิ ๑๐ เป็นอย่างไร (มหาจิตตารัสกสูตร ม.อ.๑๔/๒๕๕)

คือ ความเห็นว่า ๑. ทานที่ให้แล้วไม่มีผล ... ฯลฯ ๑๐. สมณพราหมณ์ผู้ประพฤติปฏิบัติชอบทำให้แจ้งโลกนี้ และโลกหน้าด้วยปัญญาอันยิ่งเอง แล้วสอนผู้อื่นให้รู้แจ้ง ก็ไม่มีในโลก

(นตถิ โลเก สมณพราหมณา สมมคคตา สมมาปฏิบัติปณนา เย อิมญจ โลกั ปรรญจ โลกั สยั อภิญญา สจฉิกตวา ปเวเทนตติ)

๔). โลหิจจสูตร

(ที.ส.๙/๓๕๘)

[๓๕๘] ดูกรโลหิจจะ ด้วยประการฉะนี้ เป็นอันฟังได้ว่า ผู้ใดพึงกล่าวอย่างนี้ว่า โลหิจจพราหมณ์ครองบ้านสาละวติกา ควรใช้สอยผลประโยชน์อันเกิดในบ้านสาละวติกาแต่ผู้เดียว ไม่ควรให้ผู้อื่น ผู้ที่กล่าวอย่างนี้นั้น ชื่อว่าทำอันตรายแก่ชนที่อาศัยท่านเลี้ยงชีพอยู่ เมื่อทำอันตราย ย่อมชื่อว่าไม่หวังประโยชน์ต่อ เมื่อไม่หวังประโยชน์ต่อ ย่อมชื่อว่าเข้าไปตั้งจิตเป็นศัตรู เมื่อเข้าไปตั้งจิตเป็นศัตรูแล้ว ย่อมชื่อว่า เป็นมิจฉาทิฏฐิ ฉะนั้นนั่นแล ดูกรโลหิจจะ ผู้ใดพึงกล่าวอย่างนี้ว่า “สมณะหรือพราหมณ์ในโลกนี้ควรบรรลुकุศลธรรม ครั้นบรรลุลแล้วไม่ควรบอกผู้อื่น เพราะผู้อื่นจักทำอะไรให้แก่ผู้อื่นได้

ผู้เดินทาง

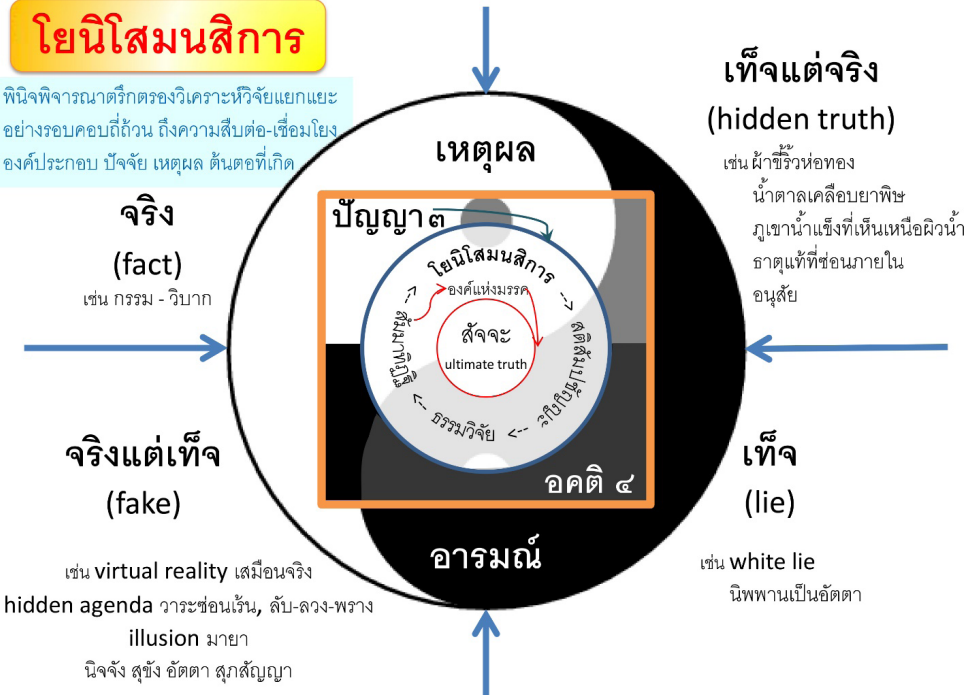

หลักความคิดความเชื่อชาวพุทธ

ชาวพุทธควรมีหลักความเชื่อการตัดสินใจอย่างไร เมื่อมีความเห็นขัดแย้งในหลักธรรมคำสอน การตีความ การประพฤติปฏิบัติ ต่างคนต่างเห็นว่าตนเองถูก บางทีถึงขั้นกล่าวหาโจมตีกัน พระพุทธองค์ได้ตรัสไว้ในหลายที่หลายวาระ จึงได้ประมวลรวบรวมมาดังนี้

โยนิโสมนสิการ

พิจารณาไตร่ตรองวิเคราะห์แยกแยะอย่างรอบคอบถี่ถ้วน ถึงความสืบต่อ-เชื่อมโยงองค์ประกอบ ปัจจัย เหตุผล ต้นตอที่เกิด

สัมมาทิฐิ คือ เบื้องต้นแห่งกุศลธรรม

(บุพพังกุสูตร อก.ทสก.๒๔/๑๒๑)

[๑๒๑] ดูกรภิกษุทั้งหลาย สิ่ง que เริ่มต้นเป็นนิมิตเบื้องต้นแห่งดวงอาทิตย์เมื่อจะอุทัย คือ แสงเงินแสงทอง ฉั่นไฉ ดูกรภิกษุ. สิ่ง que เริ่มต้นเป็นนิมิตเบื้องต้นแห่งกุศลธรรมท. คือ สัมมาทิฐิ ฉั่นนั้นเหมือนกันแล

ปัจจัยให้เกิดสัมมาทิฐิ ๒

(ม.ม.๑๒/๔๙๗; อก.ทก.๒๐/๓๗๑; พจนา.ธรรม ป.อ.ปยุตโต)

๑. **ปรโตโฆสะ** (เสียงจากผู้อื่น การกระตุ้นหรือชักจูงจากภายนอก คือ การรับฟังคำแนะนำสั่งสอน เล่าเรียนความรู้ สนทนาซักถาม ฟังคำบอกเล่าชักจูงของผู้อื่น โดยเฉพาะการสดับสัทธรรมจากท่านผู้เป็นกัลยาณมิตร รู้จักเปิดหู เปิดตา เปิดใจ ฟังเสียงผู้อื่น โดยเฉพาะสัทบุรุษ ผู้รู้ทั้งหลาย หรือสมัยปัจจุบันคือ หนังสือพระไตรปิฎก หนังสือธรรมะต่างๆ ฟังข้อมูลอื่นหรือข้อมูลใหม่ ที่อาจถูกกว่า ดีกว่า ครอบถ้วนกว่า ไม่ปิดกั้นความคิดตนเอง ทำตัวเป็นชาลันถั่ว ไม่ใจแคบยึดแต่ความเห็นของตัวเอง ถูถูกหนุนอยู่คนเดียว)

๒. **โยนิโสมนสิการ** (การใช้ความคิดถูกวิธี ความรู้จักคิด คิดพิจารณา เป็น คือกระทำในใจโดยแยบคาย มองสิ่งทั้งหลายด้วยความคิดพินิจพิจารณา ไตร่ตรองอย่างรอบคอบถี่ถ้วนถ่องแท้ รู้จักสืบสาวหาเหตุผล แยกแยะสิ่งนั้นๆ หรือปัญหานั้นๆ ออกให้เห็นตามสภาวะตามความเป็นจริง และตามความสัมพันธ์ต่อกันเป็นอุปปัจเจกตามเหตุปัจจัย หรือมองให้ถึงต้นกำเนิดรากเหง้าของจิตใจ) [โยนิ + มน + กร. โยนิ = กำเนิด, เหตุ, ที่เกิด, โยนี]

(โยนิโส = ลงไปถึงที่เกิดหรือพื้นฐาน : พจนานุกรมบาลี-ไทย-อังกฤษ ฉบับภูมิพลโลก)

ความสำคัญของปรโตโฆสะ และ โยนิโสมนสิการ

(อวิชาสูตร, ดัณหาสูตร อง.ทสก.๒๔/๖๑-๖๒)

คบสัทบุรุษ--->ฟังธรรม--->ศรัทธา---

โยนิโสมนสิการ---> สติสัมปชัญญะ---> สรรวมอินทรีย์ ๖ --->

สุจริต ๓ ---> สติปัฏฐาน ๔ ---> โพชฌงค์ ๗ ---> วิชาและวิมุตติ.

(---> = “ที่บริบูรณ์ ย่อมยัง...ให้บริบูรณ์”, เช่น การคบสัทบุรุษ ที่บริบูรณ์ ย่อมยังการฟังสัทธรรมให้บริบูรณ์ การฟังสัทธรรมที่บริบูรณ์ ย่อมยังศรัทธาให้บริบูรณ์, ถ้าอ่านจากท้าย ---> = “มี...เป็นอาหาร”, เช่น วิชาและวิมุตติ มีโพชฌงค์ ๗ เป็นอาหาร โพชฌงค์ ๗ มีสติปัฏฐาน ๔ เป็นอาหาร)

ภวตณหา <---อวิชา <---นิรณ ๕ <---ทุจริต ๓ <---ไม่สำรวมอินทรี ๖
<---ไม่มีสติสัมปชัญญะ <---ทำไว้ในใจโดยไม่แยบคาย (อโยนิโสมนสิการ)
<---ไม่มีศรัทธา <---ไม่ฟังธรรม <---ไม่คบสัตบุรุษ

(<--- = “มี...เป็นอาหาร”, เช่น ภวตณหา มีอวิชาเป็นอาหาร อวิชา มี
นิรณ ๕ เป็นอาหาร, ถ้าอ่านจากท้าย <--- = “ที่บริบูรณ์ ย่อมยัง...ให้
บริบูรณ์” เช่น การไม่คบสัตบุรุษที่บริบูรณ์ ย่อมยังการไม่ฟังสัทธรรมให้
บริบูรณ์ การไม่ฟังสัทธรรมที่บริบูรณ์ ย่อมยังความไม่มีศรัทธาให้บริบูรณ์)

จะเห็นว่าการฟังธรรมจากสัตบุรุษด้วยอโยนิโสมนสิการ นำไปสู่
สติสัมปชัญญะ และสติปัญฐาน ๔ ท้ายสุดถึงวิชาและวิมุตติได้

วิวัฒนาการของโลกุตตรสัมมาทิฐิ

(มหาจิตตาริสกสูตร ม.อ.๑๔/๒๕๘)

ปัญญา---> ปัญญินทรีย์---> ปัญญาผล---

ธัมมวิจยสัมโพชฌงค์---> สัมมาทิฐิ---> องค์แห่งมรรค

ความเชื่อพื้นฐานของชาวพุทธ คือ ศรัทธา ๔ และ สัมมาทิฐิ ๑๐

ศรัทธา ๔ (ความเชื่อที่ประกอบด้วยเหตุผล)

(พจนานุกรม ปอ.ปยุตโต)

๑. กัมมสัทธา (เชื่อกรรม, เชื่อกฎแห่งกรรม, เชื่อว่ากรรมมีอยู่จริง
คือเชื่อว่าเมื่อทำอะไรโดยมีเจตนา คือจงใจทำทั้งรู้ ย่อมเป็นกรรม คือเป็น
ความชั่วความดีมีขึ้นในตน เป็นเหตุปัจจัยก่อให้เกิดผลดีผลร้ายสืบเนื่องต่อ
ไป การกระทำไม่ว่าแง่เปล่า และเชื่อว่าผลที่ต้องการจะสำเร็จได้ด้วยการกระทำ
มิใช่ด้วยอำนาจหรืออนาคยโชค เป็นต้น)

๒. วิปากสัทธา (เชื่อวิปาก, เชื่อผลของกรรม, เชื่อว่าผลของกรรมมี
จริง คือเชื่อว่ากรรมที่ทำแล้วต้องมีผล และผลต้องมีเหตุ ผลดีเกิดจากกรรม
ดี ผลชั่วเกิดจากกรรมชั่ว)

๓. **กัมมัสสกตาสัทธา** (เชื่อความที่สัตว์มีกรรมเป็นของตน, เชื่อว่าแต่ละคนเป็นเจ้าของ จะต้องรับผิดชอบเสวยวิบากเป็นไปตามกรรมของตน)

๔. **ตถาคตโพธิสัทธา** (เชื่อความตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า, มั่นใจในองค์พระตถาคต ว่าทรงเป็นพระสัมมาสัมพุทธะ ทรงพระคุณทั้ง ๙ ประการ ตรัสธรรม บัญญัติวินัยไว้ด้วยดี เป็นสวากขาตธรรม ทรงเป็นผู้นำทางที่แสดงให้เห็นว่า มนุษย์คือเราทุกคนนี้ หากฝึกตนด้วยดี ก็สามารถเข้าถึงภูมิธรรมสูงสุด บริสุทธิหลุดพ้นได้ ดังที่พระองค์ได้ทรงบำเพ็ญไว้เป็นแบบอย่าง)

หลักกรรม ๕

(อุพกัมมวิงักขสูตร ม.อ.๑๔/๕๘๑; บทสวดมนต์ อภิมหাপัจจเวกขณปาฐะ)

คือศรัทธา ๓ ข้อต้นข้างบนนั่นเอง

๑. **กัมมัสสโกมทิ** (มีกรรมเป็นสมบัติแท้ของตน)
๒. **กัมมทายาทิ** (มีกรรมเป็นทายาทต้องรับมรดกของตน มีกรรมเป็นผู้ให้ผล)
๓. **กัมมโยนิ** (มีกรรมเป็นแดนเกิด - พากำเนิด)
๔. **กัมมพันธุ** (มีกรรมเป็นผู้ติดตาม เป็นเผ่าพันธุ์, เป็นพันธุ์สัตว์ในภพภูมิต่างๆ พันธุ์เทพพันธุ์มาร เป็นต้น)
๕. **กัมมปฏิสรณ** (มีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัยแท้ๆ)

เราทำกรรมใดไว้ กรรมดีก็ตาม กรรมชั่วก็ตาม จักต้องได้รับผลของกรรมนั้น กรรมย่อมจำแนกสัตว์ให้เลวและประณีต

สัมมาทิฐิ ๑๐ (ที่เป็นโลกียะ)

(มหาจิตตารัสสสูตร ม.อ.๑๔/๒๕๗)

[๒๕๗] ดูกรภิกษุทั้งหลาย สัมมาทิฐิที่ยังเป็นสาสวะ เป็นส่วนแห่งบุญ (บุญภาคียา) ให้ผลแก่ขันธ (อุปธิเวปกกา) เป็นไฉน คือ ความเห็นดังนี้ว่า

๑. ทานที่ให้แล้ว มีผล (อตถิ ทินนํ)
๒. ยัญที่บูชาแล้ว มีผล (อตถิ ยัญญํ)
๓. สังเวทীবวงสรวงแล้ว มีผล (อตถิ หุตํ)

๔. ผลวิบากของกรรมที่ทำดี ทำชั่วแล้ว มีอยู่ (อตฺถิ สุกตทุกกฺกฏฺฏานํ กมฺมานํ
ผล วิปาโก)
๕. โลกนี้มี (อตฺถิ อยํ โลโก)
๖. โลกหน้ามี (อตฺถิ ปโร โลโก)
๗. มารดามี (อตฺถิ มาตา)
๘. บิดามี (อตฺถิ ปิตา)
๙. สัตว์ที่ เป็นอุปปาติกะมี (อตฺถิ สุตตา โอปปาติกา)
๑๐. สมณพราหมณ์ทั้งหลาย ผู้ดำเนินชอบ ปฏิบัติชอบ ซึ่งประกาศโลกนี้
โลกหน้าให้แจ่มแจ้ง เพราะรู้ยิ่งด้วยตนเองในโลก มีอยู่
(อตฺถิ โลเก สมณพราหมณา สมมคฺคตา สมนาปฏิปนฺนา ये อิมญจ
โลกํ ปรมฺยจ โลกํ สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา ปเวเทนฺตฺติ)

ข้อ ๒ + ๓ อจ. บางท่านอธิบาย “ยฺฆฺฐัง” ว่า จาริต - ประเพณี - พิธีกรรม (เช่น วันสำคัญทางศาสนา อย่าง วันวิสาขบูชา มาฆะ อาสาฬหะ วันพระ หรือ พิธีกรรมทางศาสนาต่างๆ เช่นทำวัตรสวดมนต์ งานศพ หรือ พิธีกรรมไหว้ครู พิธีกรรมวันแม่ เป็นต้น) มีการบูชา รำลึก สำนึก สังวร สำเหนียก แล้วกระทำให้เป็นสำคัญ ให้เกิดผลดีเป็นกุศล เป็นส่วนแห่งบุญ ขำระล้างกิเลส เกิดเจริญพัฒนาทางจิตใจ (หุตัง) กล่าวคือ ยฺฆฺฐัง ทำให้เกิด หุตัง เกิดผลสวย ได้รับรสสวย จิตได้รับรสซาบซึ่งจนเกิดผลพัฒนาทาง ขันธ-จิตวิญญาน

ข้อ ๗ + ๘ + ๙ ไม่ใช่พ่อแม่ทางเนื้อหนังสมสู่แบบโลกๆ กันแล้วเกิด ลูก บางอจ. ตีความว่าหมายถึงบุญคุณพ่อแม่ (ซึ่งปุณฺณคนทั่วไปก็รู้ไม่จำเป็นต้องระดับพระสัพพัญญุตญาณของพระพุทธเจ้า) แต่บางอจ. บอกว่าหมายถึง เป็นพ่อแม่ทางจิตวิญญาน และทำให้เกิดกัมมโยนิทางจิตวิญญานใหม่ผุด เกิดขึ้น (โอบปาติโกนิ) ในร่างเดิม เป็นสุตตา โอบปาติกา (ดูเชิงอรรถ) ตายจากชาติปุณฺณเกิดใหม่เป็นอริยชาติ เป็นอุบัติเทพ คือโสตาบัน สกิทา คามิ อนาคามิ อรหันต์ ถ้าเป็นอรหันต์ ก็คือวิสุทธิตะพ แม่ทางวิญญาน คือ

เจโต พ่อทางวิญญาน คือปัญญา หรือ แม่คือศีล พ่อคือปัญญา หรือ แม่คือโพชฌงค์ ๗ พ่อคือมรรค ๘ เหมือนอย่างที่เราพุทธเจ้าเปรียบพระองค์เป็นพ่อพระสารีบุตรเป็นแม่เลี้ยง พระโมคคัลลานะ เป็นแม่นม คือเป็นพ่อแม่ทางธรรม ทางจิตวิญญาน ที่ช่วยทำอริยบุคคลให้เกิด, เมื่อเป็นเช่นนี้ข้อ ๕ + ๖ ก็ไม่ใช่แค่โลกทางร่างกายหลังตายเท่านั้น ซึ่งศาสนาอื่นเขาก็เชื่อกันอยู่แล้ว ถ้าเชื่อแค่นี้ก็ไม่ต้องอาศัยพระสัพพัญญุตญาณก็ได้ แต่หมายถึงถึงโลกทางจิตวิญญาน โลกนี้หมายถึง “โลกโลกียะ” โลกหน้าหมายถึง “โลกโลกุตตระ” ตรงตามอภิธรรมซึ่งจำแนกจิต ๑๒๑ เป็น ๙ นัย ข้อ “โลกเกทนัย” คือ จิตฝ่ายโลกโลกียะ และจิตฝ่ายโลกโลกุตตระ ซึ่งเป็นคำอธิบายที่สอดคล้องเป็นแนวทางเดียวกันตั้งแต่ข้อ ๕ - ๙ และตรงตามพุทธพจน์ว่า “โลกอันจิตย่อมนำไป จิตเตน นียติ โลโก” และ “ธรรมทั้งหลายมีใจเป็นหัวหน้าหรือเป็นไปก่อน มีใจเป็นใหญ่ที่สุด สำเร็จแล้วด้วยใจ มโนบุพพกมา ธมมา มโนเสฏฐา มโนมยา”

กาลามสูตร หรือ เกสปุตตสูตร

(เกสปุตตสูตร หรือ กาลามสูตร อก.ติก.๒๐/๕๐๕; พจน.ธรรม ป.อ.ปยุตโต)

๑. มา อนุสสเวน (อย่าปลงใจเชื่อ ด้วยการฟังตามกันมา — Be not led by report)
๒. มา ปรมปราย (อย่าปลงใจเชื่อ ด้วยการถือสืบๆ กันมา — Be not led by tradition)
๓. มา อิติกราย (อย่าปลงใจเชื่อ ด้วยการเล่าลือ — Be not led by hearsay)
๔. มา ปิฎกสมปทานเนน (อย่าปลงใจเชื่อ ด้วยการอ้างตำราหรือคัมภีร์ — Be not led by the authority of texts)
๕. มา ตกฺกเหตุ (อย่าปลงใจเชื่อ เพราะตรรก — Be not led by mere logic)

๖. มา นยเหตุ (อย่าปลงใจเชื่อ เพราะการอนุมาน — Be not led by inference)
 ๗. มา อากาการปริวิตกเกณ (อย่าปลงใจเชื่อ ด้วยการคิดตรองตามแนวเหตุผล — Be not led by considering appearances)
 ๘. มา ทิฏฐินิขุฆานกขณติยา (อย่าปลงใจเชื่อ เพราะเข้าได้กับทฤษฎีที่พินิจไว้แล้ว — Be not led by the agreement with a considered and approved theory)
 ๙. มา ภพพรูปตาย (อย่าปลงใจเชื่อ เพราะมองเห็นรูปลักษณะน่าจะเป็นไปได้ — Be not led by seeming possibilities)
 ๑๐. มา สมโณ โน ครุติ (อย่าปลงใจเชื่อ เพราะนับถือของท่านสมณะนี้เป็นครูของเรา — Be not led by the idea, ‘This is our teacher’)
 ๑๑. ***เมื่อใด พึงรู้ด้วยตนเองว่า ธรรมเหล่านี้เป็นอกุศล มิโทษ ผู้รู้ดีเตียน ถือปฏิบัติบริบูรณ์แล้ว ย่อมเป็นไปเพื่อความไม่เป็นประโยชน์เกื้อกูล เพื่อทุกข์ เมื่อนั้น ควรละธรรมเหล่านั้นเสีย
- เมื่อใด พึงรู้ด้วยตนเองว่า ธรรมเหล่านี้เป็นกุศล ไม่มีโทษ ผู้รู้สรรพเสริญ ถือปฏิบัติบริบูรณ์แล้ว ย่อมเป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อสุข เมื่อนั้น ควรถือปฏิบัติธรรมเหล่านั้นอยู่
- อย่าปลงใจปักใจยึดมั่นจนกลายเป็น อิทธิ สัจจนินเวสกายคนถ คือ ธรรมชาติที่เกี่ยวคล้องนามกายรูปกายไว้โดยอาการยึดมั่นในความเห็นผิดของตนว่าถูก ความเห็นผู้อื่นว่าผิด
- (หมวดคันถะ ๔ ปรมัตถโชติกะ พระสังฆมัทธมโชติกะ ธัมมาจาริยะ)
- ข้อ ๑ - ๑๐ เข้าได้กับ **ปรโตโฆสะ** ความสำคัญที่มักมองข้ามไป อยู่ที่ข้อสรุปท้ายสุด (ข้อ ๑๑) ซึ่งถือว่าเป็น **หัวใจ** ของหลักความเชื่อในสูตรนี้ ซึ่งก็คือ **โยนิโสมนสิการ**

หลักมหาปเทศ ๔ (ที่อ้างอิงข้อใหญ่, หลักใหญ่สำหรับอ้างอิงเพื่อสอบสวน
เที่ยงเคียง) หมวดที่ ๑ ว่าด้วยหลักทั่วไป

(มหาปริณิพพานสูตร ที่.ม.๑๐/๑๑๓-๑๑๖;
มหาปเทศสูตร อ.จตุกก.๒๑/๑๘๐; พจน.ธรรม. ป.อ.ปยุตโต)

๑. หากมีภิกษุกล่าวว่า ข้าพเจ้าได้สดับรับมาเฉพาะพระพักตร์
ของพระผู้มีพระภาคว่า นี่เป็นธรรม นี่เป็นวินัย นี่เป็นสัตตสุสาน

๒. หากมีภิกษุกล่าวว่า ในอวาสซือนั้น มีสงฆ์อยู่ พร้อมด้วย
พระเถระ พร้อมด้วยปาโมกข์ ข้าพเจ้าได้สดับรับมาเฉพาะหน้าสงฆ์นั้นว่า
นี่เป็นธรรม นี่เป็นวินัย นี่เป็นสัตตสุสาน

๓. หากมีภิกษุกล่าวว่า ในอวาสซือนั้น มีภิกษุผู้เป็นพระเถระ
อยู่จำนวนมาก เป็นพหูสูต ถึงอาคม (คือชำนาญในพุทธพจน์ทั้ง 5 นิกาย)
ทรงธรรม ทรงวินัย ทรงมัตติกา ข้าพเจ้าได้สดับรับมาเฉพาะหน้าพระเถระ
เหล่านั้นว่า นี่เป็นธรรม นี่เป็นวินัย นี่เป็นสัตตสุสาน

๔. หากมีภิกษุกล่าวว่า ในอวาสซือนั้น มีภิกษุผู้เป็นพระเถระ
อยู่รูปหนึ่ง เป็นพหูสูต ถึงอาคม ทรงธรรม ทรงวินัย ทรงมัตติกา ข้าพเจ้า
ได้สดับรับมาเฉพาะหน้าพระเถระรูปนั้นว่า นี่เป็นธรรม นี่เป็นวินัย นี่เป็น
สัตตสุสาน

เธอทั้งหลาย ยังไม่ฟังขึ้นชม ยังไม่ฟังคัดค้านคำกล่าวของผู้นั้น
ฟังเรียนบทและพยัญชนะ (ทั้งข้อความและถ้อยคำ) เหล่านั้นให้ดีแล้ว ฟังสอบ
ดูในสูตรเทียบดูในวินัย

ก. ถ้าบทและพยัญชนะเหล่านั้น สอบลงในสูตรก็ไม่ได้ เทียบเข้าใน
วินัยก็ได้ ฟังถึงความตกลงว่า นี่มิใช่ดำรัสของพระผู้มีพระภาคแน่นอน ภิกษุ
นี้ (สงฆ์นั้นพระเถระเหล่านั้น พระเถระรูปนั้น) ถือไว้ผิดจามาผิด ฟังทั้งเสีย

ข. ถ้าบทและพยัญชนะเหล่านั้น สอบลงในสูตรก็ได้ เทียบเข้าใน
วินัยก็ได้ ฟังถึงความตกลงว่า นี่เป็นดำรัสของพระผู้มีพระภาคแน่แท้ ภิกษุนี้
(สงฆ์นั้น พระเถระเหล่านั้น พระเถระรูปนั้น) รับมาด้วยดีจามาถูกต้องแล้ว

โดยสรุป คือ การยกใครมาอ้างหรือเป็นหลักฐาน ก็ต้องมีการตรวจสอบเทียบกับพระไตรปิฎกทั้งอรรถะทั้งพยัญชนะให้ดี ก่อนตกลงใจ

หลักตัดสินธรรมวินัย ๗

(สัทธสาสนสูตร อภ.สทตท.๒๓/๘๐)

ธรรมเหล่านี้เป็นไปเพื่อ

๑. เอกันตนิพพิทา (ความหน่ายสิ้นเชิง, ไม่หลงไหลเคลิบเคลิ้ม, ความเบื่อหน่ายอย่างที่สุด)
๒. วิจารณ์ (ความคลายกำหนด, ไม่ยึดติดรัดตัว เป็นอิสระ)
๓. นิโรธ (ความดับ, หมดกิเลสหมดทุกข์)
๔. อุปสมะ (ความสงบ, ความสงบรำงับ)
๕. อภิญญา (ความรู้ยิ่ง, ความรู้ชัด)
๖. สัมโพธิ์ (ความตรัสรู้)
๗. นิพพาน.....ธรรมเหล่านี้ ฟังรู้ว่าเป็นธรรม เป็นวินัย เป็นสัทธสาสน์ คือคำสอนของพระศาสดา; หมวณนี้ ตรัสแก่พระอุบาลี

หลักตัดสินธรรมวินัย ๘

(วิ.ญ. ๗/๕๒๓; สังฆิตตสูตร อภ.อญฐก.๒๓/๑๔๓)

ธรรมเหล่านี้เป็นไปเพื่อ

๑. วิจารณ์ (ความคลายกำหนด, ความไม่ติดพัน เป็นอิสระ, มิใช่เพื่อความกำหนดย้อมใจหรือเสริมความติดใคร)
๒. วิสังโยค (ความหมดเครื่องผูกมัด, ความไม่ประกอบทุกข์, มิใช่เพื่อผูกมัดหรือประกอบทุกข์, ความพราด)
๓. อปจยะ (ความไม่พอกพูนกิเลส, มิใช่เพื่อพอกพูนกิเลส, การไม่สะสม)
๔. อับปิณณตา (ความอยากอันน้อย, ความมักน้อย, มิใช่เพื่อความอยากอันใหญ่ ความมักใหญ่หรือมักมากอยากใหญ่, กล้าจน)
๕. สันตมูฐิ (ความสันโดษ, มิใช่เพื่อความไม่สันโดษ, ใจพอ, สันโดษในปัจจัย ๔ ไม่ใช่สันโดษในความดี)

๖. ปวิเวก (ความสงัด, มิใช่เพื่อความคลุกคลีอยู่ในหมู่, ความสงัดจากกิเลส)

๗. วิริยารัมภะ (การประกอบความเพียร, มิใช่เพื่อความเกียจคร้าน)

๘. สุรุตตา (ความเลี้ยงง่าย, มิใช่เพื่อความเลี้ยงยาก)

ธรรมเหล่านี้ ฟังรู้ว่า เป็นธรรม เป็นวินัย เป็นสัตถุศาสน์ คือคำสอนของพระศาสดา; หมวดนี้ ตรัสแก่พระนางมหาปชาบดีโคตมี

(ทฤษฎีพอเพียง - เพียงพอในหลวง คือ ข้อ ๔ + ๕ + ๗ มิใช่ขี้เกียจจะขยันชวนขวยกิจกรงานแต่ใจพอ ถ้ามีมากก็แบ่งปันเสียสละผู้อื่น ถ้ามากกว่านั้นก็แลกเปลี่ยนหรือขาย)

จุลศีล มัชฌิมศีล มหาศีล

(พรหมชาลสูตร, สามัญญผลสูตร ที.สี. ๙)

จุลศีล ๒๖ ข้อ หลักๆ ก็คือ ศีล ๑๐ และการห้ามรับอภัยปัตติวัตถุ, มัชฌิมศีล ๑๐ ข้อ หลักๆ ก็คือ รายละเอียดของศีล ๑๐ พร้อมข้อตัวอย่างที่ห้าม และข้อห้ามอื่นเพื่อให้สมณะสำรวมสังวรระวังต่างจากคฤหัสถ์ที่ยังบริโภคกาม, มหาศีล ๗ ข้อ ว่าด้วยการเว้นขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิด ด้วยไตรจณานวิชา ซึ่งพระทั่วไปไม่ค่อยกล่าวสอนเน้นย้ำกัน และพบเห็นการกระทำไตรจณานวิชานี้กันบ่อยๆ

หลักตัดสินธรรมวาที - อธรรมวาที

(โกสัมพีขันธกะ อฎฐารสวัตถุกา วิ.ม.๕/๒๕๒)

[๒๕๒] เมื่อภิกษุโกสัมพี ๒ ฝ่าย ก่อความบาดหมาง ก่อความทะเลาะ ก่อความวิวาท ก่อความอื้อฉาว ก่ออธิกรณ์ในสงฆ์ พระเถระทั้งหลายมีพระสารีบุตรเป็นต้น ได้กราบทูลถามพระผู้มีพระภาค ว่า จะปฏิบัติต่อพวกภิกษุทั้งหลายอย่างไร ทรงรับสั่งว่า “จงวางตนอยู่อย่างชอบธรรมเถิด ฟังทราบอธรรมวาทีภิกษุ และ ธรรมวาทีภิกษุด้วยวัตถุ ๑๘ ประการดังนี้”

ลักษณะของภิกษุธรรมวาที ๑๘ อย่าง

๑. แสดงธรรมว่าเป็นธรรม
 ๒. แสดงธรรมว่าเป็นอธรรม
 ๓. แสดงสิ่งมิใช่นิยน์ว่าเป็นนิยน์
 ๔. แสดงนิยน์ว่ามีใช่นิยน์
 ๕. แสดงสิ่งที่ตถาคตไม่ได้ภาษิตไว้ ไม่ได้กล่าวไว้ว่าตถาคตได้ภาษิตไว้
ได้กล่าวไว้
 ๖. แสดงสิ่งที่ตถาคตได้ภาษิตไว้ ได้กล่าวไว้ว่าตถาคตไม่ได้ภาษิตไว้
ไม่ได้กล่าวไว้
 ๗. แสดงจริยวัตรที่ตถาคตไม่ได้ประพฤติมาว่าตถาคตได้ประพฤติมา
 ๘. แสดงจริยวัตรที่ตถาคตประพฤติมาว่าตถาคตไม่ได้ประพฤติมา
 ๙. แสดงสิ่งที่ตถาคตไม่ได้บัญญัติไว้ว่าตถาคตได้บัญญัติไว้
 ๑๐. แสดงสิ่งที่ตถาคตได้บัญญัติไว้ว่าตถาคตไม่ได้บัญญัติไว้
 ๑๑. แสดงอนาปัตติว่าเป็นอนาปัตติ
 ๑๒. แสดงอนาปัตติว่าเป็นอนาปัตติ
 ๑๓. แสดงอนาปัตติเบาว่าเป็นอนาปัตติหนัก
 ๑๔. แสดงอนาปัตติหนักว่าเป็นอนาปัตติเบา
 ๑๕. แสดงอนาปัตติที่มีส่วนเหลือว่าเป็นอนาปัตติที่ไม่มีส่วนเหลือ
 ๑๖. แสดงอนาปัตติที่ไม่มีส่วนเหลือว่าเป็นอนาปัตติที่มีส่วนเหลือ
 ๑๗. แสดงอนาปัตติชั่วหยาบว่าเป็นอนาปัตติไม่ชั่วหยาบ
 ๑๘. แสดงอนาปัตติไม่ชั่วหยาบว่าเป็นอนาปัตติชั่วหยาบ
- ลักษณะของ ภิกษุธรรมวาที ๑๘ อย่าง ก็มีนัยตรงกันข้ามกับ ภิกษุธรรมวาที ๑๘ อย่างข้างบน

เรื่องวินัย ควรดูที่เจตนารมณ์ของแต่ละข้อด้วย เหมือนกฎหมายบ้านเมืองที่เราต้องดูเจตนารมณ์ว่าบัญญัติขึ้นเพื่อเป้าประสงค์อะไร จะทำให้เข้าใจถึงแก่นสารของวินัยนั้นๆ ตรงประเด็น ไม่ใช่สักว่าถือตามๆ กันโดยไม่ทราบเหตุผล ส่วนการละเมิดนั้น ทั้งวินัยและกฎหมายต่างก็ให้ความสำคัญของเจตนาเป็นอันดับแรก (“เจตนาหิ กัมมัม วทามิ, เจตยิตฺวา กัมมัม กโรมิ กาเยน วาจาเย มนสา” = “ภิกษุท. เรากล่าวว่า เจตนาอันนั้นแหละเป็นกรรม เมื่อมีเจตนาแล้ว บุคคลย่อมกระทำความกรรมโดยทางกาย วาจา ใจ”) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ “กรรมเป็นเครื่องชี้เจตนา” นั่นเอง

วินัยพระสำคัญที่ฆราวาสควรรู้เพราะมีชาวฆราวาสอยู่เรื่อย คือ ปาราชิก ๔ และสังฆาทิเสส ๑๓, มีโทษตามกัจจกซึ่งภิกษุด้วยอาบัติปาราชิกไม่มีมูล หรือมีโทษแก่สังฆาทิเสสตามกัจจกซึ่งภิกษุด้วยอาบัติปาราชิกไม่มีมูล เป็นอาบัติสังฆาทิเสส, ภิกษุใดรู้อยู่ ปกปิดอาบัติชั่วหยาบ (ปาราชิก + สังฆาทิเสส) ของภิกษุอื่น เป็นอาบัติปาจิตตีย์, กัจจกซึ่งภิกษุด้วยอาบัติสังฆาทิเสสไม่มีมูล เป็นอาบัติปาจิตตีย์, ภิกษุอยู่กับสตรี ๒ ต่อ ๒ ในที่ลับตาหรือลับหู เป็นอนินยตะอย่างน้อยเป็นอาบัติปาจิตตีย์

ตัวอย่าง **ปาราชิก** เช่น ลัก โกง ยักยอก ทรัพย์ ๕ แสน (ซึ่งเกิน ๕ มาสกแน่นอน) มีหลักฐานครบ ทั้งพยานวัตถุ - เอกสาร - บุคคล แล้วคืนเงินภายหลังเมื่อถูกจับได้ ถามว่าจะหายจากปาราชิกไหม แสดงให้เป็นอาบัติเบาได้ไหม จริงๆ ก็ปาราชิกตั้งแต่แรกที่กรรมสำเร็จแล้ว แม้ไม่มีใครรู้เห็นเป็นความลับ อาจเป็นพระดีมีผลงานทำคุณประโยชน์แก่ศาสนาประชาชน แต่มั่นคนละเรื่องกัน ไม่อาจลบล้างอาบัตินี้ได้

หลักมหาปเทศ ๔ หมวดที่ ๒ เฉพาะในทางวินัย

(วิ.ม.๕/๙๒)

[๙๒] พระพุทธานุญาตวัตถุเป็นกัปปิยะ (สิ่งที่ควร) และอกัปปิยะ (สิ่งที่ไม่ควร)

๑. ดุรภิกษุท. สิ่งใดที่เราไม่ได้ห้ามไว้ว่า สิ่งนี้ไม่ควร หากสิ่งนั้น เข้ากับสิ่งที่ไม่ควร ขัดกับสิ่งที่ควร สิ่งนั้นไม่ควรแก่เธอท.
๒. สิ่งที่เราไม่ได้ห้ามไว้ว่า สิ่งนี้ไม่ควร หากสิ่งนั้น เข้ากับสิ่งที่ควร ขัดกับสิ่งที่ไม่ควร สิ่งนั้นควร
๓. สิ่งใดที่เราไม่ได้อนุญาตไว้ว่า สิ่งนี้ควร หากสิ่งนั้น เข้ากับสิ่งที่ไม่ควร ขัดกับสิ่งที่ควร สิ่งนั้นไม่ควร
๔. สิ่งใดที่เราไม่ได้อนุญาตไว้ว่า สิ่งนี้ควร หากสิ่งนั้นเข้ากับสิ่งที่ควร ขัดกับสิ่งที่ไม่ควร สิ่งนั้นควร

ตัวอย่างการใช้มหาปเทศ ๔ กับ**บุหรี** หลายสำนักชัดเจนว่าผิดศีลข้อที่ ๕ เพราะเป็นของมีนเมา ทางกรแพทย์ก็ถือว่าเป็นโทษต่อสุขภาพ เป็นยาเสพติด (แต่ถูกกฎหมายเหมือนเหล้า) พระบางสำนักอ้างว่าไม่มีข้อห้ามในศีล (จริงๆ แล้ว เฮอร์ไอน์ผิวกัญชา ท่านก็ได้ห้ามถ้าตีความศีลข้อ ๕ แคบๆ ตื่นๆ เพราะสมัยพุทธกาลยังไม่มี) ถ้าเอามหาปเทศมาจับ ก็เข้ากับข้อ ๑ ที่ว่า “ไม่ได้ห้ามไว้ว่า สิ่งนี้ไม่ควร หากสิ่งนั้นเข้ากับสิ่งที่ไม่ควร ขัดกับสิ่งที่ควร สิ่งนั้นไม่ควร เป็นอกัปปิยะ” เป็นต้น

ข้อควรศึกษาพิจารณาเกี่ยวกับ สิลัพพตูปาทาน และ สิลัพพตปราคาส

สิลัพพตูปาทาน (หมวดอุปาทาน ๔) ความยึดมั่นหรืออุปาทานในศีลและพรต คือหลักความประพฤติ ข้อปฏิบัติ แบบแผน ระเบียบวิธี ขนบธรรมเนียมประเพณี ลัทธิพิธีต่างๆ ถือว่าจะต้องเป็นอย่างนั้นๆ โดยสักว่ากระทำสืบๆ กันมา หรือปฏิบัติตามๆ กันไปอย่างงมงาย หรือโดยนิยมว่าหลัง ว่าศักดิ์สิทธิ์ มิได้เป็นไปด้วยความรู้ความเข้าใจตามหลักความสัมพันธ์แห่งเหตุและผล ทั้งที่มันผิดเพี้ยนแล้ว อาจจะเคร่งครัดก็ได้

แต่ไม่เป็นสัมมาทิฐิ ส่วน สิลัพพตปรามาส (หมวดสังโยชน์ ๓ ขั้นต่ำ) หมายความว่า ปฏิบัติศีลปฏิบัติพรตอย่างปรามาส ปรามาสแปลว่าลุ่มๆ คล้ำๆ จับๆ จดๆ ทำอย่างไม่จริงไม่จัง เหลาะๆ แหละๆ ทำอย่างหลวมๆ ยังไม่ถึงมรรคถึงผล อาจจะสัมมาทิฐิได้แล้ว เลยสิลัพพตูปาทานแล้ว แต่ปฏิบัติไม่จริงจัง ลุ่มๆ คล้ำๆ เหลาะๆ แหละๆ เล่นๆ หัวๆ ถือศีลยังไม่ถึงจิตยังไม่ถึงธรรม ยังไม่ถึงแก่นสาระแท้ของศีล จึงยังไม่เข้าถึงขั้นมรรคขั้นผลจริงๆ

ตัวอย่างการถือศีลพรตที่น่าพิจารณาว่า เข้าข่ายสิลัพพตูปาทานหรือไม่ คือ การประเคน บางที่รับอาหารแล้วด้วยกายหรือของเนื่องด้วยกายหรือรับจากที่เขาโยนให้ ถือว่าใช้ได้แล้ว (วิ.มทา.๒/๕๒๔; วิ.ป.๘/๑๑๗๓) เพราะแสดงเจตนารมณ์ชัดเจนแล้วว่าตั้งใจถวาย แล้วพระก็รับทราบแล้ว ไม่ใช่ลักขโมย หลังจากนั้น โยมจะช่วยยกอาหารช่วยจัดแจงอาหารอย่างไรก็ไม่มีปัญหา ยังถือว่าเป็นของพระอยู่ แต่บางที่โยมจะแตะต้องสัมผัสอีกไม่ได้เลย ถ้าสัมผัสโดนต้องประเคนใหม่ทุกครั้ง หรือบางที่เวลาประเคน โยมต้องปล่อยมือก่อนพระแม่ของหนักของร้อน ถ้าพระชักมือกลับก่อนโยม ถือว่าขาดประเคน ต้องประเคนใหม่ ดูจะเป็นการตีความแบบเคร่งครัดเกินไปจนเข้าข่ายสิลัพพตูปาทานไปไหม

หลักปฏิบัติขรวาสต่อพระสงฆ์ที่สอนต่างกันปฏิบัติต่างกัน

(ใกล้พิมพ์ขึ้นระวะวิ.ม.๕/๒๕๕๕-๒๕๖)

อนาถบิณฑิกคหบดีและนางวิสาขา เข้าเฝ้าทูลถามข้อปฏิบัติ ตรัสว่า “จงถวายทานในภิกษุทั้ง ๒ ฝ่าย แล้วจงฟังธรรมทั้ง ๒ ฝ่าย (ปรโตโฆสะ - ไม่ฟังความข้างเดียว ไม่ด่วนตัดสิน) แล้วจงพอใจในความเห็น ความถูกต้อง ความชอบใจ และ ความเชื่อถือ ของภิกษุฝ่ายธรรมวาทีเท่านั้น (หลังโยนิโสมนสิการแล้ว และถ้าจะเลิกใส่บาตรเลิกไหว้ภิกษุธรรมวาที ก็ภายหลัง)”

สรุป

- **หลักแสงสัมาทิภูติ** คือ ปรัโตโสสะ + โยนิโสมนสิการ
- **หลักความเชื่อ** คือ ศรัทธา ๔ + สัมาทิภูติ ๑๐
- **หลักตัดสินธรรมวินัย** คือ กาลามสูตร (๑๐ + ๑) + หลักมหาปเทศ ๔ + หลักตัดสินธรรมวินัย ๗ + หลักตัดสินธรรมวินัย ๘ + หลักตัดสิน ธรรมวาที - อธรรมวาที ๓๖ + จุลศีล - มัชฌิมศีล - มหาศีล
- **หลักปฏิบัติเมื่อสงฆ์สอนต่างกันปฏิบัติต่างกัน** คือ ถวายทานและฟังธรรมทั้ง ๒ ฝ่าย แล้วใช้หลักการทั้งหลายที่กล่าวมาแล้วข้างบนตัดสิน แล้วเลือกฝ่ายธรรมวาทีเท่านั้น ๑

บุญวาทย์

เชิงอรรถ : โอปปาติกะ

๑. ดุรสารีบุตร โอปปาติกะกำเนิดเป็นไฉน ? เทวดา สัตว์นรก มนุษย์บางจำพวก และเปรตบางจำพวก นี้เราเรียกว่า โอปปาติกะกำเนิด

กตมา จ สารีปุตต โอปปาติกา โยนิ เทวา เนรยิกา เอกจเจ จ มนุสสา เอกจเจ จ วินิปาติกา อัย วุจจติ สารีปุตต โอปปาติกา โยนิ ฯ

(กำเนิด ๔ ม.มล.๑๒/๑๖๙)

๒. พระผู้มีพระภาคทรงทราบบุคคลอื่น ด้วยทรงมนสิการโดยแยบคายเฉพาะพระองค์ว่า “บุคคลนี้เมื่อปฏิบัติตามที่สั่งสอนจักเป็น โอปปาติกะ เพราะสังโยชน์เบื้องต่ำ ๕ ประการสิ้นไป ปริณิพพานในโลกนั้นไม่หวนกลับมาจากโลกนั้นอีก”

ขานาติ ภูนเต ภควา ปรี ปุคคัล ปจจตต โยนิโสมนสิการา อัย ปุคคโล ยถานุสิฏฺฐิ ตถาปฏิบัติชมาโน ปญจนน โอรมภาคิยานิ สญโญชนานิ ปริกขยา โอปปาติโก ภวิสสติ ตตถ ปริณิพพายี อนาวตติธมโม ตสมา โลกาติ ฯ

(ที.ปา.๑๑/๘๕-๘๖)

[สังเกตว่าใช้โอปปาติกะเรียกอนาคามีเท่านั้น ไม่ได้ใช้โอปปาติกะเรียก
อริยบุคคลชั้นอื่น บาลีว่า โสตาปนโน ภวิสสติ, สกทาคามี ภวิสสติ,
โอปปาติโก ภวิสสติ ฉบับมหาจุฬาฯ แปลตรงๆ ว่า จักเป็นโอปปาติกะ
ส่วนฉบับหลวงแปลศัพท์เต็มคำว่าอนาคามีเกินมา; ในบางที่ใช้โสตาปนโน โหติ,
สกทาคามี โหติ, โอปปาติโก โหติ ซึ่งเป็นวัตตมานาวินิฉิตติ - ปัจจุบันกาล
เรียกผู้ยังไม่ทำกาละ (ตาย) (เสขสูตร องฺ ติก.๒๐/๕๒๖) ; แต่ในบางที่ใช้เรียก
อนาคามีที่ทำกาละแล้ว ไม่เรียกโสตาปน สกทาคามีที่ทำกาละแล้วว่าเป็น
โอปปาติกะ (ขณฺณสูตร ที.มหา.๑๐/๑๘๗-๑๘๙) กล่าวคือใช้คำว่า โอปปาติกะ
เรียกเฉพาะอนาคามีทั้งที่ยังมีชีวิตและที่ตายแล้ว] ฑะ๑

ปฏิบัติธรรมนำชีวิตประจำวัน

๑. ปฏิบัติธรรม คือชำระ ล้างกิเลส
ที่เป็นเหตุ เห็นแก่ตัว ชั่วหนักรหนา
เอาแต่ใจ ตนเอง เบ่งอึดตา
อหังการ มมังการ พาลเรื่อยไป
๒. เลิกกลดละ อบายมุข ทุกทางเสื่อม
ศรัทธาเสื่อม ไสไตรรัตน์ ตัดหัวนไหว
เชื่อในกฎ แห่งกรรม ทำดีไว
ศีลห้าให้ ถึงจิต พิศตริตรง
๓. ไม่เบียดเบียน ฆ่าสัตว์ ตัดโทสะ
ลดโลภะ ไม่ลักทรัพย์ สลับเจ้าของ
ผิดลูกเมีย ไม่ทำ ผิดทำนอง
ต้องถูกคลอง ประเพณี หนีราคา

๔. มีสัจจะ ซื่อตรง จงอย่าเท็จ
ทั้งใจเด็ด ไม่เสพติด ของเมาบ้ำ
เหล้าบุหรี ควันพิช ปลิดชีวา
สติปัญญา เสื่อมถอย ด้อยค่าคุณ
๕. เบญจธรรม จึงจำเริญ เดินในจิต
ด้วยความคิด เมตตา กรุณากรุ่น
สัมมาชีพ สุจริต กิจเจื้อจุน
ทั้งเกื้อหนุน ปันช่วยเหลือ เพื่อแผ่ทาน
๖. ไม่ครุ่นคิด ติดกาม ตามสังวร
ตรองดูก่อน พุดสัจจะ วจีขาน
มีสติ สัมปชัญญ์ ทุกวันวาร
อยู่ในฐาน หกอายุตนะ ผัสสะเจอ
๗. เมื่อพากเพียร เรียนรู้ เร่งลดละ
ความชั่วจะ ถ่ายถอน คลอนเสมอ
ความดีพึง สร้างสมบ่ม ไม่เผลอเผลอ
จะพบเจอ จิตเบิกบาน สำราญใจ
๘. นี่คืองาน ปฏิบัติธรรม นำทางจิต
ในชีวิต ประจำวัน พลันสดใส
กายวาจา ล้วนมีจิต คัดนำไป
ถือศีลให้ ถึงจิต ไม่ผิดเลย ฯ

ศาสนาพุทธต่างจากศาสนาอาชิตที่เอาแต่นั่งหลับตา เพราะพุทธเน้นศีลให้ชำระกิเลสถึงจิตในชีวิตประจำวันที่ยังมีกายกรรม วจีกรรม การงาน อาชีพ ใช้ศีลควบคุมกายวาจา แล้วจึงเห็นดินของกิเลสที่เกิดขึ้นตั้งอยู่ดับไป มีสติและธัมมวิจยะ ศึกษาหน้าตากิเลส รูป - นาม ด้วยอาการ (อาการแสดง

ของกิเลส) **ลิงคะ** (ชนิดประเภท - ความแตกต่างของกิเลส และความมากน้อย
หนักเบา) **นิमित** (เครื่องหมายสังเกตของกิเลส) **อุเทศ** (การยกหัวข้อคำสอน
ของพระพุทธองค์มานำทาง และเทียบเคียงกับประสบการณ์ของจริงใน
จิต เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง) (มหานิทานสูตร ที.ม.๑๐/๖๐) เป็นการเรียนรู้
ทุกข์และสมุทัย เมื่อมีสติและความเพียรที่จะควบคุมลดละการผิตศีลถึง
ต้นตอ คืออกุศลเจตนา-อกุศลวิตก-มิจฉาสังกัปปะ (ความดำริ) ในจิตจนจาง
คลายน้อยลง ก็พบความสงบเย็นมากขึ้น ทุกข์ใจลดลง นิเวรณลดลง จิตใจ
ก็ตั้งมั่นขึ้น ดังพระสูตรที่จะนำมายืนยันต่อไป

๑. **กัมมัตถยสูตร** ว่าด้วยคำถามเกี่ยวกับผลแห่งศีล (อง.ทสก.๒๔/๑)

“อานนท์ ศีลที่เป็นกุศลมีอวิปปฏิสาร (ความไม่ร้อนใจ) เป็นผล
มีอวิปปฏิสารเป็นอานิสงส์ อวิปปฏิสารมีปราโมทย์ (ความบันเทิงใจ) เป็นผล
มีปราโมทย์เป็นอานิสงส์ ปราโมทย์มีปีติ (ความอิ่มใจ) เป็นผล มีปีติ
เป็นอานิสงส์ ปีติมีปัสสัทธิ (ความสงบกายสงบใจ) เป็นผล มีปัสสัทธิ
เป็นอานิสงส์ ปัสสัทธิมีสุขเป็นผล มีสุขเป็นอานิสงส์ สุขมีสมาธิเป็นผล
มีสมาธิเป็นอานิสงส์ สมาธิมีญาณทัสสนะ (ความรู้ความเห็นตาม
ความเป็นจริง) เป็นผล มีญาณทัสสนะเป็นอานิสงส์ ยถาภูตญาณ
ทัสสนะมีนิพพิทา (ความเบื่อหน่าย) และวิราคะ (ความคลายกำหนัด)
เป็นผล มีนิพพิทาและวิราคะเป็นอานิสงส์ นิพพิทาและวิราคะมีวิมุตติ
ญาณทัสสนะ (ความรู้ความเห็นในวิมุตติ) เป็นผล มีวิมุตติญาณทัสสนะ
เป็นอานิสงส์อย่างนี้ อานนท์ ศีลที่เป็นกุศล ย่อมทำอรหัตตผลให้บริบูรณ์
โดยลำดับ อย่างนี้แล”

ศีลที่เป็นกุศล ---> อวิปปฏิสาร ---> ปราโมทย์ ---> ปีติ
---> ปัสสัทธิ ---> สุข ---> สมาธิ ---> ยถาภูตญาณทัสสนะ
---> นิพพิทา ---> วิราคะ ---> วิมุตติญาณทัสสนะ

๒. เจตนากรณียสูตร ว่าด้วยกรรมที่ไม่ต้องทำด้วยความตั้งใจ

(เจตนาสูตร อภ.ทสก.๒๔/๒)

ภิกษุทั้งหลาย บุคคลผู้มีศีล สมบูรณ์ด้วยศีล ไม่ต้องทำเจตนาความตั้งใจว่า ‘ขอวิปปฏิสารจงเกิดขึ้นแก่เรา’ การที่วิปปฏิสารเกิดขึ้นแก่บุคคลผู้มีศีล สมบูรณ์ด้วยศีลนี้เป็นธรรมดา (หมายถึงเป็นสภาวะธรรมที่เกิดขึ้นเอง มุ่งแสดงกฎแห่งเหตุผล)

บุคคลผู้มีวิปปฏิสารไม่ต้องทำเจตนาความตั้งใจว่า ‘ขอปราโมทย์จงเกิดขึ้นแก่เรา’ การที่ปราโมทย์เกิดขึ้นแก่บุคคลผู้มีวิปปฏิสาร นี่เป็นธรรมดา

บุคคลผู้มีปราโมทย์ไม่ต้องทำเจตนาความตั้งใจว่า ‘ขอปิติจงเกิดขึ้นแก่เรา’ การที่ปิติจงเกิดขึ้นแก่บุคคลผู้มีปราโมทย์ นี่เป็นธรรมดา

บุคคลผู้มีใจประกอบด้วยปิติไม่ต้องทำเจตนาความตั้งใจว่า ‘ขอกายของเราจงสงบ’ การที่บุคคลผู้มีใจประกอบด้วยปิติมีกายสงบ นี่เป็นธรรมดา บุคคลผู้มีกายสงบไม่ต้องทำเจตนาความตั้งใจว่า ‘ขอเราจงเสวยสุข’ การที่บุคคลผู้มีกายสงบเสวยสุข นี่เป็นธรรมดา

บุคคลผู้มีสุขไม่ต้องทำเจตนาความตั้งใจว่า ‘ขอจิตของเราจงเป็นสมาธิ’ การที่บุคคลผู้มีสุขมีจิตเป็นสมาธิ นี่เป็นธรรมดา

บุคคลผู้มีจิตเป็นสมาธิไม่ต้องทำเจตนาความตั้งใจว่า ‘ขอเราจงรู้เห็นตามความเป็นจริง’ การที่บุคคลผู้มีจิตเป็นสมาธิรู้เห็นตามความเป็นจริงนี้เป็นธรรมดา

บุคคลผู้รู้เห็นตามความเป็นจริงไม่ต้องทำเจตนาความตั้งใจว่า ‘ขอเราจงเบื่อหน่ายคลายกำหนด’ การที่บุคคลผู้รู้เห็นตามความเป็นจริงเบื่อหน่ายคลายกำหนด นี่เป็นธรรมดา

บุคคลผู้เบื่อหน่ายคลายกำหนดไม่ต้องทำเจตนาความตั้งใจว่า ‘ขอเราจงทำให้แจ้งวิมุตติญาณทัสสนะ’ การที่บุคคลผู้เบื่อหน่ายคลายกำหนดทำให้แจ้งวิมุตติญาณทัสสนะ นี่เป็นธรรมดา

นิพพิทาและวิราคะมีวิมุตติญาณทัสสนะเป็นผล มีวิมุตติญาณทัสสนะเป็นอานิสงส์ ยถาภูตญาณทัสสนะมีนิพพิทาและวิราคะเป็นผล มีนิพพิทาและวิราคะเป็นอานิสงส์ สมาธิมียถาภูตญาณทัสสนะเป็นผล มียถาภูตญาณทัสสนะเป็นอานิสงส์ สุขมีสมาธิเป็นผล มีสมาธิเป็นอานิสงส์ ปัสสัทธิมีสุขเป็นผล มีสุขเป็นอานิสงส์ ปิติมิปัสสัทธิเป็นผล มีปัสสัทธิเป็นอานิสงส์ ปราโมทย์มีปิติเป็นผล มีปิติเป็นอานิสงส์ อวิปปฏิสารมีปราโมทย์เป็นผล มีปราโมทย์เป็นอานิสงส์ ศีลที่เป็นกุศลมีอวิปปฏิสารเป็นผล มีอวิปปฏิสารเป็นอานิสงส์ ภาวนา. ธรรมท. ย่อมหลังไหลไปสู่ธรรมท. ธรรมท. ย่อมให้ธรรมท. บริบูรณ์ เพื่อออกจากฝั่งนี้ (วัฏฏะ) สู่ฝั่งโน้น (นิพพาน) อย่างนี้แล

๓. **ปฐมอุปนิสสูตร** ว่าด้วยธรรมมีเหตุให้ถูกขจัด

(สัลลสูตร อง. ทสก. ๒๔/๓)

ภิกษุท. อวิปปฏิสารของบุคคลผู้ทุกข์คือมีศีลวิบัติชื่อว่ามีเหตุถูกขจัดแล้ว เมื่ออวิปปฏิสารไม่มี ปราโมทย์ของบุคคลผู้มีอวิปปฏิสารวิบัติชื่อว่ามีเหตุถูกขจัดแล้ว ฯลฯ เมื่อนิพพิทาและวิราคะไม่มี วิมุตติญาณทัสสนะของบุคคลผู้มีนิพพิทาและวิราคะวิบัติ ชื่อว่ามีเหตุถูกขจัดแล้ว เปรียบเหมือนต้นไม้ที่มีกิ่งและใบวิบัติแล้ว สะเก็ด เปลือก กระพี้ แม่แก่นของต้นไม้ นั้น ย่อมไม่ถึงความบริบูรณ์ ฉะนั้น

ภิกษุท. อวิปปฏิสารของบุคคลผู้มีศีลสมบูรณ์ด้วยศีล ชื่อว่ามีเหตุสมบูรณ์ เมื่ออวิปปฏิสารมีอยู่ ปราโมทย์ของบุคคลผู้สมบูรณ์ด้วยอวิปปฏิสารชื่อว่ามีเหตุสมบูรณ์ ฯลฯ เมื่อนิพพิทาและวิราคะมีอยู่ วิมุตติญาณทัสสนะของบุคคลผู้สมบูรณ์ด้วยนิพพิทาและวิราคะ ชื่อว่ามีเหตุสมบูรณ์ เปรียบเหมือนต้นไม้ที่มีกิ่งและใบสมบูรณ์ สะเก็ด เปลือก กระพี้ แม่แก่นของต้นไม้ นั้น ย่อมถึงความบริบูรณ์ ฉะนั้น

๔. **ทุติยอุปนิสสูตร** ท่านพระสารีบุตรเรียกภิกษุท. มากล่าวสอน เนื้อหาเหมือนข้อ ๓.

๕. **ตติยอุปนิสสูตร** ท่านพระอานนทได้เรียกภิกษุท. มากล่าวสอน เนื้อหาเหมือนข้อ ๓.

(อุปนิสสูตร, อานันทสูตร อง.ทสก.๒๔/๔-๕)

ในอังคุตตรนิกาย เอกทสกนิบาต มีกล่าวซ้ำอีกเหมือนกันทุกประการ ทั้ง ๕ สูตร แต่แยกนิพพิทา และวิราคะ เป็นคนละข้อ จึงมี ๑๑ ข้อ นี้แสดงถึงความสำคัญของผลของการมีศีลที่เป็นกุศล จนถึงนิพพาน เพราะพระพุทธองค์ตรัสทั้งอุโลมปฏิโลม ในหลายแง่มุมหลายคำขยายอธิบายให้เข้าใจ เข้าถึง และพระสารีบุตรและพระอานนทนำไปกล่าวสอนซ้ำอีก

๖. **โสณทัณฑสูตร** เรื่องศีลและปัญญา (ที.สี.๙/๑๙๔-๑๙๕)

[๑๙๔] พระผู้มีพระภาคตรัสว่า “ปัญญาอันศีลชำระให้บริสุทธิ์ ศีลอันปัญญาชำระให้บริสุทธิ์ ปัญญาย่อมมีในที่ที่มีศีล ศีลย่อมมีในที่ที่ผู้มีปัญญา ปัญญาย่อมมีแก่ผู้มีศีล ศีลย่อมมีแก่ผู้มีปัญญา นักปราชญ์ ยกย่องศีลและปัญญาว่าเป็นสิ่งล้ำเลิศในโลก เปรียบเหมือนบุคคลใช้มือล้างมือ หรือใช้เท้าล้างเท้า ฉันทฉันทนั้น”

[๑๙๕] พระผู้มีพระภาคตรัสอธิบาย “ศีลนั้นเป็นอย่างไร ปัญญานั้นเป็นอย่างไร” ว่า “.....บรรชิตเมื่อบวชแล้ว สำรวมระวังในพระปาติโมกข์ เพียบพร้อมด้วยมารยาทและโคจร มีปกติเห็นภัยในโทษเพียงเล็กน้อย สมาทานศึกษาอยู่ในสิกขาบททั้งหลาย ประกอบด้วย กายกรรม วจีกรรม ที่เป็นกุศล มีอาชีพรูปบริสุทธิ์ ถึงพร้อมด้วยศีล คัมภีรทวารในอินทริยทั้งหลาย ประกอบด้วยสติสัมปชัญญะ เป็นผู้สันโดษ” แล้วตรัสว่าภิกษุชื่อว่าสมบุรณด้วยศีล คือจุฬศีล มัชฌิมศีล มหาศีล สมบุรณด้วยปัญญา คือวิชา ๘

(น่าสังเกตว่า พระเมืองไทยไม่ค่อยพูดสอนเน้นขยายความถึงเรื่อง จุฬศีล มัชฌิมศีล มหาศีล โดยเฉพาะมหาศีลที่ว่าด้วยการเว้นขาดจากการเลี้ยงชีพผิดทางด้วยเจริญวิชา จึงพบพระผิดศีลหมวดนี้อยู่ทั่วไป และศีลกับวินัย มีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร ? วินัยเป็นสิ่งที่พระพุทธองค์บัญญัติภายหลังจากมีเรื่องราวเหตุที่ชั่วหยาบก่อความเสียหายหรือไม่สมควรไม่ดงามต่างๆ เกิดขึ้น หลังจากที่เผยแผ่ศาสนาไปแล้วถึง ๑๒ ปี บางอย่างร้ายแรง บางอย่างเป็นไปเพื่อการอยู่ร่วมกันด้วยดีของหมู่สงฆ์ บางอย่างเป็นเรื่องมารยาทสังคมตามยุคสมัยนั้นเป็นต้น ส่วนศีลต้องมีอยู่แล้วตั้งแต่ที่ทรงแสดงธรรมครั้งแรก ศีล ๕ คือพื้นฐานที่สุดมีในองค์ของอริยมรรค ๘ พระพุทธเจ้าแต่ละพระองค์บัญญัติวินัยที่มากในพระปาติโมกข์ (อาณานปาติโมกข์) และนอกพระปาติโมกข์ไม่เท่ากัน พระพุทธเจ้าบางพระองค์มีแต่โอวาทปาติโมกข์เท่านั้น ไม่บัญญัติอาณานปาติโมกข์เช่นศีล ๒๒๗ ข้อเลย พระสมณโคตมเคยตรัสว่า วินัยเล็กน้อยอาจถอนเสียบ้างได้

(ขุททหนุททกสิกขาบทกถา วิ.จุ.๗/๖๒๐; มหาปรินิพพานสูตร ที.ม.๑๐/๑๔๑)

ส่วนศีลคือ จุฬศีล มัชฌิมศีล มหาศีล เป็นเหมือนกฎหมายรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายแม่บท และวินัยเป็นกฎหมายลูกที่บัญญัติรายละเอียดความผิดให้ชัดเจนขึ้นพร้อมบทลงโทษเกิดขึ้นภายหลัง ใช่หรือไม่ ? เป็นประเด็นที่น่าศึกษาวิจัย)

การปฏิบัติธรรมด้วยเรื่องศีลเป็นเรื่องใหญ่เป็นอาทิพรหมจรรย์ซึ่งจะทำให้เกิดสมาธิปัญญาตามมา ถ้าปฏิบัติถูกต้อง ประกอบด้วยปัญญา (สัมมาทิฐิ) กระทำในใจให้แนบคายถึงจิต ไม่ใช่แค่สักกายะ วาจาเท่านั้น (สัททพตปราคาส) เพราะกายกรรมวจีกรรมย่อมเกิดจากจิตดำริ ดังที่พระพุทธองค์ตรัส **เจตนาหิ กัมมํ วทามิ** เรากล่าวเจตนาว่าเป็นกรรม เจตนาเป็นเจตสิกในจิต เมื่อมีอัมมวิจยะชำระจิตคือ มิจฉาสังกัปปะ ก็ย่อมไม่เกิดมิจฉาวาจา มิจฉากัมมันตะ มิจฉาอาชีวะ ถ้ามีสัมมาสติและสัมมา

วายามะความเพียรครบพร้อมสมบูรณ์ลงตัว ก็เกิดสัมมาสมาธิอันประกอบด้วยองค์ ๗ เป็นอริยมรรคมีองค์ ๘ อริยผลก็ย่อมเกิดตามมาเป็นธรรมดา **สัพพตปราชญ์**คือการถือศีลแบบลูกๆ คล้ายๆ เหยาะเหยาะ ไม่ถึงแก่นศีล ไม่ถึงเจตนารมณ์ของศีล ไม่ถึงจิต ก็ย่อมถูกละได้ขาด ดังใน “มหาจิตตาริสกสูตร” เนื่องจากพระสูตรนี้ค่อนข้างยาว ผู้เขียนขอเสนอแต่ใจความสำคัญตามแนวของบทนำของพระไตรปิฎกชุดมหาจุฬาฯ เล่ม ๑๔ ผู้อ่านควรหาพระสูตรฉบับเต็มมาอ่านด้วย

๗. **มหาจิตตาริสกสูตร** มีใจความสำคัญดังนี้ (ม.อ.๑๔)

พระผู้มีพระภาคตรัสกับภิกษุท.ว่า สัมมาสมาธิ (ตั้งจิตมั่นชอบ) อันเป็นอริยะ ที่มีเหตุปัจจัยมีองค์ประกอบ คือสภาวะที่จิตมีอารมณ์เป็นหนึ่ง แวดล้อมด้วยองค์ ๗ ประการ คือสัมมาทิฐิ (เห็นชอบ) สัมมาสังกัปปะ (ดำริชอบ) สัมมาวาจา (เจรจาชอบ) สัมมากัมมันตะ (กระทำชอบ) สัมมาอาชีวะ (เลี้ยงชีพชอบ) สัมมาวายามะ (พยายามชอบ) สัมมาสติ (ระลึกชอบ) ในบรรดาองค์ ๗ นั้น **สัมมาทิฐิเป็นหัวหน้า** เพราะทำให้รู้ชัดว่าอะไรเป็นมิจฉาทิฐิ อะไรเป็นสัมมาทิฐิ อะไรเป็นมิจฉาสังกัปปะ อะไรเป็นสัมมาสังกัปปะ อะไรเป็นมิจฉาวาจา อะไรเป็นสัมมาวาจา อะไรเป็นมิจฉากัมมันตะ อะไรเป็นสัมมากัมมันตะ อะไรเป็นมิจฉาอาชีวะ อะไรเป็นสัมมาอาชีวะ อะไรเป็นมิจฉาวายามะ อะไรเป็นสัมมาวายามะ อะไรเป็นมิจฉาสติ อะไรเป็นสัมมาสติ โดยทรงแยกอธิบายขยายความเป็นชุดๆ ชุดละ ๔ องค์ ธรรม รวม ๖ ชุด

ชุดที่ ๑ เพราะสัมมาทิฐิ สัมมาวายามะและสัมมาสติตามแวดล้อมสัมมาทิฐิ ดังต่อไปนี้

ภิกษุรู้ชัดมิจฉาทิฐิว่าเป็นมิจฉาทิฐิ รู้ชัดสัมมาทิฐิว่าเป็นสัมมาทิฐิ ความรู้ของภิกษุนั้นเป็นสัมมาทิฐิ เมื่อภิกษุนั้นพยายามละมิจฉาทิฐิ และพยายามทำให้สัมมาทิฐิเกิดมีบริบูรณ์ขึ้น ความพยายามนั้น

เป็นสมาธิยามะ เมื่อภิกษุนั้นมีสติในการละมิจฉาวิภูติ และในการทำให้สมาธิวิภูติเกิดมีบริบูรณ์ขึ้น สตินั้นเป็นสมาธิ

ชุดที่ ๒ เพราะสมาธิวิภูติ สมาธิยามะและสมาธิตามแวดล้อมสมาธิกับปะดังต่อไปนี้

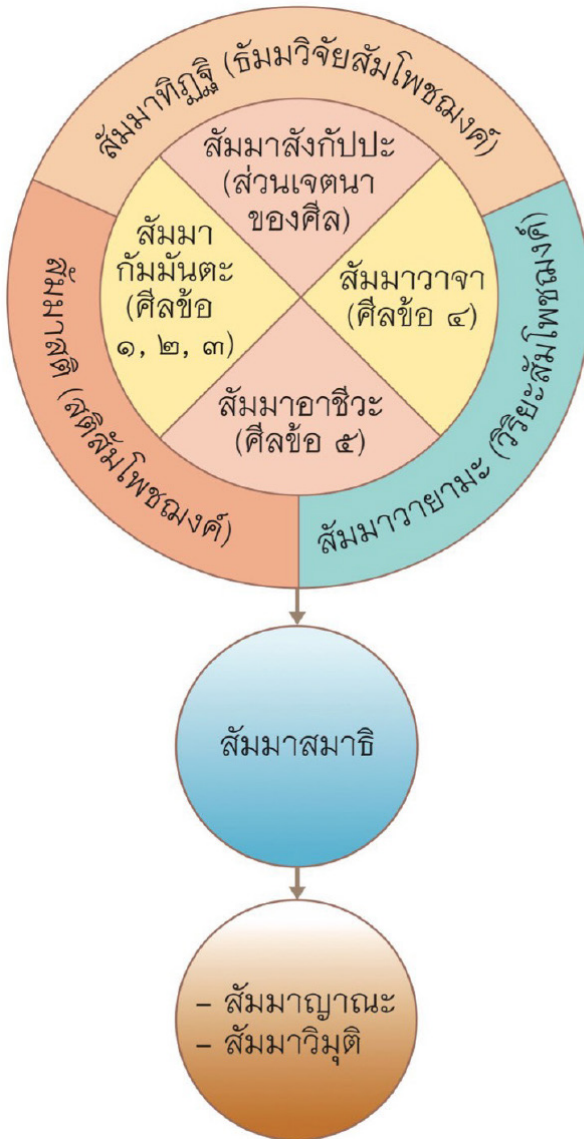
ภิกษุรู้ชัดมิจฉาสังกัปปะ (ความดำริในกาม ดำริในพยาบาท ดำริในความเบียดเบียน) ว่าเป็นมิจฉาสังกัปปะ รู้ชัดสมาธิกับปะว่าเป็นสมาธิกับปะ ความรู้ของภิกษุนี้เป็นสมาธิวิภูติ เมื่อภิกษุนี้พยายามละมิจฉาสังกัปปะ และพยายามทำให้สมาธิกับปะเกิดมีบริบูรณ์ขึ้น ความพยายามนั้นเป็นสมาธิยามะ เมื่อภิกษุนี้มีสติในการละมิจฉาสังกัปปะ และในการทำให้สมาธิกับปะเกิดมีบริบูรณ์ขึ้น สตินั้นเป็นสมาธิ

ชุดที่ ๓ ถึงชุดที่ ๕

มีนัยอย่างเดียวกับ ๒ ชุดแรกเปลี่ยนแต่องค์แห่งมรรคเป็นสมาธิ (เจตนาจกเวณจากการพูดเท็จ จดเวณจากการพูดส่อเสียด จดเวณจากการพูดคำหยาบ จดเวณจากการพูดเพ้อเจ้อ) สมาธิกับมันตะ (เจตนาจกเวณจากปาณาติบาต จดเวณจากอทินนาทาน จดเวณจากกาเมสุมิฉาจาร) และสมาธิอาชีวะ ตามลำดับ (ซึ่งสมาธิกับปะ สมาธิวาจา สมาธิกับมันตะ และสมาธิอาชีวะ ก็รวมอยู่ในเบญจศีลเบญจธรรมและศีล ๘ นั้นเอง) แต่ในชุดที่ ๖ ทรงอธิบายขยายความต่างออกไป ดังนี้

ชุดที่ ๖ สมาธิวิภูติเป็นหัวหน้าขององค์ธรรม ๗ นั้น เพราะ ๑. เมื่อมีสมาธิวิภูติ สมาธิกับปะ ก็มีพอเหมาะ (บริบูรณ์ ครบถ้วน ไม่ขาด ไม่เกิน) ๒. เมื่อมีสมาธิกับปะ สมาธิวาจาก็มีพอเหมาะ ๓. เมื่อมีสมาธิวาจา สมาธิกับมันตะก็มีพอเหมาะ ๔. เมื่อมีสมาธิกับมันตะ สมาธิอาชีวะก็มีพอเหมาะ ๕. เมื่อมีสมาธิอาชีวะ สมาธิยามะก็มีพอเหมาะ ๖. เมื่อมีสมาธิยามะ สมาธิสติก็มีพอเหมาะ ๗. เมื่อมีสมาธิ สมาธิสมาธิก็มีพอเหมาะ ๘. เมื่อมีสมาธิสมาธิ สมาธิญาณก็มีพอเหมาะ ๙. เมื่อมีสมาธิญาณ สมาธิวิมุตติก็มีพอเหมาะ

ภาพผังสรุปปริยวรรค ๘, สัมมัตตะ ๑๐

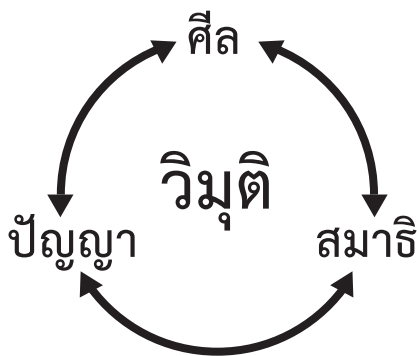
ศีล
(อภิสังกัปปะ)

สมาธิ
(อภิสังกัปปะ)

ปัญญา
(อภิสังกัปปะ)

ภิกษุท. พระเสขะผู้ประกอบด้วยองค์ ๘ จึงเป็นพระอรหันต์ผู้ประกอบด้วยองค์ ๑๐

ทรงแบ่งมรรค ๗ องค์แรก เป็น ๒ กลุ่ม คือ มรรคส่วนที่เป็นองค์ประกอบหรือเครื่องแวดล้อม ๓ องค์ คือ สัมมาทิฐิ สัมมาวายามะ สัมมาสติ และมรรคส่วนที่เป็นแกนกลางของการปฏิบัติ ๔ องค์ คือ สัมมาสังกัปปะ สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะ สัมมาอาชีวะคือสภาพที่พ้นจากมิจฉาอาชีวะ ๕ ระดับคือ การโกง (กุหนา) ล่อลวง (ลปนา) การตลบตะแลง (เนมิตตกตา) การยอมมอบตนในทางผิด (นิปฺเปสิกตา) และการเอาลาภต่อลาภ (ลาภณ ลาภํ นิชิคิสนตา) มิจฉาอาชีวะระดับต่างๆ เหล่านี้ มีสาเหตุพื้นฐานมาจากความหลงมัวเมาในอบายมุข สิ่งเสพติด กามคุณ ตลอดจนลาภ ยศ สรรเสริญและโลกียสุข การลดละสิ่งมัวเมาในระดับหยาบ สิ่งมัวเมาระดับกลาง สิ่งมัวเมาระดับละเอียด ที่เป็นรากฐานของมิจฉาอาชีวะเหล่านี้ ก็คือการประพฤติปฏิบัติตามนัยของศีลข้อที่ ๕ นั่นเอง

นี่คือรูปแบบการปฏิบัติธรรมที่พระพุทธองค์ทรงพร่ำสอน ไม่ใช่แค่การนั่งสมาธิเดินจงกรมเท่านั้น สีเลน สุคติ ยนฺติ, สีเลน โภคสมฺปทา, สีเลน นิพฺพุตี ยนฺติ, ตสฺมา สิลํ วิโสธเย ขอแปลโดยอรรถว่า ศีลย่อมนำสู่สุคติ ศีลย่อมนำสู่ความถึงพร้อมด้วยโภคทรัพย์ ศีลย่อมนำสู่นิพพาน เพราะฉะนั้นพึงปฏิบัติธรรมด้วยการชำระศีลให้บริสุทธิ์ถึงจิตเกิด ๗๕๐

ภาษาคน-ภาษาธรรมในชาดก...

เตลปตตชาดก

ในการตรัสธรรมะของพระพุทธองค์ บางครั้งก็ตรัสเป็นภาษาคน หรือบุคคลาธิฐาน เน้นเรื่องราวทางโลกหรือทางวัตถุเป็นรูปธรรมเห็นชัด บางครั้งก็ตรัสเป็นภาษาธรรมหรือธรรมาธิฐาน ที่เป็นนามธรรมเหนือขึ้น จากโลกหรือวัตถุ บางครั้งท่านก็อุปมาเปรียบเทียบภาษาทั้ง ๒ ให้ฟัง เพื่อความเข้าใจที่ชัดเจน บางครั้งเราก็ต้องคิดตีความเอาเอง ยกตัวอย่าง เช่น “พุทธ” ในภาษาคน หมายถึง พระพุทธเจ้า บุคคลในประวัติศาสตร์ ผู้ซึ่งได้เผยแผ่พุทธศาสนาเมื่อ ๒๕๐๐ ปีก่อน และได้ดับขันธปรินิพพาน ไปแล้ว ส่วนความหมายระดับภาษาธรรม หมายถึง ประมัตถธรรม ตามนัยเดียวกับที่ปรากฏในพุทธวจนะว่า “ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต ผู้ใดเห็นตถาคต ผู้นั้นเห็นธรรม ผู้ที่ไม่เห็นธรรมนั้น แม้จะจับจีวรของตถาคตอยู่ ก็ไม่ชื่อว่าเห็นตถาคตเลย” หรือเช่น การเปรียบเทียบบุคคลในโลกกับ ดอกบัว ๔ เหล่า ระหว่างดอกบัวกับคุณสมบัติความพร้อมของบารมี - ความเร็วช้าในการบรรลุธรรม เป็นต้น

คนตามภาษาธรรม ๘ จำพวก

๑. มนุสสมนุสโส คนผู้มีใจสูง คือสูงด้วยมนุษยธรรม มีศีล ๕ รู้ว่าอะไร เป็นบุญบาป รู้อะไรควรไม่ควร
๒. มนุสสเนรยโก คนนรก คือ คนที่ทุกข์ร้อนรุ่ม ถูกเผารมอยู่เสมอด้วย ไฟโทสะ ทุกข์กระวนกระวาย เพราะถูกไฟกิเลสและบาปทุจริตแผดเผา
๓. มนุสสเปโต คนที่มีจิตใจเหมือนเปรต คือ โลภอยากได้ หิวกระหาย ทะเยอทะยานดิ้นรน ต้องการอยู่เสมอ ไม่รู้อิ่มไม่รู้พอ
๔. มนุสสอสุรกายโย คนที่มีความซี้ซลาดซี้กแล้ว กลัวในสิ่งที่ไม่ควรกลัว กลัวอย่างไม่มีเหตุผล ไม่กล้าหาญในจริยธรรม คุณความดี

๕. **มนุสสติรจนาโน** คนที่มีจิตใจต่ำเหมือนสัตว์เดียรัจฉาน เต็มไปด้วย
โมหะโง้งเลามัวเมวมงาย ไม่มีปัญญารู้อะไรดีอะไรชั่ว ไม่รู้บุญบาป
เอาแต่กิน นอน สืบพันธุ์ เท่านั้น
๖. **มนุสสเทโว** คนที่มีจิตใจสูงเหมือนเทวดา คือ มีศีล มีhiriโอดตัปปะ
ละอายเกรงกลัวบาปอันเป็นเทวธรรม มีความประพฤติสะอาด รื่นเริง
บันเทิงอยู่
๗. **มนุสสพรหมา** คนที่มีพรหมวิหารธรรมเป็นเครื่องอยู่เสมอ คือ เมตตา
กรุณา มุทิตา อุเบกขา
๘. **มนุสสอริโย** คนผู้ประเสริฐเป็นพระอริยะแล้ว คือผู้ปฏิบัติมรรคมีองค์ ๘
จนบรรลุธรรม มีโสดาบันเป็นต้น

จะเห็นว่าภาษาคนก็เรียกว่าคนเหมือนกันหมด แต่ภาษาชาวบ้านก็
พอรู้ความหมายในเชิงเปรียบเทียบธรรมะอยู่ จึงด่าว่า ไอ้เปรตบ้าง ไอ้สัตว์
บ้าง ไอ้สัตว์นรกบ้าง หรือชมว่าคนนี้ใจงามดังเทพ เป็นต้น

เตลปัตตชาดก ว่าด้วย การรักษาคใจ

ครั้งหนึ่งพระบรมศาสดา ทรงปรารภ **ชนบทกัลยาณิสูตร**
ตรัสพระธรรมเทศนานี้

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เปรียบเสมือนว่า หมู่มหาชน ได้ยินว่า
นางงามในชนบทผู้งามเยี่ยม ถึงพร้อมด้วยความงามและปราศจากโทษ
แห่งสรีระ เป็นผู้เชี่ยวชาญอย่างยอดเยี่ยมในการพ้อนอย่างอ่อนช้อย
ในการขับกล่อมได้อย่างไพเราะ หมู่มหาชนย่อมประชุมกันอย่างแออัดที่นั่น
ครั้นเมื่อนางงามพ้อนรำอยู่ท่ามกลางมหาชน ผู้ชนต่างเปล่งเสียงเชียร์ว่า
สวยงามแท้หนอ ทั้งเสียงดีดนิ้วและโบกฝ่าอย่างสนั่นหวั่นไหว

พระราชาทรงทราบพฤติกรรมนั้น รับสั่งให้เรียกนักโทษคนหนึ่ง
ออกมาจากเรือนจำ ถอดข้อคาออกเสีย ประทานโถน้ำมัน มีน้ำมันเต็มเปี่ยม
เสมอขอบไว้ในมือของเขา ให้ถือไว้แน่นด้วยมือทั้งสอง ทรงสั่งบังคับบุรุษ

ผู้ถือดาบคนหนึ่งว่า จงพานักโทษผู้นี้ไปสู่สถานมหรสพของนางงามในชนบท
 จ้องเดินตามไปข้างหลัง และถ้าบุรุษผู้นี้ถึงความประมาท เทหยดน้ำมัน
 แม้หยดเดียวลงในที่ใดแล จงตัดศีรษะเขาเสียในที่นั้นทีเดียว บุรุษนั้นเงื้อมดาบ
 ตะคอกเขาพาไป ณ ที่นั้น เขาอันมรรณภัยคุกคามแล้ว ไม่ใส่ใจถึงนางด้วย
 สามารถแห่งความประมาทเลย ไม่ล้มตายดูนางชนบทกัลยาณีนั่นแม้ครั้งเดียว
 เพราะต้องการจะอยู่รอด

แล้วทรงอุปมาสอนว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย โฉมน้ำมันเต็มเปี่ยม
เสมอขอบ เป็นชื่อของสติอันเป็นไปในกายแล

พวกเธอพึงศึกษาในข้อนี้ อย่างนี้ว่า สติไปแล้วในกาย จักเป็นข้อที่
 พวกเราทั้งหลายจักต้องทำให้มี ให้เป็นจงได้ เริ่มแล้วด้วยดีให้จงได้ ก็ใน
 เรื่องนี้ กรรมพึงเห็นดุจพระราชา ภิเษกดูจดาบ มารดูคนเงื้อมดาบ พระโยคาวจร
ผู้เพ่งเจริญกายคตาสติดูคนถือโฉมน้ำมัน

พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงนำพระสูตรนี้มาทรงแสดงว่า อันภิกษุ
ผู้มุ่งเจริญกายคตาสติต้องไม่ปล่อยสติ เป็นผู้ไม่ประมาท เจริญกายคตาสติ
เหมือนคนถือโฉมน้ำมัน ด้วยประการฉะนี้

ภิกษุท. ครั้นฟังพระสูตรนี้ และอรรถาธิบายแล้ว พวกภิกษุกราบทูล
 อย่างนี้ว่า การที่บุรุษนั้นไม่มองดูนางชนบทกัลยาณีผู้งามหยดย้อย ประคอง
 โฉมน้ำมันเดินไป กระทำแล้ว เป็นการกระทำไฉน

พระศาสดาตรัสว่า ดูก่อนภิกษุท. การที่บุรุษนั้นกระทำแล้ว มิใช่
เป็นการที่กระทำไฉน นั้นเป็นสิ่งที่ทำได้ง่ายโดยแท้ เพราะเหตุไร ? เพราะ
 เหตุมีคนเงื้อมดาบคอยชูตะคอกสะกดไป แต่การที่บัณฑิตทั้งหลายในครั้งก่อน
 ไม่ปล่อยสติ ไม่ทำลายอินทรีย์ ไม่มองดูแม้ซึ่งรูปทิวทัศน์ที่จำแลงไว้เสียเลย
 เดินไปจนได้ครองราชสมบัติต่างหาก ที่กระทำไฉนโดยยาก

ภิกษุเหล่านั้นกราบทูลอาราธนาให้เล่าอดีตนิทานแล้ว ดังนี้

(การอ่านชาดกเป็นภาษาคน ได้ความเพลิดเพลิน ได้ธรรมะข้อคิด
 ระดับหนึ่ง แต่ถ้ามองให้ลึกลงไปอีกชั้นถึงชั้นภาษาธรรม ก็จะได้ประโยชน์

มากขึ้น ผู้อ่านลองหัดวิเคราะห์ปริศนาธรรมจากภาษาคนดู แล้วค่อยดูเฉลย ตอนท้ายว่า คิดตรงกันมั๊ย ตัวหนังสือบางคำที่ทำตัวนามิ์นัยทางภาษาธรรม ที่ชวนคิด)

ในอดีตกาล ครึ่งพระเจ้าพรหมทัตเสวยราชสมบัติ ณ กรุงพาราณสี พระโพธิสัตว์บังเกิดเป็นพระโอรสองค์เล็กที่สุดของพระโอรส ๑๐๐ องค์ แห่งพระราชานั้น ทรงบรรลุความเป็นผู้รู้เดียวสาโดยลำดับ และในครั้งนั้น พระปัจเจกพุทธเจ้าหลายพระองค์ฉันในพระราชวัง พระโพธิสัตว์ทรงกระทำหน้าที่ไวยาวัจกรแก่พระปัจเจกพุทธเจ้าเหล่านั้น

วันหนึ่ง ทรงพระดำริว่า พี่ชายของเรามีมาก เราจักได้ราชสมบัติ สืบสันตติวงศ์ในพระนครนี้หรือไม่หนอ ครั้นแล้วพระองค์ได้มีปริวิตกว่า ต้องถามพระปัจเจกพุทธเจ้าดูจึงจะรู้แน่ ในวันที่ ๒ เมื่อพระปัจเจกพุทธเจ้าทั้งหลายมากันแล้ว ท่านถือเอาธรรมกรมการกรองน้ำสำหรับดื่ม ล้างเท้า ทาน้ำมัน ในเวลาที่พระปัจเจกพุทธเจ้าเหล่านั้นฉันของเคี้ยวในระหว่าง จึงบังคมแล้วประทับนั่ง ณ ส่วนข้างหนึ่ง มีพระดำรัสถามความนั้น

ที่นั้น พระปัจเจกพุทธเจ้าเหล่านั้นได้บอกกะท่านว่า ดูก่อนกุมาร พระองค์จักไม่ได้ราชสมบัติในพระนครนี้ แต่จากพระนครนี้ไป ในที่สุด ๑๒๐ โยชน์ ในคันธารรัฐ มีพระนครชื่อว่า ตักกสิลา เธออาจจะไป ในพระนครนั้น จักต้องได้ราชสมบัติ ในวันที่ ๗ นับจากวันนี้ แต่ในระหว่างทาง ในดงดิบใหญ่มีอันตรายอยู่ เมื่อจะอ้อมดงนั้นไป จะเป็นทางไกล ถึง ๑๒๐ โยชน์ เมื่อไปตรงก็เป็นทาง ๕๐ โยชน์ ข้อสำคัญทางนั้นชื่อว่า อมนุสสกันดาร ในย่านนั้น ผู่งยักษ์นิพาทกันเนรมิตบ้านและศาลาไว้ในระหว่างทาง ตกแต่งที่นอนอันมีค่า บนเพดานแพรวพราวไปด้วยดาวทอง แวดวงม่านอันย้อมด้วยสีต่างๆ ตกแต่งอัฐภาพด้วยอลังการอันเป็นทิพย์ พากันนั่งในศาลาทั้งหลาย หน่วงเหนี่ยวเหล่าบุรุษผู้เดินทางไปด้วยถ้อยคำ อ่อนหวาน พากันเชื่อเชียวว่า ท่านทั้งหลายปรากฏจุดังคนเห็นดเห็น้อย เชิญมานั่งบนศาลานี้ ตี๋มเครื่องตี๋มแล้วค่อยไปเกิด แล้วให้ที่นั่นแก่ผู้ที่มา

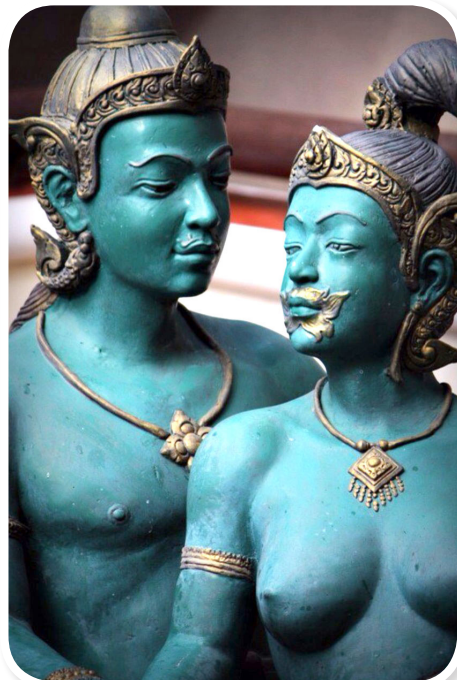
พากันเล่าโลม ด้วยท่าที่อันยืวนของตน ทำให้ตกอยู่ในอำนาจกิเลสจนได้ เมื่อได้ทำอชมาจารร่วมกับตนแล้วก็พากันเคี้ยวกินพวกนั้นเสียในที่นั้นเอง ทำให้ถึงสิ้นชีวิต ทั้งๆ ที่โลหิตยังหลั่งไหลอยู่ พวกนางยักษ์ฉินจะคอยจับสัตว์ผู้มีรูปเป็นอารมณ์ด้วยรูปนั้นแหละ ผู้มีเสียงเป็นอารมณ์ด้วยเสียงขับร้องบรรเลงอันหวานเจื้อยแจ้ว ผู้มีกลิ่นเป็นอารมณ์ด้วยกลิ่นทิพย์ ผู้มีรสเป็นอารมณ์ด้วยโภชนะอันมีรสเลิศต่างๆ จุรสทิพย์ ผู้มีไฉนรูปจะเป็นอารมณ์ด้วยที่นอนดุจที่นอนทิพย์ เป็นเครื่องลาดมีสีแดงทั้งสองข้าง ถ้าพระองค์จักไม่ทำลายอินทรีย์ทั้ง ๕ แลดูพวกมันเลย คุมสติมันคงไว้เดินไป จักได้ราชสมบัติในพระนครนั้นในวันที่ ๗ แน่

พระโพธิสัตว์ตรัสว่า ข้าแต่พระคุณเจ้าผู้เจริญ เรื่องนั้นจงยกไว้ ข้าพเจ้ารับโอวาทของพระคุณเจ้าทั้งหลายแล้ว จักแลดูพวกมันทำไม ? ดังนี้แล้ว ขอให้พระปัจเจกพุทธเจ้าทั้งหลาย**ทำพระปริตร รับทรายเสกด้วยพระปริตร และด้ายเสกด้วยพระปริตร** บังคมลาพระปัจเจกพุทธเจ้าและพระราชมารดาพระราชบิดา เสด็จไปสู่พระราชวัง ตรัสกะคนของพระองค์ว่า เราจักไปครองราชสมบัติในพระนครตักกสิลา พวกเจ้าจงอยู่กันที่นี้เถิด ครั้งนั้น **คนทั้ง ๕** กราบทูลพระโพธิสัตว์ว่า แม้พวกข้าพระองค์ก็จักตามเสด็จไปตรัสว่า พวกเจ้าไม่อาจตามเราไปได้ดอก ได้ยินว่า ในระหว่างทาง พวกยักษ์ฉินคอยเล่าโลมพวกมนุษย์ผู้มีรูปเป็นต้น เป็นอารมณ์ด้วยกามารมณ์ มีรูปเป็นต้นหลายอย่างต่างกระบวนแล้วจับกินเป็นอาหาร อันตรายมีอยู่อย่างใหญ่หลวง เราเตรียมตัวไว้แล้วจึงไปได้ พระราชบุรุษกราบทูลว่า ข้าแต่สมมติเทพ เมื่อพวกข้าพระบาทนั้นตามเสด็จไปกับพระองค์ จักแลดูรูปเป็นต้นที่น่ารักเพื่อตนทำไม แม้พวกข้าพระบาท ก็จักไปในที่นั้นได้เหมือนกัน พระโพธิสัตว์ตรัสว่า ถ้าเช่นนั้น พวกท่านจงเป็นผู้ไม่ประมาทเถิด แล้วพาพวกคนทั้ง ๕ เหล่านั้นเสด็จไป

ผู้ยักษ์ฉินพากัน**เนรมิตบ้าน**เป็นต้น นั่งคอยอยู่แล้ว ในคนเหล่านั้น **คนที่ชอบรูป**แลดูยักษ์ฉินเหล่านั้นแล้ว มีจิตผูกพันใน**รูปารมณ์** ชักจะล่าหลัง

ลงหน่อยหนึ่ง พระโพธิสัตว์ก็ตรัสว่า ท่านผู้เจริญ ทำไมจึงเดินล้าหลังลงไปเล่า ? กราบทูลว่า ข้าแต่สมมติเทพ เท้าของข้าพระบาทเจ็บ ขอนั่งพักในศาลาสักหน่อย แล้วจักตามมา พระเจ้าข้า ตรัสว่า ท่านผู้เจริญ นั้นมันผูกยักษ์ณีเจ้าอย่าไปปรารภนมันเลย กราบทูลว่า ข้าแต่สมมติเทพ จะเป็นอย่างไร ก็เป็นเถิด ข้าพระบาททนไม่ไหว ตรัสว่า ถ้าเช่นนั้น เจ้าจักรู้เอง ทรงพาอีก ๔ คน เดินทางต่อไป คนที่ชอบดูรูปได้ไปสำนักของพวกมัน เมื่อได้ทำอชฌาจารกับตนแล้ว พวกมันก็ทำให้เขาสิ้นชีวิตในที่นั้นเอง แล้วไปดักข้างหน้า เนรมิตศาลาหลังอื่นไว้ นั่งถือดนตรีต่างๆ ขับร้องอยู่ในคนเหล่านั้น **คนที่ชอบเสียง** ก็ชักล้าหลัง พวกมันก็พากันกินคนนั้นเสีย แล้วพากันไปดักข้างหน้า จัดโภชนะดุจของทิพย์ มีรสเลิศนานาชนิดไว้เต็มภาชนะ นั่งเปิดร้านขายข้าวแกง ถึงตรงนั้น **คนที่ชอบบรส**ก็ชักล้าลง พวกมันพากันกินคนนั้นเสีย แล้วไปดักข้างหน้า ตกแต่งที่นอนดุจที่นอนทิพย์ นั่งคอยแล้ว ถึงตรงนั้น **คนที่ชอบโผฏฐัพพะ** ก็ชักล้าลง พวกมันก็พากันกินเขาเสียอีก

เหลือแต่พระโพธิสัตว์ พระองค์เดียวเท่านั้น ครั้งนั้นนางยักษ์ณีตนหนึ่งคิดว่า มนุษย์คนนี้มีมนต์ขลังนัก เราจักกินให้ได้แล้วถึงจะกลับแล้วเดินตามหลังพระโพธิสัตว์ไปเรื่อยๆ ถึงปากดงปากโน้น พวกที่ทำงานในป่าเป็นต้น ก็ถามนางยักษ์ณีว่า ชายคนที่เดินไปข้างหน้านางนี้เป็นอะไรกัน ? ตอบว่า เป็นสามี

หนุ่มของดิฉัน เจ้าคะ พวกคนเหล่านั้นจึงกล่าวว่า พ่อมหาจำเริญ กุมาริกานี้
อ่อนแอถึงอย่างนี้น่าถนอมเหมือนพวงดอกไม้ ผิวก็งามเหมือนทอง ทอดทั้ง
ตระกูลของตนออกมา เพราะรักคิดถึงพ่อมหาจำเริญ จึงยอมติดตามมา
พ่อมหาจำเริญ เหตุไร จึงปล่อยให้นางลำบากไม่เจุนางไปเล่า ?

พระโพธิสัตว์ตรัสว่า พ่อคุณท. นั้นไม่ใช่เมียของเราดอก นั้นมัน
ยักชิณี คนของเรา ๕ คนถูกมันกินไปหมดแล้ว ยักชิณีกล่าวว่า พ่อเจ้า
ประคุณท. ธรรมดาผู้ชายในยามโกรธก็กระทำเมียของตนให้เป็นนางยักช
ก็ได้ ให้เป็นนางเปรตก็ได้ นางยักชิณีเดินตามมา แสดงเพศของหญิงมีครรภ์
แล้วทำให้เป็นหญิงคลอดแล้วครั้งหนึ่ง อัมบุตรใส่สะเอวเดินตาม
พระโพธิสัตว์ไป คนที่เห็นแล้วๆ ก็พากันถามตามนัยก่อนทั้งนั้น แม้
พระโพธิสัตว์ก็ตรัสอย่างนั้นตลอดทาง จนถึงพระนครตักกสิลา มันทำให้
ลูกหายไป ติดตามไปแต่คนเดียว พระโพธิสัตว์เสด็จถึงพระนครแล้ว
ประทับนั่ง ณ ศาลาหลังหนึ่ง แม่วางยักชิณีนั่นเล่า ไม่อาจเข้าไปได้ด้วย
เดชของพระโพธิสัตว์ ก็เนรมิตรูปเป็นนางฟ้ายืนอยู่ที่ประตูศาลา

สมัยนั้น พระราชากำลังเสด็จออกจากพระนครตักกสิลาไปสู่
พระอุทยาน ทรงมีจิตปฏิบัติ ตรัสใช้ราชบุรุษว่า ไปถามซินางคนนี้
มีสามีแล้ว หรือยังไม่มี ? พวกราชบุรุษเข้าไปหานางยักชิณี ถามว่า เธอมีสามี
แล้วหรือ ? นางตอบว่า เจ้าคะ ผู้ที่นั่งอยู่บนศาลาคนนี้เป็นสามีของดิฉัน
พระโพธิสัตว์ตรัสว่า นั้นไม่ใช่เมียของข้าพเจ้าดอก มันเป็นนางยักชิณี คนของ
ข้าพเจ้า ๕ คนถูกมันกินเสียแล้ว ฝ่ายนางยักชิณีก็กกล่าวว่า ท่านเจ้าคะ ธรรมดา
ผู้ชายในยามโกรธก็จะพูดเอาตามใจตนปรารถนา ราชบุรุษนั้นก็กราบทูลคำ
ของคนทั้งสองแด่พระราช พระราชรับสั่งว่า ธรรมดาภักดีไม่มีเจ้าของ
ยอมตกเป็นของหลวง แล้วตรัสเรียกยักชิณีมาให้นั่งเหนือพระคชาธาร ร่วม
กับพระองค์ทรงกระทำประทักษิณพระนคร แล้วเสด็จขึ้นสู่ปราสาท ทรง
สถาปนามันไว้ในตำแหน่งอัครมเหสี เสด็จทรงสนทนากับพระองค์เรียบร้อย
เสวยพระกระยาหารในเวลาเย็นแล้วก็เสด็จขึ้นพระแท่นที่สิริไสยาสน์

นางยักษิณีนั่นเล่า กินอาหารที่ควรแก้ต้นแล้ว ตกแต่งประดับประดาตน นอนร่วมกับพระราชา เห็นพระแท่นที่บรรทมอันมีลิลี เวลาที่พระราชาทรงเปี่ยมไปด้วยความสุขด้วยอำนาจความรื่นรมย์ ทรงบรรทมแล้วก็พลิกไปทางหนึ่ง ทำเป็นร้องไห้ ครั้นพระราชาตรัสถามมันว่า ดูก่อนนางผู้เจริญเจ้าร้องไห้ทำไม ?

นางจึงทูลว่า ทูลกระหม่อมเพคะ กระหม่อมฉันเป็นผู้ที่พระองค์ทรงพบที่หนทางแล้วทรงพามา อนึ่งเล่า ในพระราชวังของพระองค์ก็มีหญิงอยู่เป็นอันมาก กระหม่อมฉัน เมื่ออยู่ในกลุ่มหญิงที่ร่วมบำเรอพระบาท เมื่อเกิดพูดกันขึ้นว่า ใครรู้จักมารดาบิดาโคตรหรือชาติของเธอเล่า เธอจะพระราชาพบในระหว่างทาง แล้วทรงนำมา ดังนี้ จะเหมือนถูกจับศิระขี้นกต้องก่อเชือกพันเป็นแน่ ถ้าพระองค์พระราชทานความเป็นใหญ่ และการบังคับในแว่นแคว้นทั้งสิ้นแก่หม่อมฉัน ใครๆ ก็จักไม่อาจกำเริบจิตกล่าวแก่หม่อมฉันได้เลย

ทรงรับสั่งว่า นางผู้เจริญ ชาวแว่นแคว้นทั้งสิ้นมิได้เป็นสมบัติบางส่วนของฉัน ฉันไม่ได้เป็นเจ้าของของพวกนั้น แต่ชนเหล่าใดละเมิดพระราชกำหนดกฎหมาย กระทำสิ่งที่ไม่ควรทำ เราเป็นเจ้าของคนพวกนั้นเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ เราจึงไม่อาจให้ความเป็นใหญ่ และการบังคับในแว่นแคว้นทั้งสิ้นแก่เธอได้

นางกราบทูลว่า ทูลกระหม่อมเพคะ ถ้าพระองค์ไม่สามารถจะพระราชทานการบังคับในแว่นแคว้น หรือในพระนคร ก็ขอได้โปรดพระราชทานอำนาจเหนือปวงชนผู้รับใช้ข้างในภายในพระราชวัง เพื่อให้เป็นไปในอำนาจของหม่อมฉันเถิด พระเจ้าข้า

พระราชาทรงติดพระทัยโง่เง่าพละดุษฎีเสียแล้ว ไม่สามารถจะละเลยถ้อยคำของนางได้ ตรัสว่า ตกลงนางผู้เจริญ เราขอมอบอำนาจในหมู่ชนผู้รับใช้ภายในแก่เธอ เธอจงควบคุมคนเหล่านั้นให้เป็นไปในอำนาจของตนเถิด นางยักษิณีนับคำว่าย ดีแล้ว พระเจ้าข้า พอพระราชา

บรรทมหลับสนิท ก็ไปเมืองยักษ์ชวนพวกยักษ์มา ยังพระราชอาสน์ของตน ให้ถึงชีพิตักษัย เคี้ยวกินหนังเนื้อและเลือดจนหมดเหลือไว้แต่เพียงกระดูก พวกยักษ์ที่เลื้อยกักกันเคี้ยวกินคนและสัตว์ตั้งต้นแต่ไก่และสุนัขภายในวัง ตั้งแต่ประตูใหญ่จนหมดเหลือไว้แต่กระดูก

รุ่งเช้าพวกคนท.เห็นประตูวังยังปิดไว้ตามเดิม ก็พากันพังบานประตู ด้วยขวาน แล้วชวนกันเข้าไปภายใน เห็นพระราชวังทุกแห่งหนเกลื่อนกล่นไปด้วยกระดูก จึงพูดกันว่า บุรุษคนนั้นพูดไว้เป็นความจริงหนอว่า นางนี้มีไข่เมียของเรา มันเป็นยักษ์ฉิบ แต่พระราชินีไม่ทรงทราบอะไร ทรงพามันมาแต่งตั้งให้เป็นมเหสีของพระองค์ พอค่ำมันก็ชวนพวกยักษ์มากินคนเสียหมดแล้วไปเสียเป็นแน่

ในวันนั้น แม้พระโพธิสัตว์ก็ทรงใส่ทรายเสกพระปริตรที่ศีรษะวางด้ายเสกพระปริตร ทรงถือพระขรรค์ประทับยืนอยู่ในศาลานั้นจนรุ่งอรุณ พวกมนุษย์พากันทำความสะอาดพระราชนิเวศน์ทั้งสิ้น ฉาบสีเหลืองประพรมข้างบนด้วยของหอม โปรยดอกไม้ ห้อยพวงดอกไม้ อบควันผูกพวงดอกไม้ใหม่ แล้วปรึกษากันว่า เมื่อวานนี้ บุรุษนั้นไม่ได้กระทำแม้เพียงแต่จะทำลายอินทรีย์ มองดูยักษ์ฉิบอันจำแลงรูปดุจรูปพิภพเดินมาข้างหลังเลย เขาเป็นสัตว์ประเสริฐยิ่งล้นหนักแน่น สมบูรณ์ด้วยญาณเมื่อบุรุษเขื่อนั้นปกครองแคว้นแคว้น รัฐสีมาผดุงจกมีแต่สุขสันต์ พวกเราจงทำให้เขาเป็นพระราชบิดาเถิดครั้งนั้น พวกอำมาตย์และชาวเมืองทุกคนร่วมกันเป็นเอกฉันท์ เข้าไปเฝ้าพระโพธิสัตว์ กราบทูลว่า ข้าแต่สมมติเทพ เชิญพระองค์ทรงครองราชสมบัตินี้เถิด พระเจ้าข้า เชิญเสด็จเข้าสู่พระนครแล้วเชิญขึ้นประทับเหนือกองแก้ว อภิเชกกระทำให้เป็นพระราชอาสน์แห่งตักกสิลานคร ท้าวเธอทรงวันการลุดติ ๔ มิให้ราชธรรม ๑๐ กำเริบครองราชสมบัติโดยธรรม ทรงบำเพ็ญบุญมีให้ทานเป็นต้น แล้วเสด็จไปตามยถากรรม.

พระศาสดาทรงเล่าเรื่องในอดีตนี้แล้ว ตรัสพระคาถา นี้ความว่า

“ผู้ปรารถนาทิศที่ยังไม่เคยไป พึงรักษาจิตของตนไว้ด้วยสติ เหมือนคนประคองไปซึ่งโถน้ำมัน อันเต็มเปี่ยมเสมอขอบ มิได้มีส่วนพร่องเลย” ดังนี้

เพราะเหตุว่า “การฝึกจิตที่เข้มได้ยาก ที่เป็นธรรมชาติเบา มักตกไปในอารมณ์ที่ปรารถนา นี้ยังประโยชน์ให้สำเร็จ จิตที่ฝึกแล้ว เป็นเหตุนำความสุขมาให้” เพราะฉะนั้น “ท่านผู้มีปัญญาพึงรักษาจิตที่เห็นได้ยากแท้ ละเอียดลออ มักตกไปในอารมณ์ที่ปรารถนา จิตที่คุ้มครองไว้ได้แล้วนำความสุขมาให้” ด้วยว่า

“ชนเหล่าใด จักสำรวมจิตนี้ ซึ่งไปได้ไกล (ทรงคม) เทียวไปโดดเดี่ยว (เอกจรี) ไม่มีรูปร่าง (อสุริ) อาศัยถ้าคือร่างกาย (คุหาสย) ไว้ได้ ชนเหล่านั้น จักพ้นจากบ่วงแห่งมารได้” ส่วนคนนอกนี้คือ “ผู้ที่มีจิตไม่มั่นคง ไม่ทราบพระสัทธรรม มีความเลื่อมใสรวนเร ย่อมมีปัญญาบริบูรณ์ไม่ได้” ส่วนผู้ที่คุ้นเคยกับพระกรรมฐานมานาน “มีจิตอันระคะไม่ร้าวรตแล้ว มีใจอันโทสะตามกำจัดไม่ได้ ละบุญและบาปเสียได้แล้ว เป็นผู้ตื่นอยู่ ย่อมไม่มีภัยเลย” เพราะฉะนั้น “ผู้มีปัญญาย่อมกระทำจิตอันดีนรณ กวัดแกว่ง รักษาได้ยาก ห้ามได้ยาก ให้ตรง เหมือนช้างครดัดลูกศรฉะนั้น เมื่อพระโยคาวจรกระทำจิตให้ตรงอยู่อย่างนี้ ชื่อว่า ตามรักษาจิตของตน” .

อรรถกถา อธิบายว่า “ทิศที่ไม่เคยไป” คือ พระนิพพาน เพราะว่าพระนิพพานนั้น ย่อมปรากฏด้วยลักษณะเป็นต้นว่า ความสิ้นไป ความคลายกำหนด เหตุนี้พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตรัสเรียกว่า ทิศ ส่วนที่ตรัสว่าชื่อว่า ทิศที่ไม่เคยไป เพราะพาลปุณฺชนใดๆ ในสงสารอันหาเบื้องต้นและเบื้องปลายไม่พบนี้ ไม่เคยไปกันเลยทีเดียวแม้แต่ความฝัน อันพระโยคาวจรผู้ปรารถนาทิศนั้น พึงกระทำความเพียรในกายคตาสติ พระบรมศาสดาทรงถือเอายอดแห่งเทศนาด้วยพระนิพพานด้วยประการฉะนี้ แล้วทรงประชุมชาดกว่า ราชบริษัท

ในครั้งนั้นได้มาเป็นพุทธบริษัทในครั้งนี้ ส่วนพระราชกุมารผู้ครองราชสมบัติในครั้งนั้นได้มาเป็นเรวตภาคขณะนี้แล.

(เตลปัดตชาดก พระไตรปิฎก เล่ม ๒๗;

อรรถกถาแปลฉบับ มจร.พุทธทศนิกาย ชาดก เล่ม ๕๖ ข้อ ๙๖)

อธิบายปริศนาธรรม

ก่อนอื่นมาทำความรู้จักกับธรรมะหมวดสำคัญ คือ **อปันณกปฏิปทา ๓** (ข้อปฏิบัติที่ไม่ผิด, ปฏิปทาที่เป็นส่วนแก่นสารเนื้อแท้ ซึ่งนำไปสู่ความเจริญงอกงามในธรรม เป็นแนวทางให้ปลอดภัยพ้นทุกข์แน่นอนไม่ผิดพลาด)

๑. **อินทริยสังวร** การสำรวมอินทริย์ ๖ เมื่อกระทบผัสสะรับรู้อารมณ์ทางตาหูจมูกลิ้นกายใจ มีสติระวังไม่ให้บาปอกุศลครอบงำใจ หรือเกิดความยินดียินร้าย

๒. **โภชนเมตตัตถุญตา** การรู้ประมาณในการบริโภค พิจารณาอาหารเพียงสักว่าธาตุ เพื่อเลี้ยงกายให้อยู่ได้เพื่อการปฏิบัติธรรม รู้ว่าอาหารอะไรควรไม่ควรกิน ไม่ใช่เพื่ออร่อยสนุกสนานมัวเมาหรืออิมกีนไป

๓. **ชาคริยานุโยค** มีความเพียรเป็นเครื่องตั้งอยู่เสมอ ขยันไม่เกียจคร้าน มีสติตื่นตัวไม่ซึ่มเซาว่างเหงาหาวนอน พร้อมชำระจิตจากนิวรณ์

- **ยักข์** คือ รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส หรือกามคุณ ๕ ที่น่าปรารถนา น่าใคร่ น่ายินดี น่าพอใจ คือ อัสสาทะรสอร่อยเสน่ห์ของกามคุณ
- **พระโพธิสัตว์** คือ บุคคลผู้แสวงหาโพธิญาณ
- **พระปัจเจกพุทธเจ้า** คือ พระศาสดาผู้ชี้แนะทางอริยสัจ
- **พระราชโอรส ๑๐๐ องค์** มีพระโพธิสัตว์แค่ ๑ เดียวที่สนใจถามพระปัจเจกพุทธเจ้า คือ ในหมู่คนร้อยมีแค่หนึ่งน้อยนัก จักแสวงหาโพธิญาณ นอกนั้นล้วนปรารถนา ความสำเร็จทางโลก เป็นกษัตริย์ (สมมุติเทพ) ผู้เป็นใหญ่มีความสุขรื่นเริงบันเทิงอยู่ในกามคุณดุจสวรรค์

- สวดพระปริตร คือ เทศนาธรรมมี ศีลสมาธิปัญญา อันมีสติสัมปชัญญะ เป็นประธาน เป็นธรรมมีอุปการะมาก และมีความไม่ประมาทอันเป็น ยอดแห่งธรรมเป็นมูลบาทฐาน
- หนทางไปสู่เมืองตักกสิลา คือ มรรคมงคล ๘ สู่แดนนิพพาน
- เส้นทางลัดตรงได้รัชสมบัติใน ๗ วัน คือ ปฏิบัติสติปัฏฐาน ๔ ย่อมได้ บรรลุธรรมอย่างรวดเร็วสุด ๗ วัน
- ทิศที่ไม่เคยไป คือ โลกุตตรทิศ
- อมุนสกันดาร คือ สังสารวัฏที่ทุกข์ยากลำบาก และเต็มไปด้วยกิเลส ตัณหาชวนให้ลุ่มหลง
- ความตั้งใจแน่วแน่ที่จะเดินทางไปเป็นกษัตริย์ คือ อธิฐานบารมี หรือปณิธานที่เด็ดเดี่ยวมั่นคงที่จะทำความมุ่งหมายให้สำเร็จ
- คนทั้ง ๕ คือ ผู้ติดในกามารมณ์ทั้ง ๕ อย่างใดอย่างหนึ่ง ย่อมหลงจม ไปกับกามภพ หรือถูกเคี้ยวกินโดยกาลเวลาคือเสียเวลานั่นเอง
- บ้านเนรมิตหลังที่ ๑ คือ รูปารมณ์ ที่น่าปรารถนา น่าใคร่ น่ายินดี น่าพอใจ
- บ้านเนรมิตหลังที่ ๒ คือ สัทธารมณ์ ที่น่าปรารถนา น่าใคร่ น่ายินดี น่าพอใจ
- บ้านเนรมิตหลังที่ ๓ คือ คันธารมณ์ ที่น่าปรารถนา น่าใคร่ น่ายินดี น่าพอใจ
- บ้านเนรมิตหลังที่ ๔ คือ รสารมณ์ ที่น่าปรารถนา น่าใคร่ น่ายินดี น่าพอใจ
- บ้านเนรมิตหลังที่ ๕ คือ โผฏฐัพพารมณ์ ที่น่าปรารถนา น่าใคร่ น่ายินดี น่าพอใจ
- ความตื่นตัวระมัดระวังไม่เหลียวแลยักษ์ ไม่หลงเสน่ห์ ไม่ร่วม เสพกามคุณ ไม่กินอาหารอร่อยๆที่ยักษ์เสนอ ไม่ร่วมหลับนอน คือ สติสัมปชัญญะในการสังวรศีล สำรวมอินทรีย์ โภชนเมตตัตถุญตา ชาคริยานุโยค (อปัณณกปฏิบัติ ๓)

- ชาวบ้านถามและคิดว่า ทำไมพระโพธิสัตว์จึงปล่อยให้กุมาริกา ผู้อ่อนแอ น่าถนอมน่ารักต้องลำบาก ไม่จูงนางไป คือ จิตฝ่ายอกุศลทั้งหลายโดยเฉพาะกามสัญญา กามวิตก กามุปาทาน กามาสวะ ที่พยายามชักจูงเกลี้ยกล่อมจิตดีที่มุ่งมั่น ให้พอใจยินดี เห็นคุณของกาม ให้เพลิดเพลินหลงเสน่ห์มารยาของวัตถุกาม แต่ไม่สามารถเปลี่ยนใจ ทำให้ใจอ่อนกับการยั่วยวนชวนเชิญหลอกล่อ เพราะจิตฝ่ายกุศลรู้ทันและเห็นโทษภัยในกาม (กามาทีนวะ)
- ทรายเสกพระปริตร คือ วิปัสสนา เพราะขัดทำร้ายยักษ์ได้
- ด้ายเสกพระปริตร คือ สมณะ เพราะล้อมป้องกันยักษ์ได้
- ขรรค์ คือ ปัญญา เพราะแทงยักษ์ให้ทะลุได้ ฟันให้ขาดได้
- ยืนถือขรรค์ตื่นระวังทั้งคืน คือ ชาคริยานุโยค การทำความเพียร
- ยักษ์ทูลขอให้กษัตริย์พระราชทานความเป็นใหญ่ และการบังคับในแว่นแคว้นทั้งสิ้น แต่กษัตริย์ตรัสว่า ชาวแว่นแคว้นมิได้เป็นสมบัติของเราทั้งหมด คนใดละเมิดกฎหมาย ทำสิ่งที่ไม่สมควรเราเป็นเจ้าของคนพวกนั้นเท่านั้น จึงมอบอำนาจเหนือชนผู้รับใช้ภายในราชวังได้เท่านั้น กษัตริย์ คือ จิตที่มีโมหะหรืออวิชชา ย่อมเป็นใหญ่เหนือจิตบริวารที่ทำผิดบาปอกุศลทุจริตทั้งหลาย เช่น โลภะ มานะ โทษะ ริษยา ความตระหนี่ ความไม่มีhiriโอตตัมปะ แต่ไม่สามารถเป็นเจ้าของชนผู้สุจริต เช่น หิริโอตตัมปะ ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา ได้ กามคุณ ๕ จึงมีอำนาจเหนือกุศลสุจริตธรรมเหล่านี้ไม่ได้ แต่มีอำนาจเหนือคนรับใช้ในวัง คือ จิตบริวารฝ่ายอกุศลทุจริตได้
- ยักษ์กินกษัตริย์ชาววังสัตว์เลื้อยจนตายหมด คือ กิเลสครอบงำผู้ยินดี ยอมอยู่ใต้อาณัติทั้งคนและสัตว์ หรือจิตที่ยินดีทั้งหลายให้ตกอยู่ในวัฏสงสาร
- ยักษ์ คือ กามคุณ ๕ โดยเฉพาะที่เกิดจากเพศตรงข้ามอันเป็นสุดยอดแห่งกามคุณ ย่อมกลืนกินหรือทำให้ตายหรือจมในกาลเวลาแห่งวัฏสงสารยืดยาวนาน

- อำมาตย์และชาวเมืองทุกคนร่วมกันเป็นเอกฉันท์เข้าเฝ้า พระโพธิสัตว์ ทูลเชิญและอภิเษกขึ้นเป็นกษัตริย์ คือ จิตติทั้งหลาย มีศีลสมาธิปัญญา หรือมรรคมงคล ๘ รวมกันเป็นมัคคสมังคี ทำให้ จิตผู้แสวงหาโพธิญาณ เข้าถึงผลญาณวิมุตติ
- ได้เป็นกษัตริย์ (วิสุทธิเทพ) มีอิสระเหนือชนทั้งหลาย คือ นิพพาน มีอิสระเหนือกิเลสหรือจิตทั้งหลาย

(ในวลาหกัศสชาดก พระไตรปิฎก เล่ม ๒๗, อรรถกถาแปลฉบับ มมร. ขุททกนิกาย ชาดก เล่ม ๕๗ ข้อ ๒๔๑ - ๒๔๒) ก็มีเนื้อหาเกี่ยวกับยักษ และพระพุทธรองค์ตรัสเปรียบเทียบยักษเป็นกามคุณ ๕ ชัดเจนว่า “ภิกษุ ธรรมดาหญิงเหล่านี้ เล้าโลมชายด้วยรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ และด้วย มารยาหญิง กระทำให้อยู่ในอำนาจของตน เขาเรียกว่า นางยักษิณี เพราะ เล้าโลมชายด้วยกริตราย ครั้นรู้ว่าชายนั่นตกอยู่ในอำนาจแล้ว ก็จะให้ถึง ความพินาศแห่งศีล และความพินาศแห่งชนบประเพณี จจริงอยู่ แม้แต่ก่อน พวกนางยักษิณีเข้าไปหาพวกผู้ชายหมู่หนึ่งด้วยมารยาหญิง แล้วเล้าโลม พวกพ่อค้า ทำให้อยู่ในอำนาจตน ครั้นเห็นชายอื่นอีก ก็ฆ่าพวกพ่อค้าเหล่านั้นหมดให้ถึงแก่ความตาย เคี้ยวกินหมุบๆ ทั้งมีเลือดไหลออกจากด้านคาง ทั้งสองข้าง”

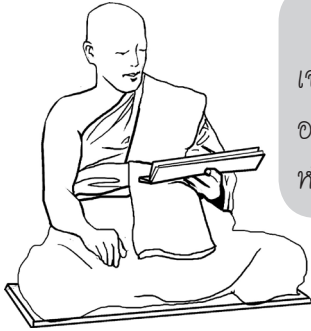
ผู้ใดสนใจจะอ่าน เพื่อลองตีความเป็นภาษาธรรมก็หาอ่านได้, ในทางกลับกันเพศชายก็เปรียบได้กับนายยักษที่เอากามคุณ ๕ เข้าหลอกล่อ เพศหญิงเช่นกัน เรื่องของกิเลส - ธรรมะ ไม่ได้จำกัดเพศ)

ภาษาคน	ชื่อสาระ	สังขธรรม
ช่วยชักนำ	ตริกลักซึ้ง	ถึงฐานจิต
ภาษาธรรม	นำปัญญา	พาพินิจ
ล้างอวิช-	ชาพาจิต	ถึงนิพพาน ฯ

ภาษาคน-ภาษาธรรม ในพระไตรปิฎก...

นรก-สวรรค์ ของพุทธ

สวรรค์นั้น	อยู่บนดิน	หรือถิ่นไหน
เจ้าดวงใจ	ไผ่โอบยิบ	ถวิลหา
อยู่ที่ภูมิ	สถานใด	ในโลกา
หรือชั้นฟ้า	จักรวาล	วิมานแมน ๆ

นรก - สวรรค์ ๓ ระดับ

๑. **หลังตาย...** พิสูจน์ได้ยาก โกลตัว ยังไม่เห็นไม่รู้สักในชาตินี้มีในทุกศาสนา และสวรรค์เป็นดินแดนสุดยอดปรารถนาตามความเชื่อและจินตนาการของทุกศาสนา เว้นพุทธศาสนา ที่สุดยอดปรารถนาคือนิพพาน ส่วนสวรรค์เป็นแค่ทางผ่านหรือที่พักระหว่างทาง สำหรับแดนนรกนั้นเป็นผลลัพธ์ของบาปความชั่วทุกศาสนา

๒. **ในชีวิตเป็นๆ...** คือความสุขทุกข์ทั่วไปของชีวิตมนุษย์ ที่เขารู้สึกได้ สัมผัสได้ สะท้อนได้จากคำพูด เช่นว่า สวรรค์ในอก นรกในใจ, ตกนรกทั้งเป็น, ยังกะขึ้นสวรรค์, สถานที่นี้เหมือนสวรรค์. ความสุขทุกข์ในชีวิตประจำวัน เช่น ได้ลาภยศสรรเสริญ ก็มีสุข เสื่อมลาภยศคนนิทา ก็มีทุกข์, ความดีใจ ปลื้มใจยินดีร่าเริงบันเทิงใจพอใจสบายใจสนุกสนานสะใจ เมื่อได้สิ่งที่ต้องการสนองกิเลสหรือประสบสิ่งที่รักที่พอใจ, ความเสียใจเดือดเนื้อร้อนใจ ไม่สบายใจอึดอัดขัดเคืองเครียดกลุ้มกังวลโศกเศร้าซึมเซาขุ่นข้องหมองใจ เมื่อพลัดพรากจากสิ่งเป็นที่รักที่พอใจ ประสบสิ่งไม่เป็นที่รักที่พอใจ หวังสิ่งใดไม่ได้สิ่งนั้น, หรือแม้ความทุกข์ปลื้มใจจากการทำความดีตามความเชื่อของเรา หรือความทุกข์เสียใจเพราะทำสิ่งที่ไม่ดีตามความเชื่อของเรา

๓. **แต่ละขณะจิตในปัจจุบันขณะ...** คือการปรุงแต่งความสุข ความทุกข์หรือสรวรค์นรกของเราเอง ในแต่ละเสี้ยวเวลาเมื่อมีกระทบ ผัสสทางอายตนะ ๖ คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ

ก. **ปรุงแต่งจากปฏิกิริยาสิ่งเร้าที่รับเข้ามา** เช่น เห็นภาพสวย ก็ชอบใจมีความสุข, ได้ยินเสียงเพลงไพเราะหรือคำชม ก็ชอบ มีสุข, ได้กลิ่นหอม ชื่นใจก็ชอบ มีสุข, ได้ลิ้มรสอาหารอร่อย ก็ชอบ มีสุข, กายสัมผัสผุสถูกต้อง ของนุ่มนวลหรือเพชรตรงข้าม ก็ชอบ มีสุข ในทำนองกลับกัน ได้เห็นภาพ ไม่สวยงามน่ารังเกียจหรือน่ากลัว ก็ไม่ชอบใจ มีความทุกข์, ได้ยินเสียง หยาดคาย คำด่าคำตำหนิ ก็ไม่ชอบ มีทุกข์, ได้กลิ่นเหม็น ก็ไม่ชอบ มีทุกข์, ได้รสอาหารไม่ถูกใจ ก็ทุกข์, กายสัมผัสผุสถูกต้องของน่ารังเกียจ ก็ไม่ชอบ มีทุกข์

ข. **ปรุงแต่งจากภายในออกไป** เช่น คนมักโกรธ ชอบเพ่งโทษ ผู้อื่น มองอะไรก็เกิดอุกุศล ชื่นมัวขัดใจหงุดหงิดรำคาญ, คนอารมณ์ดี มีเมตตา ใจกว้าง มองอะไรๆ ในแง่บวก ก็ยิ้มแย้มแจ่มใส, คนชอบเอา เรื่องอดีตมาปรุงแต่งทำร้ายจิตใจตัวเองแล้วทุกข์ทั้งๆที่ผ่านไปแล้ว, เอาเรื่อง อนาคตที่ยังไม่มาถึงคิดปรุงแต่งให้ทุกข์กังวลใจ หรือคนที่ฝึกฝนพัฒนาตนเอง จนมีปัญญารู้เท่าทันความจริงของโลกของชีวิต วางท่าที่ต่อสิ่งทั้งหลายถูกต้อง รู้จักทำจิตให้แจ่มใสเบิกบาน ไม่กวัดแกว่งฟูแพบขึ้นลงตามสิ่งเร้าภายนอก มีจิตตื่นตัวนิ่งไม่หวั่นไหวตามอารมณ์ที่มากระทบ แม้จิตจะหวั่นไหวเสวยสุข ทุกข์ก็รู้เท่าทันในขณะจิตนั้นๆ และมีสติสัมปชัญญะคอยดูคอยสังเกตศึกษา จนอารมณ์นั้นละคลายไป ไม่ได้ไปรวมปรุงแต่งเสพอารมณ์ขยายความคิด ชอบใจไม่ชอบใจสุขทุกข์นั้นๆ ต่อ

พุทธศาสนากล่าวถึงนรกสวรรค์ทั้ง ๓ ประเภท ที่พิเศษกว่าศาสนา อื่นคือ ประเภทที่ ๓ พระพุทธเจ้าทรงเป็นศาสดาคนเดียวในโลกที่พูดถึง เป็น**พระสัพพัญญูตามญาณโดยแท้** เป็น**เอกลักษณ์เฉพาะของพุทธ** มีรายละเอียดลึกซึ้งมาก จนสามารถปฏิบัติให้เข้าใจนรกสวรรค์ในอายตนะ ๖ นี้ อย่างถึงรากถึงโคน จนพ้นจากนรก อยู่เหนือสวรรค์ ถ้ายังติดสวรรค์ก็ยัง

ไม่พ้นนรก ถ้ายังแสวงหาสุขยังติดสุขก็ยังไม่พ้นทุกข์ จึงพัฒนาไปยังขั้นพ้นจากสวรรค์ เหนือสุขทุกข์ถึงนิพพานได้เลย เพราะแจ่มแจ้งแทงทะลุรณาสวรรค์ของจริงในปัจจุบันขณะ ที่นี้ เดียวนี้

มีหลักฐานจากพระไตรปิฎกอย่างน้อย ๒ สูตรที่กล่าวถึงนรกสวรรค์นี้ชัดๆ คือ **ขณสูตร** และ **มหาปริฬาหสูตร**

ขณสูตร

(ส.สพ.๑๘/๒๑๔-๒๑๕)

[๒๑๔] ดูกุรภิกษุทั้งหลาย เป็นลาภของเธอทั้งหลายแล้ว เธอท. ได้ดีแล้ว ขณะเพื่อการอยู่ประพาสพรหมจรรย์ เธอท.ได้เฉพาะแล้ว ดูกุรภิกษุท. **นรกชื่อว่า ผัสสายตนิกะ ๖** (ฉ ผัสสายตนิกา นาม นิรยา) อันเราเห็นแล้ว ในผัสสายตนิกรนั้น สัตว์จะเห็นรูปอะไร ด้วยจักขุ ก็ย่อมเห็นแต่รูปอันไม่น่าปรารถนา ย่อมไม่เห็นรูปอันน่าปรารถนา ย่อมเห็นแต่รูปไม่น่าใคร่ ย่อมไม่เห็นรูปอันน่าใคร่ ย่อมเห็นแต่รูปอันไม่น่าพอใจ ย่อมไม่เห็นรูปอันน่าพอใจ จะพึงเสียอะไร ด้วยหู...จะดมกลิ่นอะไร ด้วยจมูก... จะลิ้มรสอะไร ด้วยลิ้น... จะถูกต้องโผฏฐัพพะอะไร ด้วยกาย... จะรู้แจ้งธรรมารมณ์อะไร ด้วยใจ ก็ย่อมรู้แจ้งแต่ธรรมารมณ์อันไม่น่าปรารถนา ย่อมไม่รู้แจ้งธรรมารมณ์อันน่าปรารถนา ย่อมรู้แจ้งแต่ธรรมารมณ์อันไม่น่าใคร่ ย่อมไม่รู้แจ้งธรรมารมณ์อันน่าใคร่ ย่อมรู้แจ้งแต่ธรรมารมณ์อันไม่น่าพอใจ ย่อมไม่รู้แจ้งธรรมารมณ์อันน่าพอใจ

[๒๑๕] ดูกุรภิกษุท. เป็นลาภของเธอแล้ว เธอท.ได้ดีแล้ว ขณะเพื่อการอยู่ประพาสพรหมจรรย์ เธอท.ได้เฉพาะแล้ว ดูกุรภิกษุท. **สวรรค์ชื่อว่า ผัสสายตนิกะ ๖ ชั้น** (ฉ ผัสสายตนิกา นาม สคคา) เราได้เห็นแล้ว ในผัสสายตนิกสวรรค์นั้น บุคคลจะเห็นรูปอะไร ด้วยจักขุ ก็ย่อมเห็นแต่รูปอันน่าปรารถนา ย่อมไม่เห็นรูปอันไม่น่าปรารถนา ย่อมเห็นแต่รูปอันน่าใคร่ ย่อมไม่เห็นรูปอันไม่น่าใคร่ ย่อมเห็นแต่รูปอันน่าพอใจ ย่อมไม่เห็นรูปอันไม่น่าพอใจ ฯลฯ จะรู้แจ้งธรรมารมณ์อะไร ด้วยใจ ก็ย่อมรู้แจ้ง

แต่ธรรมารมณ์อันน่าปรารถนา ย่อมไม่รู้แจ้งธรรมารมณ์อันไม่น่าปรารถนา
 ย่อมรู้แจ้งแต่ธรรมารมณ์ที่น่าใคร่ ย่อมไม่รู้แจ้งธรรมารมณ์ที่ไม่น่าใคร่
 ย่อมรู้แจ้งแต่ธรรมารมณ์อันน่าพอใจ ย่อมไม่รู้แจ้งธรรมารมณ์
 อันไม่น่าพอใจ ดูกรภิกษุ.เป็นลาภของเธอ.แล้ว เธอท.ได้ดีแล้ว ขณะเพื่อ
 การอยู่ประพาศพิพรหมจรรย์เธอ.ได้เฉพาะแล้ว ฯ

สรุปเนื้อหาสูตร อารมณ์จากผัสสะทางอายตนะ ๖ แต่ละขณะจิต
 ที่ไม่น่าปรารถนา ไม่น่าใคร่ ไม่น่าพอใจ คือ นรก อารมณ์จากผัสสะ
 ทางอายตนะ ๖ แต่ละขณะจิต ที่น่าปรารถนา น่าใคร่ น่าพอใจ คือ สวรรค์
 ทรงตรัสว่า เป็นลาภเป็นโอกาสแล้วที่จะอยู่ประพาศพิพรหมจรรย์ทางผัสสะ
 จากอายตนะ ๖ ทรงให้ปฏิบัติธรรมกับปัจจุบันขณะจิตนั้นๆ

มหาปริพาหสูตร

(ส.ม.๑๙/๑๗๓๑-๑๗๓๔)

[๑๗๓๑] ดูกรภิกษุทั้งหลาย **นรกชื่อว่ามีความเร่าร้อนมาก**
 (มหาปริพาโท นาม นิริโย) มีอยู่ ในนรกนั้น บุคคลยังเห็นรูปอย่างใดอย่าง
 หนึ่งด้วยนัยน์ตาได้ (แต่) เห็นรูปที่ไม่น่าปรารถนาอย่างเดียว ไม่เห็นรูป
 ที่น่าปรารถนา เห็นรูปที่ไม่น่าใคร่อย่างเดียว ไม่เห็นรูปที่น่าใคร่ เห็นรูป
 ที่ไม่น่าชอบใจอย่างเดียว ไม่เห็นรูปที่น่าชอบใจ ได้ฟังเสียงอย่างใดอย่างหนึ่ง
 ด้วยหูได้ ... ได้สูดกลิ่นอย่างใดอย่างหนึ่งด้วยจมูกได้ ... ได้ลิ้มรสอย่างใด
 อย่างหนึ่งด้วยลิ้นได้ ... ได้ถูกต้องโผฏฐัพพะอย่างใดอย่างหนึ่งด้วยกายได้ ...
 ได้รู้แจ้งธรรมารมณ์อย่างหนึ่งด้วยใจได้ ... (แต่) รู้แจ้งรูปที่ไม่น่าปรารถนา
 อย่างเดียว ไม่รู้แจ้งรูปที่น่าปรารถนา รู้แจ้งรูปที่ไม่น่าใคร่อย่างเดียว ไม่รู้
 แจ้งรูปที่น่าใคร่ รู้แจ้งรูปที่ไม่น่าพอใจอย่างเดียว ไม่รู้แจ้งรูปที่น่าพอใจ ฯลฯ

[๑๗๓๒] เมื่อพระผู้มีพระภาคตรัสอย่างนี้แล้ว ภิกษุรูปหนึ่ง
 ได้ทูลถามพระผู้มีพระภาคว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ความเร่าร้อนมาก
 ความเร่าร้อนมากแท้ๆ ความเร่าร้อนอื่นที่มากกว่าและน่ากลัวกว่า
 ความเร่าร้อนนี้ มีอยู่หรือ ?

พ. ดุรฺกฤษฺ ความเร่าร้อนอื่นที่มากกว่าและน่ากลัวกว่า ความเร่าร้อนนี้มีอยู่.

ภ. ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ก็ความเร่าร้อนอื่นที่มากกว่าและ น่ากลัวกว่าความเร่าร้อนนี้ เป็นไฉน ?

[๑๗๓๓] ดุรฺกฤษฺท. ก็สมณะหรือพราหมณ์เหล่าใดเหล่าหนึ่ง ย่อมไม่รู้ชัดตามความเป็นจริงว่า นี้ทุกข์ ฯลฯ นี้ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา สมณะหรือพราหมณ์เหล่านั้น ย่อมยินดีในสังขารทั้งหลาย ซึ่งเป็นไป เพื่อความเกิด ฯลฯ ยินดีแล้ว ย่อมปรุ้งแต่ง ครั้นปรุ้งแต่งแล้ว ย่อมเร่าร้อน ด้วยความเร่าร้อนเพราะความเกิดบ้าง ความแก่บ้าง ความตายบ้าง ความเศร้าโศก ความร่ำไร ความทุกข์ ความโหม่นสน และความคับแค้นใจบ้าง เรากล่าวว่า สมณะหรือพราหมณ์เหล่านั้นย่อมไม่พ้นไปจากความเกิด ... ความคับแค้นใจ ย่อมไม่พ้นไปจากทุกข์.

[๑๗๓๔] ดุรฺกฤษฺท. ส่วนสมณะหรือพราหมณ์เหล่าใดเหล่าหนึ่ง ย่อมรู้ชัดตามความเป็นจริงว่า นี้ทุกข์ ฯลฯ นี้ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา สมณะ หรือพราหมณ์เหล่านั้น ย่อมไม่ยินดีในสังขารทั้งหลาย ซึ่งเป็นไป เพื่อความเกิด ฯลฯ ไม่ยินดีแล้ว ย่อมไม่ปรุ้งแต่ง ครั้นไม่ปรุ้งแต่งแล้ว ย่อมไม่เร่าร้อนด้วยความเร่าร้อนเพราะความเกิด ... และความคับแค้นใจ เรากล่าวว่า สมณะหรือพราหมณ์เหล่านั้นย่อมพ้นจากความเกิด ... ความคับแค้นใจ ย่อมพ้นจากทุกข์ ดุรฺกฤษฺท. เพราะฉะนั้นแหละ เธอท.พึงกระทำความเพียรเพื่อรู้ตามความเป็นจริงว่า นี้ทุกข์ ฯลฯ นี้ ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา.

สรุปเนื้อหาสูตร มหาปริพาหนรค คือ ความเร่าร้อนจากผัสสะ ทางอายตนะ ๖ ที่มีแต่อารมณ์ ที่ไม่น่าปรารถนา ไม่น่าใคร ไม่น่าพอใจ และ ยังมีความเร่าร้อนที่มากกว่า ที่น่ากลัวกว่า คือ ความไม่รู้ชัดตรงตาม ความเป็นจริงว่า นี้ทุกข์ นี้เหตุแห่งทุกข์ นี้ความดับทุกข์ นี้ทางดับทุกข์ เมื่อไม่รู้ ย่อมยินดียิ่งในสังขาร ก็เกิดการปรุ้งแต่ง แล้วเร่าร้อน ตามลำดับ

ปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

พุทธศาสนา เน้นปัจจุบันขณะที่สามารถแก้ไขพัฒนาได้ทันที ไม่ผัดวันประกันพรุ่ง ก็บุคคลใดเห็นแจ้งธรรมปัจจุบัน ไม่ม่งอนแง่น ไม่คลอนแคลนในธรรมนั้นๆ ได้ บุคคลนั้นพึงเจริญธรรมนั้นเนื่องๆ ให้บริสุทธิ์เถิด พึงทำความเพียรเสียในวันนี้แหละ ใครเล่าจะรู้ความตาย ในวันพรุ่ง

(ปัจจุปปนณญ โย ธมมํ ตตถ ตตถ วิปัสสติ อสฺสํ อสงฺกุปฺปี ตํ วิทรา
มณฺุพฺพุทฺเย อชฺเชว กิจจมาตบฺปี โก ชญฺเภา มรณํ สุเว)

(ภทฺเทรตฺตสูตร ม.อ.๑๔/๕๒๗)

๑. นรกสวรรค์เกิดที่ไหน ดับที่นั่น มีสติรักษาใจให้เป็นกลางๆ อุเบกขา ดับความยินดียินร้ายจากผัสสะทางอายตนะ คือดับสวรรค์ดับนรก หรือปล่อยละวางความยึดมั่นในสุขเวทนา ทุกขเวทนา ทางกายทางใจนั่นเอง

๒. รับผลทันที เห็นชัดเจน ไม่ต้องรอถึงชาติหน้า

๓. อดีตปัจจุบันอนาคตเป็นความสืบทอดเนื่องกัน ถ้าทำปัจจุบันดี อนาคตก็ย่อมดีตาม แล้วชาติหน้าที่ดีจะหนีไปไหนเสีย [เมื่อจิตไม่เศร้าหมอง แล้ว สุขดีเป็นอันหวังได้ จิตฺเต อสงฺกิลฺลฺเ จ สุขติ ปาฏิกฺขฯ เมื่อจิตเศร้าหมอง แล้ว ทุกติเป็นอันหวังได้ จิตฺเต สงฺกิลฺลฺเ ทุกฺคติ ปาฏิกฺขฯ (วัตถุปมสูตร ม.ม. ๑๒/๙๒)] ถ้าทำปัจจุบันดี อดีตก็น่าดีแน่นอน เพราะเราได้ทำให้ดีเสร็จแล้ว ตั้งแต่ปัจจุบัน

วิสัยนา

พุทธองค์	ทรงไข	ใสกระจ่าง
ว่าอยู่กลาง	จิตใจ	ในนี้หนา
เห็นเกิดดับ	นรกสวรรค์	ด้วยปัญญา
ล้างตัณหา	รากเหง้า	เข้านิพพาน ฯ

เลือกเกิดเป็นคนหรือเทวดาดี

คนทั่วไปมักเกลียดทุกข์ปรารถนาความสุข เมื่อพูดถึงสวรรค์ เขาจะนึกถึงกามคุณทุกอย่าง ที่เป็นทิพย์ละเอียดประณีต ไร้ความทุกข์ มีแต่ความสุข ความรื่นเริง มีแต่สถานที่สวยงามภาพสวยงาม เสียงไพเราะ อมทิพย์ ดังนั้นเมื่อทำความดีมักตั้งจิตขอไปเกิดเป็นเทพบุตรเทพธิดากัน เรามาดูข้อดีข้อเสียกัน

ติฐานสูตร ว่าด้วยฐานะที่เทวดาและมนุษย์ประเสริฐกว่ากัน

(ฐานสูตร อัง.นวก.๒๓/๒๒๕)

เทวดาชั้นดาวดึงส์ประเสริฐกว่ามนุษย์ ๓ ประการ คือ ๑. อายุทิพย์ ๒. วรรณทิพย์ ๓. สุขทิพย์ ส่วนมนุษย์ชาวชมพูทวีปประเสริฐกว่าเทวดา ชั้นดาวดึงส์ ๓ ประการ คือ ๑. เป็นผู้แก่กล้ากล้า (สุรา) ๒. เป็นผู้มีสติ (สติมนโต) ๓. เป็นผู้อยู่ประพบัติพรหมจรรย์ในชมพูทวีปนี้ (อิธ พรหมจรรย์วาโส) ในอรรถกถา อธิบายข้อ ๒ สติมนโต ว่าเทวดามีสติไม่มั่นคง เพราะมีความสุข โดยส่วนเดียว [เพราะสวรรค์เป็นกามคุณที่เลิศ เมื่อเสพก็ย่อมติดใจเพลิดเพลิน จนหลงลืมเกิดความประมาทมัวเมา และเพราะความที่มีอายุยาวนานมาก ไม่เจ็บ ไม่ป่วย ไม่แก่ ย่อมไม่สามารถพิจารณาปัญญาอภิณหปัจเจกขณะ (ฐานสูตร อัง.ปญจก.๒๒/๕๗) ธรรมที่ควรพิจารณาเนื่องๆ ๕ อย่าง คือ ๑. ขารธมโมมฺหิ เรามีความแก่เป็นธรรมดา **ขรฺ อนตฺตํ** ล่วงพ้นความแก่ไปไม่ได้ ๒. พยาธิธมฺโมมฺหิ เรามีความเจ็บไข้เป็นธรรมดา **พยาธิ อนตฺตํ** ล่วงพ้นความเจ็บไข้ไปไม่ได้ ๓. มรณธมฺโมมฺหิ เรามีความตายเป็นธรรมดา **มรณฺ อนตฺตํ** ล่วงพ้นความตายไปไม่ได้ ๔. สพฺเพหิ เม ปิเยหิ มนาเปหิ นานาภาโว วินาภาโว เราจะต้องพลัดพรากจากของรักของเจริญใจด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น ธรรมทั้ง ๕ ประการนี้ ควรพิจารณาเนื่องๆ ทุกวัน เพื่อให้ใจเกิดความคุ้นเคย จะเป็นเหตุกระตุ้นเตือนสติให้รีบเร่งทำความดี ไม่มัวเมาประมาทในวัย ในความไม่มีโรค ในชีวิต ไม่เศร้าโศกเสียใจในเมื่อตนเองต้องพลัดพรากจากบุคคลและสิ่งของที่รักที่ชอบใจ สัตว์วันรรมิสติไม่มั่นคง เพราะมีความสุข

โดยส่วนตัว (เราร้อนรุ่มจนไม่อาจรวบรวมสติได้) มนุษย์ชมพูทวีป มีสติมั่นคง เพราะมีทั้งสุขทั้งทุกข์ปนกัน (ทำให้เห็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา เกิดสติไม่ประมาท) ข้อ ๓ อธิ พรหมจริยวาโส อธิบายว่า แม้การอยู่ ประพฤติมรรคพรหมจรรย์ ประกอบด้วยองค์แปดย่อมมีในที่นี้เท่านั้น เพราะพระพุทธเจ้าและพระปัจเจกพุทธเจ้าอุบัติขึ้นในชมพูทวีป มีอาจารย์ บางท่านอธิบายว่า มนุษย์ร่างยาววาหนาคีปที่มีสัญญาและใจครองนี้แหละ มีคุณสมบัติเป็นที่อยู่ที่สามารถรองรับพระธรรมปฏิบัติพรหมจรรย์ จนบรรลุผลได้ เรียกว่าอธิ พรหมจริยวาโส

ยังมีคำกล่าวในธรรมบทว่า กิจโจ มนุสสปฏิลาโภ ความได้อัตภาพเป็นมนุษย์เป็นการยาก กิจโจ พุทธามุปาโภ การอุบัติขึ้นแห่งพระพุทธเจ้าทั้งหลายเป็นการยาก กิจจัม สทมมุตสนัง การฟังพระสัทธรรมเป็นของยาก (ขุ.ธ.๒๕/๒๔) และในสังคิตสูตรว่า พระพุทธเจ้าอุบัติในโลกนี้แต่บุคคลนี้เป็นเทพที่มีอายุยืนพวกใดพวกหนึ่ง นี่มิใช่ขณะมิใช่สมัยเพื่อประพฤติพรหมจรรย์ (ที.ปา.๑๑/๓๕๔) ยิ่งเน้นชัดว่าอวาสที่อยู่ประพฤติพรหมจรรย์มีในร่างมนุษย์เท่านั้น

เมถุนสูตร ว่าด้วยเมถุนสังโยค ๗

(อง.สตุตทก.๒๓/๔๗)

๑. สมณะหรือพราหมณ์บางคนในโลกนี้ ปฏิญาณว่าเป็นพรหมจรรย์อย่างถูกต้อง ไม่ประพฤติกิจสองต่อสอง ๒ กับมาตุคาม แต่ยังยินดีการลูบไล้ การขัตุ การให้อาบน้ำ และการนวดพั้นของมาตุคาม เขาชอบใจ ติดใจ และถึงความปลื้มใจกับการทำเช่นนั้น แม้ก็ชื่อว่า เป็นความขาด ความทะลุ ความต่าง และความพร้อยแห่งพรหมจรรย์ ผู้นี้เราเรียกว่าประพฤติพรหมจรรย์ไม่บริสุทธิ์ ประกอบด้วยเมถุนสังโยค ย่อมไม่หลุดพ้นจากชาติ (ความเกิด) ชรา (ความแก่) มรณะ (ความตาย) โสกะ (ความเศร้าโศก) ปรีเทวะ (ความคร่ำครวญ) ทุกข์ (ความทุกข์กาย) โทมนัส (ความทุกข์ใจ) และอุปายาส (ความคับแค้นใจ) เรากล่าวว่า ไม่หลุดพ้นจากทุกข์

๒. สมณะหรือพรหมณ์บางคนในโลกนี้ ฯลฯ ทั้งไม่ยินดีการอุปโลภ การขัดถู การให้อาบน้ำ และการนวดพั้นของมาตุคาม แต่ยังสัพยอก เล่นหัว หัวเราะร่ากับมาตุคาม ฯลฯ

๓. ฯลฯ แต่ยังไม่ฟังจ้องตามาตุคาม ฯลฯ

๔. ฯลฯ แต่ยังไม่ฟังเสียงของมาตุคามผู้หัวเราะ ผู้พูด ผู้ขบขัน หรือ ผู้ร้องไห้ อยู่นอกฝาหรือนอกกำแพง ฯลฯ

๕. ฯลฯ แต่ยังไม่คอยนึกถึงการที่เคยหัวเราะพูดจาเล่นหัวกับ มาตุคาม ฯลฯ

๖. ฯลฯ แต่ยังไม่ดูคบดีหรือบุตรคบดี ผู้เฝ้าอ้อมพริ้งพร้อมด้วย กามคุณ ๕ บำเรอตนอยู่ ฯลฯ

๗. ฯลฯ แต่ยังไม่ประพจน์พรหมจรรย์ตั้งปรารภนาเป็นเทพเจ้า องค์ใดองค์หนึ่ง ด้วยศีล วัตร ตบะหรือพรหมจรรย์นี้ เขาชอบใจติดใจ และถึงความปลื้มใจกับการทำเช่นนั้น แม้นี้ก็เชื่อว่าเป็นความขาด ความทะลุ ความด่างและความพร้อยแห่งพรหมจรรย์ ผู้นี้เราเรียกว่าประพจน์พรหมจรรย์ ไม่บริสุทธิ์ ประกอบด้วยเมถุนสังโยคไม่หลุดพ้นจากชาติขรามรณะโสกะ ปรีเทวะทุกขโทมนัสและอุปายาส เรากล่าวว่า ไม่หลุดพ้นจากทุกข์

จากข้อ ๗ บอกชัดเจนว่า การปฏิบัติธรรมในศาสนาพุทธไม่ได้มี เป้าหมายที่สวรรค์หรือเป็นเทพเพราะเท่ากับยังติดในกามคุณที่เป็นเหตุ แห่งสังสารวัฏและทุกข์

ในช่วง ๕๐๐๐ ปีนี้ยังชื่อว่าพุทธศักราช นี้แค่กิ่งพุทธกาล นั่นคือ ยังอยู่ในร่มเงาคำสอนของพระสมณโคตมพุทธเจ้า พระพุทธองค์ตรัสว่า “ธรรมวินัยที่เราแสดงแล้วบัญญัติแล้วแก่พวกเธอ จักเป็นศาสดาของเธอ ทั้งหลายในกาลล่วงไปแห่งเรา”; “ตราบไฉนยังมีการประพจน์ปฏิบัติธรรม สมควรแก่ธรรมอยู่ ตราบนั้นพระอรหันต์จะจะไม่สิ้นไปจากโลกนี้”; “ผู้ใด เห็นธรรม ผู้นั้นเห็นเราตถาคต” หรือในมหาสติปัฏฐานสูตร (ที.ม.๑๐/๓๐๐) ตรัสว่า “ผู้ใดเจริญสติปัฏฐาน ๔ ตลอด พึงบรรลุพระอรหันต์ หรืออนาคามี

อย่างเร็ว ๗ วัน อย่างช้า ๗ ปี ในชาตินี้” เท่ากับเป็นคำยืนยันว่า เรายังอยู่ในพุทธกาลได้บารมีของพระองค์ อยากเข้าเฝ้าพระพุทธองค์เมื่อไหร่ อยากฟังธรรมจากพระโอษฐ์เมื่อใด ก็เปิดพระไตรปิฎกอ่าน ปฏิบัติธรรมของท่าน สามารถทำได้ตลอดเวลา ไม่ต้องรอไปเกิดในยุคพระศรีอารีย์ ซึ่งกว่าจะมาถึงอีกนาน ถ้าเราตั้งใจปรารถนาทำให้เกิดเป็นมนุษย์ ไม่ต้องเสียเวลาไปเกิดเป็นเทวดาบนสวรรค์ ซึ่งเป็นภพที่กินบุญเก่ามากกว่าที่จะปฏิบัติธรรมสร้างสมบารมีฝึกฝนตนเองได้ จะดีกว่ามั๊ย เมื่อพ้นพุทธกาล ๕๐๐๐ ปีแล้ว พุทธศาสนาเสื่อมสูญแล้ว จะตั้งใจไปเกิดเป็นเทวดาพักรอพระศรีอารีย์ก็ตามชอบใจ

อนึ่ง เทวดาจำนวนมากเมื่อตายแล้ว กลับไปเกิดต่อในนรก เปรต หรือ สัตว์เดรัจฉาน เทวดาส่วนน้อยเมื่อหมดบุญแล้วไปเกิดใหม่เป็นคน อาจเกิดเป็นคนในยุคที่ไม่มีพุทธศาสนาแล้ว ฉะนั้น บุญที่เราสั่งสมฝึกฝนในยุคพระสมณโคดม จะได้ส่งผลให้เราไปเจอพระศรีอารีย์ได้ และเป็นการเตรียมพื้นฐานบารมีตนเองเมื่อเจอพระศรีอารีย์ จะได้ฟังธรรมรู้เรื่อง ชาบซึ่งบรรลุดุธรรมได้ไว ถ้าเราไม่เรียนรู้ปฏิบัติธรรมะยุคนี้ แต่โชคดีเจอพระศรีอารีย์ อาจไม่บรรลุดุธรรมใดๆ ก็ได้ เหมือนเมื่อ ๒๕๐๐ กว่าปีก่อนที่พระสมณโคดม ก็ไม่สามารถทำให้ทุกคนบรรลุดุธรรมได้ คนไม่บรรลุดุธรรมมากกว่าเหมือนชนโคกับเขาโคปานนั้นเทียว เพราะตนเองไม่ได้สร้างวาสนาบารมีอินทรีย์พละเตรียมไว้ก่อนแต่ปางก่อน (ปัจจุบันคืออดีตหรือปางก่อนของอนาคต)

ศาสนาพุทธ เป็นศาสนาอเทวนิยม (Atheism) ไม่ใช่เทวนิยม (Theism) ซึ่งมีเป้าหมายหลักคือการเป็นเทพเจ้า หรือเป็นอันเดียวอันหนึ่งร่วมกับเทพบนสรวงสวรรค์ แต่ศาสนาพุทธเป็นกรรมนิยม ไม่นิยมการวิงวอนร้องขอจากเทพเจ้า พุทธองค์ถึงกับตรัสให้พิจารณาบ่อยๆ ว่า กम्मสสโกมหิ เราเป็นผู้มีกรรมเป็นของของตน กम्मทายาโท เป็นผู้รับผลของกรรม กम्मโยนิ เป็นผู้มีกรรมเป็นกำเนิด กम्मพนฺธุ เป็นผู้มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ กम्मปฏิสรณ เป็นผู้มีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย นั่นคือกรรมดีหรือชั่วเมื่อทำแล้ว

ต้องรับผลวิบากของกรรมนั้นด้วยตัวเราเอง เราต้องพึ่งตนเอง (อตฺตาทิ อตฺตานิ นาโถ) ศาสนาพุทธเป็น **สัจจนियม** คือนิยมในอริยสัจจ์ อุดมการณ์สูงสุดคือนิพพาน ฉะนั้นเทวดาหรือสวรรค์เป็นแค่ทางผ่าน หรือทางพักชั่วคราวเท่านั้น ไม่ใช่เป้าหมายสูงสุด ถ้ายังอยู่ในยุคพุทธกาลที่สามารถสร้างสมบารมีได้ หรืออาจปฏิบัติธรรมจนบรรลุได้ เราควรเสียเวลาไปเป็นเทพบนสวรรค์ หรือ ? ๗๕๐๘

พระสมพงษ์ บุญพลวิโส

เทว วิ. ปญจกามคุณาทีหิ ทิพพุนติ กีฬนตติ เทวา = ผู้เล่นบันเทิงรื่นเริง รุ่งเรืองด้วยกามคุณ ๕ เป็นต้น

ภิกขุ วิ. สัสสเร ภยํ อิภขตฺติติ ภิกขุ = ผู้เห็นภัยในสงสาร

อย่าหิวสวรรค์ มันจะผันไปนรก / อย่าจะไปสวรรค์ทำไม ผู้ทำบุญไปสวรรค์ต้องรู้ไว้ว่า เทวดาเขาต้องจุติมาสูคติกันที่มนุษย์โลก

พุทธทาสภิกขุ

ผู้อัธยาศัยจิตปรารถนากลับมาเกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา นั้น คือผู้รับรองความสำคัญของชีวิตนี้ไม่น้อยนัก ว่าชีวิตนี้เท่านั้นที่จะนำไปสู่ความสุขสวัสดิ์มีสุขได้อย่างแท้จริง เพราะชีวิตนี้เท่านั้นที่พร้อมสำหรับบำเพ็ญบุญกุศลทุกประการ จะทำดีเพียงไรก็ได้ในชีวิตนี้...

การตั้งจิตอธิษฐานไม่ให้หลงไหลไปภพภูมิอื่นหลังจากละโลกนี้ไปแล้ว แต่ให้กลับมาสู่ภพภูมิของมนุษย์โดยเร็ว ได้พบพระพุทธศาสนา จึงเป็นความถูกต้อง พึงทำอย่างยิ่ง

พระนิพนธ์ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช :- ชีวิตนี้น้อยนัก

เพลงร่วมชุธง

วงบัวเหลือง

(ร้องหมู่)...

เราชาวพุทธ ใจบริสุทธิ์ ก้าวเร่งรุด ไปข้างหน้า
 ร่วมฝ่าฟัน สิ่งมลายา กล้านำมา ซึ่งแก่นธรรม
 รีบก้าวไป ไม่หยุดยั้ง อย่ารอรั้ง มัวอ้อยอิ่ง
 สิ่งใดดี อย่าประวิง กล้าเอาจริง กล้าเตือนตน
 * ร่วมชุธง ธรรมจักร จากใจรัก ดังหน้าที่
 ด้วยธรรมนั้น สร้างชีวิ ให้ได้มี เสริมจริง
 ธรรมเท่านั้น สรรค์สร้างโลก ขจัดโศก ภัยทั้งสิ้น
 สู่ถิ่นไหน สร้างชีวิน ทั่วแดนดิน มีคุณธรรม
 สิ้นแผ่นดิน สิ้นสมุทร เราไม่หยุด แรงสรรค์สร้าง
 ร่วมก้าวไป ใจอาหาญ จิตเบิกบาน สร้างความดี (ซ้ำ *)
 จิตเบิกบาน.....สร้างความดี.....

คำร้อง-ทำนอง มุ่งมั่น

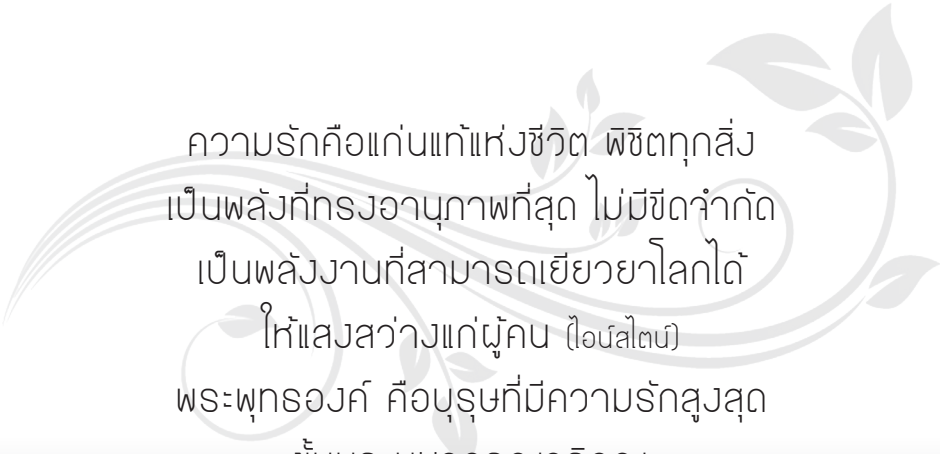
เชิญฟัง “เพลงร่วมชุธง วงบัวเหลือง” ที่ยูทูป (YouTube)

บทที่ ๓

ความรัก

ความรักคือแก่นแท้แห่งชีวิต พืชทุกสิ่ง
เป็นพลังที่ทรงอำนาจที่สุด ไม่มีขีดจำกัด
เป็นพลังงานที่สามารถเยียวยาโลกได้
ให้แสงสว่างแก่ผู้คน (โอบสไตน์)
พระพุทธรองค์ คือบุรุษที่มีความรักสูงสุด
ชั้นพระมหากษัตริย์คุณ

บทที่ ๓ ความรัก

ความรักของผู้ครองเรือน

ชีวิตคู่	หรือคือ	ร่วมฝัน
ร่วมฝัน	ร่วมทุกข์	ร่วมสุข
ร่วมเรียน	ร่วมรู้	รู้ทันทุกข์
ร่วมปลูก	อุดมการณ์	บานในใจ ๆ

LOVE may be a MIRACLE or a DISASTER,
it's up to your (both lovers') KARMA not GOD.
Benefit of it, learn from it, develop it , and overcome it.

รักอาจสร้าง ปาฏิหาริย์ ฤาผลลายหายนะ
ขึ้นกับกรรมะ เผลอเอง ใจเองใครอื่น
เร่งเรียนรู้ โทษประโยชน์ ผ่านวันคืน
อดละติน สู้รู้ สู้ทางธรรม ๆ

ความรัก เป็นได้ทั้ง ความสุข และ ความทุกข์
 ความรัก เป็นได้ทั้ง พลังสร้างสรรค์ และ ทำลาย
 ความรัก สร้างทั้ง ความเมตตา - ซื่นซมยินดี และ ริษยา หรือแม้แต่ โกรธ - เกลียด
 ความรัก ทำให้ เสียสละ และ เห็นแก่ตัว
 ความรัก เป็นได้ทั้ง การให้ และ การยึดครองครอบครอง
 ความรัก เป็นด้านบวกถ้ารักเป็น ดีกว่า ความเกลียดแน่ ๆ

ความโศกยอมเกิดแต่ความรัก ภัยยอมเกิดแต่ความรัก
 ความโศกยอมไม่มีแก่ผู้พ้นวิเศษแล้วจากความรัก ภัยจักมีแต่ไหน

(พุทธภาษิต) ๓๒๑-

บุญวาทย์

ความรักของพระพุทธร่องค์

วันแห่งความรักนี้	ศรีมาฆบูชา
พุทธองค์ทรงกรุณา	มอขมาด้วยบราณี
ด้วยรักสรรพสัตว์	รักโพธิญาณเจดีย์ยังชีวี
จึงเพียรสร้างบารมี	ยี่สิบเอ็ดชโยไทยไกลยาวนาน
ศึกษาธรรมจนจบ	รบชนะกิเลสมาร
โปรดสัตว์ทั่วจักรวาล	ปณิธานหวังช่วยชน
ละเลียดเพื่อคน	คงจดจดตาเถียรกระมล
บุตรทารุณรักอำพัน	เจ็บเพื่อผลสัมฤทธิ์
ความรักอันประเสริฐ	อันเลิศด้วยพลัง
เปี่ยมด้วยความหวัง	ส่งผ่านในวิญญาน
ผลงยึดหัวใจพุทธ	สามข้อพอจุดประทาน
รักนี้จึงสืบสาน	ตราบปรีณิพพานเทอญ ๐

น้อมบูชาพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งหลาย

ปณิธานของพระโพธิสัตว์

ดิณฺโณ ตาเรยฺย เราข้ามได้แล้ว จะให้ผู้อื่นข้ามได้ด้วย
มุตฺโต โมเจยฺย เราพ้นแล้ว จะให้ผู้อื่นพ้นด้วย
พุทฺโธ โพเธยฺย เราตรัสรู้แล้ว จะให้ผู้อื่นตรัสรู้ด้วย ฯ

มหาปณิธาน ๔ ของพระโพธิสัตว์

๑. เราจะละกิเลสทั้งปวงให้สิ้น
๒. เราจะศึกษาพระธรรมให้เจนจบ
๓. เราจะโปรดสรรพสัตว์ให้ถึงความตรัสรู้
๔. เราจะต้องบรรลุปุทธภูมิอันประเสริฐ ฯ

ความยึดมั่น - การปล่อยวาง

- ละชั่วได้ เพราะไม่ยึดมั่นในความชั่ว เพราะปล่อยวางการทำชั่ว
- ทำดีได้ เพราะยึดมั่นในความดี เพราะไม่ปล่อยวางการทำดี
- ทำจิตให้ผ่องแผ้วบริสุทธิ์รอบได้ เพราะไม่ยึดมั่นในความดี
ที่ทำได้แล้ว เพราะปล่อยวางความดีที่ทำได้แล้ว ทั้งไม่ทำชั่ว
ได้เป็นปกติ ทั้งทำดีได้เป็นปกติ
- เพราะไม่ยึดมั่นในความชั่ว เพราะปล่อยวางการทำชั่ว จึงละชั่วได้
- เพราะยึดมั่นในความดี เพราะไม่ปล่อยวางการทำดี จึงทำดีได้
- เพราะไม่ยึดมั่นในความดีที่ทำได้แล้ว เพราะปล่อยวางความดี
ที่ทำได้แล้ว ทั้งไม่ทำชั่วเป็นปกติ ทั้งทำดีเป็นปกติ จึงทำจิต
ให้ผ่องแผ้วบริสุทธิ์รอบได้

สพฺพปาปสฺส อภินิ....กุสสสฺสอุปสมปทา....สจิตตปริโยทมนํ ฯ๑๓

ปญญาวโส

ความรักของ ร.๔

ความรัก คือความห่วงใยอาทร ความหวังดี ความปรารถนาให้คนรักมีความสุขไม่มีทุกข์ภัย ความอยากเอาใจใส่ดูแล ความอยากช่วยเหลือเกื้อกูล ความยินดีในความสุขความสำเร็จของคนรัก ความเสียสละพร้อมให้แก่คนรักการยอมเสียเปรียบ.

ถ้ารักตนเองมากไปจนเห็นแก่ตัว เอาแต่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่ยอมเสียสละ แบ่งปันอะไรๆ แก่ใครเลย เอาแต่ได้ ไม่คิดจะให้ หรือทำอะไรก็จะคิดถึงผลประโยชน์ตอบแทนของตนเองเป็นสำคัญ **ความรักตัวเอง** เช่นนี้ เป็นความเห็นแก่ตัว เป็นความรักมิติต่ำสุด ตีตลบ เรียกว่า**อัตตนิยม**. ถ้าแบ่งปันความรักแก่ผู้อื่น หวังให้มาใช้ชีวิตร่วมกัน ช่วยเหลือกัน ร่วมทุกข์ร่วมสุขกัน นี่เป็นความรักมิติดีขึ้นมาขั้นหนึ่ง แต่ยังเห็นแก่แค่คน ๒ คน คือตนเองกับคนรัก ไม่ได้เห็นแก่คนอื่นๆ โดยมีเรื่องเพศเป็นเครื่องผูกพัน แลกเปลี่ยน มีความหึงหวงเพื่อตนเองเท่านั้น เรียกว่า**กามนิยม**. ถ้ามีลูกๆ แล้วเผื่อแผ่ความรักไปยังลูกๆ สายโลหิต อยู่กันเป็นครอบครัว ความรักก็ขยายตัวขึ้น เห็นแก่ตัวน้อยลง แต่จะเห็นแก่ครอบครัวตัวเอง มิติแห่งความรักก็เริ่มสูงขึ้นเป็นมิติที่ ๒ เรียกว่า**พันธนิยม**. ถ้าเผื่อแผ่ความรัก ความช่วยเหลือเกื้อกูลไปยังหมู่วงศ์ญาติญาติมากขึ้น เห็นแก่ตัวจะลดลงอีก เป็นความรักมิติที่ ๓ เรียกว่า**ญาตินิยม**.

เมื่อจิตสำนึกเห็นแก่ส่วนรวมมากขึ้น แบ่งปันความช่วยเหลือเกื้อกูลบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม ตั้งแต่ระดับชุมชน หมู่บ้าน จนถึงภาค เรียกว่า**รักนี้ว่าสังคมนิยม**. กระจายกว้างขวางไปจนถึงประเทศชาติ ไม่เฉพาะจังหวัดตนภาคตน เชื้อชาติเผ่าพันธุ์ตน พร้อมช่วยเหลือบรรเทาทุกข์เพื่อนร่วมชาติเมื่อเขาประสบทุกข์หรือเหตุเภทภัย ยอมเสียสละอะไรๆ เพื่อชาติได้ เรียกว่า**ชาตินิยม**. ถ้ารักคนทั้งโลก ไม่เกี่ยงชาติ ผิวพรรณ เผ่าพันธุ์ใดในเหล่า พร้อมช่วยเหลือเมื่อชนชาติอื่นประสบทุกข์ภัยด้วยปัจจัยสี่ หรือร่างกายแรงใจ หวังสันติสุขสันติภาพให้ชาวโลก เรียกว่า**สากลนิยม**.

ถ้าความรักยิ่งใหญ่กว่ามิติธรรมดาของคนทั่วไปในโลก กระจายสู่สรรพชีวิต ไม่แบ่งแยกมิตรศัตรู รักทุกสิ่งพร้อมแบกภาระทุกข์ของชาวโลกด้วยความกรุณา แม้นทนทุกข์ยากลำบากถึงขั้นพลีชีวิตเพื่อจรรโลงโลกให้ตั้งามรุ่งเรืองในธรรม เรียกว่า**เทวนิยม**.

แต่ความรักที่พลิกมุมกลับ พยายามเลิกความรักความผูกพัน เลิกอุปาทานในสิ่งที่ตนรักที่ทำให้ตนมีสุขอันอิงอาภิสเป็นเหตุทุกข์ จนมีสภาวะเข้าใจความจริงจนหลุดพ้น ปลดปล่อยอุปาทานในความรัก บางส่วนได้ เข้าถึงทุกขอรียสัจ จึงพ้นทุกข์ได้ระดับหนึ่ง เรียกว่า**สังนิยม**. ถ้าเข้าถึงความจริงขั้นสูงสุดจนหลุดพ้นหมดสิ้นความรักเกลี้ยง เพราะประจักษ์ว่าความรักในกามหรือในภพคือความทุกข์ ก็พ้นทุกข์ได้สิ้นเชิง เรียกว่า**นิพพานนิยม**.

สูงสุดคือ ความรักที่ยิ่งใหญ่ เป็นความรักของพระโพธิสัตว์ หรือ พระพุทธเจ้า คือ ไม่ใช่ความรักแบบโลกๆ ไม่มีความรักชนิดอิงอาภิส จนมองได้ว่าไม่มีความรัก แต่เป็นความรักที่เป็นมหากรุณา เป็นความรู้ หรือโพธิญาณ หรือสัพพัญญู เสียสละเพื่อมนุษย์และสัตว์โลกอย่างไม่มีขีดจำกัดตลอดถึง ภพภูมิทั้งหลาย โอบอุ้มโลกเต็มกำลังด้วยอุตสาหะอย่างไม่มีความเห็นแก่ตัวเลย สิ่งใดดี มีประโยชน์ ถูกต้อง เหมาะสมกับกาลเวลา ก็จะทำให้ดีที่สุด โดยไม่ลำเอียงเข้าข้างบุคคลใดเลย แต่จะเข้าข้างธรรมคือความถูกต้องตั้งามเหนือสิ่งอื่นใด เรียกความรักมิติสุดท้ายที่ ๑๐ นี้ว่า**พุทธภูมินิยม**.

ในหลวง ร.๙ ทรงงานอย่างหนัก สร้างผลงานที่เป็นประโยชน์ แก่บุคคล ชุมชน ประเทศชาติ และชาวโลก รวมทั้งสัตว์และสิ่งแวดล่อม มายาวนานจนเป็นที่ประจักษ์ทั่วทั้งโลก ทั่วโลกต่างชมเชยกย่องนับถือ ในคุณธรรมความเสียสละผลงานของพระองค์ท่าน จนได้รับถ้วยรางวัลหรือ เหรียญระดับโลกหลายครั้ง จนเชื่อได้ว่าพระองค์ท่านคือพระโพธิสัตว์ ตามที่มี พระเกจิต่างๆ มากหลายท่านที่กล่าวไว้ เมื่อดูพระจริยวัตรของพระองค์ ท่านตามหลักวิชาพุทธศาสนาแล้ว ก็เข้าได้กับพระโพธิสัตว์จริง จึงนับได้ว่า พระองค์มีความรักขั้นสูงขั้นพุทธภูมินิยม

A bomb of love

นิยามคำว่า “รัก” ของ อัลเบิร์ต ไอน์สไตน์

ปลายทศวรรษ 1980 Lieserl Einstein ลูกสาวของ Albert Einstein ได้บริจาคจดหมายของพ่อให้แก่มหาวิทยาลัยฮิบรู หนึ่งในนั้นเป็นจดหมายถึงเธอ มีใจความว่า...

“ตอนที่พ่อนำเสนอทฤษฎีสัมพัทธภาพออกไป ไม่ค่อยมีใครเข้าใจ พ่อหรอก สิ่งที่พ่อจะเปิดเผยในเวลานี้เพื่อสื่อถึงมนุษยชาติ ก็จะเป็นปะทะกับความเข้าใจผิดและอคติในโลกด้วยเช่นกัน พ่อขอให้ลูกรักษาคำจดหมายเหล่านี้ไว้ให้นานตราบเท่าที่จำเป็น หลายๆ ปี หลายๆ สิบปี จนกว่าสังคมจะก้าวหน้าพอที่จะยอมรับสิ่งที่พ่อจะอธิบายต่อไปนี้

มีพลังที่มีอำนาจมหาศาลอย่างหนึ่ง ซึ่งจวบจนขณะนี้วิทยาศาสตร์ยังไม่มีคำอธิบายอย่างเป็นทางการ เป็นพลังที่รวมและควบคุมพลังอื่นๆ ทั้งปวงเอาไว้ กระทั่งอยู่เบื้องหลังปรากฏการณ์ใดๆ ที่ปฏิบัติการอยู่ในเอกภพ และเรายังไม่ได้ทำการระบุเสียด้วย พลังจักรวาลนี้คือ ความรัก

เมื่อนักวิทยาศาสตร์มองหาทฤษฎีรวมของจักรวาล เขาได้พลังที่มองไม่เห็นซึ่งมีอำนาจสูงสุดนี้ไปเสีย ความรัก คือแสงซึ่งให้ความสว่างแก่ผู้ให้และผู้รับ ความรัก คือแรงโน้มถ่วง เพราะมันดึงดูดคนบางคนเข้าหาคนอื่น ความรัก คืออำนาจ เพราะมันทวีคูณสิ่งที่ดีที่สุดที่เรามี และช่วยให้มนุษยชาติไม่ดับสูญไปในความเห็นแก่ตัวอย่างมีคבודของตนเอง ความรัก คลี่คลายเผยตัวออกมา เรามีชีวิตอยู่และตายเพื่อความรัก ความรัก คือพระเจ้า และพระเจ้าคือความรัก

พลังนี้อธิบายทุกสิ่งทุกอย่างและให้ความหมายแก่ชีวิต นี่คือการตัวแปรที่เรามองข้ามมาเนิ่นนานจนเกินไป ที่เรากลัวความรักอาจเป็นเพราะมันเป็นพลังงานเพียงอย่างเดียวในจักรวาลที่มนุษย์ยังไม่รู้จักวิธีการขับเคลื่อนได้ตามใจปรารถนา

เพื่อให้มองเห็นภาพความรักได้ พ่อจึงขอแทนค่าสมการที่ขึ้นชื่อที่สุดของพ่ออย่างง่ายๆ แทนที่จะเป็น E (พลังงาน) = mc^2 (มวล x ความเร็วแสง²)

ถ้าเรายอมรับว่าพลังงานที่จะเยียวยาโลกได้สามารถได้มาโดยผ่านความรัก คุณด้วยความเร็วแสงยกกำลัง 2 เราก็จะได้ข้อสรุปว่า ความรักเป็นพลัง ที่ทรงอำนาจที่สุดที่มีอยู่ เพราะมันไม่มีขีดจำกัด

หลังจากที่มนุษยชาติประสบความล้มเหลวในการใช้และควบคุม พลังงานอื่นๆ ในจักรวาลที่ขัดขวางเราแล้ว จึงเป็นเรื่องเร่งด่วนที่เราจะ หล่อเลี้ยงตัวเองด้วยพลังงานอีกประเภทหนึ่งหากเราต้องการให้ species ของเราอยู่รอด หากเราต้องการค้นหาความหมายของชีวิต หากเราต้องการ ช่วยโลกและสิ่งมีชีวิตที่มี sense รับรู้ซึ่งอาศัยอยู่ในโลกแล้วละก็ ความรัก คือคำตอบเดียวที่มี

เราอาจจะยังไม่พร้อมที่จะผลิตระเบิดรัก ซึ่งเป็นอุปกรณ์ที่มี แสงยานุภาพพอที่จะทำให้ลายความเกลียดชัง ความเห็นแก่ตัว และความโลภ ซึ่งย่ำยีโลกได้อย่างราบคาบ แต่ทุกคนก็มีเครื่องกำเนิดความรักเล็กๆ อันทรงพลังอยู่ในตัว ซึ่งรอคอยการปลดปล่อยพลังงานออกมา

เมื่อเราเรียนรู้ที่จะให้และรับพลังงานจักรวาลนี้ เราก็จะพิสูจน์ได้ว่า ความรักพิชิตทุกสิ่งทุกอย่าง สามารถก้าวข้ามทุกอย่างไม่ว่าสิ่งใด ทั้งนี้เพราะ ความรักคือแก่นแท้แห่งชีวิต

พ่อเสียใจที่ไม่สามารถถ่ายทอดสิ่งที่อยู่ในหัวใจของพ่อ ซึ่งเด่น เพื่อลูกอยู่เงียบๆ มาตลอดชีวิตออกมาได้ บางทีอาจจะสายเกินกว่าจะขอโทษ แต่โดยที่เวลาเป็นสิ่งสัมพัทธ์ พ่อจึงต้องบอกลูกว่า พ่อรักลูก และเพราะลูก พ่อจึงบรรลุม้าตอบขั้นสุดท้ายนี้ได้ !”

พ่อของลูก / Albert Einstein

ระเบิดแห่งความรักจากพ่อ

เราจะเห็นปรากฏการณ์อย่างหนึ่งหลังในหลวง ร.๙ เสด็จสวรรคต คือทั่วโลกต่างเสียใจและมาแสดงความเคารพพระบรมศพ ทั้งชาวซึ่งยกย่อง เชิดชูให้เกียรติอย่างจริงใจในความดีงามเสียสละสร้างสรรค์ประโยชน์แก่

มวลมนุษยชาติในพระราชจริยวัตรตลอดพระชนม์ชีพของพระองค์ ก่อให้เกิดแรงบันดาลใจของคนไทยจำนวนมากที่จะทำความดี เสียสละเพื่อส่วนรวม เพื่อในหลวง เพราะความรักความอาลัยความซาบซึ่งประทับใจในพระองค์ท่าน จนเกิดความรักความสามัคคีในคนไทยหลายหมู่เหล่า เกิดจิตอาสาเสียสละมากมายที่ห้องสนามหลวง และบริเวณใกล้เคียงรอบพระราชวังอันเป็นที่ตั้งพระบรมศพ ทุกคนมาด้วยความคิดจะให้ ทำความดี คนละเล็กละน้อย แต่จำนวนคนที่ทำมากและต่อเนื่องยาวนานหลายเดือน จนเกิดคลื่นความรักสันสະเทือนกระจายไปทั่วไทยทั่วโลกเป็นที่ประจักษ์ เกิดโครงการจิตอาสาเพื่อความดีมากมายถวายเป็นความรักในหลวง คนเมื่อจิตใจเดียวกันก็มีความรักความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ซึ่งปกติจะเห็นแค่ช่วงสั้นๆในวันพ่อ ๕ ธ.ค. นับเป็นปรากฏการณ์ที่หาได้ยากในโลก ปัจจุบัน นี้จะไม่เรียกว่าระเบิดแห่งความรักตามที่ไอน์สไตน์กล่าวได้ไง และจะเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้นำและชาวโลกทั้งมวลต่อไป ๑-

(Cr. “ความรักลบลimit, ระเบิดความรักจากพ่อ” สมณะโพธิรักษ์ ธรรมทัศน์สมาคม บุญนิยมทีวี)

วิวัฒนาการของความรัก

ความรัก มีหลากหลาย	ใจแค่อภัย หนีรักภักดี
รักตน ด้อยอดตา	รักมารดา พ่อลูกกัน
รักญาติ หมู่เพื่อนฝูง	สังคมช่อง เกียจดีใจกัน
รักชาติ มวลชนชั้น	ใจแบ่งปัน ท่อโลภ
พระเจ้า รักทุกชน	พลชีพแม้ สันติธรรม
รักอริย อัศจรรย์	อรหันต์พา สันติทุกธรรม
รักเลิศจ ประเสริฐสุด	องค์พระพุทฺธ เหนืออื่นใดพระบรม
พุทธ ภูมินิยม	อุดมม- ทากรรม ๗ ๗๐๐

ความรักของพระโพธิสัตว์เจ้า

น กิ่งพุทธกาล

พระทรงรัก อาณา ประชากรหมู่มาก
 ทรงรักชาติ ราชประชา สามัญ
 ทรงรักศาสน์ อุปถัมภ์ คำขุไถ
 ทรงห่วงใย ความเป็นไป ไทยสยาม
 ทรงเสียสละ รักแม่ ต่างชาติศาสนา
 ทรงเบรื่องปราด ธรรมพหุ- ธรรมา
 ทรงรักสัตย์ บัดเป่าภัย ชุมชีวา
 ทรงเมตตา สกโลก แผ่ผลงาน
 ความรัก ธ ยิ่งใหญ่ ไม่จำกัด
 ช่วยขจัด ทุกภัย ไปทุกสถาน
 ทศพิธ- ราชธรรม สัมบูรณ์ญาณ
 โพธิ์สัตย์ กิ่งกาฬพฤฒ ฤดีแท้เลย ๐

ปยุตฺตวิโส

ความรักของพระเวสสันดร

(ไขข้อข้องใจเรื่องการให้ทาน)

เรื่องราวพระเวสสันดรส่วนใหญ่เคยได้ยินได้ฟังได้อ่านกันมาแล้ว มีหลายคนที่ยังติดใจสงสัยข้องใจว่า พระเวสสันดรทำไมถูก เห็นแก่ตัว มีสิทธิ์อะไรเอาสมบัติของชาติ หรือเอาลูกเมียไปบริจาคผู้อื่น ทรมานเด็ก ใช้เด็กเป็นเครื่องมือ ให้ทานเวอร์เกินไปจนสุดโต่ง

๑) **พระเวสสันดร** บริจาคหมดตัว เพราะเสียสละเพื่อผู้อื่นจริงๆ เพื่อประโยชน์ผู้อื่น ไม่ได้หวังผลว่าตนเองจะร่ำรวย สวย สวรรค์ หรือสุขอย่าง ที่ปุถุชนคนทั่วไปคิดถึง แต่เพื่อชำระล้างความรัก ความผูกพัน ความติดยึด อุบาทว์ อหังการ มมังการส่วนตัว เพื่อประโยชน์ที่ยิ่งใหญ่ของมวลสรรพสัตว์ คือพระสัพพัญญุตญาณ แล้วทุกอย่างก็ happy ending

ให้ชีวิตตนเองมันง่ายมาก ให้มานับชาติไม่ถ้วน ให้ลูกเมีย ยากกว่าเยอะ เพราะความทุกข์ทรมานของลูกเมียและความเจ็บใจ จากการเห็นลูกเมียที่รักยั้งนั้นทุกข์ เป็นความทุกข์ทรมานยิ่งกว่าความเจ็บ ความตายของตนเอง แต่ท่านก็ต้องฝึกให้เสียสละ เพื่อประโยชน์สรรพสัตว์ เพื่อประโยชน์ลูกเมีย เพื่อประโยชน์ชุก และเพื่อประโยชน์ตนคือบรรลु พระสัมมาสัมโพธิญาณ เรียกว่า all (benefits) in one (action) ๆ อย่างไร โปรดติดตามตอนต่อไป

๒) **ให้สมบัติ, ช้าง** บ้านเมืองก็ไม่ล่มจม เพราะสมบัติผุดเกิดจาก วิชาบุญกุศลที่พระเวสสันดรเคยสร้างแต่ปางก่อน แม้**ช้างปัจจัยนาคร**ก็ได้ มาเพราะแม่ช้างฉันทันต์เหาะนำลูกช้างมาไว้ที่โรงช้างต้นในวันพระเวสสันดร ประสูติ ชาวเมืองโกรธแค้นเคืองเพราะเสียตาย หวงแหน ตระหนี่ จริงๆ แล้ว **รัฐสีพี**เป็นเมืองเล็กเมื่อเทียบกับ**แคว้นกสิงครรัฐ** ทหารไพร่พลยุทธโธปกรณ์ ก็น้อยกว่า ถ้าปฏิเสธไม่ให้ช้าง มีสิทธิ์โดนเขม่นก่อกองคร้ามได้สูง เพราะกษัตริย์ แคว้นใหญ่ใกล้เคียงกำลังเดือดร้อนแห่งแล้งเกรงเมืองสีพีจะขยายอำนาจ

बारमीมาชม จะโกรธและหาเหตุที่ไม่ให้ช่างว่าไม่มีน้ำใจไม่ตรีตอบดูถูกดูหมิ่น
เชิงแข็งกระด้างไม่สวามิภักดิ์ เป็นเหตุอ้างสงคราม (เหมือนสงครามช้างเผือก
ที่พระเจ้าหงสาวดีขอช้างเผือก ๑ เชือก เมื่อพระมหาจักรพรรดิไม่ให้ พม่าถือ
เป็นเลวว่าไทยตัดสัมพันธ์ไมตรีแล้ว อ้างเป็นเหตุสงคราม ทั้งที่ทางกรุงศรีฯ
ก็รู้ แต่ก็ไม่ให้ แล้วสู้รบกันก็แพ้พม่า)^[1] แต่ถ้าสู้รบชาวบ้านเดือดร้อนตาย
ทั้ง ๒ ฝ่าย ในที่สุดก็เสียทั้งช้างทั้งบ้านเมืองเอกราชไพร่ฟ้าประชาชน นี่เป็น
วิเจยยานให้ด้วยปัญญาพิจารณาแล้ว พระเวสสันดรเองปางนี้เกิดเพื่อให้
เกิดเพื่อสร้างสันติภาพ เกิดเพื่อเป็นนักบุญ ไม่ได้เกิดเพื่อเป็นนักรบนักฆ่า
แล้วในที่สุด เป็นใครรับ บ้านเมืองก็ยังอุดมสมบูรณ์ สงครามก็ไม่เกิด แม้ให้
ช่างไป ช่างก็ได้กลับคืนมา ชาวเมืองได้สำนึกในความดีของพระเวสสันดร
และสำนึกเสียใจในความโง่ของตนเอง ถึงกับแห่ไปรับกลับเมืองด้วยตนเอง
ถึงป่าเขา และขอภัยโทษ

๓ เมีย ท่านไม่ได้ชวนให้ไปด้วย แต่ให้อิสระเลือกตามใจชอบ
ถ้าห้ามไม่ให้ไปแต่ต้นก็เป็นการตรึงน้าใจมากเกินไป ยิ่งลูก ไม่คิดเอาไป
ให้ลำบากแน่ เด็กเล็กอยู่ในวังสบายๆ ตนเองจะได้ไม่มีภาระและ
ไม่ต้องคอยห่วงใครด้วย แต่เมียเลือกไปด้วยความเต็มใจ แม่พ่อผัวจะห้าม
และจะเอาลูกไปด้วย แม้กับลูกเล็กย่อมไม่อยากพรากจากกันเป็นธรรมดา
ทุกคนเต็มใจไปลำบากด้วยกัน

ให้ลูกมันยากที่สุด เพราะยังเล็ก ช่วยตัวเองไม่ได้ ลูกคือดวงใจ
คือแก้วตาแก้วใจของพ่อแม่ เมื่อให้ลูกแก่ชุกแล้ว ได้แนะนำว่าน่าจะพา
ไปหาปู่จะต้องได้รางวัลอย่างงาม แต่เมื่อชุกปฏิเสธ จึงได้ตั้งค่าไถ่ไว้สูง
เพราะมองการณ์ไกล ทำให้ชุกต้องทนุถนอม จะเขียนดีอย่างไร ก็ไม่ทำให้
พิการหรือตาย เพียงแค่ชุกกำหราบเท่านั้น เพราะมันคือสมบัติของชุก
ถ้าเอาไปไถ่ตัวก็ได้สมบัติข้าหาสบริวารมามากมาย กินใช้ได้หลายสิบชาติ
ดีกว่ามีเด็กเล็กๆ รับผิดชอบแค่ ๒ คนมากๆ ใครจะโง่ทำลายทรัพย์สินสมบัติ
อันมีชีวิตของตัว ถ้าเด็กตายหรือสูญหายเท่ากับทรัพย์สินอันมีค่าประมาณไม่ได้

ของตนสูญหาย สู้รักษาชีวิตเด็กไว้ไม่ให้ซำรุดเสียหายไม่ดีกว่าหรือ (น้องกัณหา เป็นหญิงเป็นเด็กเล็กกว่า วุฒิภาวะน้อยกว่า น่าเป็นห่วงมากกว่าชาลี พี่ชาย จึงตั้งค่าไถ่ไว้หลากหลายสูงกว่า สามารถนำทรัพย์สินเหล่านั้นมาตั้งตัว เป็นเศรษฐีมหาศาล และบริหารกิจการได้ครบวงจรทันที เพราะมีช้างม้าวัว ควายข้าทาสบริวารพร้อม เมื่อถ้าซุกงจะให้ไถ่ตัวคนเดียว กัณหาก็คงจะได้ รับการไถ่ตัวก่อน และค่าไถ่ที่ตั้งไว้สูงปานนั้น มีได้แต่ระดับกษัตริย์เท่านั้น จึงเป็นการป้องกันคนทั่วไปและแม้เศรษฐีมหาศาลไถ่ตัวเอาไปเป็นเมีย)^[2] ส่วนเด็กเองก็มีโอกาสได้กลับไปอยู่กับปู่ย่าสูงมาก ชีวิตคือการเดินทางมันก็ต้องลำบากมีอุปสรรคขวากหนามบ้าง เด็กเองจะได้รับการฝึกฝนแข็งแกร่ง อดทน เพราะเป็นคุณสมบัติที่ผู้นำผู้ปกครองมหาชนในวันข้างหน้าควรต้องมี แต่เด็กจะได้ไม่ต้องลำบากในป่าเขาอีก ปู่ย่าก็ได้หายทุกข์เพราะความเป็นห่วงหลานเล็กๆ ถ้าไม่ให้ไปพร้อมค่าไถ่ เด็กๆ จะมีโอกาสได้กลับเมืองไหม ? ตนเองไม่มีสิทธิ์พากลับไปส่งอยู่แล้ว เพราะ ๑. เด็กไม่ยอมพรากจากพ่อแม่ ๒. แม่ก็ไม่อยากพรากจากเด็ก ๓. อีกอย่างชาวเมืองคงไม่ต้อนรับ ตัวพระเวสสันดรเองเพราะยังไม่หายโกรธ นี่ก็เป็นวิเจยยานให้ด้วยปัญญา พิจารณาแล้ว

แล้วไงครับ ในที่สุด กัณหาชาลีก็ได้กลับเมือง ปู่ย่าก็ดีใจสุดๆ ชาวบ้านก็ดีใจมากๆ ซุกงก็ได้สิ่งที่ตนปรารถนา ในที่สุดเด็กก็เป็นคนบอก ชาวสารคามเป็นไปให้ปู่ย่าชาวเมืองทราบ บอกทางไปที่อยู่ของ พระเวสสันดรในป่าเขา เมื่อพระเวสสันดรกลับกรุง ชาวเมืองสี่พี่ก็ขอมา ต่อความผิดพลาดที่ทำไป และได้อานิสงส์มีฝนรตนะตกในเมือง ทรงให้ กรรมสิทธิ์รตนะนั้นแก่ตกในอาณาเขตบ้านใคร ทุกอย่างก็ happy ending

๔ ผลจากการฝึกเด็กเช่นนั้น เป็นการสร้างความดีในตัวเด็กเอง เด็กเองก็มีความซื่อสัตย์มากเพราะรับคำพ่อแล้ว แม้อยู่ต่อหน้าปู่**พระเจ้า** **สัณชัย**ซึ่งเป็นกษัตริย์ก็บอกว่าตนเป็นทาสซุกง ไม่สามารถเข้าไปหาปู่ได้ อานิสงส์ทั้งหมดนี้มีผลต่อมาให้ได้เสวยสุคติ และบรรลุนิพพาน **พระชาลี**

กลับชาติเกิดเป็นพระราหุลพระอรหันต์เอตทัคคะผู้เลิศกว่าภิกษุทั้งหลาย ในทางผู้ใดในการศึกษา พระกัณหาเกิดเป็นพระนางอุบลวรรณา เถรีอัครสาวิกาย้ายย้ายเอตทัคคะฝ่ายฤทธิ์ ไม่ต้องทนทุกข์ทรมาน ในสังสารวัฏที่มันทุกข์ทรมานกว่าความยากลำบากของเด็กที่ไปกับชูชก the guardian หลายล้านเท่า (แม้ชูชกจะเป็นผู้คุ้มครองที่เลว ผู้นำทางที่แยء ผู้ส่งข่าวสารที่ไม่ดี แต่ก็ไม่มีใครที่ติกว่านี้มาทำหน้าที่แทน มันไม่มีทางเลือก) จะว่าไปแล้วมันก็เป็นปณิธานของเด็ก ๒ คนนี้เองแต่ปางบรรพ์ที่ตั้งใจจะมา ทำหน้าที่นี้ และสร้างบารมีเพื่อเป็นอัครสาวกและเอตทัคคะ แม้เด็กก็รู้สำนึก ในหน้าที่ของตนตามสัญญาเก่าเมื่อพระเวสสันดรทรงปลอบโยนอธิบายชักจูง ว่าพ่อทำเพื่ออะไร^[3] นี่คือนิโยชนทั้งหมดที่กัณหาชาติได้

๕ พระนางมัทรีเมื่อผ่านความทุกข์โศกทำใจได้ ก็โอนโมทนาในจิตใจ ที่ยิ่งใหญ่ของพระเวสสันดรด้วยความศรัทธา มนุษย์ย่อมมีการพลัดพราก จากของรักของชอบใจคนรักเป็นธรรมดาไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่ง ทางอื่นอาจจะ ทุกข์ทรมานกว่านี้ก็เป็นได้ ฉะนั้นการยอมเจ็บปวดเพื่อสิ่งที่ดีกว่าเพื่อนาคด ที่ดีกว่าของเด็ก ความเป็นไปได้มีอยู่สูงกว่าความเสี่ยง บางครั้งพ่อแม่ก็ต้อง ตัดใจเสียสละ แล้วผลเป็นไฉนครับ ผิดพลาดมั๊ย ?

ส่วนตัวพระนางมัทรีไม่มีปัญหา เมื่อยกให้พรหมณ์ที่มาขอก็ไม่ได้ เสียอกเสียใจน้อยใจคร่ำครวญแต่อย่างไร มีแต่จิตโอนุโมนายอมรับ ในการตัดสินใจที่ยิ่งใหญ่ของพระเวสสันดร แล้วผลเป็นไฉนครับ สุดท้าย happy ending มั๊ย ?

ทุกคนต้องได้รับการทดสอบ การฝึกฝนตัวเอง ผ่านโจทย์ปัญหา อุปสรรค เพื่อฝึกการเสียสละที่ยิ่งใหญ่ โดยมีจิตใจหนึ่งที่สุสุด เพื่อมวลมนุษยชาติ และสรรพสัตว์ ในที่สุดเกิดเป็นพระอรหันต์ภักทากัจจนาเถรี (พระยโส ธรพิมพา) เอตทัคคะฝ่ายภิกษุณีด้านผู้ทรงอภิญญา ผู้เลือกเดินหนทาง ยากลำบากนี้เองด้วยความเต็มใจ เป็นผู้ช่วยเป็นกำลังใจเป็นเบื้องหลังให้ พระโพธิสัตว์ทำงานเพื่อมวลมนุษยชาติจนประสบความสำเร็จ

๖) พระเวสสันดรใช้ว่าจะไม่รักลูกเมีย ดังคำพรที่ท้าวสักกะที่แปลงตัวเป็นพราหมณ์มาขอพระนางมัทรีแล้วถวายพรให้ขอ ๘ ประการ ในข้อ ๔ ที่พระเวสสันดรขอ หม่อมฉันไม่ฟังถึงภรรยาของชนอื่น ฟังชนชวาแต่ในภรรยาของตน และไม่ฟังตกอยู่ในอำนาจแห่งสตรีทั้งหลาย ข้อ ๕ บุตรของหม่อมฉันที่พลัดพรากไปนั้น ฟังมีอายุยืน ฟังครองแผ่นดินโดยธรรม ต่อมาบรรลุเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นแบบอย่างของผู้เสียสละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อส่วนรวม คือสรรพสัตว์ทั้งหลาย เป็นศาสดาเอกของโลก นำแสงธรรมแสงสว่างสู่สรรพสัตว์สู่ความพ้นทุกข์นิรันดร์คือพระนิพพาน พระพุทธเจ้าแต่ละองค์กว่าจะเกิดยากสักมาก ต้องฝึกการเสียสละอดทนชาติแล้วชาติเล่า ต้องเฉพาะเอกบุรุษเท่านั้นที่สามารถสร้างปรมาตมามีเช่นพระเวสสันดรนี้ได้ ซึ่งคนธรรมดาก็คงไม่มีใครที่คิดจะเสียสละขนาดนั้น หรือมีแต่ความคิดแต่จริงๆ ทำไม่ได้ มีแต่จะกอบโกย ล่าลาภยศสักการะสรรเสริญกามสุขกัน เฉพาะพระธรรมของพระองค์ก็สามารถนำโลกให้สุขสงบไปได้นานพอสมควร ๕,๐๐๐ ปี แล้วถ้าไม่มีพุทธธรรม ศาสนาแห่งความรักความเมตตาความไม่เบียดเบียนและปัญญาแล้ว โลกนี้คงมีแต่การผิดศีล ๕ เช่นฆ่าเบียดเบียนเอารัดเอาเปรียบกันตลอดเวลา ท่านจะหาความสุขสงบในชีวิตได้อย่างไร ?

๗) แล้วบางท่านทำไมเดือดร้อนในความเสียสละของผู้อื่นหรือ ? ไม่ได้รับอานิสงส์อะไร ? ในคำสอนให้รู้จักบาปบุญคุณโทษความดีความชั่วจากพุทธศาสนาบ้างหรือ ? พระเวสสันดรให้จนหมดตัวขนาดนี้ ไปขโมยใครมามั้ย ? ไปฆ่าใครมั๊ย ? ไปทำให้ใครตายมั๊ย ? มีแต่ชухตายเพราะความตะกละตะกลามในลาภในอาหารของตนเอง ทำตัวเองแท้ๆ โง่และโลกเหลือขนาด ถ้าไม่มีพุทธศาสนาที่สอนให้รู้จักเสียสละ อย่าเอารัดเอาเปรียบ อย่าเห็นแก่ตัว อย่าโลภ อย่าติดสววรรค์ อย่าโง่งม Yay อย่าฆ่า โลกนี้คงฉิบหายวายป่วงวุ่นวายน่าดู อาจมีแต่ลัทธิศาสนาฆ่าแล้วได้บุญขึ้นสวรรค์อยู่กับพระเจ้า หรือลัทธิคำสอนหลอกเงินทองจนพ่อแม่ลูกเมีย

เดือดร้อนต้องฆ่าตัวตาย หรือโกงเขามาทำบุญ เพราะโลภลาภเสวยสวรรค์คนเดียว เห็นแก่ตัวมัย อยากขึ้นสวรรค์จนต้องถีบคนอื่นให้ทุกข์ทรมานเหมือนตนกรก ตัวเองเห็นแก่ตัวคิดอะไรไม่พ้นจากตัวกูของกู อย่าคิดว่าคนอื่นจะเหมือนตัว

เมื่อถามว่าเตี่ยวจะเป็นตัวอย่างที่ไม่ดี คนอื่นจะให้ลูกเมียบ้างหรือบางคนมองว่าเป็นตัวอย่างที่ไม่ดีน่าประณาม เลยไม่ทำ ถูกแล้วคนทั่วไปไม่ควรทำ ไม่ควรคิด เพราะไม่ใช่วิสัยของคนทั่วไปที่เต็มไปด้วยความเห็นแก่ตัว คนที่จะทำได้อย่างนี้ ต้องบุคลพิเศษเท่านั้น ที่ทำแล้วมีประโยชน์มากกว่าโทษ หาได้ยากมากๆ สามัญชนคนกิเลสหนาอย่างเราท่าน เสียสละช่วยเหลือผู้อื่น แค่งินทอง ทรัพย์สิน แรงงาน วิทยาทานให้อภัย ให้มันสมควรไม่เวอร์เกินไป แค่นี้ก็พอแล้ว ยังไม่ค่อยทำกันเลยทำได้ก็ยียาก ถ้ายังสละทรัพย์สินผลประโยชน์จนหมดตัวไม่ได้ ยังสละชีวิตเพื่อส่วนรวมไม่ได้ ก็อย่าไปคิดในสิ่งที่ไม่ใช่วิสัยของเราเลย อย่าไปคิดแทนพระบรมโพธิสัตว์ หลายเรื่องเป็นอจินไตย เราเพียงแค่เรียนรู้ซาบซึ้งในความเสียสละมหากรุณาธิคุณของท่านก็พอแล้ว

ไขมาถึงตอนนี้หวังว่าจะมองเห็นอะไรๆ ชัดขึ้น เข้าใจความคิดปณิธานและการมองการณ์ไกลของพระโพธิสัตว์มากขึ้นนะครับ ☸

โพธิศึกษา

[1] เหตุผลทางการเมือง - ปรีทศน์เวสสันดรชาดก :- พระพิมลธรรม ราชบัณฑิต

[2] คำไถ่ขาสีคือ ทองคำพันแห่ง คำไถ่กันหาคือ ทาสชาย ทาสหญิง ช้าง ม้า โค ทองคำ อย่างละหนึ่งร้อย

[3] พระเวสสันดร ขอให้ลูกมาเพิ่มพูนบารมีของพ่อให้เต็มเปี่ยม เป็นดุษฎีสาเกาทอง ไม่หวนไหวต่อสาครคืออภพ พ่อจะข้ามฝั่งคือชาติ ชรา มรณะ แล้วจักยังมนุษย์และเทวดาให้ข้ามพ้นด้วย คือบรรลุสัมมาสัมโพธิญาณ เด็กทั้ง ๒ ได้ฟังแล้ว เกิดกำลังใจกล้าหาญยอมสละตนเพื่ออุทิศตนของพ่อด้วยความเต็มใจ ดำริว่า พรหมณ์นี้จะทำกับเราอย่างไรก็จงทำตามชอบใจเถิด

เมตตารธรรมคำาบุโลก ...

(จากวันแม่ ถึง เทศกาลกินเจ)

แต่แม่ทั้งผอง

แม่ของใคร ใครก็รัก ปกตรังจิต
แม่อุทิศ เลือดเนื้อ เพื่อเชื้อไข
แม่โอบอุ้ม คุ้มครอง ปวงผองภัย
แม่ยิ่งใหญ่ กว่าใครใคร ในโลกา

แม่ให้นม อาหาร กาลยังเล็ก
เมื่อตอนเด็ก สอนเลี้ยงชีพ แสวงหา
เอาตัวรอด ปลอดภัย เติบใหญ่มา
แม่ห่วงหา สายตา เอื้ออาทร

อนิจจา เวลา ไม่นานนัก
มีคนลัก พาแม่พราก จากฉันท่อน
ทั้งทุบตี ทำร้าย ตายม้วยมรณ
ฉันอ่อนวอน น้ำตาลัน ไม่สนใจ

เมื่อฉันโต มีลูก พันผูกรัก
เขามาซัก ลากฉันจาก ลูกไปไหน
แล้วลูกฉัน จะอยู่ กันอย่างไร
สุดอาลัย ภายใจทุกข์ เขาคูกคาม

ขอวิงวอน อย่าฆ่า ฉันได้ไหม
ขอเห็นใจ แก่แม่ลูก ขอทวงถาม
อย่ากินเลือด เชือดเนื้อ ฉันประณาม
เวรจะตาม อาฆาต ทุกชาติไป

แม่เมตตา ชีวา ฟิ้นคินหรือ
มิตทานถือ แทงเจีบปวด รวดร้าวไฉน
ถ้าฉันทำ กับคนบ้าง จะอย่างไร
คิดหรือไม่ ครอบครัวฉัน นั้นทรมาณ

โปรดอย่าซื้อ อย่าขาย กายเนื้อฉัน
อย่าผันเงิน ใบสั่งฆ่า เป็นอาหาร
อย่าเพิ่มเติม อุปสงค์ อุปทาน
โปรดสงสาร ให้ฉันอยู่ คู่ครอบครัว ฯ

FAMILY is SACRED for ALL SPECIES

♥ BE KIND ♥ BE COMPASSIONATE ♥ BE VEGAN ♥

อันเนื่องจากวันแม่ ๑๒ สค. และ เทศกาลกินเจนี้ ขอยกพุทธพจน์ขึ้นมา
ศึกษาสัก ๓ ข้อ

พระพุทธองค์ทรงตรัส (๑) ทุกชีวิตกลัวตาย

(ขุ.ธ.๒๕/๒๐)

สัตว์ทั้งปวงย่อมสะดุ้งต่ออาชญา ย่อมกลัวต่อความตาย ย่อมรักชีวิต
บุคคลนำตนเข้าไปเปรียบเทียบกับแล้ว ไม่ควรฆ่าด้วยตนเอง ไม่ควรใช้ให้ผู้อื่นฆ่า

พระพุทธองค์ตรัส (๒) มิจฉวนนิชชา ๕

(วณฺชิยสูตร อง.ปญฺจก.๒๒/๑๗๗)

การค้าขายผิด (การซื้อขายอันเป็นมิฉฉา) อันอุบาทว์ไม่พึงกระทำ
คือ ๑. สัตถวณิชชา การซื้อขายศาสตรา ๒. สัตถวณิชชา การซื้อขายสัตว์
๓. มังสวณิชชา การซื้อขายเนื้อสัตว์ ๔. มัชชวณิชชา การซื้อขายของมีนเมา
๕. วิสวณิชชา การซื้อขายยาพิษ

- ผู้ใดปรารถนาความสุขเพื่อตนด้วยการเข้าไปตั้งความทุกข์
ไว้ในผู้อื่น ผู้นั้นระคนแล้วด้วยความเกี่ยวข้องด้วยเวร ย่อมไม่พ้น
ไปจากเวร
- ความไม่เบียดเบียน เป็นสุขในโลก อพฺยาปณฺโณ สุขํ โลเก (วิ.ม.๔/๕)
- เมตตาเป็นเครื่องค้าจุนโลก โลโกปตมฺภิกา เมตตา

(ขุ.ธ.๒๕/๓๑)

(สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส)

ข้อที่ ๑ ในเบญจศีล ห้ามฆ่าสัตว์ตัดชีวิต เจตนารมณ์ของศีลข้อนี้
คือความไม่เบียดเบียน ความเมตตากรุณาต่อชีวิตสัตว์โลก อันเป็นข้อที่ ๑
ของเบญจธรรม จุดหมายสูงสุดคือการละโทสะ ตามที่พุทธองค์ตรัส (๑)
ไม่ควรฆ่าเอง (ทางตรง) หรือใช้ให้ผู้อื่นฆ่า (ทางอ้อม) คำว่าใช้ผู้อื่นฆ่ามิได้
หลายนัย มิใช่เพียงแค่ว่าจ้างสังฆฑูตเท่านั้น แม้การส่งสัญญาณบางอย่าง
ให้เป็นสื่อรู้กันก็ควรนับรวมอยู่ด้วย ทั้งนี้เอาเจตนาเป็นสำคัญ

ส่วนพุทธองค์ตรัส (๒) เพราะท่านมองเห็นตลอดสายของวงจร
การเบียดเบียน เห็นความต่อเนื่องเป็นเหตุเป็นผลต่อกันเป็นอิทัปปัจจยตา

เทียบกับทางโลกปัจจุบันเช่น การซื้อขายของโจร ก็ผิดกฎหมาย การซื้อขายงาช้างหรือตัวเดียวอันเดียว (อวัยวะเพศช้าง เพราะความเชื่อว่าเป็นยาบำรุงเพศ หรืองวงช้าง) ซึ่งนำไปสู่การฆ่าช้าง ก็ผิดกฎหมาย การซื้อขายเนื้อสัตว์หรือสัตว์บางชนิด ก็ผิดกฎหมาย ทางโลกก็มองเห็นวงจรของความต่อเนื่องเป็นเหตุปัจจัยส่งเสริมซึ่งกันและกันอยู่ พระสัพพัญญูทรงมองเห็นมาก่อนแล้ว จึงได้บัญญัติขึ้นเพื่อความไม่เบียดเบียนกัน ฉะนั้น เมื่อชาวพุทธถือศีล ๕ และ มัชฌิมนิชา ๕ อย่างเคร่งครัด เขาย่อมไม่ซื้อหรือขายสัตว์เพื่อนำมาฆ่ามากิน ย่อมไม่ซื้อขายเนื้อสัตว์ เมื่อมารวมกันเป็นกลุ่ม จึงเป็นเสมือนสังคมมังสวิรัตที่ไม่มีการเบียดเบียนเพื่อนสัตว์โลกโดยแท้จริง ครั้นเมื่อถวายอาหารให้พระๆ ก็พลอยสบายใจไปด้วย ไม่ต้องมาระแวงระวังสงสัยว่านี่เป็นเนื้อที่ควรหรือไม่ควร (อกัปปิยมังสะ) ดังเช่นใน **ชีวกสูตร** (ชีวกสูตร ม.ม.๑๓/๖๐)

พระพุทธองค์ตรัส (๓) ทำบุญได้บาปด้วยเหตุ ๕ ประการ

- ดูกรชีวก ผู้ใดฆ่าสัตว์ **เจาะจง** ตถาคตหรือสาวกตถาคต ผู้นั้นย่อมประสบบาปมิใช่บุญเป็นอันมาก ด้วยเหตุ ๕ ประการ คือ
- ๑) ผู้นั้นกล่าวอย่างนี้ว่า ท่านทั้งหลายจงไปฆ่าสัตว์ซื้อโน้นมา ดังนี้ ชื่อว่าย่อมประสบบาปมิใช่บุญเป็นอันมาก
 - ๒) สัตว์นั้นเมื่อถูกเขาผูกคอต้มได้ เสวยทุกข์ทรมาน ชื่อว่าย่อมประสบบาปมิใช่บุญเป็นอันมาก
 - ๓) ผู้นั้นพูดอย่างนี้ว่า ท่านท.จงไปฆ่าสัตว์นี้ ชื่อว่าย่อมประสบบาปมิใช่บุญเป็นอันมาก
 - ๔) สัตว์นั้นเมื่อกำลังเขาย่อมเสวยทุกข์ทรมาน ชื่อว่าย่อมประสบบาปมิใช่บุญเป็นอันมาก
 - ๕) ผู้นั้นยอมยังตถาคตและสาวกตถาคต ให้ยินดีด้วยเนื้อเป็น **อกัปปิยะ** ชื่อว่าย่อมประสบบาปมิใช่บุญเป็นอันมาก

ดูกรชีวก ผู้ใดฆ่าสัตว์เจาะจงตลาคหรือสาวกของตลาค ผู้นั้นย่อมประสบบาปมิใช่บุญเป็นอันมาก ด้วยเหตุ ๕ ประการนี้

สำหรับพระซึ่งมีวินัยห้ามซื้อขายอยู่แล้ว ก็คงไม่ทำผิดในมิฉฉาวณิชา ๕ นี้ ในพุทธธรรมาทไม่มีการห้ามฉนเนื้อสัตว์แบบเด็ดขาดตายตัว ไม่เหมือนพุทธมหายานที่มีพระสูตรห้ามฉนเนื้อสัตว์ชัดเจน (สังกาวตารสูตร) และถือเป็นศีลข้อต้นของพระโพธิสัตว์

วัตถุ ๕ ประการ ที่เทวทัตเสนอคือ

(วิ.จ.๗/๓๘๔)

- ๑) ภิกษุท.พึงถือการอยู่ป่าเป็นวัตรตลอดชีวิต รูปใดอาศัยบ้านอยู่ รูปนั้นพึงต้องโทษ
- ๒) ภิกษุท.พึงถือเที่ยวบิณฑบาตเป็นวัตรตลอดชีวิต รูปใดยินดีกิจนิมนต์ รูปนั้นพึงต้องโทษ
- ๓) ภิกษุท.พึงถือผ้าบังสุกุลเป็นวัตรตลอดชีวิต รูปใดยินดีคหบดีจีวร รูปนั้นพึงต้องโทษ
- ๔) ภิกษุท.พึงถือการอยู่โคนไม้เป็นวัตรตลอดชีวิต รูปใดเข้าอาศัยที่มุงที่บัง รูปนั้นพึงต้องโทษ
- ๕) ภิกษุท.ไม่พึงฉนปลาและเนื้อตลอดชีวิต รูปใดฉนปลาและเนื้อ รูปนั้นพึงต้องโทษ.

พระผู้มีพระภาครับสั่งว่า อย่าเลยเทวทัต ภิกษุใดปรารณา ภิกษุนั้นจงถือการอยู่ป่าเป็นวัตร รูปใดปรารณา จงอยู่ในบ้าน รูปใดปรารณา จงถือเที่ยวบิณฑบาตเป็นวัตร รูปใดปรารณา จงยินดีกิจนิมนต์ รูปใดปรารณา จงถือผ้าบังสุกุลเป็นวัตร รูปใดปรารณา จงยินดีคหบดีจีวร เราอนุญาตโคนไม้เป็นเสนาสนะ ๘ เดือน เราอนุญาตปลาและเนื้อที่บริสุทธิ์โดยส่วนสาม คือ ไม่ได้เห็น ไม่ได้ยิน ไม่รังเกียจ

จะเห็นว่าทุกข้อพุทธองค์ให้ปฏิบัติตามความสมัครใจ จะทำหรือไม่ทำก็ได้ไม่บังคับ เพราะเงื่อนไขที่เทวทัตเสนอนั้นบังคับทุกคนตลอดชีวิต ไม่ปฏิบัติมิโทษ แต่พระสัพพัญญูทรงเล็งเห็นอินทรีย์พละ และเหตุปัจจัย

ภายนอกภายในของแต่ละคนต่างกัน ความแตกต่างกันของชนบทรรมนิยม ประเพณี ทรัพยากร ยุคสมัยกาลเวลา ฤดูกาลภูมิประเทศ กฎหมาย จะเป็น ข้อจำกัดทำให้ปฏิบัติไม่ได้ และทำให้การเผยแพร่ศาสนาไม่กว้างขวาง ชาวโลกก็จะเสียโอกาสที่จะได้ฟังพระสัทธรรมไป แต่ไม่ใช่ว่าไม่ดี ถ้ารูปใด ปฏิบัติได้ด้วยความเข้าใจในเนื้อหาสาระเป้าหมาย ว่าทำเพื่อขัดเขลากิเลส มักร้อยสันโดษสร้างความเพียรฝึกตน ดังเห็นได้จากข้อ ๒ - ๔ เป็นนิตย ๔ ในอนุศาสน์ ๘ ที่พระพุทธรูปจะต้องได้รับการสอนจากอุปัชฌาย์ตอนบวช และ ๔ ข้อต้นมีในรุดงควัตร ๑๓ พระมหากัสสปะผู้ถือธุดงค์อย่างเคร่งครัด ๓ ข้อแรก พระพุทธร่องค์ทรงยกย่องว่าเอตทัคคะด้านธุดงคคุณ ส่วน พระเทวทัตจะแข่งดีข่มพระพุทธร่องค์ต่อหน้าสาธุชนคนมีปัญญา ต้องอ้าง ธรรมะที่ยิ่งยวดสุดโต่งกว่าที่ปฏิบัติอยู่ตามปกติเท่านั้น จึงจะดูชอบธรรม ได้รับการยอมรับ แต่พระเทวทัตซึ่งมีความริษยาปรารถนาลามกมักใหญ่ใฝ่สูง ฉลาดแกมโกง เล็งเห็นว่าพระพุทธร่องค์ต้องปฏิเสธแน่นอน จึงวางแผน เป็นข้ออ้างเพื่อตั้งศรัทธาบริวารคนที่ไม่รู้เท่าทัน ในส่วนข้อ ๕ การออกกฎ แบบเด็ดขาด ทำให้การเผยแพร่ในหมู่คนที่ยังไม่เข้าใจเป็นไปได้ยาก และ พระคือผู้ขอ การเลี้ยงชีพพระต้องเนื่องด้วยผู้อื่น ไม่ควรทำตนเลี้ยงยาก (แต่ไม่ได้หมายความว่าปฏิเสธในวัตถุนามาส หรืออกปิยะทานไม่ได้ ถ้าไม่เหมาะสมหรือผิวนัย เช่น บุหรี่ ข้าวเปลือก เนื้อดิบ อุทิสมังสะ เงินทอง พระควรแนะนำสิ่งที่ถูกที่ควรแก่ญาติโยม ไม่ใช่อนุโลมตามอย่างเดียว) จึงอนุญาตแต่แบบมีเงื่อนไขเป็นขั้นๆ มีรายละเอียด เช่น ห้ามฉันเนื้อ ๑๐ จำพวก เด็ดขาด ห้ามฉัน **อุทิสมังสะ** อนุญาตเฉพาะเนื้อที่ตนไม่ได้เห็น ไม่ได้ยิน ไม่ร้องเกียจ สำหรับพระที่เห็น ได้ยิน หรือร้องเกียจ แม้แค่สงสัย ถ้าฉันก็อาบัติ ทุกกฎ

การตีความนี้อาจแตกต่างกันในแง่คำจำกัดความของ “**อุทิสมังสะ, ปวัตตมังสะ, ไม่ได้เห็น ไม่ได้ยิน**” ว่าครอบคลุมกว้างขวางละเอียดแค่ไหน พระฝ่ายเถรวาทส่วนใหญ่ให้นิยามว่า ปวัตตมังสะคือเนื้อที่เขาฆ่าเพื่อขาย

คนทั่วไปตามปกติธรรมดา ไม่ได้เจาะจงฆ่าเพื่อพระ คือไม่ใช่อุทิมังสะ นั่นเอง เมื่อไม่ได้เห็น ไม่ได้ยิน ว่าเขาฆ่าเจาะจงเพื่อถวายพระ ไม่ได้คิดสงสัย ด้วยความบริสุทธิ์ใจ จึงไม่รังเกียจที่จะรับถวายเนื้ออันเป็นกบปียะนั้น เมื่อพิจารณาแล้วฉัน เห็นสักว่าธาตุ ไม่ได้ติดใจยินดีในรสเนื้อสัตว์ ไม่ได้ยินดีในการตายของสัตว์ ก็เป็นสิทธิตามพุทธานุญาต เมื่อจะฉันก็ต้องทำใจให้เหมือนฉันเนื้อบุตรของตนที่ตายกลางทะเลทราย ที่พ่อแม่จำเป็นต้องกินเพื่อความอยู่รอด

(ปุตตมั่งสสูตร ส.นิ.๑๖/๒๔๑)

ส่วนพระที่ไม่ฉัน เพราะท่านเคยเห็น เคยได้ยิน เคยมีประสบการณ์ หรือรู้เข้าใจขั้นตอนต่างๆ ในความโหดร้ายทุกข์ทรมานทารุณเจ็บปวดของการฆ่าสัตว์นำมาเป็นอาหาร จึงสงสาร สลดสังเวช รังเกียจ ไม่อยากมีส่วนเข้าไปเกี่ยวข้องในวงจรนี้ตามวิจยญาณของท่าน ก็เป็นสิทธิของท่านตามพุทธานุญาต หรือตีความว่าการเจาะจงฆ่าสัตว์เพื่อกินเพื่อขาย คือ อุทิมังสะและเนือกบปียะ จึงรังเกียจ เพราะไม่อยากไปเพิ่มอุปสงค์อุปทาน (demand - supply) ของวงจรนี้ แต่จะฉันเฉพาะปวัตตมังสะ คือสัตว์ที่ตายเอง หรือเดนเหลือจากสัตว์อื่นฆ่ากินกันเองตามธรรมชาติ (เนื้อบังสุกุล) ว่าเป็น เนือกบปียะ ตามนิยามที่ท่านเข้าใจ

ตัวอย่างบุพพกรรมของพระพุทธเจ้า “ในชาติก่อน เราเป็นเด็กของชาวประมงในบ้านแก้วภูคาม เห็นชาวประมงฆ่าปลาแล้วเกิดความโสมนัส ด้วยวิบากแห่งกรรมนั้น เราจึงปวดศีรษะ ในเมื่อเจ้าศากยะทั้งหลายถูกพระเจ้าวิทูทกะเบียดเบียนฆ่าแล้ว” (ขุ.อป.๓๒/๓๙๒) นี่แค่โมกกรรมเท่านั้น ไม่ได้ฆ่าเองหรือใช้ให้เขาฆ่า ยังต้องเสวยวิบากเห็นปานนี้ กรรมและวิบากลึกซึ้งยิ่งนัก เป็นอจินไตย

ตัวอย่างการสร้างสังคมพุทธที่ถือศีล ๕ ไม่มีการเบียดเบียนสัตว์

(ข่าวจากเดลินิวส์)

“ฮือฮาเจอหมู่บ้านศีล ๕ นับหมื่นครัวไม่กินเนื้อสัตว์ พบหมู่บ้านถือศีล ๕ กินมังสวิรัตทั้งหมู่บ้าน ๑๐,๐๐๐ หลังคาเรือน ทั้งยังยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงในการใช้ชีวิต คณะสงฆ์ภาค ๗ เตรียมเสนอสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้ามิ่งมงคลจารย์ประกาศยกย่องเป็นหมู่บ้านต้นแบบการถือศีล ๕ เมื่อวันที่ ๗ พ.ค. ๒๕๕๗ พระธรรมคุณากรณ์ เจ้าอาวาสวัดปทุมคงคาราชวรวิหาร รองเจ้าคณะภาค ๗ กล่าวว่า จากการที่สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้ามิ่งมงคลจารย์ ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชมีนโยบายให้คณะสงฆ์ดำเนินการโครงการหมู่บ้านศีล ๕ เพื่อส่งเสริมให้คนไทยได้ปฏิบัติศีล ๕ อย่างจริงจัง เนื่องจากทุกวันนี้สังคม-ประชาชนขาดศีลธรรมและเกิดความแตกแยก นั้น ... ได้พบหมู่บ้านที่น่าสนใจ คือหมู่บ้านในตำบลนาทราย อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน จำนวน ๑๐ หมู่บ้าน รวมกว่า ๑๐,๐๐๐ หลังคาเรือน มีการรักษาศีล ๕ โดยไม่รับประทานเนื้อสัตว์ ไม่นำสัตว์มาเลี้ยงในหมู่บ้าน ไม่ดื่มสุรา ไม่เสพสิ่งเสพติดทุกชนิด ประกอบสัมมาอาชีพ และทำสวนทำไร่ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นที่น่าประหลาดใจว่า ยังมีหมู่บ้านเช่นนี้หลงเหลืออยู่ในประเทศไทย เพราะสังคมไทยได้มีการพัฒนาไปมากโดยเฉพาะเรื่องของวัตถุ.

พระธรรมคุณากรณ์ กล่าวต่อไปว่า ชาวบ้านทั้งหมดดังกล่าว ทุกคนจะยึดหลักศีล ๕ ในการดำรงชีวิต โดยทุกวันพระจะหยุดทำงาน แล้วพากันไปวัดปฏิบัติธรรมสวดมนต์ไหว้พระนั่งสมาธิภาวนา ในวัดพระพุทธบาทห้วยต้ม อ.ลี้ จ.ลำพูน นอกจากนี้ยังมีการจัดรายการท่องเที่ยวทางธรรม โดยมีกรรมการหมู่บ้านเป็นผู้ขับเคลื่อน ร่วมกับกำนันผู้ใหญ่บ้านหน่วยงานราชการ จนเกิดผลเป็นรูปธรรม. พระธรรมคุณากรณ์ กล่าวด้วยว่า ทั้งนี้จากการสอบถามข้อมูลจากนายอำเภอลี้ ทราบว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นชนเผ่าปอเกอญอ ใน จ.ตาก และมาอยู่ที่นี้เมื่อประมาณ ๒๐ ปีมาแล้ว

โดยติดตามมากับ**ครูบาชัยวงศาพัฒนา** อดีตเจ้าอาวาสวัดพระพุทธรบาท ห้วยต้ม ซึ่งท่านได้ชวนให้มาอยู่พร้อมกับมอบที่ดินให้ทำกินครอบครัวละ ๑ ไร่ โดยมีข้อแม้ว่า จะต้องรักษาศีล ๕ ไม่กินเนื้อสัตว์ ซึ่งตอนแรกมีอยู่ไม่กี่ครัวเรือน จนมาถึงปัจจุบันมีมากถึง ๑๐,๐๐๐ ครัวเรือน ที่สำคัญชุมชนแห่งนี้ ไม่มีปัญหาอาชญากรรมยาเสพติด มีแต่ความรักสามัคคีกัน ดังนั้น ตนจะนำเรื่องนี้รายงานยังสมเด็จพระมหาธีรราชังคลาจารย์ เพื่อดำเนินการ จะยกย่องให้เป็นหมู่บ้านต้นแบบหมู่บ้านศีล ๕ เพื่อให้หมู่บ้านอื่นได้มาเรียนรู้ วิธีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงศีล ๕ และทำให้สังคมเกิดความสงบสุข.

ด้านพระครูอุปถัมภ์ สังฆกิจ ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระพุทธรบาทห้วยต้ม ในฐานะเจ้าคณะตำบล กล่าวว่า ชาวบ้านมีศรัทธามากในครูบาชัยวงศาพัฒนา และยึดถือแนวทางในการปฏิบัติการถือศีล ๕ กินอาหารมังสวิรัติตามท่าน มาตั้งแต่ท่านยังไม่มรณภาพ และแม้ว่าท่านจะมรณภาพไปแล้วกว่า ๑๐ ปี ชาวบ้านกลุ่มดังกล่าวก็ยังถือแนวปฏิบัตินี้อยู่ โดยจะมีการคอยว่ากล่าว ตักเตือนกันอยู่ตลอด และในหมู่บ้านจะไม่มีการเลี้ยงสัตว์ไว้กินเนื้อ เช่น หมู เป็ด ไก่ ซึ่งในแต่ละวันผู้ใหญ่บ้านทั้ง ๑๐ หมู่บ้านจะมีการออกตรวจพื้นที่ ในหมู่บ้านทุกวันด้วย”

หลวงปู่มังสวิรัติ ครูบาชัยวงศาพัฒนา วัดพระพุทธรบาทห้วยต้ม
สอนกินมังสวิรัติ

“หลวงพ่อดีเมตตาเล่าให้ผู้เขียนฟังว่าในสมัยนั้น พวกชาวเขาได้นำอาหารที่มีเนื้อสัตว์มาถวาย แต่ท่านหิบบัณฑิตเฉพาะที่เป็นผักเป็นพืชเท่านั้น ทำให้เขาเกิดความสงสัย ท่านจึงได้ยกเอาเรื่องในพุทธชาดกมาเทศน์ให้พวกเขาฟัง เพื่อเป็นการเน้นให้เห็นถึงกฎแห่งกรรม และผลดีของการรักษาศีล ท่านได้อยู่อบรมสั่งสอนให้พวกเขารับรู้ถึงธรรมะ และการรักษาศีล อยู่เสมอๆ ทำให้พวกเขาเลื่อมใสและหันกลับมานับถือพระพุทธศาสนา โดยละทิ้งประเพณีเก่าๆ ที่เคยปฏิบัติกันมา ต่อมาพวกชาวเขาเหล่านั้นก็ได้เจริญรอยตามท่าน โดยเลิกกินเนื้อสัตว์หันมากินมังสวิรัติแทน เมื่อท่านได้

สอนพวกเขาให้นับถือศาสนาพุทธแล้ว ท่านก็จะจาริกธุดงค์แสวงหาสัจธรรมต่อไป และถ้ามีโอกาสท่านก็จะกลับไปโปรดพวกเขาเหล่านั้นอยู่เสมอด้วยเหตุนี้ชาวเขาและชาวบ้านในที่ต่างๆ ที่ท่านเคยไปสั่งสอนมาจึงเคารพนับถือท่านมาก”

พระเจ้าอโศมหาราชเป็นนักมังสวิรัตติ ตามหลักฐานจากศิลาจารึก

จารึกหลักศิลา ๗ ฉบับ เป็นจารึกบนเสาหิน (Pillar Edicts) ทำขึ้นเมื่ออภิเชกได้ ๒๖ ปี

ข้าฯ ได้มอบดวงตาปัญญา ด้วยวิธีการต่างๆ มากมาย ข้าฯ ได้กระทำการอนุเคราะห์แล้วด้วยประการต่างๆ แก่เหล่าสัตว์ทวิบาท สัตว์จตุบาท ปักษีชนิดชาติ และสัตว์น้ำทั้งหลาย ตลอดจนการให้ชีวิตเป็นทาน แม้กรรมอันดงามอื่นๆ อีกหลายประการ..... ขอให้ชนทั้งหลายจงประพฤติปฏิบัติตามคำสอนนี้ และขอจาริกธรรมนี้จึงดำรงอยู่ตลอดกาลนาน (ฉบับที่ ๒)

ประกาศให้สัตว์ทั้งหลายเหล่านี้ปลอดภัยจากการถูกฆ่า คือ นกแก้ว นกสาริกา หงส์ นก ฯลฯ ค้างคาว มดแดง ปลาไม่มีกระดูก ฯลฯ ปลากระเบน เต่าและกบ กระจ่าย กวาง วัวต้อน สัตว์ที่อาศัยหากินในเรือน แรต นกฟิราบ และบรรดาสัตว์สี่เท้าทั้งปวงที่ไม่ใช่สัตว์ใช้งาน และมีใช้สัตว์สำหรับบริโภค

แม่แพะ แม่แกะ และแม่หมู ที่กำลังท้องก็ดี กำลังให้นมก็ดี ไม่พึงถูกฆ่า ลูกอ่อนของสัตว์เหล่านั้นที่อายุไม่ถึง ๖ เดือน ก็ไม่พึงถูกฆ่า ไม่พึงต้อนไก่ ไม่พึงเผาเกลือที่มีสัตว์มีชีวิตอาศัยอยู่ ไม่พึงเผาป่าเพื่อการอันหาประโยชน์มิได้หรือเพื่อการทำลายสัตว์ ไม่พึงเลี้ยงชีวิตด้วยชีวิต

ไม่พึงฆ่าและขายปลา เนื่องในวันเพ็ญทางศาสนา คือวันขึ้น ๑๔ ค่ำ ขึ้น ๑๕ ค่ำ และแรม ๑ ค่ำ และในทุกวันอุโบสถเป็นการเสมอไป อนึ่งในวันดังกล่าว ไม่พึงฆ่าแม่เหล่าสัตว์ชนิดอื่นๆ ในป่าช้าและในเขตสงวนปลาของชาวประมง ไม่พึงต้อนสัตว์ ประทับตราม้าและโค ในวันสำคัญทางศาสนา (ฉบับที่ ๕)

แม้ตามถนนหนทาง ข้าฯ ก็ได้ให้ปลูกต้นไม้เพื่อเป็นร่มเงาให้แก่สัตว์ และมนุษย์ทั้งหลาย ให้ชุดบ่อน้ำทุกระยะ...ให้สร้างที่พักคนเดินทาง ให้สร้างอ่างเก็บน้ำจำนวนมากมายในที่ต่างๆ เพื่อการใช้สอยแห่งสัตว์และมนุษย์ทั้งหลาย (ฉบับที่ ๗)

จาริกศิลา ๑๔ ฉบับ เป็นการจาริกบนแผ่นหินตามภูเขา (Rock Edicts)

ไม่เพียงฆ่าสัตว์เพื่อบูชาบุญ,แต่ก่อนนี้โรงครัวหลวง สัตว์ได้ถูกฆ่าเพื่อทำเป็นอาหารวันละหลายแสนตัว ครั้นมาในบัดนี้ เมื่อธรรมโองการโปรดให้จาริกแล้ว สัตว์เพียง ๓ ตัวเท่านั้นที่ถูกฆ่า คือ นกยูง ๒ ตัว และเนื้อ ๑ ตัว ก็แลสัตว์ ๓ ตัวนี้ในกาลภายหน้า ก็จักไม่ถูกฆ่าอีกเลย (ฉบับที่ ๑)

แถลงว่าทั่วแคว้นแคว้นและดินแดนข้างเคียงให้สร้างโรงพยาบาลสำหรับคนและสัตว์ และให้หาสมุนไพรมาปลูกสำหรับคนและสัตว์ ให้ปลูกต้นไม้และชุดบ่อน้ำไว้ให้สัตว์และคนได้อาศัยใช้บริโภค (ฉบับที่ ๒)

จาริกเมื่ออภิเชกได้ ๑๒ ปี ย้าไม่ให้ฆ่าสัตว์ไม่เบียดเบียนสัตว์ ให้ปฏิบัติชอบต่อหมู่ญาติและสมณพราหมณ์ ให้พระราชโอรส นัคดา ปันดดา ส่งเสริมการปฏิบัติธรรม (ฉบับที่ ๔)

ในงานพิธีมงคลต่างๆ ให้ทำพิธีกรรมให้เป็นธรรมมงคล คือการปฏิบัติชอบต่อคนใช้และคนงาน การแสดงความเคารพนับถือครูอาจารย์ การสำรวมต่อสัตว์ทั้งหลาย การถวายทานแก่สมณพราหมณ์ (ฉบับที่ ๕)

(“จาริกอโคก” แปลโดย พระธรรมปิฎก ประยุทธ์ ปยุตโต, “ข้อสังเกตเกี่ยวกับจาริกอโคก” โดย ศ.ดร.อมร รักชาติย์ ราชบัณฑิต, เว็บบานธรรมจักร www.dhammadownload.com)

ข้อสรุปโดย เสฐียรพงษ์ วรรณปก “จากพระพุทธเจ้าถึงพระเจ้าอโศกมหาราช” ในด้านต่างๆ จากลายสือธรรมในศิลาจาริก....ด้านการปฏิบัติธรรม...การคุ้มครองสัตว์ งดเว้นจากการเบียดเบียนสัตว์ โดยเฉพาะให้เลิกการฆ่าสัตว์บูชาบุญอย่างเด็ดขาด พระองค์เองก็ทรงงดการเสวยเนื้อสัตว์ โดยค่อยๆ ลดการฆ่าสัตว์เป็นอาหารลงตามลำดับจนไม่มีการฆ่า และไม่มีการเสวยเนื้อสัตว์ต่อไป

โดยสรุปคือ ศิลาจารึกโกศกที่เกี่ยวกับกฎหมายห้ามทารุณสัตว์ ห้ามฆ่าสัตว์ ให้เมตตาสัตว์ ชุบบน้ำ ปลุกต้นไม้ ปลุกสมุนไพรรักษาโรค. ให้สัตว์มันคือสังคมมีชีวิตนั่นเอง ท่านพยายามสร้างสังคมที่ไม่เบียดเบียนขึ้นมาเป็นสังคมที่เอื้อเพื่อต่อศีลข้อ ๑ กลายเป็นรากฐานพฤติกรรมประเพณีที่มั่นคงแข็งแรงให้แก่ประเทศอินเดียจนเป็นประเทศมั่งคั่งร่ำรวยมาช้านานนับพันปี แม้ในศาสนาอื่นๆ ด้วย จนทุกวันนี้ประชากรอินเดียประมาณ ๔๐ % ก็ยังเป็นมั่งคั่งร่ำรวย

หลักกาลามสูตร อย่าเพิ่งปักใจเชื่อ ๑๐ อย่าง แต่สุดท้ายพระพุทธองค์สรุปให้พิจารณาตามนี้ (อง.ติก.๒๐/๕๐๕)

“เมื่อใด ท่านทั้งหลายพึงรู้ด้วยตนเองว่า ธรรมเหล่านี้เป็นกุศล ธรรมเหล่านี้ไม่มีโทษ ธรรมเหล่านี้ท่านผู้รู้สรรเสริญ ธรรมเหล่านี้ใครสมาทานให้บริบูรณ์แล้ว เป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อความสุข เมื่อนั้น ท่านทั้งหลายควรเข้าถึงธรรมเหล่านั้นอยู่”

คำถามน่าคิด

เมตตากรุณา คือกุศลหรือไม่ ? มีโทษหรือไม่ ? ผู้รู้สรรเสริญหรือไม่ ? เป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูลหรือเพื่อความสุขหรือไม่ ? การไม่ฆ่าสัตว์ การไม่เบียดเบียนสัตว์ การไม่เป็นเหตุปัจจัยให้สัตว์เจ็บทุกข์ทรมานตาย การไม่กินเนื้อสัตว์เพราะจิตเมตตากรุณาสงสาร ไม่อยากให้สัตว์ตายเพราะตนมีส่วนเกี่ยวข้อง เป็นกุศลหรือไม่ ? มีโทษหรือไม่ ? ผู้รู้สรรเสริญหรือไม่ ? เป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูลหรือเพื่อความสุขแก่ตนและผู้อื่นหรือไม่ ?

คนทั่วไปก่อนกินเจต้องคิดแล้วคิดอีกว่า มีประโยชน์อะไรคุณอะไร ข้อเสียอะไรโทษอะไร เป็นบุญหรือบาป กุศลหรืออกุศล เบียดเบียนหรือเกื้อกูลสัตว์หรือผู้อื่นหรือไม่ มีผลอะไรกระทบตนหรือคนข้างเคียง ทำแล้วตนเป็นสุขหรือทุกข์ กว่าจะตัดสินใจได้ต้องเกิด “มหากุศลจิต ญาณสัมปยุต” แน่นนอน เพราะเมื่อมีเมตตากรุณาสงสาร (อัปปมัญญาเจตสิก ๒) ก็ดำริที่จะ

ไม่เบียดเบียนหรือเป็นเหตุให้เบียดเบียน เกิดอภยาบาทวิตกและอวิหิงสา วิตก (อโทสเจตสิก) คือสัมมาสังกัปปะ เมื่อใคร่ครวญถึงคุณโทษประโยชน์ของการกระทำนี้ (ปัญญินทรีย์เจตสิก) จนมีศรัทธาเต็มที่แล้ว (สัทธาเจตสิก) จึงตัดสินใจกินใจ เมื่อจะกินต้องมีสติที่จะละเนื้อสัตว์ตามที่ตนเองตั้งใจไว้ (อธิฐานบารมี) ต้องพิจารณาอาหารว่าใช่เนื้อสัตว์หรือไม่ก่อนกิน (สติเจตสิก) ทั้งต้องฝึกหัดตัดใจเรื่องดิตรสชาติเนื้อสัตว์ในแต่ละมื้อ (อโลภเจตสิก) ก็ย่อมเป็นสัมมากรรมันตะแน่อน ในรายที่ประกอบอาชีพฆ่าสัตว์หรือค้าขายเนื้อสัตว์ ก็เลิกจากมิถนาอาชีวะมาเป็นสัมมาอาชีวะ (วิรตีเจตสิก) โสภณสาธารณเจตสิก ๑๙ ก็เกิดครบถ้วน ทั้งยังต้องมีความกล้าหาญในคุณธรรมนี้ เพราะต้องเจอแรงเสียดทานเสียดสีความไม่เข้าใจไม่เห็นด้วยจากคนข้างเคียงแน่อน มันไม่ใช่ง่ายๆ เลย

อตตานํ อุปมํ กร = พึงกระทำตนเป็นอุปมา = พึงเอาใจเขามาใส่ใจเรา = คิดและปฏิบัติต่อผู้อื่น ดังเช่นที่คิดและปฏิบัติต่อตนเอง

(คติพจน์ประจำ ม.มทิลล) ๑-

บุญวาทย์

(บทความนี้ เขียนในวาระเทศกาลกินเจ เพื่อต้องการให้เห็นเหตุผลความเป็นมาและความคิดความเชื่อของแต่ละฝ่ายตามที่มีอยู่จริงในสังคม ไม่ได้ตัดสินว่าฝ่ายใดผิดฝ่ายใดถูก เพื่อจะได้เคารพความเห็นซึ่งกันและกัน เพื่อความผาสุกของสังคม ใครทำอะไรแล้วคิดว่าถูกต้องชอบธรรมและสบายใจก็ทำไป แต่พระพุทธองค์ก็ทรงให้หลักกาลามสูตร ข้อที่ ๑๑ มาแล้ว อยู่ที่โยนิโสมนสิการของใครของมัน อนึ่ง การปฏิบัติธรรมที่จะให้ถึงความบริสุทธิ์สมบูรณ์ ต้องมีครบทั้งศีลสมาธิปัญญา ไม่ใช่ว่าปฏิบัติแค่รายละเอียดของเบญจศีลเบญจธรรมข้อที่หนึ่งประเด็นเดียวจะบรรลุธรรมได้) ๓๕๑-

หลักยุดิธรรมคือหลักการให้ความยุติธรรม ค้ำครองชีวิตสัตว์ทั้งหลาย โดยเที่ยงธรรมเสมอหน้ากันทั้งหมด ทั้งมนุษย์ทั้งดิรัจฉานทุกชนิด มิใช่บัญญัติด้วยลำเอียงเข้ากับมนุษย์ ว่ามนุษย์ควรจะฆ่าดิรัจฉานกินได้...

...แต่มนุษย์เรามีปกตินิสัยเข้ากับตัวด้วยอำนาจความโลภโกรธหลง จึงพอใจบัญญัติอะไรให้อนุโลมกับปกตินิสัย และอ้างปกตินิสัยอันมีกิเลสนี้แหละให้เป็นผู้ศักดิ์สิทธิ์ ที่บัญญัติให้มนุษย์มีสิทธิ์ตัดชีวิตดิรัจฉานเพื่อใช้เนื้อทำอาหารได้โดยไม่ผิด ทั้งเป็นการชอบธรรมด้วย

(มนุษย์ธรรม : สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช)

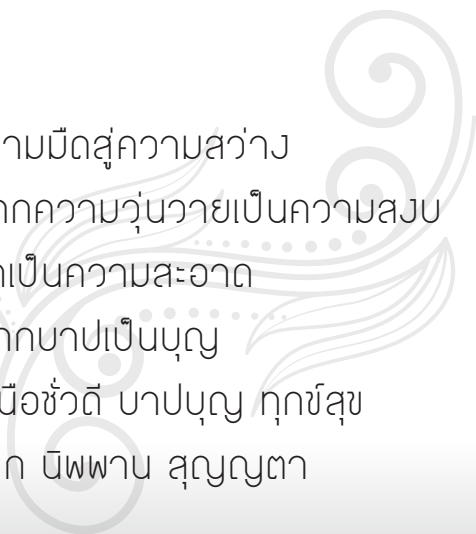

บทที่ ๔

วันพลิกโลก

วันที่พลิกโลกจากความมืดสู่ความสว่าง
จากความทุกข์เป็นความสุข จากความวุ่นวายเป็นความสงบ
จากความสับสนเป็นความสะอาด
จากชั่วเป็นดี จากบาปเป็นบุญ
และยิ่งกว่านั้น พลิกจนเหนือชั่วดี บาปบุญ ทุกข์สุข
เป็นโลกุตตระ เหนือโลก นิพพาน สุลลยตา

บทที่ ๔ วันพลิกโลก

มานบุชารำลึก

วันมาฆะจิตน้อม	บูชา
คำสั่งสอนพระศาสดา	เลิศล้ำ
สูงเหนือคำยิ่งกว่า	ปาฏิ- ทหารียไฉ
โอวาทปาติโมกข์ย่ำ	เสกสร้างพุทธา

รักอาตมาเหล่าพี่อง	ธรรมพลัดใจ
พึงเร่งรัดทำจิต	ชั่วไฉ
เต็มเต็มเพิ่มดีขัด	เจนเด่น บุรณโเฮย
พระสั่งสอนจิตสะอาดให้	ผ่องแผ้วถึงธรรม ๑๓

ปยุตนาโส

วันวิสาขบูชา

วันมหา นรฺรชเกิด ในโลกนี้
ปฐฺวี ลีโอนลัน สันนํไทร
ทรงประกาศ ว่าเลิศ กว่าใครใคร
ไม่เกิดใหม่ ขาติสุดท้าย เปล่งบั้นดี๑

วันพระพทุธ อุบัติ ในโลกนี้
จักรวาล รุจี สิริ๑๑
ทรงแสดง แสงธรรม แสงระพี๑
สามโลก๑๑ เป็นสรณะ พระเก๑ก๑

วันพระกาย ล่องลับ ตบลงแล้ว
สามดวงแก้ว ยังใส ไม่เลื่อมสุญ
พทุธ ธรรม สงฆ์ คงคำโลก คู่คำคุณ
คุณเพิ่มพูน ถึงกิจ พทุธกาล

วันวิสา- ขบูชา เวียนมาจบ
ขออนุบนบ มอบกายใจ เพื่อสืบสาน
พทุธธรรม ให้คงอยู่ ขั้วกาลนาน
ทูนไ้พาน ถวายแด่ พทุธองค์ ๑

รวมพุทธพจน์สำคัญวันวิสาขบูชา

เมื่อประสูติ ทรงบ้นล้อสีหนาทแปลงอัสภิวาจา (วาจาของอาจกล้าหาญ) ว่า “เราเป็นผู้เลิศกว่าชาวโลก, เราเป็นผู้เจริญที่สุดกว่าชาวโลก, เราเป็นผู้ประเสริฐที่สุดกว่าชาวโลก, ชาติของเรานี้เป็นชาติสุดท้าย บัดนี้ความเกิดอีกมิได้มี” (*อคโคทมสมิ โลกสส, เขฏโหมสมิ โลกสส, เสฏโหมสมิ โลกสส, อยมนฺติมา เม ชาติ, นตฺถิทานิ ปฺนพฺกโวติ*)

เมื่อตรัสรู้ ทรงเปล่งอุทานครั้งแรก (ปฐมพุทธวาจา) ชาติกาลาว่า “เมื่อเรายังไม่พบญาณ ได้เล่นท่องเที่ยวไปในสังสารเป็นอนกชาติ *อนกชาติสงสาริ สนาวิสสิ อนิพพิสสิ* แสวงหาอยู่ซึ่งนายช่างผู้ปลุกเร้า คือตัณหาผู้สร้างภพ การเกิดทุกคราวเป็นทุกข์รำไป *คหการํ คเวสนโต ทุกฺขา ชาติ ปฺนปฺปฺนํ* นี้แน่ะ นายช่างผู้ปลุกเร้า เรา รู้จักเจ้าเสียแล้ว เจ้าจะทำเรือนให้เราไม่ได้อีกต่อไป *คหการก ทิฏฺฐิสิ ปฺน เคหํ น กาทสิ* โครงเรือนทั้งหมดของเจ้าเราหักเสียแล้ว ยอดเรือนเราก็อ้อเสียแล้ว *สพฺพา เต ผาสฺสกา ภคฺคา คหฺภูมํ วิสงฺขตํ* จิตของเราถึงแล้วซึ่งสภาพที่อะไรปรุงแต่งไม่ได้อีกต่อไป มันได้ถึงแล้วซึ่งความสิ้นไปแห่งตัณหา (คือถึงนิพพาน) *วิสงฺขารคตํ จิตตํ ตณฺหาณํ ขยมฺขมฺคา*

เมื่อปรินิพพาน ตรัสปัจฉิมโอวาทว่า “ดูก่อนอานนท์ ธรรมและวินัยอันใด เราแสดงแล้ว บัญญัติแล้วแก่พวกเธอ ธรรมและวินัยอันนั้น จักเป็นศาสดาของพวกเธอ โดยกาลล่วงไปแห่งเรา” (*โย โว อานนฺท มยา ธมฺโม จ วินโย จ เทสิโต ปญฺญตฺโต โส โว มมจฺเจเนน สตฺถา*) ตรัสปัจฉิมวาจาว่า “สังขารทั้งหลาย ย่อมมีความเสื่อมสลายไปเป็นธรรมดา ท่านทั้งหลายจงทำหน้าที่ทั้งปวงอันเป็นประโยชน์ตน และประโยชน์ผู้อื่น ให้บริบูรณ์ด้วยความไม่ประมาทเถิด” (*วยธฺมฺมา สงฺขารา อปฺปมาเทน สมฺปาเทถ*) ๑๓

(หมายเหตุ บาลีใหญ่ สัมพันธ์ โลกุตส เป็น ฌฏฐิปปาทาน ใน อคฺโค ฌญฺโธ และ ฌญฺโธ เพราะเป็นการเปรียบเทียบ จึงแปลว่า “กว่า” ไม่ใช่ สามีสัมพันธ์แบบบาลีสนามหลวง, การแปลว่า ผู้เลิศแห่งโลก ผู้เจริญที่สุดแห่งโลก ผู้ประเสริฐที่สุดแห่งโลก จึงผิดหลักไวยากรณ์ของบาลีใหญ่; ฌญฺโธ, ฌญฺโธ มี “อิฏฺฐ” ปัจจัยของ “วิเสสคฺคหิต” ด้วย ซึ่งเป็นคุณศัพท์ชั้นอติวิเศษ (ชั้นสูงสุด) จึงต้องแปลออกมาว่า “ที่สุด” ด้วย)

อาสาฬหบูชารำลึก

ธรรมจักรเคลื่อน เลื่อนขึ้น ขึ้นวิมพา
ขึ้นคำรบ พุทธ-ธรรม-สงฆ์ ครบองค์สาม
อัญญาสิ โภญทัณฺเฑ โสธานาม
พุทธศาสน์ สดแสงงาม ยามดำเนิน

ปณิธาน สมประสงค์ องค์สัมพุทธ
รากแก้วผุด หยั่งลง เทพธรรมเจริญ
กระหึ่มทั้งจักรวาล มหาอาราธนา
พาอดีตเจติน ผู้พ้นทุกข์ สุขนิรันดร์

น้อมอุทิศ บาปบาป หมดมาพุทธ
เพริศพิศุทธิ สุตกรรณ ผ่าร่างสัตว์
ประโยชน์เพื่อ มหามัน ทนจนันต์
บันลือธรรม บาราศทุกข์ ปลุกวิญญาณ ๐

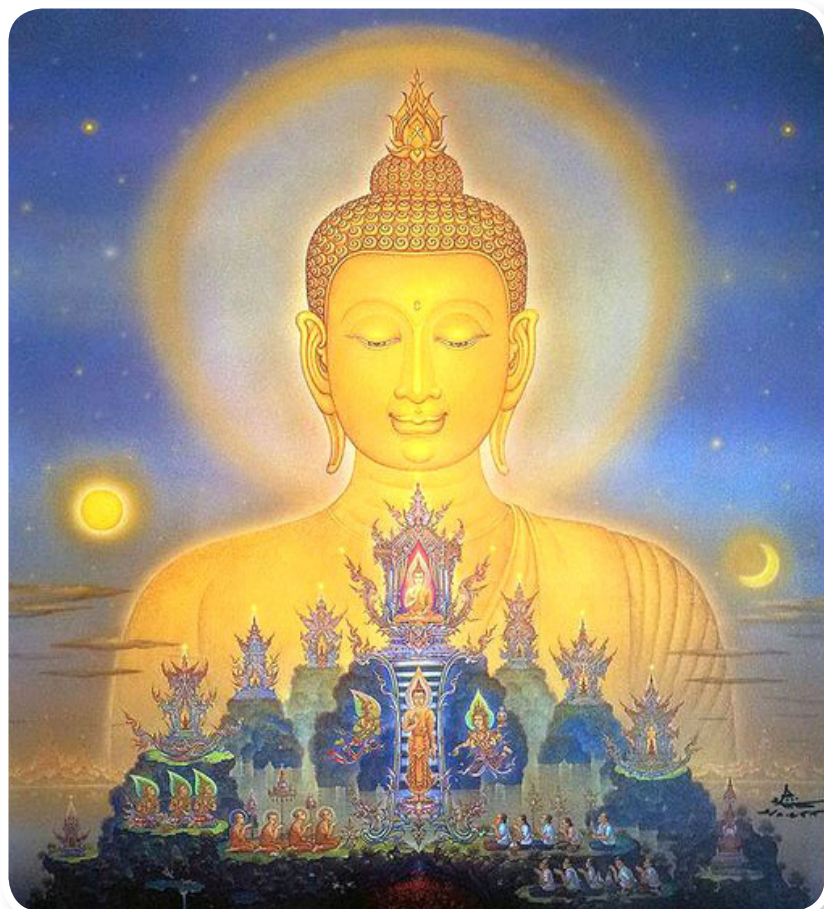
ธรรมจักรยาตรา

อาสน์พัทธนา	ธรรมจักรยาตรา
ศาสดาภักตย์ยังตั้งลง	
ปฐมเทศนาทรง	จำเพาะเจาะจง
แก้แค้นบัณเฑาะว์คดีย	
แสดงทางสายกลางนี้	ค่าควรชวนชี้
วิถีปฏิบัติเบรมเกษมสันต์	
ละกามสุขเทใจอัน	อธิกัสมรรค
บั้นเที่ยงเรงรมย์หลงไหล	
เลิกละมานเกินไ	เน้นขัดกายใจ
และให้ฝึกฝนตนดี	
ด้วยจริยมรรควิถี	สัมมาพัตติ
ความเห็นที่ปลูกปลูกตรง	
ความคิดจิตเจตน์จำนง	ชั่วบาปปลดปล่อย
มั่นคงทุกศัลลใจ	
อธิอาชีวะใจ	กายกรรมทำไป
หมั่นให้ละอาตปราศม	
พากเพียรเรียนรู้รู้ทัน	สติมีใส่อนน
ทุกปริมณฑลทวาร	

บริรักษ์ปกปักรักษา ทุกขณะกาล
ในฐานผู้เสวยละเอียดย
บางครั้งพลั้งพลาดผิดเพี้ยน รับพินิตินเสม
สติเบเลอกายวาทาใจ
กายเวทนาจิตธรรมใด อย่างงหลงใหล
ธรรมวิสัยให้ตี
รูปนามเกิดดับทันที เห็นชัดวิปัสสี
รู้ก็รู้ดับดับ
เมื่อมรรคสมทบครบองค์ สมังคิทร
สมาธิตรงลงต่อขณะนี้
พระโสดาบันพลันมี โสกาปฏิ
โสภีสีเสงสะเทือน
ไตรรัตน์จัตองค์สมเเค่สี จักรธรรมนำเเย่น
ล้างเเค่เย็นถ้อยมารพาอภัย
โลกจะสว่างพร่างใส ห้าพันปีไซ้
เพราะได้พบธรรมนำทาง ๐

นิพพานัน ปรนํ วทนฺติ พุทฺธา
พระพุทธรเจ้าท้าวหลายตรัสว่า “พระนิพพานเป็นธรรมอันยิ่ง”

โสดาปัตติผลประเสริฐกว่าความเป็นพระเจ้าจักรพรรดิในแผ่นดิน
กว่าการไปสู่สวรรค์ และกว่าความเป็นใหญ่ในโลกทั่วปวง ฯ

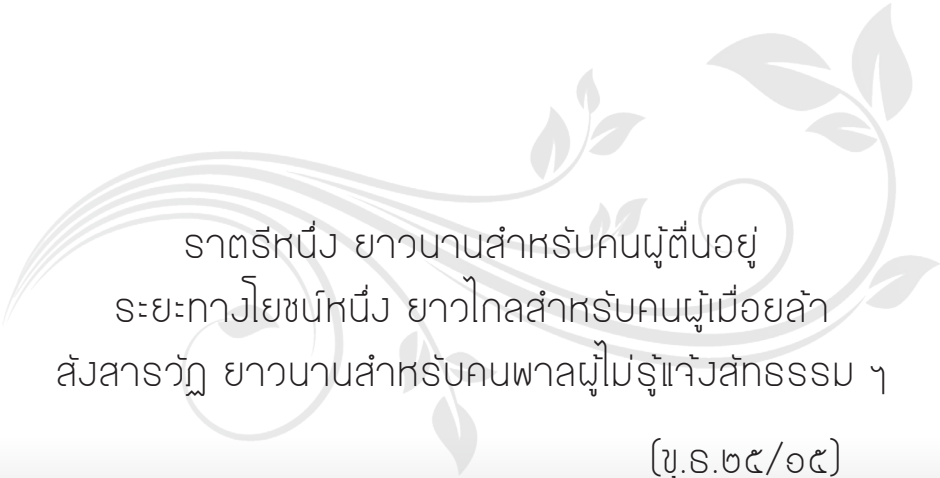
(จุ.ธ. ๒๕/๒๓)

บทที่ ๕

สังสารที่ฟ้าสังสาร

ราตรีหนึ่ง ยาวนานสำหรับคนผู้ตื่นอยู่
ระยะทางโชนหนึ่ง ยาวไกลสำหรับคนผู้เมื่อยล้า
สังสารวัฏ ยาวนานสำหรับคนพาลผู้ไม่รู้แจ้งสัจธรรม ฯ

(พ.ร.๒๕/๑๕)

บทที่ ๕ สัมผัสที่น่าสงสาร

ห้วงน้ำสงสาร

ห้องน้ำกว้าง เวียงร้าง สุดสายตา
ทับถมโถม โสกา อ้อมท้อมท้น
เหล่าสัตว์โถม อมทุกข์ เวียนว่ายวน
ยากจะพ้น งามห้องน้ำ คร่ำไถ่ภัย

ตำตเกิด ตายง่าย ในสงสาร
เงินเนนานา ทุกข์โศก สับดูสี
ไม่เจ็ดขาม ยามใจ ในวารี
แม้ทุกข์ปรี ก็เลี้ยงหลบ คนโลกธรรม

พุทธองค์ ทรงอุปติ เหนือห้วงนที
อริยสัจสี่ ชี้ทาง อย่างลึกล้ำ
มรรคองค์แปด ปฏิบัติ ชัดเจตนา
พ้นน้ำดำ ไตรศู โลกอุตร

พุทธองค์ ยืนเสง่า เหนือท้าวภพ
ตรัสกล่าวครบ กรรมลึกซึ้ง พึงสั่งสอน
เหล่ามนุษย์ สุดด้วยจอม สัมมัตถมรรณ
ฤกษ์จร ห้วงน้ำพิษ อวิชชา ฯ

ปทุมธานีโส

น้าสงสาร

วิฆเนศวรกรณอนันต์	น่านไกล
วิฆเนศวรกรณอนันต์	ขี้ดเสียด
เดียดเกิดดับดับไป	เพียงครู่
จิตหนึ่งคดเคี้ยว	เกี้ยวข้องอารมณ์

ฤาจะถมโลกนี้	อีกนาน
เพียงง่ายตามสายธาร	ปล่อยแล้ว
เทพสุวิภาวดี	จิตพร้อม ทะยานเอียง
ทุกขที่มีทางยังทแถม	บ่ร่วมเขตรระอา

อย่าเป็นเช่นนกน้อย	ไปเห็น ฟักกว้าง
ปลาเบิ่งผ่านน้ำเย็น	บริทัน
คนทุกขที่ถมไม่เห็น	ทุกขะ สัจจา
เพียงครู่ลบหลู่	ล่อลึงลึงหลอ

แมงเม่าตรงสู่เจ้า	กองไฟ
บ่บ่รู้ร้อนใด	หมกไหม้
หลงเพียงแต่แสงไฟ	สีเสิร์ท
แพ้วพ่ายเผาตนได้	เอ๋ยอ้างเทียมคน ๆ

สรรสาร:

เวลาคล้อยคลาเคลื่อน
 ชีพลดหดสั้นไป
 เกิดมาชาติหนึ่งนี้
 จิตใจแลกายา
 ไม่ควรปล่อยกาลล่วง
 จุดหมายปลายชีวิ
 ไหว่คว่ำไโล่หาสุข
 เพิ่มเติมอีกเท่าไร
 เงินทองกองเท่าเขา
 ชื่อเสียงเพียงคำลวง
 เกียรติยศไม่หมดหรือ
 กามสุขทุกเวลา
 ยามไร้เงินลาภยศ
 คนรักพรากจากที
 ยามพบสบปัญหา
 ชีวิตคิดเครียดพลัน
 จึงอย่าประมาทแล้ว
 อยากพ้นทุกข์ทั้งปวง

คืนวันเดือนผันผ่านไหล
 ความเสื่อมวัยไล่ตามมา
 โชคดีเจอพุทธศาสนา
 ภูมิปัญญายังพอมี
 หลงสิ่งลวงมากกว่านี้
 เกิดทั้งทีเพื่อสิ่งใด
 แล้วความทุกข์หมดสิ้นไหม
 จึงดับไฟทุกข์ทั้งปวง
 ฤดับเราร้อนลาล่วง
 ฤไม่ร่วงค้างฟากฟ้า
 ฤรำลือไรดำว้า
 สมปรารถนาฤทุกที
 สุขหายหดไปไหนนี้
 หรือยังมีสุขครบครัน
 ฤเริงร่าฤหรรรษ์
 สวรรค์ลุ่มตรมตรอมทรวง
 อย่าตลาดแคล้วโอกาสล่วง
 ต้องทะลวงอริยมรรค ฯ

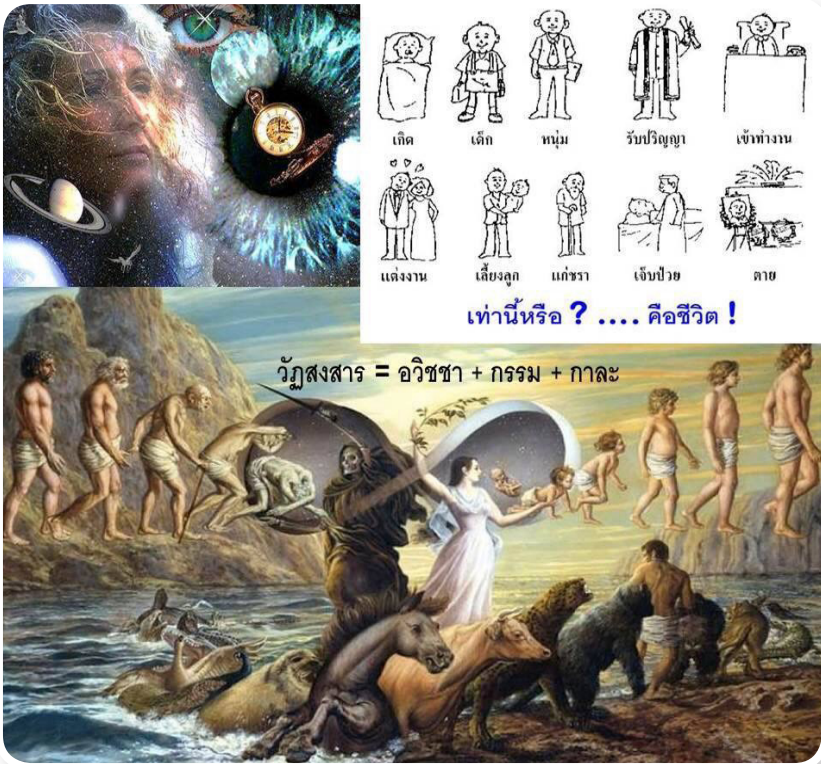
เวลา กับ ชีวิต

เวลา และ วารี
มีแต่ จะผ่านไป
ชีพลด หดสั้นไป
อายุ ไม่ยวดยืน
วัยเด็ก สุขสำราญ
วัยรุ่น วุ่นเรวรี่
วัยใหญ่ หาเลี้ยงชีพ
ครอบครัวย มัวประคอง
แก่แล้ว ยังลืมหัด
ไม่นาน เข้าป่าช้า
เวลา อีกน้อยนิด
สังสาร กันดารใด
อริยทรัพย์ จับติดตัว
เป็นทุน อาหารเลี้ยง
บุญบาป นานติดตัว
วิจิตร แลแพรวพราว
เกิดมา ชาตินี้แล้ว
ความตาย อาจเร็วด่วน
อย่าให้ เสียชาติเกิด
โมฆะ บุรุษไซ้

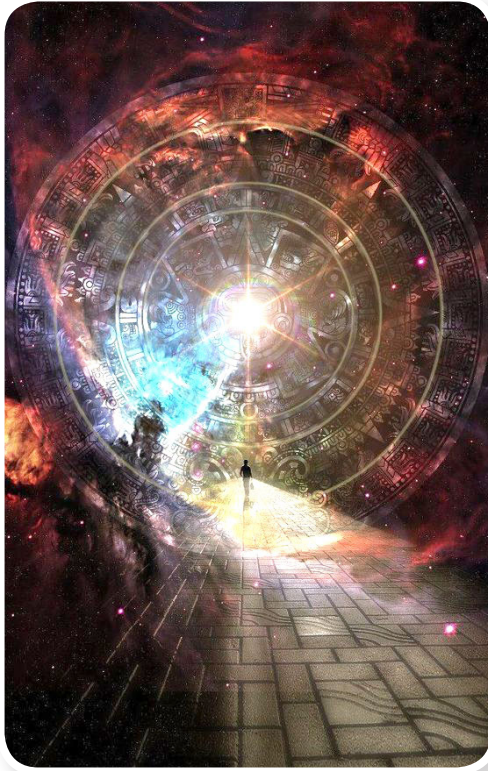
มีเคยมี จะคอยใคร
มิหยุดยั้ง มีย้อนคืน
วันและวัย ไม่อาจฝัน
กาลกีนกลืน ทุกนาที่
สนุกสนาน ไสสดี
แข็งแรงดี ใจคึกคะนอง
ต้องเร่งรีบ เพื่อปากท้อง
ทรัพย์สินต้อง ใช้เวลา
เพราะเมามัว โลภียา
อย่าครวญหา อดีตวัย
ใคร่ครวญคิด เดินทางไกล
เหลือเท่าไร ทุนเสบียง
นำไปทั่ว ชาติหน้าเคียง
กายใจเพียง ร่างชั่วคราว
วิบากพัว พันไกลยาว
เกินคิดคร่ำ คาคำนวณ
พึงแน่นแน่ว กุศลมวล
เกินประมวล ได้ตั้งใจ
พุทธองค์เปิด เผยความนัย
รีบเร็วไว เร่งความเพียร ฯ

กาลเวลาย่อมกลืนกินสรรพสิ่งรวมทั้งตัวมันเอง
 ชั้นทั้งห้าเป็นของหนักรื้อ บุคคลแต่ละเป็นผู้แบกของหนักพาไป
 ความเพียรเป็นสิ่งที่ต้องทำในวันนี้ ใครจะรู้ความตายแม้พรุ่งนี้

พุทธพจน์

วิญญูสงสาร = อวิชา + กรรม + กาละ

กาลไทล่ไกล ไปอีก หนึ่งวันแล้ว
โพธิ์ถูกแกว่ ทั้งสี่ใจ ไว้บ้างหรือ
บารมี ความดีสิบ หยิบติดถา
พอได้ถือ นำก้าว เข้านิพพาน

กาลนานแล้ว ลูกโพธิ์แกว่ เคยสัมผัสอัน
อย่างหนึ่งอัน จะอันใน ภัยอันตราย
พายุเกิดพายุ อย่างรังไร ต่อเนิ่นนาน
มัจจุมาร ไม่เคยมี ปราบใคร ๆ

๑.๐๐ น.

๑ ธ.ค. ๒๕๒๐

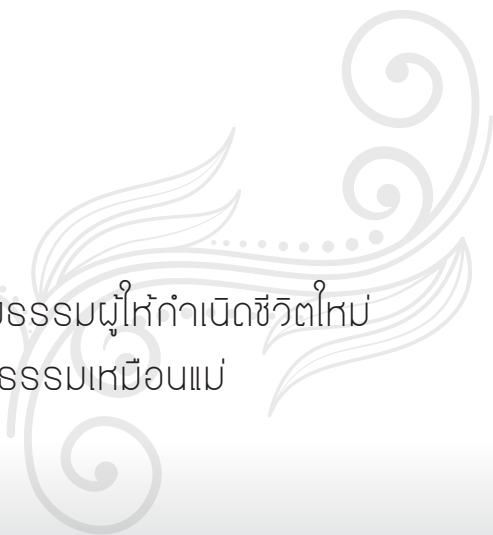

บทที่ ๖

“ พ่อแม่แม่ ” นักรักซึ้งรัก

พระพุทธรเจ้าเป็นพ่อท้าวธรรมผู้ให้กำเนิดชีวิตใหม่
น่านมคือพระธรรมเหมือนแม่

บทที่ ๖ “พ่อแม่แม่มี” นีลักษ์นัค

รำลึกพ่อ ๕ ธ.ค.

รำลึกถึงพ่อผู้

ตั้งแต่เล็กคำสอน

คำสอนสั่งการณย์

เสริมสร้างปกครองคุ้ม

รำลึกตามพ่อให้

มองพลกทรงเข้าใจ

จริกท่แดนไกล

จิตอย่างโพธิ์สัตย์ผู้

รำลึกศรีพระแท้

เผยแผ่ธรรมเณร

ชี้แจงแถมแสดงใจ

คือหมู่อรหันต์ผู้ (พึง)

รำลึกคุณพุทธเจ้า

ทรงเปี่ยมปัญญาญาณ

บริสุทธิ์ดุจแก้วบาน

สิ้นคำกรณณาพร้อ

มีคุณ

โอบอุ้ม

ใส่แผ่

ยากแก่ใครทาม

เฝ้าไทย

รับรู้

ถึงถิ่น พัฒนา

แผ่ถือนบารมี

พุทธไท

ทาบชี้

ใดเทิด แท้เทียม

พ่อแม่ทางธรรม

เหนือผ่าน สืบใด

ยังแล้ว

ใสสะอาด

พ่อแม่ชาติไหน ๆ

บุญวาโส

แด่เธอ.....ผู้ชื่อว่าแม่

(วันแม่ ๑๒ ส.ค.)

คือ ผู้สร้าง ผู้ประทาน สังขารนี้
คือ ผู้พลี เลือดเนื้อ เพื่อแม่ฉัน
คือ ผู้ให้อาหาร ธารน้ำใจ
คือ ผู้บัน คความรัก ถักเมตตา

คือ ผู้โอบ อ้อมกอด พลอดพะเนอ
คือ ผู้ทอ สายตาเยือก เปี่ยมคุณค่า
คือ น้ำเสียง อ่อนแอ่ย เพชรกรุณา
คือ จิตตา ใสใจฉัน อย่างมั่นคง

คือ ผู้สอน ผู้สั่ง ท่องให้รู้
คือ ผู้ชู เชิดให้เกิด ประเสริฐสุด
คือ ผู้ปลูก จิตวิญญาณ ทาบทาเมตตา
คือ ผู้สั่ง เจริญเต็มต่อ ก่อความงาม

คือ ครู หนักหนา ยิ่งกว่าครู
คือ พญ เลิศล้ำ ทำไถ่ถาม
คือ มิตรแท้ แน่กว่า ใครก็ตาม
คือ ความงาม เหนือคุณค่า กว่าสิ่งใด

คือ พรหมมี อัปมัญญา หาใดเปรียบ
คือ พระเจ้า เทียบสุดล้ำ กว่าองค์ไหน
คือ อรหันต์ เป็นขจรสุด ฟูกร้อนใจ
พระคุณใหญ่ ยิ่งแท้ คือแม่ฉัน ๆ

พระคุณแม่

วิบากกรรม.. นำเกิด ในโลกนี้

บุญร่วม.. มีผูกพัน ครรภ์แม่ฉัน

เลือดเนื้อแม่.. สร้างกายา ชุบชีวิตัน

น่านมแม่.. เลี้ยงฉันซ์ จวบฉันเยาว์

น้ำคำแม่.. พร่ำบ่น อบรมลูก

น้ำใจแม่.. ปลูกรัก ปลูกเมือเศร้า

น้ำเหงื่อแม่.. แม่เหนื่อย เมื่อยทนเอา

น้ำเงินแม่.. มีให้เรา ใช้ตามมี

แม่ธรณี.. ให้ที่ เหยียบอาศัย

แม่น้ำ.. ให้ดื่มอาบ ล้างขัดสี

แม่ลมไฟ.. ให้สบาย อุ่นซี้วี

แม่โพสพ.. นี้อิ่มโอษฐ์ โภชนโอชา

แม่แห่งชาติ.. ราชนี ศรีแผ่นดิน

ห้วงถวิล ไทยลำบาก ทุกข์ยากหนา

ร่วมกับ..พ่อ.. ก่อโครงการ งานพัฒนา

สร้างอาชีพ พลิกฟื้นป่า ลำธารดิน

แม่แห่งจิต วิญญาน.. ประทานพุทธ

ให้ตื่นรู้ ผุดเกิดพัน อบายสิ้น

แม่ศีล.. สอน.. พ่อปัญญา.. ส่องชีวิน

ให้ดวงจันต์ สร้างกุศล มรรคผลเจริญ ฯ

แม่พ่อกางจิตวิญญาน

พ่อแม่มี สัตว์หลายชนิด จิตยังรู้
บุญคุณอยู่ เลี้ยงรักษา สามัญเห็น
พุทธองค์ ตรัสลึกซึ้ง ถึงประเด็น
ความเป็นไป ภายใน จิตวิญญาน

พ่อแม่แห่ง ความประเสริฐ เกิดทางจิต
สัมมาทิฏฐิ- ฐิตี เป็นพื้นฐาน
ศีลคือแม่ ปัญญาพ่อ ก่อชัชวาล
อริยญาณ ผุดเกิดใหม่ ในทันที

องค์สัมพุทธ คือพ่อ ผู้ก่อเกิด
ธรรมประเสริฐ แม่คลอดใหม่ ในจิตวิถี
อริยผล บุคคลเกิด จากโลกีย์
ในร่างนี้ สู่โลกุตตร ผุดทันตา

มากันเกิด บุชาแม่ แลพ่อแท้
พลีดวงแด่ ปฏิบัติ ขัดตณหา
ด้วยโพชฌงค์ องค์เจ็ด อริยมัคคา
ไปจนกว่า จิตเกิดใหม่ ในสัทธรรม ๑

ปุลลวโส

อตฺถิ มาตา, อตฺถิ ปิตา, อตฺถิ สดฺดา โอบปาติกา.

สัมมาทิฐิที่ยังเป็นสาสวะ (โลกียสัมมาทิฐิ) ข้อที่ ๗ มารดามี, ๘ บิดามี,
๙ สัตว์ที่เป็นอุปปาติกะมี.

(มหาจิตตาริสกสูตร ม.อ. ๑๔/๒๕๗)

พระมหาปชาบดีโคตมีเถรีกล่าวว่า พระพุทธเจ้าเป็นพ่อทางธรรม
ผู้ให้กำเนิดชีวิตใหม่ น่านมคือพระธรรมเหมือนแม่

“ข้าแต่พระสุคต หม่อมฉันเคยเป็นมารดาเลี้ยงของพระองค์
ข้าแต่พระธีรเจ้า ส่วนพระองค์เป็นบิดาของหม่อมฉัน ข้าแต่พระโลกนาถ
พระองค์ทรงเป็นผู้ประทานความสุขที่เกิดจากพระสัทธรรม ข้าแต่พระโคตม
หม่อมฉันเป็นผู้ที่พระองค์ทรงให้เกิดแล้ว ข้าแต่พระสุคต พระรูปกาย
ของพระองค์นี้ อันหม่อมฉันเคยพุ่มพักให้เจริญเติบโตใหญ่แล้ว
ส่วนพระธรรมกายที่น่าผลิตเพลินของหม่อมฉัน อันพระองค์ทรงพุ่มพัก
ให้เจริญแล้ว พระองค์อันหม่อมฉันให้ตม้น่านม ซึ่งระงับความหิวได้
เพียงชั่วครู่ ส่วนหม่อมฉัน อันพระองค์ทรงให้ตม้น่านม คือพระธรรม
ซึ่งสงประงับได้แท้จริง

(มหาปชาบดีโคตมีเถรียาปทาน ขุ.อป. ๓๗/๑๕๗)

ในคัมภีร์ญาณโทย ธิรนาโดยพระพุทธโฆสจารย์เขียนว่า ในพรรษาที่ ๙
พระพุทธองค์ทรงแสดงธรรมแก่ภิกษุมาณพพร้อมบริวารที่ถามว่า
“ความเกี้ยวข้องของคนในโลกนี้ อะไรดีเป็นประเสริฐสุด” ตรัสตอบว่า
“พระพุทธเป็นแม่ พระธรรมเป็นพ่อ พระสงฆ์เป็นพี่ ครูผู้อบรมเป็นเพื่อน
ความอ่อนโยนเป็นเมีย”

[ญาณโทยปกรณ์ พิมพ์ในงานสมโภชพระพุทธชนบท
สมเด็จพระสังฆราช (ญาณมุนีมหาเถระ) วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร
พิมพ์ใหม่ ๒๕๖๑ โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ]

สารีบุตรเปรียบเหมือนแม่ผู้ให้กำเนิด โมคคัลลานะเปรียบเหมือนแม่เลี้ยง

พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสตั้งชื่อว่า ภิกษุท. ตถาคต อรหันตสัมมา
สัมพุทธเจ้า ได้ประกาศธรรมจักรอันยอดเยี่ยม.....ได้ทรงบอก แสดง บัญญัติ
แต่งตั้ง เปิดเผย จำแนก ทำให้ง่ายซึ่งอริยสัจ ๔ ภิกษุท. พวกเธอจงเสพ
จงคบสารีบุตร และโมคคัลลานะเถิด ทั้งสองรูปนี้เป็นบัณฑิตภิกษุ ผู้อนุเคราะห์
ผู้ร่วมประพาสพิพรมจรรย์ สารีบุตรเปรียบเหมือนมารดาผู้ให้กำเนิด

โมคคัลลานะเปรียบเหมือนมารดาผู้บำรุงเลี้ยงทารกที่เกิดแล้ว สารีบุตร
ย่อมแนะนำโสดาปัตติผล โมคคัลลานะ ย่อมแนะนำในผลชั้นสูง
(สกิทาคามี อนาคามี อรหัตต์) สารีบุตรย่อมสามารถบอก แสดง บัญญัติ
แต่งตั้ง เปิดเผย จำแนก ทำให้ง่ายซึ่งอริยสัจ ๔ ได้โดยพิสดาร

(สังจวิภังคสูตร ม.อ. ๑๔/๖๔๙)

มนุษย์บางจำพวก คือ โอปปาติกะ

ดูกรสารีบุตร โอปปาติกะกำเนิดเป็นไหน ? เทวดา สัตว์นรก
มนุษย์บางจำพวก และเปรตบางจำพวก นี้เราเรียกว่า โอปปาติกะกำเนิด
(กตมาจ สารีปุตต โอปปาติกาโยนิ เทวา เนรยิกา เอกจเจ จ มนุสสา เอกจเจ
จ วินิปาติกา อมฺ วุจจติ สารีปุตต โอปปาติกา โยนิ)

(กำเนิด ๔ ม.มูล. ๑๒/๑๖๙)

สัมมาทิฐิข้อ ๗ + ๘ + ๙ พ่อแม่สมสู่แบบโลกๆ กันแล้วเกิดลูก
ใครๆ ก็รู้ แม้บุญคุณพ่อแม่สามัญชนทั่วไปก็รู้ ไม่จำเป็นต้องถึงระดับ
พระสัพพัญญุตญาณของพระพุทธเจ้า ธรรมะที่พระพุทธองค์ตรัส
มักมีทั้งความสุขุมลึกซึ้ง (คมภีรา) เห็นได้ยาก (ทุทฺทสา) รู้ตามได้ยาก
(ทฺรฺนุโพธา) สงบ (สนฺตา) ประณีต (ปณฺีตา) คาคคะเนเดาไม่ได้
(อตฺถกฺวาวจฺรา) ละเอียดย (นิปฺญา) รู้ได้เฉพาะบัณฑิต (ปณฺฑิตเวทนียา)
(พรหมชาลสูตร ที.ส. ๙/๒๖) นัยแฝงที่ลึกซึ้งคือพ่อแม่ทางจิตวิญญาน
(สทิสุปจาร) ทำให้เกิดกัมมโยนิทางจิตวิญญานผุดเกิดขึ้นใหม่ทันที
(โอปปาติกโยนิ) ในร่างเดิม เป็นสัตตาโอปปาติกา คือ จิตเดิมตายจาก
โลกโลภียก็เกิดใหม่ในโลกโลกุตตระทันที ตายจากโลกียชาติเกิดใหม่
เป็นโลกุตตระชาติทันที ตายจากโลกียภูมิ เกิดใหม่ในโลกุตตระภูมิทันที
กลายเป็นอุบัติเทพ คือโสดาบัน สกิทาคามี อนาคามี อรหัตต์ ถ้าเป็นอรหัตต์
ก็คือวิสุทธิเทพ พระพุทธองค์คือพ่อ พระสัทธิธรรมคือแม่ หรือ แม่คือศีล
พ่อคือปัญญา ดังนั้นเรามายูชาพ่อแม่ตามนัยลึกลงนี้ด้วยการปฏิบัติบูชากันเถิด ฯ

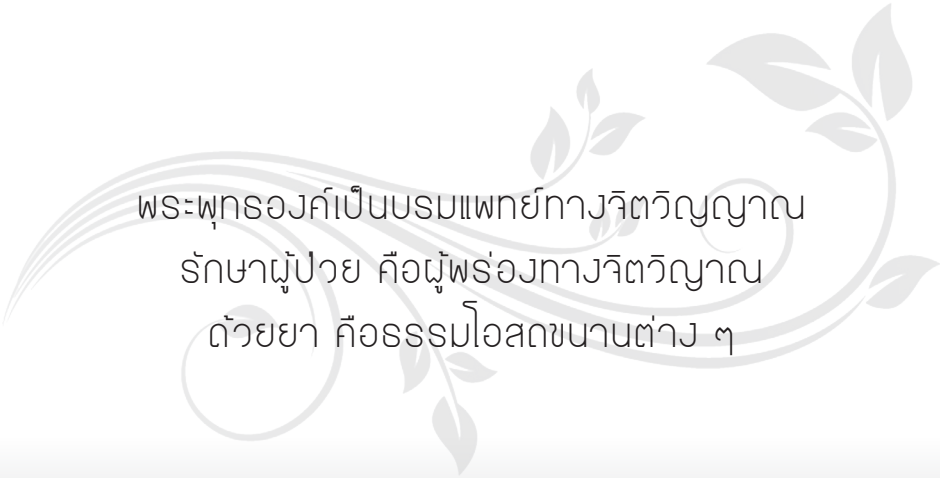

ปัญหาขอมมนุษย์ทุกวันนี้คือความพร้อมจิตวิญญาณ
และการแก้ไขปัญหาขอมมนุษย์ชาติคือการปฏิบัติทางจิตวิญญาณ
(ดาไลลามะ)

บทที่ ๗

ธรรมโอสถ

พระพุทธรองค์เป็นบรมแพทย์ทางจิตวิญญาณ
รักษาผู้ป่วย คือผู้พร่องทางจิตวิญญาณ
ด้วยยา คือธรรมโอสถขนานต่าง ๆ

บทที่ ๗ ธรรมโอสถ

สุภาโว

สุภาพ นั้นหรือ คือความสุข
ไม่มีทุกข์ ทางกาย ไร้ทุกข์จิต
หมดทุกข์ทาง วิญญาณ แม้ประมาณนิต
ไม่ข้องติด สิ่งใดใด ให้ราคน

รักษาโร- คาร้าย ด้วยธรรมะ
โรคโลภะ ด้วยทาน เจือจานสิน
โรคโทสะ ด้วยเมตตา การุณย์จินต์
โมหะสิ้น ด้วยภาวนา ปัญญาญาณ

คือธรรม โอสถ รตดวงจิต
รادل้างพิษ ปลิตปลง ส่งปหาน
เหล่าโรคฯ พยาธิ อริมาร
จิตสะอ้าน วิญญาณสะอาด ปราศทุกข์ภัย ๓

บุญวโส

พุทธวิธีรักษาสุขภาพ

ความเจ็บไข้ได้ป่วยมีทั้งทางร่างกายและจิตใจ สาเหตุอาจเกิดจาก **อตุ อาหาร จิต กรรม** อย่างใดอย่างหนึ่งหรือรวมๆ กัน **อตุ** เช่น โรคภูมิแพ้ หลอดลมอักเสบ มะเร็งปอด จากการสูดดมควันจากรูปเทียนบอญๆ ที่ตามวัดหลายแห่งชอบจุดกัน **อาหาร** เช่น กินหวานมันมากจนอ้วน เบาหวาน ไขมันสูง **จิต** เช่น เสียใจมากจนเครียด ประสาท บ้า **กรรม** เช่น เกิดมาพิการ หูหนวก ตาบอด แขนขาขาด ปัญญาอ่อน การทำตามคำสอนพุทธธรรม สามารถป้องกันรักษาโรคได้ตรงตามเหตุปัจจัย ได้หลายโรค การปฏิบัติตามคำสอนก็คือการกินยา (**ธรรมโอสถ**) เพื่อป้องกัน เหมือนฉีดวัคซีนเพิ่มภูมิคุ้มกันหรือตัดทอนสาเหตุ และรักษาบางโรคที่เกิดขึ้นแล้วได้ **ธรรมโอสถชุดแรก** ที่พระพุทธองค์มอบให้ คือ สอนเรื่องลดละอบายมุข ๖ และเบญจศีลเบญจธรรมให้เป็นพื้นฐานสำหรับทุกคน เรามาดูกันว่าแต่ละข้อมีประโยชน์ในการป้องกันรักษาโรคอะไรได้บ้าง

อบายมุขข้อที่ ๑ จดเสพของมีนเมา : ตรงกับศีลข้อที่ ๕ ป้องกันการเสพยาพิษ เกิดโรคนาจน - อดัดขาดแคลน, ป้องกันการทะเลาะวิวาท อันเนื่องจากความมีนเมาขาดสติ ซึ่งจะนำไปสู่การบาดเจ็บจากการตีรันฟันแทง อาจถึงชีวิต, จดบุหรี ทำให้ไม่ต้องเป็นโรคปากเหม็น สกปรก โรคแพ้อากาศ กล้องเสียง - หลอดลมอักเสบ โรคถุงลมโป่งพอง หอบหืด, ต้อกระจกจอตาเสื่อม, มะเร็งหลายระบบตั้งแต่ช่องปาก ระบบทางเดินหายใจ ทางเดินอาหาร ทางเดินปัสสาวะ และมะเร็งเม็ดเลือด เป็นต้น โรคกระเพาะอาหาร, เส้นเลือดตีบนำไปสู่โรคเส้นเลือดหัวใจตีบ โรคเส้นเลือดสมองตีบ - แตก โรคความดันสูง, โรคแก่เร็ว เป็นต้น แถมยังเพื่อแผ้วโรคไปยังคนใกล้เคียงด้วย (secondhand smoke); เลิกสุรา ทำให้ไม่ต้องเป็นโรคกระเพาะอาหาร ตับอักเสบ ตับแข็ง ตับอ่อนอักเสบ

โรคเมารถคลื่นโรครพิษสุราเรื้อรัง โรคเก๊าท์ เบาหวาน โรคเมะเร็งหลายระบบ โรคหัวใจ โรคประสาทกังวล หวาดระแวง ซึมเศร้า โรคสมองประสาทเสื่อม เป็นต้น ยาเสพติดของมีนเมา ล้วนทำให้สติปัญญาเสื่อมถอย บางอย่างทำให้เกิดสมองเสื่อมถอย เกิดประสาทหลอน เกิดโรคจิตได้

อบายมุขข้อที่ ๒ เทียบกลางคืน : ทำให้เสียทรัพย์ เป็นปากทางแห่งการเสพบุหรี่ยาและประพฤติดินในกาม ซึ่งเป็นการละเมิดศีลข้อ ๓ นำไปสู่โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์หลายชนิด เช่น หนองใน ท่อปัสสาวะอักเสบ ช่องคลอดอักเสบ ซิฟิลิส เอ็ดส์ ไวรัสตับอักเสบบี ภูมิคุ้มกันบกพร่อง เป็นต้น ทำให้เกิดโรคหวาดระแวงกันในครอบครัวจนครอบครัวแตกร้างได้ นำสู่โรคซึมเศร้า และลูกๆ เป็นเด็กมีปัญหา อาจถึงขั้นเผาบ้านฆ่าคู่กรณีฆ่าตนเอง

อบายมุขข้อที่ ๓ เทียบการละเล่น : ตรงกับศีลข้อที่ ๗ ในศีล ๘ เว้นจากการดูการละเล่นอันเป็นข้าศึกต่อกุศล ทำให้เสียเวลา ขบถองที่โทษไปที่นั้น เต้นรำเต้นกาที่โทษไปที่นั้น สมัยนี้ก็เช่น ดูฟุตบอลทางทีวีทั้งคืน จนอดหลับอดนอน ตาโหล ตื่นทำงานสาย ประสิทธิภาพงานเสีย สุขภาพโทรมหรือเอาแต่เล่นเกมคอมพิวเตอร์เสียสุขภาพ เคยมีข่าวติดเล่นเกมเพลินจนไม่กินไม่นอนถึงตาย แทนที่จะใช้เวลาศึกษาหาความรู้พัฒนาตนให้มีคุณภาพให้มีความสุขที่มีสาระแท้จริงมากขึ้น กลับใช้เวลาเพลิดเพลินไปกับการละเล่นในรูปแบบต่างๆ ที่ไร้ประโยชน์มากเกินไป เกิดโรคโมหะลุ่มหลงประมาทมัวเมาในความเป็นหนุ่มสาว ในความไม่มีโรค ในชีวิต จึงปล่อยโอกาสในการสร้างคุณงามความดีให้ผ่านไป และไม่ได้แบ่งเวลามาออกกำลังกายจริงๆ

อบายมุขข้อที่ ๔ เล่นการพนัน : เกิดโรคติดการพนัน ไม่เป็นอันทำมาหากินโดยสุจริต หวังเสี่ยงโชคเล็กๆ แล้งๆ โรคเครียดกลุ่มเมื่อแพ้เสียทรัพย์ นำสู่การทุจริตคดโกงคอร์รัปชันในอาชีพการงานและการลักขโมยเป็นโรคหิวไม่อิ่มไม่พอหรือโรคแปรททางจิตวิญญาณ

อบายมุขข้อที่ ๕ คบคนชั่วเป็นมิตร : ชักจูงให้เป็นนักเลงการพนัน
 นักเลงเจ้าชู้ นักเลงสุราของมีนเมาเสพติด นักเลงหัวไม้ทำความบาปเจ็บ
 ใสตนและผู้อื่น ชักจูงให้คดโกง ลักทรัพย์ ต่างนำสู่โรคต่างๆ

อธิบายमुखข้อที่ ๖ เกียรติร้านการทำงาน: โรคไข้เกียจใครๆ ก็รังเกียจ
อาจทำให้เกิดโรคยากจน กล้ามเนื้อลีบ ร่างกายอ่อนแอ หรือถ้ามีอันจะกิน
ก็กินๆ นอนๆ ทำให้เหนื่อยง่าย เกิดโรคอ้วน โรคการเผาผลาญผิดปกติ
(metabolic syndrome) ตามมา

ขาดเบญจศีลเบญจธรรมข้อ ๑ ชอบเบียดเบียนผู้อื่น - ฆ่าสัตว์
ขาดเมตตา จิตใจไม่สดชื่น หน้าตาไม่เบิกบาน ก่อศัตรู ชอบเพ่งโทษผู้อื่น
เกิดโรคหาวดระแวงง่าย การกินเนื้อสัตว์ที่เกิดจากการเบียดเบียนชีวิตผู้อื่น
ทำให้เกิดโรคมามากมายที่มากับเนื้อสัตว์ เช่น พยาธิ และแบคทีเรีย
โคเลสเตอรอลสูง อ้วน เก้าอี้ โรคหัวใจและหลอดเลือด โรคไข้วัดนก
โรควุ้นวุ้นหรือโรคเนื้อสมองพูน โรคทางเดินอาหารและระบบขับถ่าย
ความเสี่ยงทางมะเร็งหลายชนิด เบาหวาน โรคไต โรคตับ โรคปอดสูงขึ้น
เป็นต้น (ข้อมูลจาก *Mortality from different causes associated with
meat, heme iron, nitrates, and nitrites in the NIH-AARP
Diet and Health Study : British Medical Journal 2017; vol.357*)
เพราะสัตว์ก่อนตายมีความเครียดเจ็บปวดทรมานทรมานทรมานทรมานทรมาน
มีจิตอาฆาตพยาบาทสูง มีการหลั่งสารพิษในเลือดสูงมากอะดรีนาลิน
(adrenalin) นอร์อะดรีนาลิน (noradrenalin) คอร์ติโซล (cortisol)
สารเหล่านี้จะตกค้างในเนื้อสัตว์ที่ทานเข้าไป ชาวอเมริกันและยุโรป
จำนวนมากจึงลดละเลิกเนื้อสัตว์ หันมากินพืชผักผลไม้มากขึ้น (plant -
based diet) เพราะปัญหาสุขภาพ และเกิดจากความสงสารเมตตา
ถึงชั้นภุมรา เพราะเห็นความเชื่อมโยงของการกินกับการฆ่าการเบียดเบียน

ขาดเบญจศีลเบญจธรรมข้อ ๒ ชอบลักของผู้อื่น ไม่รู้จักพอ บางคนแม้มีทรัพย์มากก็ยังชอบทุจริตยักยอกของผู้อื่น เพราะความขาดแคลนทางจิตใจหรือป่วยทางใจ ความอยากได้ที่ไม่สามารถระงับได้เมื่อมีโอกาส เป็นโรคทางจิตวิญญาณ

ขาดเบญจศีลเบญจธรรมข้อ ๓ เกิดโรคทางเพศสัมพันธ์ บางคนติดกามมาก ขาดไม่ได้จนเข้าขั้นโรคจิต หรือวิปริตทางเพศ เช่น เสพกามในเพศเดียวกัน เสพกามในสัตว์ ในศพ หรือต้องก่ออาชญากรรม เช่น ข่มขืน

ขาดเบญจศีลเบญจธรรมข้อ ๔ โกหกจนเคยตัว เคยชิน จนคนไม่เชื่อถือ จนตนเป็นโรคหลงลืม สับสน จำไม่ได้ว่า พูดอะไรไปบ้าง รับปากอะไรไปบ้าง

ขาดเบญจศีลเบญจธรรมข้อ ๕ ขาดสติสัมปชัญญะ เกิดโรคทางอุบัติเหตุได้ง่าย เมาแล้วขับ ก่อภัยต่อผู้อื่น มึนเมา เพี้ยน บ้า โรคจิต โรคประสาท โรคสมองประสาทเสื่อม

ฉะนั้นแล้ว โรคทางกายและทางจิตวิญญาณหลายๆ โรค เราสามารถป้องกันรักษาได้ด้วยการปฏิบัติศีลธรรมขั้นพื้นฐาน ถ้าเราปฏิบัติสูงขึ้นให้สมดุลงามสมควร ถูกต้องแก่ธรรม ก็จะช่วยป้องกันรักษาโรคได้มากขึ้น เช่น อานิสงส์ ของ โภชเน มตตตณฺณตฺตา ความรู้ประมาณในการบริโภค หรือ เอกาสนโภชนํ การกินมื้อเดียว ๕ ข้อ มีความเจ็บป่วยน้อย (อุปปาพารตํ) ลำบากกายน้อย (อุปปาตงกตํ) เบากายเบาใจ (ลหุญฺจณํ) มีกำลัง (พลํ) อยู่อย่างผาสุก (ผาสฺสุวิหารํ) (กกฎปมสูตร ม.ม.๑๒/๒๖๕) ในพระไตรปิฎกก็มีตัวอย่างพระเจ้าปเสนทิโกศลสามารถรักษาโรคอ้วนมาได้แล้ว ปัจจุบันการแพทย์แผนใหม่ มีการทดลองหลายอย่างที่พบว่า การกินน้อยมีประโยชน์ และชีวิตยืนยาวกว่าการกินมาก เมื่อไม่นานนี้มีข่าวฮือฮาที่แพทย์ญี่ปุ่นยังหนุ่มสุขภาพแข็งแรงทั้งที่อายุมาก เพราะกินมื้อเดียว มีการอธิบายกลไกอย่างเป็นวิทยาศาสตร์การแพทย์ ฉะนั้น แม้แค่ศีลข้อ วิกาลโภชนา ก็ป้องกันรักษาได้หลายโรคแล้ว เหล่านี้

แค่อาณิสสทางด้านสุขภาพในชาตินี้เท่านั้น และเน้นด้านกายภาพเป็นสำคัญ ยังไม่พูดถึงอาณิสสลึกลับ ทางจิตวิญญาณและในชาติหน้า การปฏิบัติศีลและธรรมมีข้อดีหลายอย่างที่เรอาจมองข้ามไป จึงไม่ควรรีรอสิ่งที่จะศึกษาและปฏิบัติ

(ข้อมูลต่อไปนี้เป็นมาจากหนังสือ “ยิ่งหิวยิ่งสุขภาพดี” แปลจากภาษาญี่ปุ่น ซึ่งผู้เขียนคือนายแพทย์โยชิ โนะริ นะงุโม)

หมอค้นพบวิธีการลดน้ำหนักด้วยการทานเหลืวันละมื้อ เขาเล่าว่า มนุษย์ในอดีตไม่ได้มีกินอุดมสมบูรณ์ คือกินสามมื้อเหมือนปัจจุบันนี้ ในอดีตเราได้กินวันละมื้อก็บุญแล้ว ดังนั้น ร่างกายเราจึงมีภูมิคุ้มกัน ในตัวเอง เมื่อเราหิวไม่มีกินเราจะมีอินที่ชื่อ เซอร์ทูอิน (Sirtuin) ออกมาซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอต่างๆ ภายในร่างกาย ในขณะที่เดียวกัน ร่างกายก็จะผลิต Growth Hormone ออกมา ซึ่ง Hormone นี้ทำให้เรากลับเป็นหนุ่มสาวมากขึ้น ซึ่งเป็นกระบวนการเพื่อการอยู่รอด.....จากการทดลองกับสัตว์หลายชนิดพบว่า เมื่อลดปริมาณอาหารลง ๔๐ % จะทำให้อายุยืนขึ้น ๑.๕ เท่า ทว่ายีนนี้จะมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อมีเงื่อนไขบางประการ นั่นคือ “ความหิว” トラบใดที่ท้องไม่ร้องจ๊อกเพราะหิว ยีนนี้ก็จะไม่ทำงาน ดังนั้น การกินอาหารทั้งที่ยังไม่หิวจึงหมายถึงการมีของติดอยู่กับตัวแต่ไม่ใช่ให้เป็นประโยชน์ มาทำให้ท้องร้องจ๊อกด้วยการกินอาหารวันละมื้อดีกว่า แล้วยีนเซอร์ทูอินนี้จะช่วยสแกนยีนในร่างกายอย่างรวดเร็ว พร้อมทั้งค่อยๆ ฟื้นฟูส่วนที่เสียหาย กล่าวกันว่าความแก่ชราและโรคมะเร็งก็มีสาเหตุมาจากความผิดปกติของยีน ดังนั้นเราสามารถทำให้กลับเป็นหนุ่มสาว และป้องกันโรคมะเร็งด้วยการกินอาหารวันละมื้อ ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อหิวแล้วอาหารยังตกไม่ถึงท้อง ร่างกายจะนำไขมันที่สะสมไว้ในช่องท้องมาเปลี่ยนเป็นสารอาหาร ทำให้หน้าท้องแบนราบ

บุหรี-ยาพิช ไม่ใช่โอสถ

โยมถามปัญหาน่าคิด

สูบบุหรี สูบทำไม ใครตอบได้
โปรดตอบให้ หายพะวง สิ้นสงสัย
สูบเป็นยา สิ่งจำเป็น สูบเล่นไฟ
หรือสูบให้ อิมเอมโอะษฐ์ โกชนา
หรือสูบเพราะ เสพติด จิตฟ่ายแพ้
เป็นทาสแก่ ความยากเพิ่ม เต็มตัณหา
หรือสูบเพราะ สังคม นิยมพา
เป็นปัญหา น่าคิด พินิจเอย ฯ

โยมคนหนึ่ง

พระตอบ

สูบบุหรี เพราะงั้ ตามสังคม
เสพอารมณ์ กลิ่นรสเหม็น ไม่สดใส
ฝืนเสพจน อร่อย รสเหลือใจ
กลิ่นหอมไหม้ จับจิต ติดเวทนา
เมื่อไม่เสพ หงุดหงิด จิตงุ่นง่าน
เพาะสันดาน อดอยาก กามตัณหา
ทั้งเสียเงิน เสียสุขภาพ เสียธรรมา
ศีลข้อห้า ยาเสพติด พังคิดเอย ฯ

พระลีลลวโร

เพลงโลกสัจธรรม

วงบัวเหลียง

(อ่านกลอนนำ)...

โลกภายนอกกว้างไกลใครใครรู้ โลกภายในลึกซึ่งอยู่รู้บ้างไหม
จะมองโลกภายนอกมองออกไป จะมองโลกภายในให้มองเห็น

(ร้องหมู่ชาย-หญิง)... บินไปในท้องหล้า พากฟ้าแห่งสัจธรรม
ความจริงเป็นสิ่งขึ้นนำ สู่ความล้าลึกในดวงใจ

(ชาย)... โลกภายนอกเธอคงรู้ เรียนอยู่ทุกวันใช้ใหม่
เรียนออกนอกตัวกว้างไกล แต่ทำไมยังทุกข์เหลือทน

(หญิง)... โลกภายในลึกซึ่งอยู่ เธอรู้้อยู่บ้างไหม
นำเรียนพากเพียรสนใจ สิ่งภายในหรือคือสัจธรรม

(ชาย ถาม)... เอ๊ะ ! สัจธรรมนั้นอยู่แห่งไหน ค้นไปจนสุดกำลัง

(หญิง ตอบ)... สัจธรรมที่เธอเฝห้วง จะบอกให้ฟังคิดดูให้ดี
สัจจะนั้นละความจริง เป็นสิ่งไม่เปลี่ยนแปลงผัน
ธรรมชาติคือสรรพสิ่งอัน ที่แปรผันตามเหตุปัจจัย
สัจธรรมนี้คงมีอยู่ ไม่รู้จักกาลสมัย
อยู่ตามธรรมชาติตื่นดาดไป แต่ทำไมไม่รู้ความจริง
เพราะสิ่งนี้มีในตัว อย่างมิคว้นออกนอกไกล
เข้าซึ่งถึงสัจภายใน สิ้นสงสัยสัจภายนอกเอง

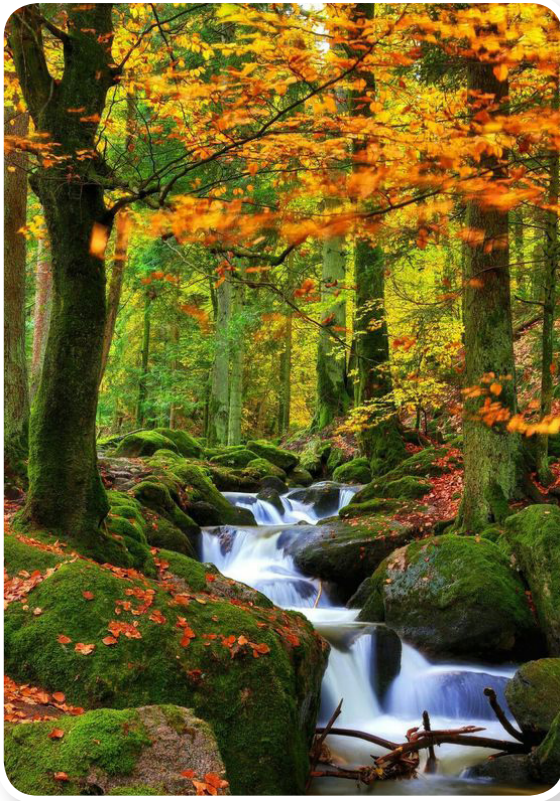
(หมู่ชาย-หญิง)... บินไปให้พ้นหล้า ธรรมาส่องขึ้นนำ
นกน้อยบินสู่สัจธรรม สู่ความล้าลึกในชีวิต

คำร้อง-ทำนอง โดย มุ่งแมน

เชิญฟัง “เพลงโลกสัจธรรม วงบัวเหลียง” ที่ยูทูป

เย ธมมา เหตุปฺปภาว ยสฺส เหตุํ ตถาคโธ
เตสญจ โย นิโรธो จ เอวํ วาที มหาสมณโณ ฯ

ธรรมทั้งหลายเหล่าใดเกิดแต่เหตุ
พระตถาคตเจ้าทรงแสดงเหตุแห่งธรรมเหล่านั้น
และความดับแห่งเหตุของธรรมทั้งหลายเหล่านั้น
พระมหาสมณเจ้ามีปกติทรงสั่งสอนอย่างนี้ ฯ

“ธรรมชาติ” สะอาดขึ้น น่ารื่นรมย์
ไร้ประสม ประด้าง แห่งมนุษย์
“ธรรม” ไร้ชาติ สะอาดล้นต์ ชันธุวิสุทธิ
พุทธะผุด ไร้ประด้าง แห่งอวิชชา ฯ

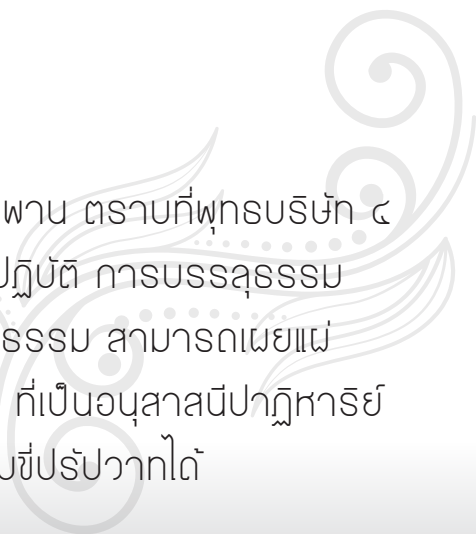

บทที่ ๘

เหตุการณ์พุทธ

พระพุทธองค์จะยังไม่ปรินิพพาน ตราบที่พุทธบริษัท ๔
ยังไม่มีการศึกษา การปฏิบัติ การบรรลุนิพพาน
เป็นผู้ทรงจำรักษาพระธรรม สามารถเผยแพร่
แสดงธรรม อธิบายธรรม ที่เป็นอนุสาสนีปาฏิหาริย์
และสามารถซ่อมแซมปรปวาทได้

บทที่ ๘ เหตุการณ์พุทธ

ภัยต่อพุทธศาสนา

ชาวพุทธกำลังเผชิญภัยหลายอย่างทั้งที่ก่อเองและคนอื่นก่อ ทั้งรู้ตัวและไม่รู้ตัว บางคนตื่นตัว บางคนเฉยเมย ขอแบ่งเหตุโดยรวมเป็น ๕ ประการ

๑. ภัยจากความประพฤติเหลวแหลกในสังคมสงฆ์เอง
๒. ภัยจากลัทธิศาสนาอื่น
๓. ภัยจากลัทธิการเมือง
๔. ภัยจากลัทธิวัตถุนิยม - บริโภคนิยม
๕. ภัยจากการปลอมบวช

ในที่นี้จะกล่าวเฉพาะภัยข้อที่ ๑ - ๒

ข้อที่ ๑. คือภัยภายในพุทธบริษัทเอง ที่พระพุทธรองค์ทรงเน้นย้ำให้
ความสำคัญอันดับแรก และมีความเชื่อมโยงต่อเนื่องไปถึงภัยข้อที่ ๒ ซึ่งอาจ
มีส่วนเชื่อมถึงข้อ ๓ ด้วย ดังจะยกพุทธพจน์หลายตอนมากล่าวถึงต่อไป

มูลเหตุสี่ธรรมเลอะเลือน

มูลเหตุสี่ประการเหล่านี้ ที่ทำให้พระสี่ธรรมเลอะเลือนจนเสื่อมสูญไป คือ ภิกษุท.

๑. เล่าเรียนสูตร อันถือกันมาผิด ด้วยบท พยัญชนะที่ใช้กันผิด เมื่อบทและพยัญชนะใช้กันผิดแล้ว แม้ความหมายก็มีนัยอันคลาดเคลื่อน.

๒. พวกภิกษุเป็นคนว่ายาก ประกอบด้วยเหตุ ที่ทำให้เป็นคนว่ายาก ไม่อดทน ไม่ยอมรับคำตักเตือนด้วยความเคารพหนักแน่น

๓. พวกภิกษุเหล่าใด เป็นพหูสูตร คล่องแคล่วในหลักพระพุทธวจนะ ทรงธรรม ทรงวินัย ทรงมาติกา (แม่บท) ภิกษุเหล่านั้นไม่ได้เอาใจใส่บอก สอนใจความแห่งสูตรทั้งหลายแก่คนอื่นๆ เมื่อท่านเหล่านั้นล่วงลับดับไป สูตรทั้งหลาย ก็เลยขาดผู้เป็นมูลราก (อาจารย์) ไม่มีที่อาศัยสืบไป

๔. พวกภิกษุชั้นเถระ เป็นผู้มักมาก ทำการสะสมบริวาร (เครื่องอุปโภค - บริโภค ลาภ เงินทอง) ประพดื่อย่อหย่อนในไตรสิกขา มีจิตต่ำด้วยอำนาจแห่งนิรวณ ไม่เหลียวแลในกิจแห่งวิเวกธรรม ไม่ปรารภความเพียร เพื่อถึงสิ่งที่ยังไม่ถึง เพื่อบรรลุสิ่งที่ยังไม่บรรลุ เพื่อทำให้แจ้งในสิ่งที่ยังไม่ทำให้แจ้ง ผู้บวชในภายหลัง ได้เห็นพวกเถระเหล่านั้น ทำแบบแผนเช่นนั้นไว้ ก็ถือเอาไปเป็นแบบอย่าง จึงทำให้เป็นผู้มักมาก ทำการสะสมบริวารบ้าง ประพดื่อย่อหย่อนในไตรสิกขา มีจิตต่ำด้วยอำนาจแห่งนิรวณ ไม่เหลียวแลในกิจแห่งวิเวกธรรม ไม่ปรารภความเพียร เพื่อถึงสิ่งที่ยังไม่ถึง เพื่อบรรลุสิ่งที่ยังไม่บรรลุ เพื่อทำให้แจ้งในสิ่งที่ยังไม่ทำให้แจ้ง ตามกันสืบไป

(สุตตวินยสูตร อง.จตุกก. ๒๑/๑๖๐)

ในอีกที่ “**สัทธัมมสัมโมสสูตรที่ ๓**” มีความทำนองเดียวกัน ต่างกันที่มีเพิ่มข้อ ๕ คือ ๕. สงฆ์แตกแยกกัน จึงมีการด่ากัน บริภาษกัน ใส่ร้ายกัน ทอดทิ้งกัน หมู่คนที่ยังไม่เลื่อมใส ก็ไม่เลื่อมใส ที่เลื่อมใสก็กลายเป็นอื่น

(ตติยสัทธัมมสัมโมสสูตร อง.ปญจก. ๒๒/๑๕๖)

พุทธศาสนาเสื่อมสูญหายด้วยเหตุ ๕ อย่าง คือ ภิกษุ ท.

๑. ไม่ฟังธรรมโดยเคารพ
๒. ไม่เรียนธรรมโดยเคารพ
๓. ไม่ทรงจำธรรมโดยเคารพ
๔. ไม่พิจารณาใคร่ครวญอรรถแห่งธรรมที่ทรงจำไว้โดยเคารพ
๕. ไม่ยอมปฏิบัติธรรมตามที่ตนเข้าใจแล้วโดยเคารพ

(ปฐมสังฆมัตถกัมมัฏฐสูตร อง.ปญจก. ๒๒/๑๕๔)

พุทธศาสนาเสื่อมสูญหายด้วยเหตุ ๕ อย่าง คือ ภิกษุ ท.

๑. ย่อมไม่เล่าเรียนธรรม คือ สุตตะ เคยยะ เวยยาकरणะ คาถา อุทาน อิติวุตตกะ ชาดก อัပ္พภูตธรรม เวทัลละ นี้
๒. ย่อมไม่แสดงธรรมตามที่ได้ฟังมา ตามที่ได้เล่าเรียนมาแก่ผู้อื่นโดยพิสดาร
๓. ย่อมไม่บอกธรรมตามที่ได้ฟังมา ตามที่ได้เล่าเรียนมาแก่ผู้อื่นโดยพิสดาร
๔. ย่อมไม่ทำการสาธยายธรรมตามที่ได้ฟังมา ตามที่ได้เล่าเรียนมาแก่ผู้อื่นโดยพิสดาร
๕. ย่อมไม่ตรึกตรอง ไม่เพ่งดูด้วยใจ ซึ่งธรรมตามที่ได้ฟังมา ตามที่ได้เล่าเรียนมาโดยพิสดาร

(ทุติยสังฆมัตถกัมมัฏฐสูตร อง.ปญจก. ๒๒/๑๕๕)

เหตุปัจจัย ที่ทำให้พระสังฆธรรมดำรงอยู่ไม่นาน

หลังจากที่พระพุทธองค์ปรินิพพานแล้ว พระพุทธองค์ตรัสตอบคำถามพระกิมพิละ ดังนี้ว่า คือ พวกภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ในธรรมวินัยนี้ เป็นผู้ที่

๑. ไม่มีความเคารพ ไม่มีความยำเกรงในพระศาสดา ๒. ฯ ... ในพระธรรม
๓. ฯ ... ในพระสงฆ์ ๔. ฯ ... ในสิกขาบท ๕. ฯ ... ซึ่งกันและกัน

(กิมพิลสูตร อง.ปญจก. ๒๒/๒๐๑)

- ในอีกที่ มีความทำนองเดียวกัน ต่างกันที่ข้อ ๕ และมีเพิ่มข้อ ๖ คือ
๕. ไม่มีความเคารพ ไม่มีความยำเกรงในความไม่ประมาท
 ๖. ไม่มีความเคารพ ไม่มีความยำเกรงในปฏิสันถาร

(กิมมิลสูตร อัง.ฉก.๒๒/๓๑๑)

ปัจจุบัน เราเห็นข่าวพระประพฤติดีเสื่อมเสียเป็นระยะๆ นี่ก็ต้องยอมรับว่า มีเรื่องเช่นนี้เกิดขึ้นจริง การยอมรับ คือเบื้องต้นของการหาทางแก้ไขปรับปรุงพัฒนาตัวเองของสังคมสงฆ์ ทุกวันนี้ที่สงฆ์ยังอยู่ได้ เพราะเรามีต้นทุนทางพุทธศาสนาที่บรรพบุรุษสร้างไว้สูงมาก วัฒนธรรมพุทธผสมผสานอยู่ในชีวิตประจำวัน ตั้งแต่เกิดจนตายมายาวนานแล้ว และปัจจุบันยังพอมีสงฆ์สุปฏิปันโน อุชุปฏิปันโน ญายปฏิปันโนอยู่บ้าง อีกทั้งคำสอนเชิงปัญญาทำให้ชาวพุทธส่วนหนึ่งรู้จักแยกแยะความผิดชั่วส่วนตัวของสมมุติสงฆ์กับคำสอนได้ ความเสื่อมศรัทธาหรือวิกฤติยังจำกัดเฉพาะในพระบางกลุ่ม บางคณะบางคนเท่านั้น แต่ก็ถือว่าเสื่อมมากทีเดียว ดังจะเห็นการด่าว่าพระมากขึ้น การเกรงอกเกรงใจแสดงความเคารพพระน้อยลงอย่างชัดเจน อันนี้พระเราทำตัวเอง สร้างภัยภายในเอง ถ้าเรายังประมาทไม่พัฒนาปรับปรุงกฎระเบียบการปกครองสงฆ์ให้สอดคล้องกับพระธรรมวินัยมากกว่านี้ ไม่บริหารจัดการการดูแลกดดันความประพฤติพระ รวมทั้งไม่เลิกการปกป้องพระที่ผิดธรรมวินัยที่เป็นพวกเดียวกัน ไม่ปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนพระ มีแต่เน้นเรื่องวัตถุก่อสร้าง - เครื่องรางของขลัง - วัตถุมงคล หรือหาลาภยศสักการะยศช้างขุนนางพระเกินไป ไม่รู้จักปฏิรูปวงการสงฆ์ ยังคิดว่าของที่ทำอยู่ทุกวันนี้ดีอยู่แล้ว ก็จะมีเสื่อมมากขึ้นอีกแน่นอน เมื่อภายในเสื่อมอ่อนแอภัยภายนอกก็รุกล้ำเข้าเติมได้ง่ายมาก

ขณะนี้ภัยเฉพาะหน้า ที่น่าเป็นห่วง และต้องเฝ้าระวังดูสถานการณ์มากที่สุดอีกอย่าง ๑ คือภัยจากลัทธิศาสนาอื่น แต่จะอย่างไรก็ตาม ไม่ว่าภัยพระพุทธศาสนาด้านไหน จะมีลักษณะอย่างไร ถ้าหากในตัวพระพุทธศาสนา

คือ องค์การทางพระพุทธศาสนา และตัวพุทธบริษัทเอง มีความเข้มแข็ง มีศักยภาพที่จะปกป้องรักษาพระพุทธศาสนาได้ ภัยพระพุทธศาสนาในด้านใดที่ถ้าโลกเข้ามา ก็สามารถที่จะแก้ไขได้ แต่ถ้ามีความอ่อนแอ ไม่เข้มแข็ง แม้ภัยภายนอกจะมีเพียงเล็กน้อยก็ตาม ตัวพระพุทธศาสนาเองก็อาจจะอยู่ไม่ได้

ปัญหาจากศาสนาอิสลามบางกลุ่มที่รุกรานมากถึงขนาดนี้ อย่างที่มีข่าว ก็เพราะทั้งองค์การบริหารสงฆ์ พระ และพุทธศาสนิกชนเสื่อม อ่อนแอ มากนั่นเอง โดยเฉพาะฝ่ายบริหารปกครองประเทศนักการเมืองชาวพุทธที่ยัง ประมาทไม่สนใจ และอาจมองว่าไม่เป็นภัย แล้วยังให้สิทธิพิเศษทางกฎหมาย แก่ความเชื่อทางศาสนาอิสลาม จนอยู่นอกเหนือกฎหมายที่ใช้บังคับคนไทย ทั่วไปในศาสนาอื่นๆ จนสามารถดุดกลืน เบียดไล่พุทธ และวัฒนธรรมไทย ดั้งเดิมไปเรื่อยๆ โดยไม่ทันรู้ตัว

ถ้าหากจะอุปมาไปแล้ว พระพุทธศาสนาก็มีลักษณะเหมือนกับ ต้นไม้ใหญ่ต้นหนึ่ง ภัยพุทธศาสนาจากภายนอก คือจากลัทธิศาสนาอื่น จากการเมืองการปกครอง จากลัทธิบริโภคนิยม ก็เหมือนกับลมพายุที่พัดมา แรงบ้าง เบาบ้าง อาจทำให้ต้นไม้ใหญ่โค่นได้ แต่ต้นไม้ที่ยังรากลึกเอามากๆ ลมพายุเหล่านั้นก็ย่อมส่งผลกระทบได้ไม่มาก ส่วนภัยพุทธศาสนาจาก ในตัวพุทธศาสนาเองนั้น เปรียบเหมือนหนอนแมลงที่คอยซ่อนไขกัดกินต้นไม้ ทั้งลำต้น และรากของต้น ถ้าหากรากของต้นไม้ใหญ่ ผุร่อน เน่าเปื่อยเสียแล้ว ถึงแม้ลมพายุที่พัดมาจะไม่แรงมาก ก็สามารถโค่นต้นไม้ใหญ่ได้ หรือแม้แต่ไม่มี ลมพายุเลย ต้นไม้ใหญ่ต้นนี้ก็จะถูกหนอนแมลงซ่อนไขกัดกิน จนต้นไม้ใหญ่ ต้นนี้เน่าตาย หรือ ยืนต้นตายไปเอง

สิ่งที่สำคัญในการจะปกป้องรักษาพุทธศาสนาได้ก็คือ การรู้เท่าทัน และมองสถานการณ์ที่จะมาเกิดผลกระทบกับพุทธศาสนาได้อย่างถ่องแท้ เพื่อที่จะแก้ไขสถานการณ์หากเกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที ประกอบกับสร้าง เกราะป้องกันพุทธศาสนาเอาไว้ โดยสร้างศักยภาพความเข้มแข็งของพุทธ บริษัททั้ง ๔ ให้มีอย่างพร้อมบริบูรณ์ ถ้าไม่เช่นนั้น จะรักษาดินไม้พุทธศาสนา เอาไว้ไม่ได้

พระพุทธองค์ทรงฝากศาสนาไว้กับพุทธบริษัท ๔

ก่อนที่พระพุทธเจ้าจะทรงดับขันธปรินิพพานนั้น ก็ด้วยทรงแน่ใจแล้วว่า พุทธบริษัททั้ง ๔ มีศักยภาพมากพอที่จะรักษาพระพุทธศาสนาเอาไว้ได้ ศักยภาพที่ว่าคือ พุทธบริษัททั้ง ๔ มีการศึกษา ปฏิบัติ บรรลุธรรม เป็นผู้ทรงจำรักษาพระธรรม สามารถเผยแผ่ แสดงธรรม อธิบายธรรม ที่เป็นอนุศาสนิปาฏิหาริย์ และสามารถขมขี้ปรับปรวาทได้ ดังพุทธพจน์ว่า “มารผู้มีบาป เราจะยังไม่ปรินิพพาน ตราบเท่าที่เหล่าภิกษุผู้เป็นสาวกของเรายังไม่เฉียบแหลม ไม่ได้รับการแนะนำ ไม่แก้แค้น ไม่บรรลุธรรม อันเป็นแดนเกษมจากโยคะ ไม่เป็นพหูสูต ไม่ทรงธรรม ไม่ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ไม่ปฏิบัติชอบยิ่ง ไม่ประพฤติตามธรรม เรียนกับอาจารย์ของตน แล้วแต่ก็ยังบอก แสดง บัญญัติ กำหนด เปิดเผย จำแนก ทำให้ง่ายไม่ได้ ยังแสดงธรรมมีปาฏิหาริย์ปราบปรวาทที่เกิดขึ้นให้เรียบร้อยโดยชอบธรรม ไม่ได้... มารผู้มีบาป เราจะยังไม่ปรินิพพาน ตราบเท่าที่พหุภรรยานี้ของเรา ยังไม่เจริญ แพร่หลาย กว้างขวาง รู้กันโดยมาก เป็นปึกแผ่น กระทบเทวดา และมนุษย์ทั้งหลายประกาศได้ดีแล้ว”

(มหาปรินิพพานสูตร ที.ม. ๑๐/๙๕; ภูมิบาลสูตร อัง. อฏฐก. ๒๓/๑๖๗)

ปรับปรวาท หมายถึงคำคัดค้านโต้แย้ง คำกล่าวโทษ คำกล่าวหา คำทำทนายของคนอื่นที่ไม่เห็นด้วยกับตน ของคนที่เห็นไม่ตรงกับตน เพราะมีลัทธิต่างกันบ้าง เพราะมีความเห็นไม่ถูกต้องตามเป็นจริงบ้าง เพราะทิวามานะส่วนตัวบ้าง **ปรับปรวาท** ยังหมายถึงลัทธินอกพระพุทธศาสนา ที่มีหลักคำสอนขัดกันกับพระพุทธศาสนา เช่น ลัทธิที่สอนว่าบุญ - บาปไม่มี กฎแห่งกรรมไม่มี ชาวคนต่างศาสนาขึ้นสวรรค์ พระเจ้าบันดาลทุกอย่าง เป็นต้น

ยามใดที่มีปรีชาญาณ คือ การกล่าวจ้วงจาบหยาบคายบิดเบือนหลักพระสัทธรรม ให้พุทธบริษัทสามารถแก้ไขปรีชาญาณนั้นให้ยุติลงด้วยความเรียบร้อย เพื่อเป็นพุทธบูชา เป็นการรับสนองพระพุทธรูปนิธานขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และตระหนักถึงความเป็นหน้าที่ที่พระพุทธร่องค์ทรงมอบหมาย

การจะปรีชาญาณกับผู้นำผู้สอนศาสนาอื่น ต้องมีความรู้ในศาสนาตนดีพอ และต้องมีความรู้ดีในศาสนาเขาที่เข้ามาขัดแย้งรุกรานด้วย ทั้งความรู้ทั่วไปอื่นอีกที่เกี่ยวข้อง เพราะฝ่ายรุกเพื่อยึดครอง มักจะเตรียมศึกษาข้อมูลมาดี เป็นมืออาชีพ และศึกษาจุดแข็งจุดอ่อนของศาสนาเราแล้ว ทั้งต้องมีไหวพริบปฏิภาณการพูดจาที่ฉลาดทันคน ถ้าไม่อย่างนั้น แม้เราเป็นฝ่ายถูก แต่ถกเหตุผล ข้ออ้างอิง ตรรกะ แพ้ก็เป็นได้ แต่ถ้ามาด้วยดี เป็นการแลกเปลี่ยนศึกษากัน ก็ถ้อยทีถ้อยอาศัยกันไป แสดงจุดยืนหลักการตนเอง แล้วต่างคนต่างทำตามความเชื่อของตนเองไปอย่างสันติ

ชาวพุทธอย่าเฉยบื้อ ทอดธุระ ไม่ใส่ใจเรื่องส่วนรวมเรื่องศาสนา เราสามารถตำหนิความชั่วความไม่ถูกต้องได้ โดยฝึกสติมีเมตตาตัวคนพร้อมกันใจ คนไม่รู้ตัวจะได้รู้ตัว ไม่ทำผิดซ้ำอีก ไม่ก่อบาปอกุศลต่อตนเอง ช่วยไม่ให้เขาทำชั่วบาป หรือเป็นตัวอย่างการทำชั่ว บาป ไม่ดีแก่ผู้อื่นต่อไป จะได้กลับมามีสัมมาทิฐิเป็นกุศลแก่ตัวเขาเอง ดังพุทธพจน์ว่า “**นิคฺคณฺเห นิคฺคหารหํ ปคฺคณฺเห ปคฺคหารหํ** ช่มคนที่ควรช่ม ช่มคนที่ควรชม ติคคนที่ควรติ ยกย่องคนที่ควรยกย่อง” แต่ก็ทำด้วยศิลปะ และดูกาลเทศะ ให้ดี ประมาณสัปปุริสธรรมเต็มที่เท่าที่ตนสามารถ หาไม่แล้วอาจเกิดผลเสียมากกว่า

อุปาสกจันทาล

ภิกษุท. อุปาสกผู้ประกอบด้วยธรรม ๕ ประการ เป็นอุปาสกเลวทราม เศร้าหมอง น่ารังเกียจ คือ

๑. ไม่มีศรัทธา ๒. ทุกีล ๓. ถือมมงคลตื่นข่าว เชื่อมงคล ไม่เชื่อกรรม
๔. แสวงหาเขตบุญนอกศาสนาพุทธ ๕. ทำการสนับสนุนอุปการะนอก
ศาสนาพุทธ (จันทาลสูตร อง.ปญจก. ๒๒/๑๓๕)

ความเลื่อมของชาวพุทธ ๗

๑. ขาดการเยี่ยมเยียนภิกษุ ๒. ละเลยการฟังธรรม ๓. ไม่ศึกษาอธิศีล
๔. ไม่มากด้วยความเลื่อมใสในภิกษุ ทั้งที่เป็นเถระผู้ใหญ่และปานกลาง
๕. เพ่งโทษฟังธรรม

๖. แสวงหาเขตบุญนอกศาสนา

[เช่น ไหว้ผี - ศาลพระภูมิเจ้าที่ - จอมปลวก - ต้นไม้ - ปลัดขิก, หมอดู, หมอเสน่ห์, ไสยศาสตร์, ปลุกเสกเครื่องรางของขลัง - สัตว์เดียรัจฉาน - ชูชก, ลักยันต์, เสดตะเคราะหฺร่าหุ, บูชาพิฆเนศ, อ้อนวอนร้องขอจากปวงเทพ - เทพทันใจ - เทพจตุคาม (เทวนิยม), เพราะออกนอกหลักการกฎแห่งกรรม ของพุทธหรือการกระทำของตนเอง]

๗. ทำความเคารพก่อน ทำอุปการะก่อนในเขตบุญนอกศาสนา

(ทานสูตร, วิปัติสัสมาวสูตร อง.สตุตค. ๒๓/๒๗-๒๘)

[เช่น เอาเงินชาวพุทธไปสร้างมัสยิด แทนที่จะสร้างพุทธมณฑล ประจำภาคหรือกลุ่มจังหวัด, การเอาผู้บริหารมุสลิมมาเป็นใหญ่ในโรงเรียน วัดพุทธ, พระไปละมอดที่มัสยิด, สร้างพระพิฆเนศ - คิวลิงค์ - ปลัดขิก มาบูชา ในวัด, เกรงใจยกย่องให้เกียรติศาสนาอื่นมากกว่าศาสนานตนเอง ช่มไม่ให้เกิดเกียรติศาสนาตัวเอง]

ชาวพุทธกำลังลืมหลัก ๒ ข้อสุดท้ายที่ขีดเส้นใต้เน้นของธรรม ๒ หมวดข้างบนเพียงเพราะอคติผลประโยชน์ลาภสักการะการเมืองเพื่อตัวเอง ความกลัว โง่ไม่รู้ทัน และอวดความใจกว้างแบบไร้หลักการ เมื่ออ่อนแอทางปัญญา จูดเย็น หลักการ ซึ่งถือเป็นความเสื่อม - ภัยภายใน ภัยภายนอก ก็รุกรานได้ง่าย ชาวพุทธเหล่านี้ก็คือแนวร่วมในมุกกลับ บางทีแค่โดนขู่ ชาวพุทธก็ประเคนให้แล้ว หรือถึงขั้นเชื่อเชื่องมอสิทธิพิเศษให้เขาเอง หรือต่อต้านชาวพุทธด้วยกันเองที่เขาจำต้องปกป้องตนเอง อย่างเช่นชาว ที่นักรการเมืองนักปกครองชอบทำกัน จนชาวพุทธรู้สึกว่าเป็นพลเมืองชั้น ๒ รัฐชาวพุทธที่ดี ควรต้องสนับสนุนส่งเสริมยกย่องเชิดชูให้เกียรติพุทธศาสนา ก่อนเป็นอันดับแรก เหมือนอย่างพระเจ้าอโศกมหาราช และบูรพกษัตริย์ไทยทุกพระองค์

๒ ข้อหลังของธรรม ๒ หมวดข้างบน มีส่วนเชื่อมโยงกับ**อธิฐาน ๖** คือ ฐานะอันมิโทษหนัก หรือโทษยิ่งยวดหนักยิ่งกว่ากรรมอื่นๆ (มาตริสูตร หรือ ตติยอภิปัฏฐานสูตร อภ. ฎก. ๒๒/๓๖๕; พจน.พุทธศาสตร์ ฉ.ประมวลธรรม ป.อ.ปุตุโต) อธิฐาน ๕ ข้อแรก ตรงกับ อนันตริยกรรม ๕ คือ มาตุฆาต ปิตุฆาต อหันตฆาต โลหิตุปบาท และ สังฆเภท เพิ่มข้อ ๖ คือ **อัญญัสตถุเทส** ถือศาสดาอื่น คือ ถือถูกอยู่แล้ว กลับไปไต่ทึ้งไปถือนิด หมายเอาภิกษุที่บวช ในพุทธศาสนา แล้วแปรเปลี่ยนไปนับถือนศาสนาหรือลัทธิอื่น ทั้งที่ยังถือเพศภิกษุอยู่ ข้อนี้ท่านว่าโทษร้ายแรงกว่าสังฆเภท เพราะผู้ทำสังฆเภท ยังดำรงรักษาหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า แต่สำหรับอัญญัสตถุเทส เมื่อหันไปนับถือนศาสนาอื่นแล้ว ก็จะมีงมทำลายพุทธศาสนาให้พังพินาศ ถือนว่าทำลายประโยชน์ของคนหมู่มากร้ายแรงยิ่งกว่าสังฆเภท (ตำราธ.ทอ) ส่วนตัวผู้เขียนเห็นว่าน่าจะหมายรวมทั้งฆราวาสด้วย โดยเฉพาะผู้ที่เคยบวชเรียนสูงๆ

ลัทธิความเชื่อ ๖๒ อย่าง เจ้าลัทธิทั้ง ๖ (ศาสตายุคนั้น) เป็นมิจฉาทิฏฐิ โดยสรุปดังนี้

พระพุทธเจ้าไม่เคยตรัสว่าลัทธิคำสอน (ศาสนา) อื่นดีเหมือนกัน

ก) **ตรัสว่านอกจากพุทธศาสนาแล้ว ไม่มีอริยบุคคล**

พระพุทธองค์ทรงตรัสตอบสุภัททะว่า ศาสนาใดไม่มีอริยมรรคมีองค์ ๘ พระอริยบุคคล ๔ จำพวก ก็ไม่มีในศาสนานั้น

(มหาปริณิพพานสูตร ที. ม ๑๐/๑๓๘)

ข) **ลัทธินอกพุทธ ๓ (มิจฉาทิฏฐิ)**

๑. อิสสรนิมมานเหตุวาท (เชื่อว่าทั้งหมดล้วนแต่พระเจ้าเนรมิต)
๒. ปุพเพตเหตุวาท (เชื่อว่าทั้งหมดมีแต่กรรมเก่าเป็นเหตุ)
๓. อเหตุอัปปัจจยวาท (เชื่อว่าทั้งหมดล้วนไม่มีเหตุไม่มีปัจจัย)

(ติตถสูตร หรือ ติตถายตนสูตร อง. ตีก. ๒๐/๕๐๑)

พุทธสอนกฎแห่งกรรม มีทั้งกรรมเก่ากรรมใหม่ สามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไขปรับปรุงพัฒนาได้ด้วยกรรมใหม่ ทุกสิ่งมีเหตุปัจจัย ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เรามีกรรมเป็นของตน เป็นผู้ให้ผล เป็นกำเนิด เป็นเผ่าพันธุ์ เป็นที่พึ่งอาศัย อาจเรียกโดยอุปมาเป็นบุคลาธิษฐานว่า “กรรม-วิบากดีของตน” ก็คือ “พระเจ้า” “กรรม - วิบากชั่วของตน” ก็คือ “ซาตานหรือไซตอน” นั่นเอง นั่นคือ ต้องพึ่งตนเอง พุทธศาสนาเป็นอนาถานิยม กรรมนิยม ไม่ใช่เทวนิยม เป้าหมายคือนิพพานเหนือสังสารวัฏ พระพุทธเจ้าไม่ใช่พระเจ้า (God) แต่เป็นครูผู้สอนเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย ทั้งเทวโลก มารโลก พรหมโลก (the Great Teacher or the Great Master of all Gods) เพราะฉะนั้นไม่ควรที่ศาสนาอื่นจะอ้างว่า เป็นองค์อวตาร หรือ นบี คนหนึ่งของศาสนาเขา

ก) ลัทธิมิจฉาทิฏฐิสุดโต่ง ๒

๑. สัสสตทิฏฐิ ความเห็นว่าเที่ยง [เช่น มีวิญญานเที่ยงแท้แน่นอน, (ฆ่าคน ศาสนาอื่น) ตายแล้วไปสวรรค์อยู่กับพระเจ้าชั่วนิรันดร์ หรือมีอัตตา ตายเกิดตลอดกาลไม่รู้จบ หรือมีปรมัตถา (ปรมาตมัน, พระเจ้า) เที่ยงแท้ถาวรนิรันดร์]
๒. อุจเฉททิฏฐิ ความเห็นว่าขาดสูญ [เช่น ตายแล้วจบ ไม่มีชาตินี้ชาติหน้า ไม่มีบุญไม่มีบาป]
(พรหมชาลสูตร ที.สี. ๙ ข้อ ๒๗-๓๐ สัสสตทิฏฐิ ๔, ข้อ ๔๙ อุทเทททิฏฐิ ๗;
สัสสตทิฏฐิสูตร ส.ป. ๑๗/๔๓๓ ; อภิ.ส. ๓๔/๘๔๗ สัสสตทิฏฐิ)

ศาสนาพุทธสอน ๑. สามัญญลักษณะหรือไตรลักษณ์ คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ๒. ธรรมเหล่าใดเกิดแต่เหตุ พระตถาคต ทรงแสดงเหตุแห่ง ธรรมเหล่านั้น และความดับของธรรมเหล่านั้น (เมื่อยังดับเหตุคือกิเลส อาสวะไม่ได้ ก็ยังต้องเกิดไม่สูญแน่นอน)

ง) มิจฉาทิฏฐิ ๓

๑. อภิกิริยทิฏฐิ ความเห็นว่าไม่เป็นอันทำ เห็นว่าการกระทำไม่มีผล (เช่น ไม่มีบาป - บุญ)
๒. อเหตุกทิฏฐิ ความเห็นว่าไม่มีเหตุ เห็นว่าสิ่งทั้งหลายไม่มีเหตุปัจจัย
๓. นัตถิกทิฏฐิ ความเห็นว่าไม่มี เห็นว่าไม่มีการกระทำ หรือสภาวะที่จะ กำหนดเอาเป็นหลักได้ (เช่น ไม่มีผลของกรรม - ชาตินี้ชาติหน้า)

(อปฺปนฺนกสูตร ม.ม. ๑๓/๑๐๕, ๑๑๐, ๑๑๕)

กลุ่มพวกนี้มักเป็นพวกไร้ศาสนา หรือวัตถุนิยม เห็นแต่เหตุผลที่เป็นรูปธรรมในชาตินี้เท่านั้น ไม่ลึกซึ้งถึงนามธรรมจิตใจ หรือกฏพลังงาน ธรรมชาติของวัฏจักร “กิเลส - กรรม - วิบาก” ที่เป็นเหตุเป็นผลมีความสัมพันธ์ สัมพันธ์ต่อเนื่องกัน

การปฏิญาณเป็นชาวพุทธที่ใหญ่ที่สุดในยุคนี้

ดร.อัมเบตการ์ (บิดาแห่งรัฐธรรมนูญอินเดีย) ได้ชักชวน ชาวฮินดู อินเดีย วรรณะศุทร ๕ แสนคน ปฏิญาณตนเป็นพุทธมามกะ เมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๙๙ (น่าสนใจมากในคำปฏิญาณ โดยเฉพาะเรื่องความเชื่อ ในพระเจ้า ขณะที่คนไทยและพระไม่น้อย่างมงามายบูชาสารพัดเทพเจ้า)

คำปฏิญาณ ๒๒ ข้อ

ข้าพเจ้าจะไม่เคารพบูชาพระพรหม พระคิเว พระวิชฌุ พระราม พระกฤษณะ ว่าเป็นพระเจ้าต่อไป, จะไม่เคารพบูชาเทวดาทั้งหลายของ ศาสนาฮินดูต่อไป, จะไม่เชื่อลัทธิอวตารต่อไป, จะไม่เชื่อว่าพระพุทธรเจ้า คืออวตารของพระวิชฌุ การเชื่อเช่นนั้น คือคนบ้า, จะไม่ทำพิธีสารท และ บิณฑบาตแบบฮินดูต่อไป, จะไม่ทำสิ่งที่ขัดต่อคำสอนของพระพุทธเจ้า, จะไม่เชิญพราหมณ์มาทำพิธีทุกอย่างไป, เชื่อว่าทุกคนที่เกิดมาในโลกนี้มี ศักดิ์ศรีและฐานะเสมอกัน, จะต่อสู้เพื่อความมีสิทธิเสรีภาพเสมอกัน, จะปฏิบัติมรรคมงคล ๘ โดยครบถ้วน, จะบำเพ็ญบารมี ๑๐ ทศ โดยครบถ้วน, จะแผ่เมตตาแก่มนุษย์และสัตว์ทุกจำพวก, จะไม่ผิดศีล ๕, จะบำเพ็ญตน ในทาน ศีล ภาวนา, จะเลิกนับถือศาสนาฮินดู ที่ทำให้สังคมเลวทราม แบ่งชั้นวรรณะ, เชื่อว่าพุทธศาสนาเท่านั้นที่เป็นศาสนาที่แท้จริง, เชื่อว่า การที่ข้าพเจ้าหันมานับถือพระพุทธศาสนานั้นเป็นการเกิดใหม่ที่แท้จริง, ตั้งแต่นี้เป็นต้นไป ข้าพเจ้าจะปฏิบัติตนตามคำสอนของพระพุทธศาสนา อย่างเคร่งครัด

เรานำนําสาระจากคำปฏิญาณนี้มาประยุกต์ใช้กับสังคมไทย เพื่อ ตอกย้ำจุดยืน หลักการที่มั่นคง ความมุ่งมั่นร่วมของชาวพุทธ และเพิ่มภูมิ ต้านทานต่อคำสอนนอกพุทธ ย้ำยืนยันแนวทางพุทธที่ถูกต้องชัดเจน จะได้ ไม่เพี้ยนหรือถูกบิดเบือนไปได้ง่าย

อาจแบ่ง **ชาวพุทธเป็น ๓ ประเภท** ตามคุณภาพเพื่อการพัฒนา

๑. **พุทธศาสนิกชน** (ชาวพุทธตามทะเบียน) คือ พุทธเจ้าวัด ขอหวยร่น้ำมนต์ ฅมงาย ไสยศาสตร์ สะเดาะเคราะห์ หรือแค่ทำสักว่าตามประเพณี โดยไม่ได้สนใจหลักธรรมอะไร ยังกินเหล้าสูบบุหรี่เคล้านารีมือบายมุข

๒. **พุทธมามกะ** คือ พุทธที่มีเนื้อหาสาระ ถือศีล ฟังธรรม อยากดี แต่ปฏิบัติยังไม่ตรงถึงขั้นจะบรรลุธรรมได้ จัดเป็นพวกกัลยาณปุณชน

๓. **พุทธบริษัท** คือ พุทธผู้บรรลุธรรม คือ เนื้อแท้ของพุทธ ปฏิบัติดี ปฏิบัติถูก ปฏิบัติตรง ปฏิบัติชอบ บรรลุธรรมเป็นพระโสดาบันถึงพระอรหันต์

เมืองไทยมีกลุ่มที่ ๑ มากที่สุด ถ้าพระทำหน้าที่ตนเองเต็มที่ ทั้งด้าน การศึกษาและการเผยแผ่ ก็จะสามารถพัฒนาคุณภาพชาวพุทธขึ้นมาได้ตาม ลำดับ ถึงขั้นที่ ๒ เขาก็เริ่มสนใจชวนชววยแสวงหาธรรมเองแล้ว จะรักและ ปกป้องเนื้อแท้ศาสนาของตนเองมากขึ้น สังคมก็จะได้ร่มเย็นขึ้นจากการไม่ ผิดศีล ๕ ส่วนข้อ ๓ คือเป้าหมายที่แม้แต่เราทุกคนต้องพัฒนาตนเองให้ถึง ในชาตินี้

เหตุที่พุทธสูญสิ้น ที่อินเดีย (และเมืองไทยคิวดอไป) ป. อ. ปยุตโต ..

(ผู้เขียนย่อสรุปคำเทศน์และเพิ่มเติมเองในวงเล็บ)

๑. ใจกว้างจนลืมหลัก เสียหลักจนถูกกลืน

ชาวพุทธเราใจกว้าง แต่ศาสนาอื่นเขาไม่ใจกว้างด้วย บางที่ก็กว้าง เลยเกิดไป จนลืมหลัก ไม่มีหลัก ไม่ยืนหลักของตัวเองไว้ เลยกลายเป็นกลมกลืน กับเขา จนศาสนาของตัวเองหายไปเลย นี่ก็เป็นเหตุสำคัญที่ทำให้พระพุทธ ศาสนาสูญสิ้นไป(บางศาสนาเขาถูกราน คุกคามรุนแรง เอาแต่ได้ ประวัติศาสตร์ ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันทั่วโลกก็มี บ้านเราก็ดอนแล้ว)

๒. จุดที่เสื่อม คือ ขาวพุทธลัทธิกรรม

ไม่เอาการกระทำของตัวเองเป็นหลัก (กรรมนิยม) ไปหวังพึ่งเทพเจ้า ไปหวังพึ่งฤทธิ์ พึ่งปาฏิหาริย์ (เทวนิยม, งามยากับอภิปิธิฤทธิ์ = แสงหาเขตบุญนอกศาสนา) ถ้าหากว่าเราก็คงจะไปหวังพึ่งการดลบันดาลของเทพเจ้าหวังพึ่งฤทธิ์ของผู้อื่นมาทำให้ ไม่ต้องกระทำด้วยตนเอง ก็อมืองอเท้า มันก็มีแต่ความเสื่อมลง

๓. เคยมิใช่ไร้กิเลส แต่เป็นเหตุให้พระศาสนาสิ้น

อีกอย่างหนึ่งที่ควรระวัง คือ พอมิภัย หรือ เรื่องกระทบกระเทือนส่วนรวม ขาวพุทธไม่น้อยมีลักษณะที่วางเฉย ไม่เอาเรื่อง แล้วเห็นลักษณะนี้เป็นดีไป เห็นว่า ใครไม่เอาเรื่องเอาราว มีอะไรเกิดขึ้นก็เฉยๆ ไม่เอาเรื่องกลายเป็นดี ไม่มีกิเลส เห็นอย่างนี้ไปก็มี ในทางตรงข้าม ถ้าไปยุ่งก็แสดงว่ามีกิเลส อันนี้ อาจจะพลาดจากคติพุทธศาสนาไปเสียแล้ว และจะกลายเป็นเหยื่อเขา คติที่ถูกต้อนั้น สอดคล้องกับหลักความจริงที่ว่า พระอรหันต์หรือท่านผู้หมดกิเลส นั้น เป็นผู้บรรลุประโยชน์ตนสมบูรณ์แล้ว หมดกิจที่จะต้องทำเพื่อตนเองแล้ว จึงมุ่งแต่จะบำเพ็ญประโยชน์เพื่อผู้อื่น ขวนขวายในกิจของส่วนรวมอย่างเต็มที่

๔. การฝากศาสนาไว้กับพระ (ฆราวาสทอดธุระ)

ขาวพุทธจำนวนมาก ชอบฝากศาสนาไว้กับพระอย่างเดียว แทนที่จะถือตามคติของพระพุทธเจ้าที่ตรัสว่า “พระศาสนานั่นอยู่ด้วยบริษัททั้ง ๔ คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ไม่ใช่บริษัทใดบริษัทหนึ่ง แต่จะต้องช่วยกัน” เหมือนโจรผู้ร้ายเข้ามาปล้นบ้านของเรา แทนที่จะรักษาทรัพย์สมบัติของเรา กลับยกสมบัตินั้นให้โจรไปเสีย (ไม่ช่วยกันสอดส่องดูแลพระชั่วทุกศีล, ไม่รวมมือช่วยพระเมื่อพาลชนหรือศาสนาอื่นมากุศคามรุกราน)

ชาวพุทธกับการขออารักขา

ถ้าไม่มีกฎหมายคุ้มครองศาสนาพุทธและพระในรัฐธรรมนูญ ในเมื่อชาวพุทธถือศีล ๕ ไม่สามารถใช้กำลังอะไรรุนแรงได้ ใครหรืออะไรจะปกป้องอารักขาสถานที่เกี่ยวกับพุทธศาสนา พุทธรูป หรือบุคคลผู้ปฏิบัติธรรมชาวพุทธ ในเมื่อบางศาสนาเชื่อว่าการทำลาย การทำร้าย การฆ่า การรุกรานคนอื่นนอกศาสนาเขา เป็นเรื่องที่เป็นบุญ ตายแล้วไปอยู่กับพระเจ้า

ดูอย่าง อัฟกานิสถาน ระเบิดพระพุทธรูปบาบิยันใหญ่ที่สุดในโลกทั้ง, บังคลาเทศ เผาวัดพุทธ ทำร้ายชาวพุทธ, มาเลเซียทุบพุทธรูป ทุบวัด ยึดวัดร้าง, ที่พม่า อิสลามฆ่าชาวพุทธ เผาวัดจนชาวพุทธทนไม่ได้ต้องลุกขึ้นมาสู้ นำมาสู่การแก้กฎหมายบางอย่างเพื่อป้องกันสงครามที่ติดต่อ

ปักษ์ใต้บ้านเรา ๓ จังหวัด ก็มีเหตุการณ์เกิดขึ้นมานานแล้ว ทหารอาจเอาชนะด้านการรบทางอาวุธได้ แต่ปัจจุบันรัฐไทยแพ้ย่อยยับ ถูกรุกคืบทางวัฒนธรรมสังคม, ทางหลักสูตรการเรียนการสอนอิสลามที่อยู่เหนือการตรวจสอบของรัฐว่าทำลายความมั่นคงของชาติ ศาสน์ กษัตริย์ เป็นแหล่งล้างสมองเพาะพันธุ์ความคิดความเชื่อผิดๆ หรือไม่, ทางกฎหมายระเบียบต่างๆ, สิทธิพิเศษทางศาล ดังเช่นสิทธิสภาพนอกอาณาเขต, ทางสื่อข่าวสาร, ทางการบิดเบือนประวัติศาสตร์, ทางสื่อสัญลักษณ์ของศาสนา, ทางการเจรจาต่อรอง, ทางการเมือง

ถ้าไม่เปลี่ยนวิธีคิดวิธีจัดการ เขายึดได้หมด ไม่ใช่เฉพาะ ๓ จว. โดยไม่ได้ใช้กำลังทางอาวุธเป็นหลัก เพียงกำลังทางอาวุธของโจรเป็นวิธีการข่มขู่ ฆ่าระเบิด สร้างความกลัว ไล่คนหนีออกนอกพื้นที่ สร้างเงื่อนไขอำนาจต่อรอง แม้อาจไม่สามารถยึดแผ่นดินได้ แต่ชาวพุทธอยู่ไม่ได้ ปฏิบัติศาสนกิจไม่ได้ จะมีประโยชน์อะไร เขาเล่นเป็นทีม (โดยอาจไม่ต้องคุยกัน) เพราะความเชื่ออุดมการณ์บางอย่างตรงกันผลประโยชน์บางอย่างเข้ากัน) ทั้งทางใต้ดินบนดิน ทั้งที่ผิดกฎหมายถูกกฎหมาย ทั้งชายแดนทั้งที่ศูนย์กลาง คือ รัฐสภา ทีมออกกฎหมาย คณะรัฐมนตรี ผู้ปกครอง อันนี้คือของจริงที่เขารุกคืบได้ผลไปเยอะแล้ว (ส่วนมุสลิมที่ตีจริงๆ สำนึกในความเป็นไทย ไม่คิด

รุกรานทางศาสนา ไม่คิดสร้างความเดือดร้อนแก่สังคมไทยรักสันติจริง ก็มี
เยาะ ต้องแยกแยะ โดยดูที่พฤติกรรมไม่ใช่แค่คำพูด หลายคนก็โดนใจอ้าง
ศาสนาฆ่าเอง เพราะไม่เข้ากับพวกมัน)

วินัยพระอนุญาตการขออารักขา หรือคุ้มครองดูแลจากเจ้าหน้าที่
ฝ่ายบ้านเมืองเมื่อเกิดเหตุการณ์จำเป็น แทนการฟ้องร้องขึ้นโรงขึ้นศาล
เหมือนชาวบ้านทั่วไป เพราะปกติพระไม่ควรมีเรื่องราวกับใคร ควรอยู่อย่าง
สงบเรียบร้อย การขออารักขาสามารถเจาะจง หรือระบุชื่อคนร้ายได้โดยไม่ต้อง
อาบัติ

พระพุทธองค์ทรงขอให้ทางบ้านเมืองจัดการภัยจากศาสนาอื่น !

ตัดไฟแต่ต้นลม

(สัทสสูตร อรรถกถา ส.ม. โสตาปัตติสังยุต ราชการามวรรค)

พระพุทธองค์เคยทรงขออารักขาจาก**พระเจ้าปเสนทิโกศล** เมื่อครั้งที่
เดียรถีย์ ๕๐๐ มาสร้างวัดของเดียรถีย์ใกล้ๆ วัดเชตวัน เมืองสาวัตถี
ทรงเห็นภัยในอนาคต จึงตรัสกับพระอานนท์ว่า “พวกนี้เป็นศัตรูต่อศาสนา
จะทำให้อยู่ไม่เป็นสุขแก่หมู่ภิกษุ เธอจงทูลพระราชาและให้รื้อออกไป” จึงส่ง
พระอานนท์กับหมู่สงฆ์ไปพบพระราชา โดนปฏิเสธให้เฝ้า เพราะพระราชา
โดนเดียรถีย์ติดสินบน จึงส่งพระสารีบุตรและโมคคัลลานะพร้อมหมู่สงฆ์ไป
ก็ยังไม่ให้เข้าเฝ้า เมื่อกลับมารายงานพระพุทธองค์ฯ ทรงพยากรณ์ในขณะนั้น
นั้นเห็นว่า พระราชาจักไม่ได้สวรรคตในขณะที่ครองราชสมบัติของตน

รุ่งขึ้นพระพุทธองค์จึงเสด็จไปเองพร้อมหมู่สงฆ์ พระราชาจึงเสด็จไป
กราบทูลให้เสด็จเข้าเฝ้าฯ ให้ประทับนั่งบนราชบัลลังก์ ได้ทรงถวายข้าวต้ม
และของเคี้ยว พุทธองค์นั้นเสร็จแล้วตรัสว่า “มหาบพิตร ขึ้นชื่อว่าทำให้พวก
บรรพชิตรบกันและกันไม่สมควร พระราชาทรงให้พวกฤๅษีเหล่านั้นรบกัน
และกันแล้ว ได้จมน้ำสาครไปพร้อมกับแวนแคว้น “แล้วทรงเล่าขาดกให้ฟัง
พระราชาเลยสำนึกผิด กลัวบาปกรรม จึงระงับการสร้างวัดของเดียรถีย์
ยัดที่และวัสดุก่อสร้าง แล้วสร้างวัดชื่อ “ ราชการาม “ ให้ภิกษุณี ๑,๐๐๐ รูป
อยู่แทน

อภิธานิยธรรม ๗ ของกษัตริย์วชิ หรือ วชิอภิธานิยธรรม

(ธรรมอันไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม เป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียว สำหรับ
หมู่ชนหรือผู้บริหารบ้านเมือง)

รัฐชาวพุทธที่ดีควรต้องมีการให้เกียรติ ฟังคำแนะนำ อารักขา
บุคคลากร ปุชนียสถาน ปุชนียวัตถุ รักษาขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงาม
ของพุทธ ดังในพุทธพจน์นี้

๑. หมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์

๒. พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม พร้อมเพรียง
กันทำกิจที่พึงทำ (พร้อมเพรียงกันลุกขึ้นป้องกันบ้านเมือง พร้อมเพรียงกัน
ทำกิจทั้งหลาย)

๓. ไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้ (อันขัดต่อหลักการเดิม) ไม่ล้มล้าง
สิ่งที่บัญญัติไว้ (ตามหลักการเดิม) ถือปฏิบัติมั่นตามวชิธรรม (หลักการ)
ตามที่วางไว้เดิม

๔. ท่านเหล่าใดเป็นผู้ใหญ่ในชนชาววชิ เคารพนับถือท่านเหล่านั้น
เห็นถ้อยคำของท่านว่าเป็นสิ่งอันควรรับฟัง

๕. บรรดาकुศลสุทรกุณมารีทั้งหลาย ให้อยู่ดีโดยมิถูกข่มเหง หรือ
ฉุดคร่าขึ้นใจ

๖. เคารพสักการะบูชาเจดีย์ (ปุชนียสถานและปุชนียวัตถุ ตลอดถึง
อนุสาวรีย์ต่างๆ) ของวชิ (ประจำชาติ) ทั้งหลาย ทั้งภายในและภายนอก
ไม่ปล่อยให้ธรรมิกพลีที่เคยให้เคยทำแก่เจดีย์เหล่านั้นเสื่อมทรามไป

๗. จัดให้ความอารักขา ค้ำครอง ป้องกัน อันชอบธรรม แก่
พระอรหันต์ทั้งหลาย (ในที่นี้กินความกว้าง หมายถึงบรรพชิตผู้ดำรงธรรม
เป็นหลักใจของประชาชนทั่วไป) ตั้งใจว่า ขอพระอรหันต์ทั้งหลายที่ยังมิได้
มาพึงมาสู่แว่นแคว้น ที่มาแล้วพึงอยู่ในแว่นแคว้นโดยผาสุก

ธรรมนี้พระพุทธเจ้าตรัสแสดงแก่เจ้าวชิทั้งหลาย ผู้ปกครองรัฐ
โดยระบอบสามัคคีธรรม (republic = ประชาธิปไตยยุคนี้) ซึ่งรัฐคู่ควรยอมรับว่า

เมื่อชาวต่างชาติยังปฏิบัติตามหลักธรรมนี้ จะเอาชนะด้วยการรบไม่ได้ นอกจากจะใช้การเกลี้ยกล่อมหรือยุแหย่ให้แตกสามัคคี

(มหาปรินิพพานสูตร ที่.ม. ๑๐/๖๘;

วิสสารสูตร อง.สตตก.๒๓/๒๐; พจน.พุทธศาสนดรรชนี.ธรรม ปอ.ปยุตโต)

ข้อ ๓ คือ ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของชาติ ของพุทธ ข้อ ๔ คือ การรู้จักเคารพนับถือต่อกษัตริย์ พระสงฆ์องค์เจ้า และรับฟัง พิจารณาคำแนะนำสั่งสอนของท่าน ข้อ ๖ คือ การดูแลบำรุงรักษาส่งเสริม ปุชนิยสถาน ปุชนิยวัตถุ ทั้งภายในประเทศ และนอกประเทศเช่น สังฆนิยสถาน ที่อินเดีย วัดพุทธที่ต่างประเทศ ข้อ ๗ คือ การอารักขาคุ้มครอง ป้องกันศาสนา ผู้ปฏิบัติธรรมชาวพุทธทั้งหลาย ไม่ให้คนพาลหรือศาสนาอื่น เบียดเบียน **รัฐอธิปไตย** คือ ประเทศ หลักการเมือง หลักการสอน หรือรัฐศาสนาอื่น ที่ขัดแย้งทำลายรัฐไทยที่มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับพุทธ

เมื่อรัฐไทยปฏิบัติตามธรรมหมวดนี้ ก็คือความเข้มแข็งภายในที่ไม่มี ใครมาทำลายได้ แต่เมื่อไหร่ไม่ปฏิบัติตาม ละเลย ย่อหย่อน ขาดความสามัคคี ก็คือความเสื่อมภายใน เมื่อนั้นรัฐอธิปไตยได้ช่องสบโอกาส หาทางแทรกแซงกลืน กินรุกรานทำลายทันที (วิธีใช้อาวุธยึดประเทศมันโบราณไปแล้ว แต่เอาไว้ เพื่อข่มขวัญสร้างความกลัว ไล่คนในพื้นที่ สร้างเงื่อนไขอำนาจต่อรองเท่านั้น เขายึดกันที่ทางวัฒนธรรมประเพณี โรงเรียนการศึกษา การเมือง การปกครอง กฎหมาย ตำแหน่งบุคลากรของหน่วยงานสำคัญในราชการ ธนาคาร สิทธิพิเศษ และสิทธิสภาพนอกอาณาเขตเหนือศาลและกฎหมายไทย) บางทีการค่อยๆ แทรกซึม ก็ทำให้ไม่รู้ตัวเกิดความประมาทชะล่าใจ เหมือนดั่งต้มกบในหม้อ ให้อ่อนๆ ร้อน กบจะลอยคอเล่นไม่กระโดดหนี กว่าจจะร้อนจนทนไม่ได้ ก็หมดแรงแล้ว

พุทธให้กำเนิดชาติไทย

พุทธศาสนาตามตำนานเข้าสู่ดินแดนสุวรรณภูมิ ได้แก่ ประเทศพม่า ลาว ไทย กัมพูชา รวมถึงคาบสมุทรมลายูทั้งหมด ตั้งแต่ที่พระพุทธองค์ยังทรงพระชนม์ชีพ ดังตำนานศาสนาและตำนานเจดีย์ รอยพุทธบาท พุทธฉายบางแห่ง หรือพระอรหันต์ไทยรูปแรก พระปทุมณเถระ (พระปทุมณสุนาปรีตเถระ) แห่งแคว้นสุนาปรีตชนบท (ประเทศไทยในปัจจุบัน) (ปณณวาสสูตร ม. อ. ๑๔/๗๕๔-๗๖๕. และอรรถกถา) (แคว้นนี้อยู่ห่างจากวัดเชตวัน ๓๐๐ โยชน์ = ๔๘๐๐ กม.ทางเดินโบราณ เวลาพระพุทธเจ้าเสด็จมาต้องเหาะมา เมืองสาวัตถีอยู่ห่างจากพระบรมธาตุนครศรีธรรมราช ๔๐๓๘ กม.ทางรถยนต์) หรืออย่างช้าที่สุดก็ราวพ.ศ. ๒๓๔ สมัยที่พระเจ้าอโศกมหาราชส่งพระโสณะกับพระอุตตระ เข้ามาเผยแผ่ ตามหลักฐานประวัติศาสตร์

ดังนั้น ๒๕๐๐ กว่าปีที่เป็นรากฐานและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมาในดินแดนแถบนี้ จนกลายเป็นยุคทวารวดี ศรีวิชัย (ซึ่งครอบคลุมคาบสมุทรมลายูทั้งหมดไปจนถึงอินโดนีเซีย บรมพุทโธ คือหลักฐานที่เลียงไม่ได้) ขอม สุโขทัย อยุธยา ธนบุรี รัตนโกสินทร์ ไทย จนเป็นที่รู้กันทั่วมานานแล้วว่า ไทยนี้มีพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ แม้ในหลวงร.๙ ก็เคยตรัสเช่นนี้

ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะศาสนาประจำชาติ (ป.อ. ปยุตโต)

๑. เป็นศาสนาของประชากรส่วนใหญ่ของประเทศไทย
๒. เป็นแกนนำและรากฐานสำคัญของวัฒนธรรมธรรมไทย
๓. เป็นศูนย์รวมจิตใจให้ชนชาวไทยตั้งอยู่ในความสามัคคี
๔. เป็นหลักการแห่งเสรีภาพในการนับถือศาสนา
๕. เป็นสถาบันที่ดำรงยืนยงมาคู่ชาติไทย
๖. เป็นหลักคำสอนสอดคล้องกับลักษณะนิสัยของคนไทยที่รักความเป็นอิสระเสรี

๗. เป็นแหล่งสำคัญที่หล่อหลอมเอกลักษณ์ของชาติไทย
๘. เป็นมรดกและเป็นคลังสมบัติอันล้ำค่าของชนชาติไทย
๙. เป็นหลักนำทางในการพัฒนาชาติไทย
๑๐. เป็นแหล่งของดีมีค่าที่ชนชาติไทยมอบให้แก่อารยธรรมของโลก

โดยสรุปกล่าวได้ว่า ศาสนาพุทธ คือแม่ผู้ให้กำเนิดความเป็นไทย และของชาติไทย และรัฐไทยในอดีตก็ปกป้องคุ้มครองยกย่องเทิดทูนให้ความสำคัญแก่พุทธศาสนาตลอด เรียกว่ามีความเกื้อกูลเกื้อกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอย่างแน่นแฟ้น คนไทยหมดเวลาประมาณห้าวมา และตื่นได้แล้วที่จะยกย่องพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทยในรัฐธรรมนูญ ความจริงก็คือความจริง แม้ท่านจะหุหนวกตาบอดปัญญาทึบ หรือแกล้งทำไม่รู้ไม่เห็นไม่เข้าใจ เพราะอคติ ๔ มีผลประโยชน์ร่วม หรือมีวาระแอบแฝง ประวัติศาสตร์บอกแล้วว่า เมื่อคนไทยตื่นรู้ทันและสามัคคี ก็สามารถฝ่าฟันปัญหาอุปสรรคไปได้ แม้รัฐศาสนาอิสลามก็เถอะ หุดผืนหุดพยายามได้แล้ว อยู่อย่างสงบปฏิบัติศาสนาท่านไปในแดนไทยเหมือนอดีตกาลก่อน อย่ามารุกรานใครเขา จงอยู่เป็นสุขๆ เกิด มาร่วมพัฒนาชาติไทยกันดีกว่า

สุดท้ายขอถามชาวพุทธด้วยกันว่า

การขอจดทะเบียนสมรสผิดหรือ ? ในเมื่ออยู่กินกันมานานจนใครๆ ก็รู้ว่าเป็นผัวเมียกัน ก่อร่างสร้างตัวด้วยกันมา มีลูกหลานเต็มบ้านเต็มเมือง คนค่านกลุ่ม ๑ อ้างว่า ไม่จำเป็น ไม่เห็นแตกต่างว่ามีอะไรดีขึ้น เคยอยู่กันมาได้ตั้งนานไม่เห็นเดือดร้อน ไม่มีประโยชน์อะไร อีกกลุ่มอ้างว่า ต้องเกรงใจผู้หญิงโสดคนอื่นๆ ในหมู่บ้านกลัวเขาหาเรื่อง (ที่จริงเขาหาเรื่องมานานแล้ว) จึงเป็นเหตุให้อยากจดทะเบียนเพื่อรักษาสีหี ไม่ใช้การจดทะเบียนเป็นเหตุก่อผลคือการหาเรื่อง ซึ่งเป็นสิ่งที่มีมานานแล้วก่อนคิดจดทะเบียนซ้ำ) ถามว่า.. เมียมีทะเบียนสมรสกับไม่มี มันเท่ากันหรือ ? ในแง่สิทธิหลายอย่างที่ต้องอิง

กฎหมาย เช่นมรดก การทำนิติกรรมบางอย่าง การเอาสินสมรสไปให้สาวอื่น ? หญิงอื่นจ้องตาเป็นมัน ก็มีสิทธิมายุ่งได้ด้วย เพราะมันยังไม่มีทะเบียน ที่ถูกต้อง พวกหัวหมอนหน้าด้านอ้างได้ว่านี่กว่ายังเป็นชายโสด ขวนแอบกูกักกันไปทำนิติกรรมบางอย่างให้สิทธิพิเศษบางอย่างกันก็ได้ กฎหมายก็เอาผิดไม่ได้ เพราะยุคปัจจุบันที่นี้อาศัยนิติรัฐ บ้านจะแตกก็เพราะเห็นสาวอื่นดีกว่า เมียไม่มีทะเบียนที่ร่วมทุกข์ร่วมสุขสร้างเนื้อสร้างตัวด้วยกันมานี้แหละ ไม่มีใครยอมหยอก ภาชิตโบราณกล่าวไว้ “เสียทองเท่าหัว ไม่ยอมเสียผิวให้ใคร”

ส่วนพวกหัวนักเรียนนอก ที่ชอบอ้างความคิดฝรั่ง พยายามแยกรัฐออกจากศาสนา และอยากให้ศาสนาเป็นเรื่องส่วนตัวที่บ้านไม่ให้ออกมา เพ่นพ่านในที่สาธารณะ เหมือนอย่างทางตะวันตก นั่นก็เพราะไม่เข้าใจ ข้อแตกต่างระหว่างศาสนาสายเชื่อศรัทธากับศาสนาที่เป็นการศึกษา และไม่ได้ศึกษาที่มาที่ไปให้ชัดแจ้ง ในต่างประเทศ เช่นที่ อเมริกา เขาต้องแยกรัฐออกจากศาสนา เพราะเขาเบื่อคนใช้ศาสนามาเป็นข้ออ้างในการทำสงคราม และกดขี่ (สงครามต่างนิกายในคริสต์กันเองและยุโรปยุคมืด) จนต้องอพยพครอบครัวไปแสวงหาความเป็นอิสระในทางศาสนา ตามความเชื่อของเขา แต่ของเราต่างกัน พุทธศาสนาอยู่ที่นี่มานานแล้ว นานก่อนที่จะตั้งเมืองไทย เสียอีก และเพราะพุทธศาสนานี้เองมิใช่หรือ ? ที่เป็นบ้าหลอหลอม อารยธรรมหลากหลายให้มารวมกัน ให้เป็นอารยธรรมของผู้เจริญทางจิตใจ อย่างน้อยก็ไม่มีใครสามารถใช้พุทธศาสนา เป็นข้ออ้างในการก่อความรุนแรงได้ พุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งปัญญาและการศึกษา เปิดกว้างทางความคิดให้มาแลกเปลี่ยนคุยกันได้ มีหลักการ วิธีการ และอุดมการณ์ที่ชัดเจน เปิดให้วิพากษ์วิจารณ์ เพื่อร่วมกันหาทางออกได้ ซึ่งไม่ได้มีในศาสนาความเชื่ออื่น หรือแม้แต่ในรัฐที่เรียกว่า “ไม่มีศาสนา” เช่น คอมมิวนิสต์ หรือเผด็จการ ก็ไม่เปิดกว้าง และเป็นประชาธิปไตยเท่าในชุมชนสังฆะในพุทธศาสนา แต่พุทธศาสนาเน้นที่การศึกษา ถือหลักกว่า เราจะปกครองตนเองได้ จำต้องมีการศึกษาที่ประกอบด้วย ศีล สมาธิ และ ปัญญา (ไตรสิกขา) ดังนั้น ถึงเวลา

แล้วหรือยัง ? ที่เราควรจะยกย่อง “การศึกษาที่แท้จริง” เป็นของประจำชาติไทยของพวกเราทุกคน เพราะเราจะไม่เป็นไท (อิสระ) จากอะไรได้เลย ถ้าปราศจากการศึกษาเพื่อเข้าถึงความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์.

ถ้าคิดว่า ศาสนาพุทธมีแต่ภัยภายนอกอย่างเดียว ก็ไม่คิดแก้ไขปรับปรุง พัฒนาตัวเอง โทษแต่สิ่งนอกตัว พุทธก็เสื่อม

ถ้าคิดว่า ศาสนาพุทธมีแต่ภัยภายในอย่างเดียว ก็ไม่คิดป้องกันระวังภัย จากมิชฌาทิฐฐิของลัทธิ - ศาสนาอื่น ย่อมประมาทชะล่าใจ พุทธก็สูญ อาจไม่มีแม้แต่ปฏิรูปประเทศอาศัย

ประวัติศาสตร์บอกแล้วว่า พุทธเสื่อมสูญในหลายประเทศ เพราะเหตุ ๒ ประการนี้ ทะ ๐๙

รวมธลี พลีเพื่อธรรม

ลัทธิโชตอน ชาตาน มาร

พระพุทธศาสนาอยู่ได้ ทุกสถาบันอยู่รอด

จากกรณีข่าวสนพ.เมื่อไม่นานนักกว่า นักนิติกรร่างกฎหมาย รัฐธรรมนูญท่านหนึ่ง กล่าวว่า ที่ประชุมยังเห็นชอบร่วมกันว่าจะไม่บัญญัติคำว่า “ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ” ไว้ในรัฐธรรมนูญ เนื่องจากเห็นว่าหากใส่ถ้อยคำดังกล่าวไว้จะเป็นอันตรายในระยะยาว ได้มีชาวพุทธ แสดงความไม่พอใจ ที่คำพูดเช่นนั้นตีความได้ว่าศาสนาพุทธจะเป็นภัยอันตรายต่อประเทศในระยะยาว แม้ท่านจะปฏิเสธภายหลังว่า ไม่ได้พูดอย่าง

นั้น หลายน่าสงสัยยิ่งข้อใจว่า ทำไมท่านพูดจาผิดพลาดถึงขนาดนั้น มีอคติอะไรต่อพุทธศาสนาหรือเปล่า? หรืออาจจะไม่ได้หมายถึงเช่นนั้น แต่พูดสั้นเกินไป ไม่ชัดเจน จึงเข้าใจผิดกัน

ขอปรบวาทแก้ให้พุทธว่า

ลัทธิคำสอนใดสอนให้ “ทำร้าย-ฆ่า” คนเห็นต่างทางความเชื่อ ลัทธิคำสอนนั้นเป็นภัยต่อประเทศไทย

ลัทธิคำสอนใดสอนให้ “ฮุบดินแดน-ลักทรัพย์-ปล้นทรัพย์” ของคนเห็นต่างทางความเชื่อ ลัทธิคำสอนนั้นเป็นภัยต่อประเทศไทย

ลัทธิคำสอนใด สอนให้ “ข่มขืน” คนเห็นต่างทางความเชื่อ ลัทธิคำสอนนั้นเป็นภัยต่อประเทศไทย

ลัทธิคำสอนใด สอนให้ “ใช้เล่ห์กลลวงโกหกใส่ร้าย, บิดเบือนประวัติศาสตร์” คนเห็นต่างทางความเชื่อ ลัทธิคำสอนนั้นเป็นภัยต่อประเทศไทย

ลัทธิคำสอนใด สอนให้ “อยู่ที่ไหนเอาแต่พวกตัวเอง อ้างเอาแต่ความเชื่อคำสอนกลุ่มตัวเองเป็นใหญ่กว่าทุกสิ่ง ทำความแตกแยก” กับคนเห็นต่างทางความเชื่อ ลัทธิคำสอนนั้นเป็นภัยต่อประเทศไทย

ลัทธิคำสอนใด สอนให้ “อกตัญญูออกตเวทีต่อคน และแผ่นดินที่ตนอาศัย” เพราะคนและแผ่นดินนั้นเห็นต่างทางความเชื่อ ลัทธิคำสอนนั้นเป็นภัยต่อประเทศไทย

ลัทธิคำสอนนั้น เป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติ ศาสน์ กษัตริย์
ทั้งระยะสั้น และระยะยาว

แน่นอนว่า ลัทธิคำสอนนั้น ไม่ใช่ศาสนาพุทธ เพราะพุทธศาสนา ร่วมสร้างและหล่อหลอมความเป็นไทย ความสุข ความร่มเย็น ความเจริญ ความสามัคคี ความมีอารยธรรมวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม และมีความเป็น อันหนึ่งอันเดียวกันกับประชาชน รัฐแคว้นแคว้น หรือความเป็นไท ในดินแดน สุวรรณภูมิมายาวนานตลอดกว่า ๒๕๐๐ ปี

ศาสนาพุทธสอนให้เบียดเบียนน้อยที่สุด มีศีล 5 มีความกตัญญู กตเวทีต่อคนต่อแผ่นดิน เป็นภัยน้อยที่สุด และเป็นคุณมากที่สุด ต่อสังคม มนุษย์ ต่อชาติ ต่อโลก

และจริงๆ แล้ว ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติมานานแล้ว ตามประวัติศาสตร์และตามระบอบเจ้าผู้ปกครองอาณาจักร หรือ สมบูรณาญา สิทธิราช ดังที่มีหลักฐานพระราชดำรัสของกษัตริย์ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ซึ่งก็คือกฎหมายในสมัยนั้น เพียงแต่ปัจจุบัน ยังมีความบกพร่องไม่สมบูรณ์ ที่ไม่ได้ตราด้วยข้อความที่แน่ชัด ลงในรัฐธรรมนูญ ตามหลักนิติรัฐสมัยใหม่ เท่านั้น ที่ได้เปลี่ยนแปลงการปกครองไปตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕

ดังนั้น การเขียนลงในรัฐธรรมนูญว่า “ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ” เป็นความกล้าหาญในการยอมรับความจริง และแสดงความกตัญญูกตเวที ต่อศาสนาพุทธ และบรรพบุรุษรากเหง้าของตนเอง ทั้งยังเป็นการเชิดชู ประเทศและศาสนาด้วย อีกทั้งไม่เป็นภัยต่อประเทศไทยและตัวศาสนาพุทธ เองแต่อย่างใด แม้ศาสนาอื่นก็อยู่ได้ ถ้าคำสอนของศาสนานั้นไม่ได้เป็นภัย อันตรายต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือเป็นภัยต่อความมั่นคง ของรัฐ เพราะศาสนาพุทธใจกว้าง ไม่กลัวต่อการพิสูจน์เปรียบเทียบคำสอน ด้วยปัญญา และเปรียบเทียบความมีคุณค่าต่อมนุษย์ต่อสังคม แต่จะเป็น ภัยต่อลัทธิโชตอน ชาตาน มาร แน่นอน เขาย่อมดั้นร่น โวยวาย เดือดร้อน เพราะสร้างความสั่นไหว ปิดโอกาส ดับความฝัน ต่อลัทธิคำสอนของศาสนา อื่นใดก็ตาม ที่สอนผิดๆ เต็มไปด้วยมิจฉาทิฎฐิ หรือคิดรุกรานศาสนาพุทธ และชาวพุทธ

อย่างไรก็ตาม ร่างรธน. ที่เห็น ก็น่าพอใจอยู่ระดับหนึ่ง ดังคัดมาให้ดูข้างล่างนี้ แสดงถึงการไม่สูญเสียเปล่าของการตื่นตัว และการรวมตัวกันเรียกร้องของชาวพุทธที่เป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ จึงควรพยายามต่อไป

“มาตรา ๓๑ บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนาและย่อมมีเสรีในการปฏิบัติหรือประกอบพิธีกรรมตามหลักศาสนาตน แต่ต้องไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของปวงชนชาวไทย ไม่เป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของรัฐ และไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน”

“มาตรา ๖๗ รัฐพึงอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น

ในการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา อันเป็นศาสนาที่ประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่นับถือมาช้านาน รัฐพึงส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา และการเผยแผ่หลักธรรมของพระพุทธศาสนาเถรวาทเพื่อให้เกิดการพัฒนาจิตใจและปัญญา และต้องมีมาตรการและกลไกในการป้องกันมิให้มีการบ่อนทำลายพระพุทธศาสนาไม่ว่าในรูปแบบใด และพึงส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนมีส่วนร่วมในการดำเนินมาตรการหรือกลไกดังกล่าวด้วย” ๑๓

หนึ่งธฤตี พลีเพื่อพุทธ

พระพุทธานุศาสนในยุคลอกาภิวัตน์ (กึ่งพุทธกาล)

๑) พระไตรปิฎกคอมพิวเตอร์

“พระไตรปิฎกคอมพิวเตอร์ฉบับนานาชาติ” ชื่อ Budsir, International Edition in Multi - Scripts ฝีมือคนไทยหนึ่งเดียวครั้งแรกในโลก ตั้งแต่ ๒๕๔๙ แปลเป็น ๘ ภาษา มีพจนานุกรมคำศัพท์พร้อมเนื้อหาคำแปล โดย ม.ม.หิตล ร่วมกับกระทรวงวัฒนธรรม และ ๒ มหาวิทยาลัยสงฆ์ ๘ ภาษาลักษณะอักษร ได้แก่ เทวนาครี สิงหล พม่า เขมร ล้านนา ลาว โรมัน และไทย จากฐานข้อมูลเพียงชุดเดียว สามารถสืบค้นข้อมูลในอักษรของภาษาต่างๆ ได้ ๘ อักษรในทุกคัมภีร์ และเปิดดูพร้อมกันได้ทีเดียว ๑๕ หน้าต่าง สามารถเชื่อมโยงและเทียบเคียงระหว่างข้อมูลในแต่ละชุดคัมภีร์ เพื่อให้ผู้ศึกษาได้อ่านคำอธิบาย ความเห็นในเรื่องต่างๆ ในทันทีที่ต้องการ

ปัจจุบันมีกลุ่มอื่นด้วยที่ทำ รวมทั้งต่างประเทศ บางโปรแกรมสามารถดาวน์โหลด app. ฟรีได้จาก internet เช่น E - Tipitaka ใช้งานสามารถเปิดดูเทียบเคียงได้พร้อมกัน ๕ ฉบับคือ พระไตรปิฎกบาลี ฉบับสยามรัฐ ตปฎ.ภาษาไทย ฉบับหลวง ฉบับมหามกุฏฯ ฉบับมหาจุฬาฯ และพจน.อักษรโรมัน อีก app. ฟรีที่น่าสนใจมาก คือฉบับฉันทะสังคายนา พม่า (Chattha SangitiPitaka) มีหลายภาษาให้เลือก รวมทั้งอักษรบาลีไทย รวมคัมภีร์ไว้มาก

๒) พระไตรปิฎกส์ขมาณะ

สร้างสรรค์สัททอักษรปาฬิ ที่ใช้บันทึกเสียงปาฬิ เป็นการสร้างสรรค์ใหม่จากสื่อการพิมพ์สู่สื่อดิจิทัล และได้พัฒนาต่อยอดเป็น “โน้ตเสียงปาฬิ” เป็นครั้งแรก อักษรปาฬิ บันทึกในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ สามารถแสดงผลในเทคโนโลยีการพิมพ์ดิจิทัล คือ ลหุ เบาโปร่ง, ครุ เข้มทึบ และโน้ตเสียงปาฬิ การแสดงผลเกิดจากฐานข้อมูลพระไตรปิฎกส์ขมาณะที่มีการเขียนด้วยอักษรสยาม - ดิจิทัล (Phonetic alphabet edition) ของมูลนิธิพระไตรปิฎกสากล

๓) เข้าสู่ยุคการเรียนรู้เผยแผ่ธรรมะทาง online ไปรษณีย์

ยุคนี้ เป็นยุค information digital technology การสื่อสารทางไกล การสื่อสารไร้สาย การเผยแผ่ธรรมะโดยการเทศน์สอนที่หนึ่งสามารถเผยแผ่ให้คนนับแสนนับล้านดูและฟังทั่วโลก ที่ได้หวั่น ประเทศเล็กๆ ประชากรแค่สัก ๑ ใน ๓ ของไทย เมื่อเกือบ ๒๐ ปีก่อน มีช่องทีวีพุทธธรรมะ ถึง ๖ ช่อง ปัจจุบันเมืองไทยมีทีวีธรรมะไม่กี่ช่อง แต่เป็นสำนักต่างๆทำกันเอง ขาดการควบคุมความถูกต้องในเรื่องหลักธรรมโดยยึดพระไตรปิฎกเป็นหลักจากคณะสงฆ์หลัก ก็เห็นปัญหาแล้ว จากวัดพระธรรมกาย (DMC) ที่โดนปิดไปแล้ว ส่วนหลักสูตรพุทธที่เรียนทางไปรษณีย์ฟรี ก็เห็นนานแล้วมีแค่อภิธรรมทางไปรษณีย์ ของมูลนิธิพระสังฆธรรม (เอกชน) ด้านต่างประเทศ มหาวิทยาลัย Harvard อเมริกา เพิ่งประกาศเรียน Buddhism จาก scripture ฟรีทาง online มี app. ธรรมะฟรีและจ่ายเงินผุดมากขึ้นเรื่อยๆ เมืองไทยมีการเผยแผ่ธรรมะทาง internet มากขึ้น เช่นทาง you tube, facebook, line ต่างคนต่างทำ ต่อไปจะมีการเผยแผ่เรียนธรรมะแนวนี้มากขึ้น

๔) ชาวพุทธจะศึกษาธรรมะจากพระไตรปิฎกโดยตรงมากขึ้น

พระพุทธศาสนามีอายุยืนยาวกว่า ๒๖๐๐ ปี ย่อมมีความเชื่อทฤษฎีใหม่ๆ ที่ปรับเปลี่ยนหรือเพี้ยนไปจากของเดิมเป็นธรรมดา ดังกลองไม้อานกะแล้วลัทธิินิกายใหม่ๆ เหล่านั้น บางพวกก็เกิดขึ้นตั้งอยู่ดับไป บางพวกก็สืบทอดมายาวนาน จนคิดว่าเป็นของแท้ ปัจจุบันมีกระแสความสนใจในคำสอนดั้งเดิม ที่รักษากันมาด้วยพระไตรปิฎกภาษาบาลี ผู้ที่จะเข้าถึงนัยของภาษาได้ดี ก็ต้องเข้าใจในไวยากรณ์ดีและมีสภาวะธรรมในตนเองพอสมควรเท่านั้น ในภาษาบาลีมีระบบอธิบายไวยากรณ์หลายระดับ แน่นนอนว่า ถ้ายังเข้าใจหลักดั้งเดิมก็จะเข้าใจพระธรรมคำสอนในพระไตรปิฎกได้ถูกต้องชัดเจนขึ้น เพราะการเผยแพร่ธรรมะในปัจจุบันมีความผิดเพี้ยนไปจากเดิมมาก ไปเน้นคำสอนบริวารของอาจารย์เจ้าลัทธิต่างๆ จนลืมตำราหลักทางตรงคือพระไตรปิฎก มัวไปศึกษาตำราอ้อมๆ และชาวบ้านทั่วไปยังไม่รู้อะไรเลย ส่วนพระที่บวชเรียนเข้ามาก็ไปศึกษาแต่ตำราเรียนระดับบรรพชา ฎีกา จึงปรากฏว่า เมื่อชาวพุทธรุ่นใหม่มาศึกษาพุทธพจน์โดยตรง ก็ได้รับความสนใจมาก เพราะได้รับการตอบสนองตรงจุดตรงประเด็น และสามารถนำไปปฏิบัติได้เลย ทั้งเชื่อถือได้มากกว่าตำราที่เขียนภายหลัง ซึ่งมีความเป็นเทวนิยมมาก และบางอย่างก็ไม่สอดคล้องกับพระไตรปิฎก

๕) บาลีใหญ่จะเป็นทางเลือกเพิ่มจากบาลีสันามหลวง

การเรียนการสอนพระปริยัติธรรมของไทยปัจจุบันนั้น มีแบบฉบับของตนเอง แตกต่างจากพม่าและศรีลังกา ในอดีตนับแต่ครั้งสุโขทัยเรื่อยมาจนยุคต้นรัตนโกสินทร์มีความคล้ายคลึงกันมาก คือเรียนมูลกัจจายน์เป็นหลัก เสริมด้วยคัมภีร์อื่นๆอีกหลายคัมภีร์ ต่อมาในสมัยร.๔ สมเด็จพระสังฆราชเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส ได้ทรงทำหลักสูตรขึ้นใหม่เพื่อให้เรียนง่าย แต่ท่านยังทำไม่เสร็จสมบูรณ์ ก็สิ้นพระชนม์ไปก่อน การศึกษาจึงใช้หลักสูตรที่ท่านคิดค้นไว้ให้ตลอดมาจนปัจจุบัน

เนื่องจากเป็นหลักสูตรที่ทำให้ง่ายขึ้นกว่าการศึกษาแบบเดิม และ ยังไม่ได้รับการปรับปรุงใหม่แต่อย่างใด ในขณะที่ประเทศที่เป็นเถรวาทด้วยกัน อย่างพม่าเป็นต้น ยังคงใช้วิธีการเข้มงวดต่อการเรียนคัมภีร์ต่างๆ อย่างมากมาย ทำให้พระเถระมีความรู้แตกฉานในภาษาบาลีและพระไตรปิฎกมากกว่าพระสงฆ์ไทย นับเป็นโชคดีที่ได้มีพระเถระชาวพม่าท่านหนึ่ง คือ **พระภิกขุทันตธัมมานันทะ** ได้มาเปิดการเรียนการสอนบาลีใหญ่ ซึ่งเป็นหลักสูตรของพม่าที่วัดท่ามะโอ ผลิตบุคลาการที่มีความรู้ในบาลีใหญ่ออกมาหลายรุ่น และบุคลาการเหล่านั้นทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ได้กระจายตัวไปถ่ายทอดบาลีใหญ่หลายแห่ง นอกจากวัดท่ามะโอแล้ว ก็มีที่วัดจากแดง วัดหาดใหญ่สีตาราม วัดเขาสนามชัย คณะ ๒๕ วัดมหาธาตุฯ กรุงเทพฯ ได้รับความนิยมนำขึ้น เพราะหลักสูตรนี้ช่วยให้รู้ภาษาบาลีในระดับลึก และได้เรียนรู้พระคัมภีร์ที่ทำให้ท่านอ่านพระไตรปิฎกภาษาบาลีได้อย่างเข้าใจ

๖) ขรราวาสมีบทบาทเผยแผ่ธรรมะไม่แพ้สงฆ์

ขรราวาสสนใจศึกษาปฏิบัติธรรมมากขึ้น หนังสือธรรมะในร้านขายหนังสือ ได้รับความนิยมนิตติอันดับต้นๆ สื่อธรรมะมีแพร่หลายมากขึ้น หลายคนมีความรู้และปฏิบัติดีกว่าสมมุติสงฆ์ไม่น้อย โดยเฉพาะพระที่บวชแล้ว ไม่ได้เรียน อยู่ไปวันๆ พระมักนิยมเรียนบาลีมากกว่าอภิธรรม บางทีไปเรียนทางโลก หรือต่อมหาวิทยาลัยสงฆ์ที่มีหลักสูตรทางโลกผสมปนเยอะ ขณะที่ชาวบ้านกลับมาเรียนอภิธรรม หรือ พระไตรปิฎกมากขึ้น เมื่อเห็นคุณค่าตัวเองได้รับประโยชน์ จึงอยากให้ผู้อื่นได้สิ่งดีนี้บ้าง จะมีบทบาทเผยแผ่มากขึ้น ดังจะเห็นว่า คนสอนธรรมะ เขียนหนังสือธรรมะ สอนอภิธรรม สอนการปฏิบัติ เป็นขรราวาสมากขึ้น

๗) ปริยัติควบคู่ปฏิบัติ ในชีวิตประจำวัน

ที่ผ่านมามักแยกปริยัติกับปฏิบัติเป็นเหมือนคนละเรื่องกัน ทั้งที่มันควรจะเกื้อกูลเสริมหนุนกัน พวกเอาแต่เรียนปริยัติ โดยไม่ปฏิบัติก็เป็นเช่นกับบุรุษไปรษณีย์ หรือ messenger ส่วนพวกปฏิบัติที่ปฏิเสธปริยัติมักพูดว่า ปฏิบัติไปๆ เดียวก็รู้เอง ซึ่งส่วนใหญ่คือพวกยึดการปฏิบัติในรูปแบบ เช่น นั่งสมาธิ เดินจงกรม (ไม่ได้บอกว่าไม่ดีไม่สำคัญ ถ้ามีเวลาก็ควรฝึกทำสม่ำเสมอ) ซึ่งหลายแห่งก็สอนผิด ติดยึดอยู่แค่สมณะเท่านั้น และมักบอกว่า ยิ่งอ่านปริยัติยิ่งฟุ้งซ่านยึดสัญญาเยอะ กลุ่มไม่เอาปริยัติเลยก็หลงทางมาเยอะแล้ว จะมีสักกี่คนที่มีการมีมากพอ ปฏิบัติโดยไม่ต้องอาศัยทฤษฎีปริยัติของพระพุทธเจ้าเลย การปฏิบัติไม่จำเป็นต้องเข้าป่าเขาอยู่คนเดียว เราสามารถฝึกสร้างวิเวกในใจหรือปลุกป่าในใจได้โดยไม่ต้องเข้าป่าจริง ก็เลสเกิดทางทวาร ๖ เมื่อมีกระทบผัสสะ การปฏิบัติก็ต้องเริ่มจากมีสติเรียนรู้กิเลสต้นหาอารมณ์ เวทนา ความทุกข์ ตอนมีสิ่งมากระทบผัสสะนั้นๆ ในชีวิตประจำวัน ในปัจจุบันขณะนั้น ในทุกอิริยาบถ ซึ่งก็คือการฝึกกำหนดรู้ทุกข์ขันธ์ และเผ้าสังเกตดูต้นเหตุทุกข์ แล้วก็ฝึกลดละไป **อปฺณณกปฏิปทา ๓** คือข้อปฏิบัติไม่ผิด เพื่อความสิ้นอาสวะ คือ **อินทริยสังวร** (การสำรวมอินทริยคุ้มครองระวังตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ) **โกชเน มัตตัญญูตา** (รู้ประมาณในการบริโภค) **ชาคริยานุโยค** (การหมั่นทำความตื่นรู้อยู่เสมอ) ก็ทำได้ในชีวิตประจำวัน

ปัจจุบันมีนักเผยแผ่ธรรม ที่เน้นปฏิบัติในปัจจุบันขณะในชีวิตประจำวันมากขึ้น หลายคนมีชื่อเสียงโด่งดังระดับโลก เมืองไทยมีเด่นๆ หลายท่าน คนรุ่นใหม่สนใจธรรมแนวนี้อยู่เยอะขึ้น เพราะเป็นไปในความเป็นจริงของการดำเนินชีวิต ที่ต้องมีหน้าที่การงานความรับผิดชอบทำมาหากิน

มรรคมืองค์ ๘ เริ่มจากสัมมาทิฐิ สัมมาทิฐิเกิดจากการคบสัตบุรุษ ฟังธรรมแล้วพิจารณาโดยโยนิโสมนสิการ การอ่านพุทธพจน์ - พระไตรปิฎกโดยตรง (ปริยัติ) ก็เหมือนการฟังจากปากพระพุทธองค์ผู้เป็นสุดยอดสัตบุรุษ แล้วพินิจพิจารณาไตร่ตรอง ก็เป็นหนทางสัมมาทิฐิ แล้ว

ทำไมต้องปฏิเสธปริยัติเล่า ก็ในเมื่อปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ เป็นสายลูกโซ่เส้นเดียวกัน เหมือนศีล สมาธิ ปัญญา ที่ต้องไปด้วยกัน ยิ่งคนยุคนี้ช่างคิดช่างสงสัย การแก้ปัญหาคณยุคนี้คงไม่ใช่บอกว่า อย่าคิดอย่าอ่านอย่าฟัง เชื้อไปก่อนแล้วปฏิบัติเลย การฟังธรรมอ่านธรรม (ปริยัติ) จะได้อันสงส์ ๕ คือ ๑. ได้ฟังสิ่งที่ยังไม่เคยฟัง ๒. เข้าใจชัดสิ่งที่ได้ฟังแล้ว ๓. บรรเทาความสงสัยได้ ๔. ทำความเห็นให้ถูกต้อง ๕. จิตของผู้ฟังย่อมเลื่อมใส

จริงอยู่ ปริยัติบางอย่างอาจเผื่อเกินจำเป็น แต่ถ้าเป็นพุทธพจน์โดยตรง พระไตรปิฎกโดยตรง มีแต่เพิ่มปัญญา และส่งเสริมสัมมาทิฐิ นำไปสู่ศรัทธา --> โยนิโสมนสิการภาคปฏิบัติ --> สติสัมปชัญญะ--> สारรวมอินทรีย์ ๖ ---> สุจริต ๓ ---> สติปัญฐาน ๔ --> โพฌงค์ ๗ --> วิชา + วิมุติ ได้ตามลำดับ

เมื่อมีสัมมาทิฐิรู้ทฤษฎีแล้วว่า อะไรดีอะไรชั่ว อะไรมีฉา อะไรสัมมา เห็นโทษภัย ก็นำมาปฏิบัติด้วยสติ และความเพียรพยายาม ในทางกาย วาจา ใจ คือ เพียรมีสติเรียนรู้ละลดมิจฉาสังกัปปะ มิจฉาวาจา มิจฉากัมมันตะ มิจฉาอาชีวะ เพียรเรียนรู้สร้างสัมมาสังกัปปะ สัมมาวาจา สัมมา กัมมันตะ สัมมาอาชีวะ ซึ่งก็คือการเรียนรู้โลกไตรทลง หรือสติธรรมวิจยยะ ในโพฌงค์ ๗ นั่นเอง จิตใจก็ค่อยๆ ผ่องใสขึ้น นิรณที่เรารู้เท่าทันเร็วขึ้น ก็เบาบาง ใจก็ตั้งมั่นในทางถูกต้องมากขึ้น จนปัญญาเจริญก้าวหน้าพัฒนาสู่ความเป็นอริยะในที่สุด แนวโน้มชาวพุทธในยุคนี้คือ ปริยัติคู่ปฏิบัติ ดังกล่าวข้างบน

๘) มีภิกษุณีเกิดขึ้น แต่ยังไม่เป็นที่ยอมรับของสงฆ์เถรวาทส่วนใหญ่

มีสตรีที่ต้องการอุทิศตนเป็นนักบวชพยายามฟื้นฟูการบวชภิกษุณีขึ้น เป็นกระแสที่มีทั้งในประเทศและต่างประเทศ ถ้าเป็นภิกษุณีฝ่ายมหายาน ก็ไม่น่าจะมีปัญหาอะไร แต่เมื่อบอกว่าเป็นภิกษุณีสายเถรวาท จึงมีปัญหาคารยอมรับ เรื่องนี้พิจารณาได้หลายแง่มุม ขึ้นอยู่ว่าจะมองมุมไหน

ปัจจุบันมีนักบวชหญิงกลุ่มหนึ่ง ไปรับการบวชภิกษุณีจากศรีลังกา โดยการสนับสนุนของพระเถรวาทลังกาส่วนหนึ่งที่คิดจะฟื้นฟูภิกษุณีเถรวาท เพื่อให้มีพุทธบริษัทครบทั้ง ๔ ดังที่พระพุทธองค์ได้ทรงฝากศาสนาไว้ให้ช่วยดูแลสืบทอด เริ่มจากเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้คัดบทศีลมาตาศรีลังกาขึ้น เยี่ยมรุ่นแรก ๒๐ ท่าน ไปบวชที่ไต้หวันกับพระอุปัชฌาย์ที่เป็นภิกษุณีจีน ซึ่งเป็นภิกษุณีสายพระวินัยที่สืบสายมาจากภิกษุณีเถรวาทลังกาตั้งแต่ พ.ศ. ๘๗๖ จนถึงปัจจุบัน แล้วก็บวชจากฝั่งพระภิกษุสงฆ์จีนที่ถือพระวินัยนิกายธรรมยุต แล้วพาภิกษุณีที่บวชใหม่นี้ไปบวชซ้ำกับพระภิกษุสงฆ์ของศรีลังกา ซึ่งเป็นเถรวาท ที่สีมาของวัดศรีลังกาที่สาธารณานอินเดีย จึงมีการบวช ๓ ครั้ง จากภิกษุณีจีน จากภิกษุสงฆ์ฝ่ายมหายาน และจากภิกษุสงฆ์ฝ่ายเถรวาท เพราะท่านต้องการเริ่มภิกษุณีสงฆ์สายเถรวาทที่ถูกต้องให้เป็นที่ยอมรับกันได้ทุกฝ่าย (แต่สงฆ์สายหลักของลังกาไม่ยอมรับ) เมื่อมาถึงประเทศไทย คณะสงฆ์ไทยเห็นว่า ภิกษุณีในสายเถรวาทหมดไปนานแล้ว ไม่น่าจะฟื้นฟูภิกษุณีได้อีก จนมีคำสั่งจากมหาเถรสมาคมห้ามพระภิกษุบวชภิกษุณี อีกทั้งขั้นตอนการบวชภิกษุณียากยิ่งกว่าภิกษุมากมายนัก แม้กระนั้นสตรีผู้มุ่งมั่นอุทิศตนก็เริ่มบำเพ็ญสมณธรรมที่ท่านตั้งใจแล้ว ก็ต้องดูกันต่อไปว่า ท่านจะรักษาสถานภาพ และสร้างศรัทธาแก่พุทธบริษัทได้หรือไม่

๙) มังสวิรัตินิกาย

ชาวตะวันตกตื่นตัวศึกษาพุทธธรรมมากขึ้น พุทธมหายาน เช่น นิกายเซน, พระดาไลลามะ, พระติช นัท ฮันห์ เป็นต้น ซึ่งเป็นนักมังสวิรัติ มีอิทธิพลต่อความเชื่อ แม้ศาสนาอื่นๆ ก็สอนการไม่เบียดเบียน กินมังสวิรัติ เช่น ฮินดู เซน ซิกส์ คริสต์นิกาย Seventh day Adventist ฝรั่งมักศึกษา ธรรมะอย่างเป็นระบบเป็นเหตุเป็นผล และเชื่อมโยงกับสิ่งแวดล้อม เมื่อเรียนรู้หลักการไม่เบียดเบียน เมตตา และอหิंपัจจยตา ก็เข้าใจไม่ยาก จึงเกิด องค์การ PETA สมาคม Vegetarian กลุ่มองค์กรพิทักษ์สัตว์ กลุ่มรักสัตว์ กลุ่ม Animal Rights และกลุ่ม Green Peace ขึ้นมากมาย มี World Vegetarian Congress ทุกปี เกือบ ๕๐ ครั้งแล้ว มีงานวิจัยมากมายว่า มังสวิรัติมีผลดีต่อสุขภาพกาย สุขภาพใจ สิ่งแวดล้อม มากกว่าการกินเนื้อสัตว์ และการทำการเกษตรทำลายโลกและสิ่งแวดล้อมน้อยกว่าการทำฟาร์ม ปศุสัตว์มาก เมื่อคนเห็นความเชื่อมโยงของการกินและการฆ่า จึงงดเนื้อ สัตว์เพราะสงสาร แม้พระเถรวาทเองหลายแห่งหลายสำนักก็ฉันมังสวิรัติ นอกจากสาเหตุหลักจากความเชื่อทางศาสนา ศีลธรรม ก็มีเหตุผลทางสุขภาพ และเหตุผลทางสิ่งแวดล้อม

เมืองไทยก็มีแนวโน้มมากขึ้นๆ เพราะเข้ากับหลักเมตตาธรรม และความไม่เบียดเบียนของพุทธ ตรงกับสัมมาสังกัปปะ คืออพยาบาทสังกัปปะ และอวิหิงสาสังกัปปะ แม้ในมัจฉาณิชา ๕ จากพระไตรปิฎก ก็มีหลักฐาน แสดงการซื้อขายที่ชาวพุทธควรดเว้น คือสัตตวณิชา (การซื้อขายสัตว์) มังสวณิชา (การซื้อขายเนื้อสัตว์) ประเทศที่มีมังสวิรัตินิกาย คือ ๑. India 38 % ประมาณ 480 ล้านคน ๒. Israel 13 % ๓. Taiwan 12 % ๔. Italy 10 % ๕. Austria 9 % ๖. Germany 9 % ๗. United Kingdom 9 % ๘. Brazil 8 % ๙. Ireland 6 % ๑๐. Australia 5 % ๑๐. USA 5 % ประมาณ 16 ล้านคน ๑๒. จีน 5 % ประมาณ 60 กว่าล้านคน โดยเฉลี่ยทั่วโลกมีมังสวิรัติ ประมาณ 10 % ถ้าประชากรทั่วโลกมีประมาณ 7 พันล้านคน จะมีมังสวิรัตินิกายประมาณ 700 ล้านคน

๑๐) ชาวพุทธไทยจะเข้าใจความหมายบุญถูกต้องขึ้น

มี ๒ กระแสสุดโต่งในเมืองไทย คือบางสำนัก ที่เน้นใช้เงินซื้อสวรรค์ซื้อบุญ เป็นการต่อภพสร้างชาติ เพราะเป้าหมายคือตนจะได้กามสุขอันเป็นทิพย์ หรืออยากรวย เป็นโลภะ จนครอบครัวเดือดร้อน หรือถึงต้องโกงเงินเอามาทำบุญ อีกกระแสคือการฆ่าทำลายคนต่างศาสนาหรือแม่ศาสนาเดียวกันแต่ต่างความเชื่อ เพื่อตนจะได้ไปสวรรค์ มีเมียนางฟ้า ๗๒ องค์ อยู่กับพระเจ้า ที่แท้เป็นบาปเลวอำมหิต ทั้งหมดนี้เพราะตั้งจิตไว้ผิด โลภอยากได้สวรรค์ในชาติหน้า เป็นความเห็นแก่ตัว แทนที่จะทำบุญ เพื่อประโยชน์ผู้อื่น ประโยชน์ส่วนรวม และเพื่อประโยชน์ตนที่ถูกต้องของพุทธคือ ชำระล้างกิเลส สันดานให้บริสุทธิ์สะอาด ลดละความเห็นแก่ตัว เพื่อนิพพาน ดังความหมายของบุญว่า สนฺตานํ ปุณฺณํ วิโสเธตติ ปุณฺณํ ชื่อว่า “บุญ” เพราะชำระล้างสันดานให้บริสุทธิ์

ชาวไทยได้เห็นมิชฌาภิธานทั้ง ๒ ทางนี้เป็นข่าวดัง ประชาชนได้เห็นโทษภัยและการเบียดเบียนผู้อื่น จาก ๒ แนวความคิดความเชื่อสุดโต่งนี้แล้ว คงได้ข้อคิดเรื่องการทำบุญมากขึ้น ☸

บุญญะวิโส

ประวัติย่อผู้เขียน

ชื่อ-ฉายา :

พระมหาสมพงษ์ ปุณณวิโส (โชติพันธ์วิทยากุล)

ภูมิลาเนา-ครอบครัว :

เด็กบ้านนอก ลูกชาวสวนยางนาบอน จ.นครศรีธรรมราช เกิด ๒๕๐๑
พี่น้องรวม ๑๐ คน, ปุราณทุติยา รับราชการที่ รพ.ศิริราช, บุตร ๓ คน
เป็นผู้พิพากษา 1 แพทย์ 2, ครอบครัวอบอุ่น

การศึกษาทางโลก :

ม.ศ. ๒ รร.สหมิตรบำรุง นาบอน รุ่น ๑๖, ม.ศ. ๓ รร.อำนวยการศิลป์
พระนคร (๒๕๑๖-๒๕๑๗), ม.ศ. ๕ รร.เตรียมอุดม รุ่น ๓๗, แพทยศาสตร์
บัณฑิต ม.มหิดล รพ.ศิริราช รุ่น ๘๗, วุฒิบัตร อายุรแพทย์ รพ.ศิริราช
(๒๕๓๑), อนุมัติบัตร เวชศาสตร์ครอบครัว

การทำงาน :

แพทย์ฝึกหัด รพ. ศิริราช, แพทย์ใช้ทุน รพ. อินทร์บุรี จ.สิงห์บุรี,
แพทย์ประจำบ้านอายุรกรรม รพ. ศิริราช, แพทย์ประจำ รพ.กรุงธน ต่อมา
เปลี่ยนชื่อเป็น รพ. สมิตเวชชนบุรี (๒๕๓๑-๒๕๕๗)

งานสังคม :

กรรมการสมาคมผู้ปกครองและครู รร.ช่างดาครู้สคอนแวนต์ ๓ สมัย
ที่ปรึกษา ศูนย์ Hopeline ศูนย์ให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์แก่ผู้มีปัญหาชีวิต
แพทย์อาสาหลายครั้ง เมื่อมีการชุมนุมของมวลชนเพื่อให้เกิดความดีงาม
ในบ้านเมือง

การศึกษาทางธรรม :

ปฏิบัติธรรม สายยุพหนพองหนอ + เรียนอภิธรรมครั้งแรกกับ
พระอจ.สุนต์ นนทิโก ที่วิทยาลัยสงฆ์จิตตภาวัน ชลบุรี ช่วงปิดเทอม ม.ศ ๔
(๒๕๑๘)

บวชนเณร วัดชลประทานรังสฤษฎ์ พระปัญญาธานนทิกขุ
พระอุปัชฌาย์ ไปศึกษาปฏิบัติธรรมที่สวนโมกข์กับ ท่านพุทธทาสภิกขุ
ประมาณ ๑ เดือน ช่วงปิดเทอม ม.ศ. ๕ (๒๕๑๙)

บวชพระ วัดบวชนิเวศวิหาร สมเด็จพระญาณสังวร พระอุปัชฌาย์
ไปศึกษาปฏิบัติธรรมที่วัดหินหมากเป้งกับ หลวงปู่เทสก์ เทสรังสี จ. หนองคาย
ประมาณ ๑ เดือน ช่วงปิดเทอม น.ศ.พ. ปี ๑ (๒๕๒๒)

ประธานชุมนุมพุทธธรรมศิริราช ฝ่ายน.ศ. ช่วงน.ศ.พ. ปี ๒ (๒๕๒๒-
๒๕๒๓)

ศึกษาปฏิบัติธรรมกับ ธรรมกาย สันติอโศก หลวงพ่อเทียน โภเอณก้า
อภิธรรมเพื่อชีวิต (ย่อ ๑ ปริจเฉท เสาร์-อาทิตย์ ๖ เดือน)
กับพระอจ. มหาชินวัณน์ จกกวโร วัดระฆังโฆสิตาราม (๒๕๔๙)

บวชพระ วัดจากแดง จ.สมุทรปราการ พระครูบริหารปริยัติกิจ
พระอุปัชฌาย์ (๒๕๕๓)

หลักสูตรครูสาสมาธิ รุ่นพระเวทย์ หลวงพ่อวิริยงค์ วัดศรีรัตนธรรมาราม
อภิธรรมมัตถสังคหะ (เข้มข้น ๑ ปริจเฉท ๒.๕ เดือน) หลักสูตร
ปรมาตถธรรมเพื่อสันติ กับพระอจ.สันติ อุตตมปุณฺโณ ณ บ้านสวนศาลายา

วุฒิทางธรรม :

น.ธ.เอก, ป.ธ. ๓, อภิธรรม อชว. จูฬโท, บาลีใหญ่ หลักสูตรภาษา
บาลีเพื่อพระไตรปิฎกเบื้องต้น ชั้นโสดุชนป็นติ สถาบันโพธิยาลัย วัดจากแดง
ความภูมิใจ

๑. บริจาคเลือดประมาณ ๗๐ ครั้ง
๒. มั่งสวัริติ (เจเขีย) ๓๘ ปี
๓. ขวนแม่ตัวและแม่ยาย เข้าคอร์สปฏิบัติธรรมของคุณแม่สิริ กรินชัย
ที่ยิวพุทธิกสมาคม สำเร็จ
๔. ก่อตั้งวงดนตรีธรรมะเพื่อชีวิตเพื่อมวลชน ชื่อวง “บัวเหลือง”
โดยชุมนุมพุทธธรรมศิริราช ร่วมกับกลุ่มพี่น้อง ชมรมพุทธมิตล (๒๕๒๒-

๒๕๒๓) ได้ออกงานตามสถาบันน.ศ.ต่างๆ หลายครั้ง (เข้าใจว่าเป็นวงดนตรี เพื่อชีวิตแนวธรรมะของ น.ศ.วงแรกของไทย ช่วงหลัง ๖ ต.ค.๒๕๑๙)

(เชิญฟัง “บัวหลวงคอนเสิร์ต” ที่Youtube)

๕. เปิดบัญชีเพื่อเป็นทุนเริ่มต้นสำหรับพิมพ์หนังสือตำราเรียน ธรรมะพระ อจ.มหาธิติพงศ์ อุตตมปณฺโญ โดยเงินก้อนจากตระกูลโชติพันธุ์ วิทยากุล มีไวยาวัจกร 3 ท่านช่วยกันดูแล ตอนหลังมีผู้บริจาคสมทบเรื่อยๆ

๖. ก่อตั้งห้องสมุดโพธิยาลัย วัดจากแดง ร่วมกับเพื่อนพระภิกษุ และญาติโยม สำเร็จ โดยมีพระครูธรรมธรมณฺฑนฺต์ นนฺทิโก เจ้าอาวาส และ พระอจ.มหาประนอม ธมฺมาลงกาโร รองเจ้าอาวาส รักษาการเจ้าอาวาส สนับสนุน (เป็นวัดแห่งแรกของประเทศที่ใช้โปรแกรมระบบห้องสมุดอัตโนมัติ สฟฐ. OBEC Library Automation System)

๗. ได้รับเกียรติให้เขียนบทความธรรมะลงวารสารโพธิยาลัยประจำ

คติเตือนใจ :

เหนื่อยก็พัก หนักก็วาง ทางให้มันเดิน อย่าเพลินสวรรคานาน
อุปสรรคมีให้ฝึกอีกมากครา หนทางกาลเวลายังยาวไกล

เป้าหมาย :

สร้างเหตุปัจจัยของโศดาปัตติมรรคเพื่อโศดาปัตติผลชาตินี้
ประโยชน์ตน ประโยชน์ท่าน ตนพ้นทุกข์แล้ว ช่วยผู้อื่นพ้นทุกข์ด้วย

อัตตสัมมาปณิธิ

จะขอสร้าง ธรรมเจติย์ ศรีสง่า
ตบแทนค่า บุญคุณ พุทธธรรมสงฆ์
จะเทิดทูน พุทธศาสน์ อาณาจักร
ให้ยืนยง คงคู่หล้า ทำพบปี

จะน้อมนำ ธรรมปฏิบัติ มาขัดเกลา
บ่มบารมี ไฉนไกรสรทอง ผ่องแผ้ว
จะสะสม สิทธิสารีรย์ เสด็จบารมี
สร้างชาติ ผู้ตื่นรู้ วิบุลยนิรมล

จะสดล้าंग โลภภัย สัมมาร้าย
ให้กลับกลายเป็นโลภุตตร์ ชุดสืบสาน
จะจุดไฟ ส่องสว่าง กระจ่างตระการ
ในดวงมาน ขອງตน แสงนิมิต ๗๕๓

มั่งแม่ม

๓. สิ่งนี้ เปิดเผยจึ่งรุ่งเรือง ปิดบังไว้ไม่รุ่งเรือง

๑. ดวงจันทร์

๒. ดวงอาทิตย์

๓. ธรรมวินัยที่ตถาคตประกาศไว้แล้ว

เพลงกล่อธรรม

พุทธบริษัทเอ๋ย
ร่วมแรงกายใจกัน
ผลักกงล้อธรรมมา
สิ่งใดที่เหมาะสม
ร่วมชูประทีปทอง
ลือเสียงธรรมจักรลั่น
ให้เสียงประซาร้อง
เป็นเสียงแห่งปัญญา
ให้เหล่าพุทธบุตร
หมู่พาล-มาร-อธรรม
ธรรมจึงแผ่นผางด
มวลชนทุกข์ทลาย
ความสุขจึงถึงแทน
มนุษย์ชาติจักรรวมกัน
จึงควรที่ชาวพุทธ
เข็นจักรสุดแรงเรียว
รวมพลังกันเร็วเกิด
โบกวัชชีธรรมชัย

อย่าละเลยงานสำคัญ
เพื่อสร้างสรรค์ในสังคม
เล่นพื้นผ้าห่มโคลนตม
เร่งระดมแรงช่วยกัน
ธรรมขององค์ภควันต์
ให้สนั่นสนโลกา
แข็งแซ่ซ้องกึกก้องฟ้า
ที่แจ่มจ้าเจิดแสงธรรม
อาจหาญสุดรุดเหยียบย่ำ
โดนห้ำหั่นแฉังเหือดหาย
ส่องแสงสาดกราดกำจาย
ความมืดกลายสว่างพลัน
สะอาดแสนสงบสันต์
รักเช่นฉันท์พี่น้องเทียว
รวมเป็นดุน้ำหนึ่งเดียว
ให้หมุนเปรี๊ยะคล่องว่องไว
ให้ก่อเกิดกำลังใหญ่
ผลักก้าวไป “กงล้อธรรม” ๐๓

มุงแมน

ขอเชิญฟังเพลง “กงล้อธรรม” ทางยูทูป
โดยพิมพ์ “เพลงกล่อธรรม วงบัวเหลือง”

รายชื่อผู้ร่วมทำบุญพิมพ์หนังสือธรรมะ

ตระกูลโชติพันธุ์วิทยากุล

1. คุณ นุชรีย์ โชติพันธุ์วิทยากุล 20,000 บาท
2. พญ. สิรินาถ โชติพันธุ์วิทยากุล 19,000 บาท
3. คุณ วีระ โชติพันธุ์วิทยากุล 5,000 บาท
4. นพ. อัศนี โชติพันธุ์วิทยากุล และ ครอบครัว อูทิศให้
คุณพ่อเตชิน โชติพันธุ์วิทยากุล 5,000 บาท
5. คุณ สิรินุช โชติพันธุ์วิทยากุล 5000 บาท
6. คุณ ศุภชัย โชติพันธุ์วิทยากุล 2,000 บาท
7. คุณ จารุณี โชติพันธุ์วิทยากุล 2,000 บาท
8. คุณ แสง โชติพันธุ์วิทยากุล และ ครอบครัว 2,000 บาท
9. คุณ ไสว โชติพันธุ์วิทยากุล และ ครอบครัว 2,000 บาท
10. คุณ จันทรเพ็ญ โชติพันธุ์วิทยากุล และ อาภิน 2,000บาท
11. คุณ จันทรศรี โชติพันธุ์วิทยากุล 1,000 บาท
12. คุณ นกตล โชติพันธุ์วิทยากุล 1,000 บาท
13. คุณ จิรพัชร โชติพันธุ์วิทยากุล และ คุณฐานิตา นาคสีหมอก 1,000 บาท
14. คุณ มัชฌิมา โชติพันธุ์วิทยากุล และ ครอบครัว 1,000 บาท
15. คุณโชติมณิ โชติพันธุ์วิทยากุล และ คุณแม่ 1,000 บาท
16. คุณโชคชัย โชติพันธุ์วิทยากุล และ ครอบครัว 1,000 บาท
17. นพ. อาสาฬห์ โชติพันธุ์วิทยากุล 1000 บาท

รวม 71,000 บาท

ตระกูลตรรกวุฒิพันธุ์

1. คุณ ฮันสน แห้ว 5,000 บาท
2. คุณ สมยุทธ์ ตรรกวุฒิพันธุ์ 5,000 บาท
3. คุณนุชชฎาพร ตรรกวุฒิพันธุ์ 5,000 บาท
4. คุณวิภาดา ตรรกวุฒิพันธุ์ 4,000 บาท
5. คุณวีรยา ตรรกวุฒิพันธุ์ 1,000 บาท
6. คุณสมัญญา ตรรกวุฒิพันธุ์ และ ครอบครัว 1,000 บาท

7. คุณพรพิมล ตรรกวุฒิพันธุ์, นายถาวร จันทร์สีหราช และ ครอบครัว 1,000 บาท
8. พ.ต.ท.เกียรติศักดิ์ กุสุมาวลี 500 บาท
9. คุณแฉล้ม กุสุมาวลี 500 บาท
10. คุณธนิดา กุสุมาวลี 500 บาท
11. คุณอังคาส กุสุมาวลี 500 บาท
12. คุณพัทธธีรา ตรรกวุฒิพันธุ์ และ ครอบครัว 500 บาท
13. คุณศักดิ์ชัย ตรรกวุฒิพันธุ์ และ ครอบครัว 500 บาท

รวม 25,000 บาท

ผู้บริจาคอื่นๆ

1. สกุล ประไพศิลป์-หอมหวลดี 20,000 บาท
2. คุณ นวรัตน์ บุนนาค และ ครอบครัว 5,000 บาท
3. นพ.พยนต์ บุญญฤทธิ์พงษ์ 5,000 บาท
4. คุณ วินัส วิเศษแสง 2,000 บาท
5. คุณจุมพร และ นายประกฤษ แซ่ตั้ง 2,000
6. คุณณัฐพล ธรรม์บวรภัค และ ศศิธร ธรรม์บวรภัค 1,000 บาท
7. คุณสุธี ัญคุณากร บจก.พรทิพย์ แทรเวล 1,000 บาท
8. พระสุวัฒน์ 1,000 บาท
9. คุณทักษพร แซ่ตั้ง และ ปิติกุล แก้วประเสริฐ 1,000 บาท
10. คุณนิชาภา ถิรชัยมงคล และ ธนิก ฟองจำ 1,000
11. คุณณิชากร แซ่ตั้ง และ ครอบครัว 500
12. คุณจันทร์จิรา บำรุงวงศ์ และ ครอบครัว 500 บาท
13. คุณคนางค์นุช สงวนสิน และ ครอบครัว 500 บาท
14. คุณพัชรินทร์ หงษ์กา และ ครอบครัว 300 บาท
15. คุณสุพัฒน์พงศ์ และ นางสาวเมธิกา พ่วงแสง 300 บาท
16. คุณนिरชา ลังแตะกุล 200 บาท

รวม 41,300 บาท

ยอดรวม 137,300 บาท (4/4/2561)

ยอดเงินที่เหลือจากพิมพ์หนังสือจะใช้นำไปเผยแพร่ตามสมควรต่อไป
อนโมทนา สาธุ สาธุ สาธุ

อย่าเสียโอกาสที่หาได้ยากมากในโลก

เหล่าชนผู้ได้เกิดเป็นมนุษย์แล้ว เมื่อพระตถาคตทรงประกาศ สัทธรรมดีแล้ว ยังไม่ฉวยโอกาส ชื่อว่าปล่อยโอกาสให้ล่วงเลยไป ชนหมู่มา กล่าวถึงเวลาที่เสียไปว่า กระทำอันตรายแก่ตน พระตถาคตทั้งหลาย ทรงอุบัติขึ้นในโลกเพียงในกาลบางคราว สิ่งทีประจวบพร้อมกันที่หาได้ยาก ในโลกคือ ๑ การที่พระตถาคตเจ้าเสด็จอุบัติขึ้นในโลก ๒ การได้กำเนิด เป็นมนุษย์ ๓ การแสดงสัทธรรม (แล้วได้ฟังสัทธรรม) ชนผู้ใคร่ประโยชน์ จึงควรพยายามในกาลโอกาสดังกล่าวมานั้น ที่ตนพอจะรู้จะเข้าใจสัทธรรมได้ อย่าปล่อยโอกาสให้ล่วงเลยไปเสีย เพราะบุคคลที่ปล่อยเวลาให้พลาดไป พากันยึดเยียดเศร้าโศกอยู่ในนรก หากเขาปล่อยประโยชน์ให้เสียไป ไม่บรรลุความเป็นผู้แน่นอนต่อสัทธรรมในโลกนี้ จักเดือดร้อนเศร้าโศก ในภายหลังสิ้นกาลนาน เหมือนพ่อค้าผู้ปล่อยผลประโยชน์ให้เสียไปฉะนั้น

คนผู้ถูกอวิชชาหุ้มห่อไว้ พรากจากสัทธรรม จักเสวยสังสารวัฏ คือชาติและมรณะสิ้นกาลนาน ส่วนชนเหล่าใดได้ความเป็นมนุษย์แล้ว เมื่อพระตถาคตทรงประกาศสัทธรรมดีแล้ว ได้ทำแล้ว จักทำ หรือกำลังทำตาม พระดำรัสของพระศาสดา ปฏิบัติตามแนวทางที่พระตถาคตทรงประกาศแล้ว ชนเหล่านั้นชื่อว่าได้ประสบขณะโอกาส คือ การประพลิตพรหมจรรย์ อันยอดเยี่ยมในโลก บุคคลพึงเป็นผู้สำรวจสังวรในศีล ที่พระตถาคตผู้มี พระจักขุเป็นเผ่าพันธุ์แห่งพระอาทิตย์ทรงแสงแล้วคุ้มครองอินทรียมิสติทุกเมื่อ ไม่ชุ่มด้วยกิเลส ชนเหล่าใดตัดดอนสุยทั้งปวงอันเล่นไปตาม กระแสบ่วงมาร บรรลุความสิ้นอาสวะแล้ว ชนเหล่านั้นชื่อว่าเป็นผู้ถึงฝั่ง คือนิพพานในโลก ฯ

สุตฺตฺสํ ลภเต ปญฺญํ อปฺปมตฺโต วิจกฺขโณ

ผู้ไม่ประมาท พินิจพิจารณา ใครเพื่ออันฟังอยู่ ตั้งใจฟัง ย่อมได้ปัญญา

(อาฬวกสูตร ส.ส.๑๕/๓๑๖, พุ.สุ.๒๕/๓๑๑)

www.kanlayanatam.com

Facebook Kanlayanatam

